

**ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
ПРЕЗ 2023 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	2
1. Статистически данни	2
2. Кадрова обезпеченост на съда	7
3. Уеднаквяване на съдебната практика	8
4. Отправено преюдициално запитване	9
5. Ангажименти, свързани с препоръките в докладите за върховенството на правото и с Националния координационен механизъм за върховенство на правото	10
I. НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ	13
II. ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ	80
III. ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ	126
ПРИЛОЖЕНИЯ	151
Приложение № 1 – Статистически таблици за дейността на ВКС през 2023 г.	
Приложение № 2 – Образуване/решени през 2023 г. във ВКС дела за корупционни престъпления	

ВЪВЕДЕНИЕ

Годишният доклад за дейността на Върховния касационен съд (ВКС) през 2023 г. е изготвен от административния ръководител на съда в съответствие с разпоредбата на чл. 114, ал. 1, т. 15 от Закона за съдебната власт. Документът е базиран на предоставените от заместниците на председателя на ВКС отчети за работата на Наказателната, Гражданската и Търговската колегии на съда.

В съответните части на доклада е представена изчерпателна информация за дейността на трите колегии. Въведението обобщава данните за правораздавателната дейност на Върховния касационен съд през 2023 г. и за другите професионални ангажименти на върховните съдии.

1. СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ

Обобщената информация за несвършените в началото на периода дела, постъпленията през годината, свършените производства и останалите висящи дела във Върховния касационен съд през 2023 г. е представена в Справка 1, изготвена от Отдел „Информационни системи, комуникация и съдебна статистика“ (ИСКСС).

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Отдел „ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ, КОМУНИКАЦИЯ И СЪДЕБНА СТАТИСТИКА“

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ 2023 г. СПРАВКА 1. Постъпления, завършени дела, висящи дела, допълнителни данни

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД

ПОСТЪПЛЕНИЯ, ЗАВЪРШЕНИ ДЕЛА, ВИСЯЩИ ДЕЛА, ДОПЪЛНИТЕЛНИ ДАННИ

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ПЕРИОДА 01.01.2023 - 31.12.2023. Справка 1

Справката е изготвена от отдел ИСКСС към ВКС. Верност на резултатите е осигурена само и единствено съгласно дефинициите и обхвата описани в МЕТОДИКАТА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ във ВКС. Данните са достоверни до толкова, доколкото събитията и обектите са адекватно и своевременно отразени в Деловодната система на съда

НЕСВЪРШЕНИ ДЕЛА В НАЧАЛОТО НА ПЕРИОДА

1.1.1	Несвършени касационни дела в началото на периода	4541
1.1.2	Несвършени частни производства в началото на периода	497
1.1.4	Несвършени дела в началото на периода	5038

ДЕЛА ПОСТЪПИЛИ ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

1.2.1	Касационни дела постъпили през отчетния период	5835
1.2.2	Частни производства постъпили през отчетния период	2599
1.2.3.1	Протести	121
1.2.3.2	Възобновявания	105
1.2.3.3	Жалби	1201
1.2.3.4	Дела за подсъдност	533
1.2.4.1	Молби за отмяна	308
1.2.4.2	Спорове за подсъдност между общите и административните съдилища	31
1.2.4.3	Обжалване на решение на дисциплинарната комисия на Нотариалната измаза	2
1.2.4.5	Прехвърлени търговски дела в ГН	0
1.2.7	Дела постъпили през отчетния период	8824
1.5.10	Постъпили преписки в регистратурата	10188
1.5.11	Прекратени преписки	1364

ВСИЧКО ДЕЛА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

1.2.8	Всичко за разглеждане касационни производства	10376
1.2.9	Всичко за разглеждане частни производства	3486
1.2.10	Всичко дела за разглеждане	13862

СВЪРШЕНИ ДЕЛА ПРЕЗ ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

1.3.1	Свършени касационни дела със съдебен акт по същество	1700
1.3.2	Свършени частни производства със съдебен акт по същество	2050
1.3.3	Свършени дела със съдебен акт по същество ОБЩО	3750
1.3.4	Дела разглеждани по чл. 288 ГПК (общо)	4425
1.3.5	Недопунати до касационно обжалване дела	4125
1.3.6	Прекратени касационни дела	503
1.3.7	Прекратени частни производства	233
1.3.8	Прекратени дела ОБЩО	736
1.3.9	Свършени касационни дела	5699
1.3.10	Свършени частни производства	2912
1.3.11	Свършени дела ОБЩО	8611

НЕСВЪРШЕНИ ДЕЛА В КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

1.4.1	Несвършени касационни дела в края на периода	4659
1.4.2	Несвършени частни производства	560
1.4.4	Несвършени дела	5219

И през 2023 г. се запазва тенденцията за много високо натоварване на съдиите от Върховния касационен съд, което оказва влияние върху бързината на правораздаването. Към 1 януари 2023 г. останалите несвършени от

предходната година дела са 5038. Броят на тези дела е с 55 повече в сравнение с 2022 г. (когато несвършените дела в началото на периода са 4983 бр.), като той е най-големият за последните 5 години. През 2021 г. останалите от предходната година несвършени дела са 4110 бр., през 2020 г. те са 4344 бр., а през 2019 г. – 4181 броя.

Постъпилите през 2023 г. 8824 дела са с 34 бр. повече в сравнение с постъпилите през 2022 г. 8790 дела. През 2021 г. тези дела са 9099 бр., през 2020 г. те са 7799 бр., а през 2019 г. – 9244 броя.

Общият брой на делата за разглеждане през 2023 г. е най-големият за последните 5 години – 13 862 броя. Наблюдава се увеличение с 89 дела в сравнение с предходната 2022 г., когато всички дела за разглеждане са 13 773 броя. През 2021 г. тези дела са 13 209 бр., през 2020 г. са 12 143 бр., а през 2019 г. – 13 425 броя.

Решенията от съдиите във Върховния касационен съд дела през 2023 г. – 8611 бр., са с 67 бр. по-малко в сравнение със свършените през предходната 2022 г., когато те са 8678 дела. През 2021 г. решенията дела са 8213 бр., през 2020 г. тези дела са 8009 бр., а през 2019 г. са 9046 броя.

Броят на останалите несвършени дела към 31 декември 2023 г. е най-високият за последните 5 години – 5219, докато през 2022 г. тези дела са със 181 бр. по-малко – 5038 броя. В края на 2021 г. останалите несвършени дела са 4983 бр., през 2020 г. те са 4110 бр., а през 2019 г. – 4344 броя.

В няколко предходни годишни доклади за дейността на Върховния касационен съд са обсъждани причините за високото натоварване на върховните съдии, което очаквано и логично се отразява върху бързината на правораздаването. Основните са свързани с тенденцията за увеличаване на броя на делата за разглеждане и кадровата обезпеченост на съда – към момента на изготвянето на настоящия доклад (м. април 2024 г.) титулярите са 96 при щат от 122 съдии, а командированите магистрати са 22. Все пак позитивен факт е, че през 2023 г. се проявява ефектът на започналото през предходната 2022 г. изпълнение на част от предложените от председателя на ВКС мерки за преодоляване на посочените проблеми, въпреки че не всички от тях могат да бъдат реализирани само чрез действия на ръководството на съда. Необходими са и общите усилия на Висшия съдебен съвет, изпълнителната и законодателната власт.

При анализа на работата на съдиите от Върховния касационен съд трябва да се отчита и обстоятелството, че извън правораздавателната дейност и тази, свързана с уеднаквяването на съдебната практика, те имат множество други ангажименти, изискващи експертен ресурс за дълги периоди от време. Те включват: участия в работни групи и други междуинституционални формати; подготовка за изпращане на становища до Конституционния съд на Република България и такива в рамките на съгласувателни процедури; изготвяне на становища по законопроекта и участия в заседанията на комисиите на Народното събрание при тяхното обсъждане; членства в различни междуинституционални органи; анализиране на съдебната практика и подготвяне на отговори по въпросници от върховни съдилища от държави – членки на Европейския съюз (ЕС), постъпили във ВКС в рамките на членството му в Мрежата на председателите на върховните съдилища в ЕС, на въпросници, изпратени от Асоциацията на върховните съдилища в страните – франкофони, както и на такива, получени от органи на Съвета на Европа и други; участия в държавни изпитни сесии, в конкурсни комисии и в помощни атестационни комисии, както и в обучения като лектори, в конференции, дискусии и семинари като представители на съда.

**Статистически данни за делата за разглеждане
във Върховния касационен съд и за свършените дела по години**

Година	2023	2022	2021	2020	2019
Несвършени дела към 1 януари	5038 бр.	4983 бр.	4110 бр.	4344 бр.	4181 бр.
От тях:					
- касационни дела	4541 бр.	4314 бр.	3496 бр.	3635 бр.	3560 бр.
- частни производства	497 бр.	669 бр.	614 бр.	709 бр.	621 бр.
Постъпили дела през годината	8824 бр.	8790 бр.	9099 бр.	7799 бр.	9244 бр.
От тях:					
- касационни дела	5835 бр.	5873 бр.	6288 бр.	5179 бр.	5965 бр.
- частни производства	2989 бр.	2917 бр.	2811 бр.	2620 бр.	3279 бр.
Общ брой на делата за разглеждане	13 862 бр.	13 773 бр.	13 209 бр.	12 143 бр.	13 425 бр.
От тях:					
- касационни производства	10 376 бр.	10 187 бр.	9784 бр.	8814 бр.	9525 бр.
- частни производства	3486 бр.	3586 бр.	3425 бр.	3329 бр.	3900 бр.
Свършени дела през годината	8611 бр.	8678 бр.	8213 бр.	8009 бр.	9046 бр.
От тях:					
- касационни дела	5699 бр.	5606 бр.	5466 бр.	5328 бр.	5877 бр.
- частни производства	2912 бр.	3072 бр.	2747 бр.	2681 бр.	3169 бр.
Несвършени дела към 31 декември	5219 бр.	5038 бр.	4983 бр.	4110 бр.	4344 бр.
От тях:					
- касационни дела	4659 бр.	4541 бр.	4323 бр.	3496 бр.	3635 бр.
- частни производства	560 бр.	497 бр.	660 бр.	614 бр.	709 бр.

Според статистическите данни, отразяващи само чрез числа работата на ВКС (без да се отчита фактичестката и правната сложност на производствата), до 2020 г., когато делата за разглеждане са 12 143 бр., се отбелязва плавно и трайно намаляване на натовареността на съда. През следващите 2021 г., 2022 г. и 2023 г. обаче общият брой на делата за

разглеждане започва да се увеличава, като през отчетната година достига до 13 862 броя. Тази негативна тенденция логично води до намаляване на броя (макар и слабо) на решените дела през 2023 г. в сравнение с 2022 г., както и до увеличаване на броя на останалите несвършени дела в края на отчетната година, като през 2023 г. той е най-високият за последните 5 години – 5219 броя.

2. КАДРОВА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА СЪДА

През 2023 г. се наблюдава постепенно преодоляване на констатирания в предишни годишни доклади сериозен проблем с кадровата обезпеченост на Върховния касационен съд.

Наказателна колегия на ВКС

С Решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по Протокол № 19/11.05.2022 г. е обявен конкурс за повишаване и заемане на 6 длъжности „съдия“ във Върховния касационен съд – Наказателна колегия, като на 12.09.2022 г. е конституирана конкурсната комисия. Резултатите от класирането на кандидатите са публикувани на 25.08.2023 г. С Решение на Съдийската колегия на ВКС по Протокол № 41/12.12.2023 г. в Наказателната колегия на ВКС са повишени съдиите Светла Букова, Весислава Иванова, Виолета Магдалинчева, Калин Калпакчиев, Бонка Янкова и Даниел Луков. Допуснато е предварително изпълнение на решението на Съдийската колегия и шестимата съдии са встъпили в длъжност на 02.01.2024 г.

Гражданска колегия на ВКС

През 2023 г. е постановено определение на петчленен състав на Върховния административен съд, с което окончателно е прекратена процедурата по обявения през 2020 г. конкурс за повишаване и заемане на длъжности „съдия“ в Гражданската колегия на Върховния касационен съд. По предложение на председателя на ВКС с решение по Протокол № 12/04.04.2023 г. на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет е обявен конкурс за повишаване и заемане на 13 длъжности „съдия“ във Върховния касационен съд – Гражданска колегия, от които 11 свободни длъжности и 2 съдийски места, които предстои да се овакантият поради пенсиониране. Конституирана е конкурсната комисия.

С решение на Пленума на Висшия съдебен съвет по Протокол № 34/23.11.2023 г. са разкрити 6 щатни длъжности „съдия“ във Върховния касационен съд, предназначени за Гражданската колегия на съда. Предвид разкриването на тези длъжности „съдия“ е налице основание да се приеме, че със заемането им след конкурс ще бъде обезпечено разглеждането на делата в Гражданската колегия в разумен срок.

Търговска колегия на ВКС

След финализиране на обявения през 2019 г. конкурс за повишаване и заемане на длъжности „съдия“ в Търговската колегия на Върховния касационен съд с решения от 2022 г. на Съдийската колегия във ВКС са повишени 8 съдии. През 2023 г. след пенсионирането на съдия от

Търговската колегия с решение по Протокол № 13/11.04.2023 г. на Съдийската колегия на ВСС е назначен 1 съдия от същия конкурс по реда на чл. 193, ал. 6 от ЗСВ, като предстои обявяването на нов конкурс за заемане на останалите свободни длъжности в колегията.

В резултат на предприетите през 2022 г. и 2023 г. действия от ръководството на съда и разкриването от ВСС на допълнителни 3 съдийски щатни бройки за Търговската колегия нейната дейност е кадрово обезпечена и е постигнат целеният резултат за насрочването и разглеждането на делата в разумен срок.

Към момента на изготвяне на настоящия доклад (м. април 2024 г.) във Върховния касационен съд са командироваани 22 магистрати: в Гражданската колегия – 16 съдии, а в Търговската колегия – 6 съдии.

През 2023 г. е изготвен проект на Правила за командироването на съдии във Върховния касационен съд, базирани на вече установената положителна практика в съда, ориентирана към редуциране на обема на правомощието на председателя на ВКС за командироване на магистрати. Предстои обсъждането и приемането на Правилата за командироването на съдии във ВКС от Пленума на съда.

В проекта се предвижда, че решенията за командироване, поименното определяне на магистратите, които да бъдат командироваани, и продължителността на командироването ще се приемат по предложение на общите събрания на съответните колегии.

Според проекта по отношение на всяка колегия на ВКС трябва да се установят изрични критерии, по които да се избират командированите съдии, като всяко решение относно командироването на съдия (за започване или за прекратяване) следва да се взема въз основа на предварително известни критерии и то да е надлежно мотивирано.

3. УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА

Водещата роля на Върховния касационен съд за повишаване на качеството на правораздаването се изпълнява и чрез мерките за уеднаквяване на практиката на съдилищата, изразяване на становища при констатирана противоречива практика или осъществяване на тълкувателна дейност за нейното преодоляване.

За постигане на предсказуемо и качествено правосъдие през 2023 г. във Върховния касационен съд са образувани общо 16 тълкувателни дела:

- пред Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия са образувани 3 дела: Тълкувателно дело № 1/2023 г., Тълкувателно дело № 2/2023 г. и Тълкувателно дело № 3/2023 г.;

- пред Общото събрание на съдиите от Гражданската колегия са образувани 4 дела: Тълкувателно дело № 1/2023 г., Тълкувателно дело № 2/2023 г., Тълкувателно дело № 3/2023 г. и Тълкувателно дело № 4/2023 г.;

- пред Общото събрание на Търговската колегия е образувано 1 дело: Тълкувателно дело № 1/2023 г.;

- пред Общото събрание на съдиите от Гражданската и Търговската колегии са образувани 3 дела: Тълкувателно дело № 1/2023 г., Тълкувателно дело № 2/2023 г. и Тълкувателно дело № 3/2023 г.;

- пред Общото събрание на съдиите от Гражданската и Търговската колегии на ВКС и Първа и Втора колегии на ВАС е образувано 1 дело: Тълкувателно дело № 1/2023 г. по описа на ВКС;

- пред Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на ВКС и Първа и Втора колегии на ВАС са образувани 4 дела: Тълкувателно дело № 2/2023 г. по описа на ВАС, Тълкувателно дело № 3/2023 г. по описа на ВАС, Тълкувателно дело № 4/2023 г. по описа на ВАС и Тълкувателно дело № 5/2023 г. по описа на ВАС.

През 2023 г. са постановени общо 16 решения по тълкувателни дела:

- от Общото събрание на Наказателната колегия са постановени 2 решения: Тълкувателно решение № 1 от 13.04.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2022 г. и Тълкувателно решение № 1 от 25.07.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2023 г.;

- от Общото събрание на Гражданската колегия са постановени 5 решения: Тълкувателно решение № 2/2020 г. от 20.02.2023 г. по Тълкувателно дело № 2/2020 г., Тълкувателно решение № 1/2020 г. от 15.03.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2020 г., Тълкувателно решение № 5/2021 г. от 11.04.2023 г. по Тълкувателно дело № 5/2021 г., Тълкувателно решение № 4/2021 г. от 18.05.2023 г. по Тълкувателно дело № 4/2021 г. и Тълкувателно решение № 1/2022 г. от 27.11.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2022 г.;

- от Общото събрание на Търговската колегия са постановени 3 решения: Тълкувателно решение № 1/14.03.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2022 г., Тълкувателно решение № 2/14.03.2023 г. по Тълкувателно дело № 2/2022 г. и Тълкувателно решение № 1/31.05.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2020 г.;

- от Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии са постановени 6 решения: Тълкувателно решение № 3/2021 г. от 13.01.2023 г. по Тълкувателно дело № 3/2021 г., Тълкувателно решение № 7/2020 г. от 13.01.2023 г. по Тълкувателно дело № 7/2020 г., Тълкувателно решение № 3/2020 г. от 28.03.2023 г. по Тълкувателно дело № 3/2020 г., Тълкувателно решение № 1/2022 г. от 20.04.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2022 г., Тълкувателно решение № 4/2020 г. от 09.05.2023 г. по Тълкувателно дело № 4/2020 г. и Тълкувателно решение № 1/2023 г. от 21.11.2023 г. (отклоняване на искането) по Тълкувателно дело № 1/2023 г.

Подробна информация за образуваните през 2023 г. тълкувателни дела и за постановените през годината тълкувателни решения е представена в съответните части на настоящия доклад, отразяващи работата на трите колегии.

4. ОТПРАВЕНО ПРЕЮДИЦИАЛНО ЗАПИТВАНЕ

През 2023 г. от Върховния касационен съд е отправено едно преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз.

Дело № С-86/2023 г. е образувано по преюдициално запитване, отправено на 15.02.2023 г. от съдебен състав на Върховния касационен съд по търговско дело № 330/2021 г. на Второ търговско отделение. Поставеният преюдициален въпрос е: „Трябва ли член 16 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Регламент „Рим II“) да се тълкува в смисъл, че разпоредба от националното право като разглежданата в главното производство, която предвижда прилагане на основен принцип на правото на държавата членка, какъвто е принципът на справедливост, при определяне на обезщетение за неимуществени вреди в случаите на смърт на близки лица, настъпила при деликт, може да се разглежда като особена повелителна норма по смисъла на този член?“.

5. АНГАЖИМЕНТИ, СВЪРЗАНИ С ПРЕПОРЪКИТЕ В ДОКЛАДИТЕ ЗА ВЪРХОВЕНСТВОТО НА ПРАВОТО И С НАЦИОНАЛНИЯ КООРДИНАЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ВЪРХОВЕНСТВО НА ПРАВОТО

През 2023 г. Върховният касационен съд е ангажиран с изпълнение на част от препоръките в докладите на Европейската комисия за върховенството на правото. Задължения за съда са регламентирани и в Постановление № 240/24.09.2019 г. на Министерския съвет за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане. След изменение и допълнение на това постановление (ДВ, бр. 62 от 2022 г.) е предвидено председателят на ВКС да членува в Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото.

С Постановление № 240/24.09.2019 г. на Министерския съвет (ПМС) е създаден Национален механизъм за мониторинг на борбата с корупцията и организираната престъпност, съдебната реформа и върховенството на закона и Съвет за координация и сътрудничество. Съгласно чл. 2 от това ПМС Националният механизъм за мониторинг има за цел запазване на постигнатия напредък, продължаване на наблюдението на национално ниво и докладване пред обществеността по показателите: върховенство на закона; съдебна реформа; борба с корупцията по високите етажи на властта; борба с организираната престъпност. Според чл. 9, ал. 1 органите, на които Конституцията или друг нормативен акт възлагат изпълнението на политики, мерки или дейности по показателите по чл. 2, предоставят необходимата информация за осъществяване на Националния механизъм за мониторинг. Съгласно чл. 10, ал. 1 в съответствие с конституционно и законово установените им правомощия държавните органи предоставят информация относно дейности и мерките, които изпълняват по съответния показател, като за Върховния касационен съд е регламентирано да предоставя обобщена информация за постановените присъди, а Министерството на правосъдието (МП) – за изпълнението на наказанията, по дела за корупция и организирана престъпност.

С ПМС № 237/2022 г. за изменение и допълнение на ПМС № 240/2019 г. са направени промени в чл. 10, като в т. 5 към задълженията за

докладване на постановените присъди за корупция и организирана престъпност от ВКС е добавено и задължението да се докладва за дела срещу журналисти и медии.

И през 2023 г. Върховният касационен съд продължава да изпълнява ангажимента си да гарантира коректното и точно проследяване на делата с предмет корупционно поведение и практики при ясно открояване на производствата с подсъдими лица, заемащи висши публични длъжности (наричани „дела за корупция по високите етажи на властта“), на производствата, свързани с организирана престъпност, както и на тези срещу журналисти и медии.

В съответствие с посочени задължения през отчетната година се изпълнява Заповед № 777/18.10.2022 г. (изменена със Заповед № 109/14.02.2024 г.) на председателя на Върховния касационен съд, с която е наредено:

1. Въвеждане на Единен каталог на престъпленията, свързани с корупционно поведение и практики, по който да се води статистика във Върховния касационен съд на Република България.

2. Да се създаде Електронен регистър на производствата, водени срещу журналисти и медии, разгледани от ВКС.

3. Веднъж на тримесечие на страницата на ВКС в интернет да се публикуват списъци на предстоящите за разглеждане дела с предмет организирана престъпност, производства, водени срещу журналисти и медии, както и такива с предмет корупционно поведение и практики. В последния случай, когато подсъдимият е сред лицата, заемащи висши публични длъжности, това обстоятелство да се отбелязва по подходящ начин.

4. Незабавно след постановяването им на страницата на ВКС в интернет да се публикуват решенията, постановени в производства с предмет корупционно поведение и практики, организирана престъпност и тези, водени срещу журналисти и медии, при спазване на изискванията за защита на личните данни.

5. Веднъж на тримесечие да се информират чрез справки Висшият съдебен съвет и Министерството на правосъдието за постановените съдебни актове в производства с предмет корупционно поведение и практики, организирана престъпност и тези, водени срещу журналисти и медии.

6. Във връзка със задълженията на ВКС по изпълнение на мерките да се изпрати копие от заповедта на председателите на апелативните съдилища в страната, които веднъж на тримесечие – до 3-то число на месеца, да изпращат на ВКС таблици с обобщена информация за съответния съдебен район относно образуваните производства с предмет корупционно поведение и практики, организирана престъпност и дела, водени срещу журналисти и медии, както и информация за постановените съдебни актове по тях. Таблиците следва да съдържат данни за лицата, срещу които се води съответното производство, тяхното качество, правна квалификация на деянието по наказателните производства, съответно релевантен текст/текстове по граждански и търговски производства и крайния резултат.

Съгласно сроковете, посочени в заповедта, първите данни относно делата за корупционно поведение и практики, включително с подсъдими

лица, заемащи висши публични длъжности, производствата за организирана престъпност и тези срещу журналисти и медии са публикувани в сайта на Върховния касационен съд през м. януари 2023 г., като през годината са актуализирани в началото на всяко тримесечие.

В интернет страницата на ВКС е достъпен и обобщен списък на образуваните/решените през 2023 г. във Върховния касационен съд дела за корупционни престъпления, групирани по вид на престъплението (Приложение № 2 към настоящия доклад).

Общият брой на образуваните във ВКС през 2023 г. корупционни дела и такива, по които е постановен краен съдебен акт през годината, е 48.

От тях 6 са „случаи на корупция на високо равнище“, като по всички са постановени решения от Върховния касационен съд. Подсъдимите по тези дела са: изпълняващ длъжността „началник на Митница Свиленград“; директор на Регионална дирекция „Автомобилна администрация“ – Плевен при Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията; изпълнителен директор на Университетската многопрофилна болница за активно лечение „Света Анна“ АД, София; съдия; прокурор; изпълнителен директор и член на Съвета на директорите на „Топлофикация София“ АД.

Останалите корупционни дела – тези с подсъдими лица, които не заемат висши публични длъжности, се разпределят по вид престъпление така: престъпление по чл. 301 от НК – 4 дела; престъпление по чл. 302, т. 1 от НК – 10 дела; престъпление по чл. 304 от НК – 3 дела; престъпление по чл. 304а от НК – 2 дела; престъпление по чл. 304б от НК – 1 дело; престъпление по чл. 219, ал. 3 от НК – 1 дело; престъпление по чл. 220 от НК – 4 дела; престъпление по чл. 242, ал. 4 вр. ал. 1, б. „в“ от НК – 2 дела; престъпление по чл. 256, ал. 2 от НК – 2 дела; престъпление по чл. 280, ал. 2, т. 5, пр. последно от НК – 1 дело; престъпление по чл. 282 от НК – 4 дела; престъпление по чл. 311, ал. 1 от НК – 4 дела; престъпление по чл. 167, ал. 2 – 4 от НК – 1 дело; престъпление по чл. 201 от НК – 1 дело; престъпление по чл. 202, ал. 1, т. 1 и т. 2 – 1 дело; престъпление по чл. 203, ал. 1 от НК – 1 дело.

I. НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ

Статистически данни за делата за разглеждане през 2023 г. в Наказателната колегия на Върховния касационен съд и за свършените дела през годината

Несвършени дела към 1 януари 2023 г. От тях: - касационни дела - частни производства	261 бр. 235 бр. 26 бр.
Постъпили дела през 2023 г. От тях: - касационни дела - частни производства	1190 бр. 625 бр. 565 бр.
Общ брой на делата за разглеждане през 2023 г. От тях: - касационни производства - частни производства	1451 бр. 860 бр. 591 бр.
Свършени дела през 2023 г. От тях: - свършени касационни дела - свършени частни производства	1158 бр. 601 бр. 557 бр.
Несвършени дела към 31 декември 2023 г. От тях: - касационни дела - частни производства	294 бр. 259 бр. 35 бр.

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Отдел "ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ, КОМУНИКАЦИЯ И СЪДЕБНА СТАТИСТИКА"
СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ 2023 г. СПРАВКА 1. Постъпления, завършени дела, висящи дела, допълнителни данни

1/4

НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ НА ВКС ПОСТЪПЛЕНИЯ, ЗАВЪРШЕНИ ДЕЛА, ВИСЯЩИ ДЕЛА, ДОПЪЛНИТЕЛНИ ДАННИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ПЕРИОДА 01.01.2023 - 31.12.2023. Справка 1.1

Справката е изготвена от отдел ИСКСС към ВКС. Верност на резултатите е осигурена само и единствено съгласно дефинициите и обхвата описани в МЕТОДИКАТА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ на ВКС. Данните са достоверни до толкова, доколкото събитията и обектите са адекватно и своевременно отразени в Деловодната система на съда

Началник отдел ИСКСС:

Административен секретар:

Несвършени дела в началото на периода		
1.1.1	Несвършени касационни дела в началото на периода	235
1.1.2	Несвършени частни производства в началото на периода	26
1.1.4	Несвършени дела в началото на периода	261

Дела постъпили през отчетния период		
1.2.1	Касационни дела постъпили през отчетния период	625
1.2.2	Частни производства постъпили през отчетния период	565
1.2.3.1	Протести	121
1.2.3.2	Възбновявания	105
1.2.3.3	Жалби	470
1.2.3.4	Дела за подсъдност	533
1.2.7	Дела постъпили през отчетния период	1190
1.5.10	Постъпили преписки в регистратурата	1500
1.5.11	Прекратени преписки от постъпилите по 1.5.10	310

Всичко дела за разглеждане през отчетния период		
1.2.8	Всичко за разглеждане касационни производства	860
1.2.9	Всичко за разглеждане частни производства	591
1.2.10	Всичко дела за разглеждане	1451

Допълнителни данни		
1.5.7	Съдебни актове – решения	599
1.5.8	Съдебни актове – определения	589
1.5.11	Съдебни актове – разпоредения	1865

Свършени дела през отчетния период		
1.3.1	Свършени касационни дела със съдебен акт по същество	585
1.3.2	Свършени частни производства със съдебен акт по същество	553
1.3.3	Свършени дела със съдебен акт по същество ОБЩО	1138
1.3.6	Прекратени касационни дела	16
1.3.7	Прекратени частни производства	4
1.3.8	Прекратени дела ОБЩО	20
1.3.9	Свършени касационни дела	601
1.3.10	Свършени частни производства	557
1.3.11	Свършени дела ОБЩО	1158

Несвършени дела в края на отчетния период		
1.4.1	Несвършени касационни дела в края на периода	259
1.4.2	Несвършени частни производства	35
1.4.4	Несвършени дела	294

1. КАДРОВА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ

По щат съдиите в Наказателната колегия на Върховния касационен съд (НК на ВКС) са 31, включително заместник-председателят на ВКС и ръководител на НК.

Със съответни заповеди на председателя на ВКС, по предложение на ръководителя на НК след решение на Общото събрание на Наказателната колегия (ОСНК), съдиите Димитрина Ангелова от Софийския градски съд, Мария Митева от Апелативен съд – София, Татяна Грозданова от Софийския окръжен съд и Даниел Луков от Военен съд – Пловдив са командироваани на незаети щатни бройки за цялостно изпълнение на длъжността „съдия във ВКС“ – НК, както следва: съдия Ангелова, считано от 15.10.2020 г., съдия Митева – от 19.10.2020 г., съдия Грозданова – от 23.11.2020 г., съдия Луков – от 17.10.2022 г.

На 19.01.2023 г. е проведено Общо събрание на съдиите от Наказателната колегия, на което е взето решение да бъде предложено на председателя на ВКС в колегията да бъде командирована съдия Бонка Янкова до отпадане на необходимостта от командироване, която е продиктувана от непълния състав на Трето наказателно отделение (н. о.) и обезпечаване на нормален ритъм на работа. Със Заповед № 64/30.01.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд е командирована, считано от 01.02.2023 г., съдия Бонка Янкова – заместник-председател на Окръжен съд – Търговище, за цялостно изпълнение на длъжността „съдия“ във Върховния касационен съд – Наказателна колегия на незаета щатна длъжност до отпадане на необходимостта от командироването.

Със Заповед № 823/12.09.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд е командирована съдия Светла Букова от Апелативен съд – София за цялостно изпълнение на длъжността „съдия“ във Върховния касационен съд – Наказателна колегия на незаета щатна длъжност, считано от 15.09.2023 г. до отпадане на необходимостта от командироването. Командироването на съдия Букова е обосновано със служебна необходимост за обезпечаване на работата в Наказателната колегия на ВКС, предвид освобождаването на щатната длъжност от съдия Елена Каракашева с оглед на решение на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет по Протокол № 28, т. 7.1, от заседание, проведено на 26.07.2023 г., с което Елена Каракашева-Абаджиева – съдия във Върховния касационен съд, е назначена на длъжност „заместник на главния прокурор“ при Върховната административна прокуратура на основание чл. 160 във връзка с чл. 168, ал. 3 от ЗСВ. На 01.09.2023 г. Елена Каракашева е встъпила в длъжност като заместник на главния прокурор.

На 12.10.2023 г. е проведено Общо събрание на съдиите от Наказателната колегия, на което е взето решение да бъде предложено на председателя на ВКС в колегията да бъде командирована съдия Весислава Иванова до отпадане на необходимостта от командироване, която е продиктувана от нуждата от обезпечаване на работата на Наказателната колегия на Върховния касационен съд, предвид продължителен отпуск поради временна неработоспособност на съдия Теодора Стамболова и отпуск

на съдия Бисер Троянов за подготовка на дисертационен труд за получаване на научна степен.

Със Заповед № 874/17.10.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд е командирована съдия Весислава Иванова от Апелативен съд – София за цялостно изпълнение на длъжността „съдия“ във Върховния касационен съд – Наказателна колегия на свободна бройка, считано от 18.10.2023 г. до отпадане на необходимостта от командироването.

Към 31.12.2023 г. отделенията в НК са в числен състав, както следва:

- I наказателно отделение – общо десет съдии, включително председателят на отделението и командированите съдии Грозданова и Букова;

- II наказателно отделение – девет съдии, включително председателят на отделението и командированите съдии Ангелова и Иванова;

- III наказателно отделение – девет съдии, включително председателят на отделението и командированите съдии Митева, Луков и Янкова.

Видно от изложеното, щатът не е изцяло зает, поради което и през 2023 г. колегията работи в намален състав от съдии.

Конкурс по реда на чл. 189, ал. 1 и ал. 2 от ЗСВ за повишаване и заемане на 6 длъжности „съдия“ във Върховния касационен съд – Наказателна колегия

С Решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по Протокол № 19/11.05.2022 г. (обн. ДВ, бр. 38/20.05.2022 г.) е обявен на основание чл. 180 от ЗСВ конкурс по реда на чл. 189, ал. 1 и ал. 2 от ЗСВ за повишаване и заемане на 6 длъжности „съдия“ във Върховния касационен съд – Наказателна колегия, като на 12.09.2022 г. е конституирана конкурсната комисия. Резултатите от класирането на кандидатите за повишаване и заемане на 6 длъжности „съдия“ във Върховния касационен съд – Наказателна колегия са публикувани на 25.08.2023 г. С Решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по Протокол № 41/12.12.2023 г. в Наказателната колегия на ВКС са повишени съдиите Светла Букова, Весислава Иванова, Виолета Магдалинцева, Калин Калпакчиев, Бонка Янкова и Даниел Луков. Изброените шестима съдии към 31.12.2023 г. не са встъпили в длъжност.

2. ПОСТЪПЛЕНИЯ

а) Организация по образуване и насрочване на делата

През 2023 г. при образуването на делата продължава последователно да се следва редът за осъществяване на предварителен контрол за формална допустимост, наложен като трайна практика от предходни периоди и регламентиран в чл. 40 от Правилника за администрацията на Върховния касационен съд. Първоначалната проверка на предпоставките за формална допустимост на производствата пред ВКС е възложена на съдебните помощници в НК, на чийто доклад делата се разпределят на случаен принцип. След проучване на съдържанието на сезиращите процесуални документи и материалите по делата съдебните помощници докладват на

съответния председател на отделение. С негово разпореждане се образува касационно производство/производство по възобновяване или частно производство или се постановява отказ за образуване на касационно производство/производство по възобновяване или частно производство, като делата се връщат на съответните съдилища за отстраняване на констатираните пропуски, отказва се образуване на производство или се изпращат на компетентния съд.

През 2023 г. по постъпили дела са постановени 1533 мотивирани разпореждания. В тази бройка се включват разпореждания за образуване и за отказ, разпореждания за отвод и организационни разпореждания. Този показател сочи на специфична допълнителна натовареност на зам.-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия, както и на председателите на отделения.

Съдебните секретари на НК продължават да водят въведения от 01.01.2017 г. отделен регистър на постановените разпореждания за отказ по постъпващите за образуване в колегията дела и преписки, изготвяни от заместник-председателя на ВКС и ръководител на НК и от председателите на отделения.

И през 2023 г., в съответствие с чл. 9 от ЗСВ, в НК е спазвано стриктно изискването за електронно разпределение на делата на принципа на случайния подбор.

Случайното разпределение на делата се извършва в ЕИСС. Принципът на случайно разпределение на делата се прилага в съчетание с въвеждането в софтуерния продукт на ЕИСС на показателите за фактическа и правна сложност на делата, като делата се разпределят съобразно групи фактическа и правна сложност. Техните коефициенти се определят от председателите на отделения при образуването на делата съгласно утвърдени критерии. Това позволява съчетаването на принципа на случайния подбор с равномерно разпределение и отчитане на сложността на производството. Тук е необходимо да се отбележи, че на практика равномерност на разпределението на делата на съдиите докладчици, както и на сходната им натовареност с количество дела, не се постига пълноценно чрез програмите на използваните софтуерни продукти. Това е така, понеже статистическите данни сочат на отклонения в бройката на разпределени касационни дела (например разлика от 3 – 4 касационни дела между съдии, чието постъпление не е било коригирано на някои от основанията в Правилата¹), както и непълноценно отчитане на участие в разпределението на ръководителя на НК и на председателите на отделенията с намален процент на натовареност.²

Съдебните състави в трите наказателни отделения се формират на случаен принцип по компютърен път за период от 6 месеца съобразно Раздел 3, т. 2 от Правилата. През м. ноември 2022 г. е извършена посочената дейност за формиране на съставите за първото полугодие на 2023 г., което следваше да се осъществи в ЕИСС, но поради липса на функционалност, адекватна на спецификите на работа в НК на ВКС, се наложи това да се извърши в АСУД

¹ Правила за образуване, случайно разпределение и насрочване на делата във ВКС, утвърдени със Заповед № 645/19.07.2022 г.

² Предвидено в Раздел 6, чл. 10 – 11 от Техническото приложение към Правилата.

и разпределението да бъде ръчно въведено в ЕИСС. Алгоритмът за тази функция е зададен в ЕИСС за определен брой съдии и не позволява осъществяване на разпределението съобразно принципите, установени в Правилата, като също така не отчита невъзможността повече от един командирован съдия да участва в сформирания съдебен състав. През 2023 г. формирането на съставите на случаен принцип по компютърен път също се извършва в АСУД по посочената по-горе причина.

Правилата за образуването и случайното разпределение на делата във ВКС и Техническото приложение към тях са публикувани на интернет страницата на ВКС, секция „Нормативна уредба“ – „Вътрешни правила на ВКС“.

Образуваните дела след определяне на съдии докладчици и обработване в служба „Наказателни съдопроизводства“ се насрочват в открито съдебно заседание от председателите на отделения. В открито съдебно заседание се насрочват и производствата по искания по мерки за неотклонение, свързани със задържане, по дела на производство пред ВКС и дела по касационни протести и жалби по реда на чл. 340, ал. 3 от НПК. Делата по частни производства се насрочват и разглеждат в закрито заседание.

Насрочването на делата през 2023 г. е извършвано при спазване на изискванията на Раздел 3, т. 19 от Правилата за най-близката дата, на която заседава съответният докладчик.

В утвърдените през 2022 г. Правила са регламентирани случаите на заместване на съдия от съдебния състав съобразно различните хипотези, както и начинът на процедиране (т. 10 – 12). Тези правила са неизменно спазвани през отчетния период, като при всеки случай такива промени са извършвани с разпореждане на ръководителя на НК или на председател на отделение. Тук е необходимо да бъде отбелязано, че заместването на съдия във формиран за съответна дата съдебен състав на някое от предвидените основания или при направен самоотвод на съдия и определяне на нов на негово място винаги се осъществява въз основа на разпореждане, но извършването на съответните действия в ЕИСС в немалко случаи е затруднено, поради несъобразеност на функционалностите на системата със спецификите на работа в Наказателната колегия и установените Правила.

От 2016 г. в Наказателната колегия се поддържа Електронен регистър на отводите на съдиите, постановени на основание чл. 29, ал. 2 от НПК. През 2023 г. в НК на ВКС са постановени 10 броя отводи на съдии по възложени за разглеждане пред ВКС дела. Осем от направените отводи са на основание произнасяне по мярка за неотклонение в производството и два са по лични съображения. Регистърът на отводите на съдиите е публикуван на интернет страницата на ВКС, секция „Съдебна практика“.

б) Разрешения за използване на специални разузнавателни средства по чл. 174, ал. 6 от НПК от зам.-председателя на ВКС, ръководещ НК

През 2023 г. не са образувани частни дела, свързани с даване на разрешение за използване на специални разузнавателни средства от заместник-председателя на ВКС, ръководещ Наказателната колегия. На 14.02.2024 г. от Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства е извършена комплексна проверка на дейността по Закона за специалните разузнавателни средства (ЗСРС) за 2023 г. на заместник-председателя на ВКС и ръководител на НК като орган по чл. 15 от ЗСРС. Комисията не е констатирала пропуски и не са дадени задължителни указания във връзка с процедурата по чл. 15, ал. 4, т. 2 от ЗСРС.

в) Брой на образуваните дела и средна натовареност на съдиите от Наказателната колегия

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Отдел "ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ, КОМУНИКАЦИЯ И СЪДЕБНА СТАТИСТИКА"
СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА 2023 г. Справка 6.1
Индивидуални параметри за магистратите - движение на делата

НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ НА ВКС ИНДИВИДУАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА МАГИСТРАТИТЕ - ДВИЖЕНИЕ НА ДЕЛАТА СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ПЕРИОДА 01.01.2023 - 31.12.2023 . СПРАВКА 6.1

Справката е изготвена от отдел ИСКСС към ВКС. Вярност на резултатите е осигурена само и единствено съгласно дефинициите и обхвата описани в МЕТОДИКАТА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ във ВКС. Данните са достоверни до толкова, доколкото събитията и обектите са адекватно и своевременно отразени в Деловодната система на съда.

Магистрат	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5	6.6	6.7	6.8	6.9	6.10	6.13	6.14	6.15	6.16	6.17	6.18	6.19	6.20	6.21	6.23.1	6.23.2	6.23	6.24
Галина Захарова	2	0	2				1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	0	1	
Лада Паунова	10	0	10	15	0	15	12	0	12	18	0	0	0	12	0	12	13	0	13	12	0	12	19
Мина Топузова	13	0	13	20	0	20	13	0	13	45	0	0	0	13	0	13	20	0	20	13	8	21	26
Антонета Данова	9	0	9	20	0	20	21	0	21	96	2	0	2	23	0	23	6	0	6	23	1	24	25
Галина Тонева	1	0	1	2	0	2	1	0	1	46	1	0	1	2	0	2	1	0	1	2	0	2	3
Ружена Керанова	12	2	14	27	24	51	24	25	49	54	0	0	0	24	25	49	15	1	16	24	25	49	26
Билина Чочева	15	0	15	21	21	42	17	14	31	40	0	1	1	17	15	32	19	6	25	17	16	13	23
Блага Иванова	7	1	8	21	18	39	20	18	38	91	1	0	1	21	18	39	7	1	8	21	18	39	34
Теодора Стамболова	5	3	8	13	18	31	17	21	38	36	0	0	0	17	21	38	1	0	1	17	23	40	17
Даниела Атанасова	19	1	20	26	25	51	30	23	53	46	0	1	1	30	24	54	15	2	17	30	24	54	42
Бисер Троянов	5	0	5	21	17	38	18	17	35	47	0	0	0	18	17	35	8	0	8	18	17	35	27
Румен Петров	6	2	8	22	20	42	24	21	45	84	0	0	0	24	21	45	4	1	5	24	21	45	23
Спас Иванчев	11	1	12	25	25	50	27	24	51	29	3	1	4	30	25	55	6	1	7	29	27	56	34
Петя Шишкова	2	0	2	21	21	42	16	20	36	35	0	0	0	16	20	36	7	1	8	16	22	38	25
Мая Цонева	10	0	10	27	19	46	25	17	42	41	1	0	1	26	17	43	11	2	13	26	19	45	41
Валя Рушанова	5	0	5	21	19	40	15	18	33	82	1	1	2	16	19	35	10	0	10	16	21	37	33
Милена Панева	16	4	20	4	25	29	16	26	42	37	0	0	0	16	26	42	4	3	7	16	26	42	9
Христина Михова	7	0	7	26	25	51	25	23	48	27	1	0	1	26	23	49	7	2	9	26	25	51	31
Красимир Шенерджиев	11	1	12	27	24	51	20	24	44	47	1	0	1	21	24	45	17	1	18	21	24	45	34
Красимира Медарова	16	3	19	26	25	51	32	25	57	22	0	0	0	32	25	57	10	3	13	32	25	57	36
Невена Грозева	6	0	6	20	20	40	21	19	40	40	0	0	0	21	19	40	5	1	6	21	19	40	25
Надежда Трифонова	3	0	3	20	21	41	20	21	41	25	0	0	0	20	21	41	3	0	3	20	22	42	23
Петя Колева	2	1	3	25	25	50	21	25	46	64	1	0	1	22	25	47	5	1	6	21	27	48	31
Деница Вълкова	6	0	6	22	21	43	14	20	34	35	2	0	2	16	20	36	12	1	13	15	22	37	25
Даниел Луков	4	3	7	27	25	52	21	26	47	49	0	0	0	21	26	47	10	2	12	21	26	47	34
Весислава Иванова	0	0	0	10	8	18	7	8	15	17	0	0	0	7	8	15	3	0	3	7	8	15	19
Бонка Янкова	0	0	0	24	22	46	15	21	36	71	0	0	0	15	21	36	0	1	10	15	21	36	24
Светла Букова	0	0	0	7	10	17	4	8	12	25	0	0	0	4	8	12	3	2	5	4	8	12	6
Вioleta Магдалениева	0	0	0	2	2	4				0							2	2	4	0	0	0	1
Калин Калпачиев	0	0	0	5	1	6				0							5	1	6	0	0	0	2
Димитрина Ангелова	5	1	6	22	23	45	21	25	46	52	0	0	0	21	25	46	6	0	6	21	27	48	27
Мария Митева	7	0	7	22	24	46	23	24	47	48	2	0	2	25	24	49	4	0	4	25	24	49	32
Татяна Грозданова	15	0	15	23	46	28	23	23	51	75	0	0	0	28	23	51	10	0	10	28	24	53	31
Елена Каракашева	5	3	8	11	14	25	16	17	33	51	0	0	0	16	17	33			16	19	35	12	
Общо:	235	26	261	625	565	1190	585	553	1138	1475	16	4	20	601	557	1158	259	35	294	599	589	1188	800

През отчетния период в Наказателната колегия на ВКС са постъпили общо 1190 дела, от които 625 са касационни дела – по Глава двадесет и трета

„Касационно производство“ и Глава тридесет и трета „Възобновяване на наказателни дела“ от НПК, а 565 броя са частни производства.

Съотношението с предходни години е онагледено в следващата таблица:

Година	Постъпили дела
2023	1190
2022	1027
2021	1141

Съгласно статистическите данни, предоставени от Отдел „Информационни системи, комуникация и съдебна статистика“ при ВКС, през отчетния период са разгледани общо 1451 дела.

Средномесечната натовареност на съдиите в колегията през отчетния период е 3,8 дела³ (касационни дела и касационни частни производства), по които са били докладчици и са изготвяли окончателен съдебен акт.

Посочените данни очертават леко увеличаване на месечното натоварване на съдиите спрямо 2022 г., когато е около 3,6 дела, и приблизително изравняване с месечното натоварване за 2021 г., когато е около 3,9 дела.

От съдиите с пълни 12 месеца получено разпределение най-много дела през годината (52 броя) е получил един съдия, по 51 броя са получили петима съдии, по 50 броя – двама съдии, и по 46 броя – двама съдии.

Констатира се завишена средномесечна натовареност при четирима върховни съдии, извън съдиите с пълни 12 месеца получено разпределение:

- двама съдии със средномесечна натовареност с 4,2 броя дела (при отчетени 10 месеца с получено разпределение), като при единия от общо разпределени 42 броя дела 8 дела са с най-високи коефициенти за сложност – 2 броя със сложност „5“ и 6 броя със сложност „4“, а при втория от общо разпределени 42 броя дела 7 дела са с най-високи коефициенти за сложност – 1 брой със сложност „5“ и 6 броя със сложност „4“;

- двама съдии със средномесечна натовареност от 4,2 броя дела (при отчетени 11 месеца с получено разпределение), като при единия от общо разпределени 46 броя дела 11 дела са с най-високи коефициенти за сложност – 2 дела със сложност „5“ и 9 дела със сложност „4“, а при втория от общо разпределени 46 броя дела 10 дела са с най-високи коефициенти за сложност – 1 дело със сложност „5“ и 9 дела със сложност „4“.

Тези констатации сочат, че системата на случайно разпределение в ЕИСС не обезпечава пълноценно равномерно разпределение на делата между съдиите.

През 2023 г. продължава отчитането на правната и фактическа сложност на делата с оглед оценката на реалната натовареност на съдиите от НК при осъществяването на правораздавателната им дейност⁴. Правната и

³ Средномесечната натовареност с брой дела е определена съгласно Справка 6.2 – к. 6.29 спрямо броя на съдиите с пълни 12 месеца получено разпределение (13 съдии за 2023 г.).

⁴ По отношение на тяхната фактическа сложност с решение на ОСНК от средата на м. май 2013 г. са приети шест критерия, които се вземат предвид при определянето на фактическата сложност на делата и се прилагат, считано от 03.06.2013 г.

фактическата сложност на делото са основни компоненти на критерия „сложност на делото“. Те се прилагат успоредно със стриктното спазване на принципа за случайното разпределение на делата, изведен в разпоредбата на чл. 9 от ЗСВ. Системата на правната и фактическата сложност показва положителен резултат при преценката за натовареността на магистратите, като до известна степен способства за регулирането на равномерността при натоварването на съдиите. Определянето на коефициентите се извършва от председателите на отделения при образуването на делото, по предложение на съответния съдебен помощник, съобразено с приетите правила за сформиранието им. И двата коефициента са прогнозни и подлежат на промяна (с разпореждане на ръководителя на колегията) по искане на съответния съдия докладчик в случаите, когато при проучване на делото констатира, че същото разкрива по-висока или по-ниска от определените фактическа или правна сложност. През 2023 г. не е имало случаи на коригиране на определените при образуването коефициенти. Стриктното прилагане на коефициентите като критерии за определяне на тежестта на делата съществено рефлектира върху натовареността на всеки магистрат.

И през отчетната 2023 г. всички дела са докладвани за образуване на тримата председатели на отделения: на I н. о. – съдия Мина Топузова; на II н. о. – съдия Галина Тонева; на III н. о. – съдия Антоанета Данова.

В определени случаи постъпили дела за образуване са докладвани и на съдия Лада Паунова в качеството ѝ на зам.-председател на ВКС и ръководител на Наказателната колегия.

През 2023 г., както и в предходните отчетни периоди, случаите на спорни въпроси, свързани с образуването на делата и формалната допустимост на жалби, протести и искания за възобновяване, се отнасят на вниманието на ръководителя на НК и се решават след консултации между председателите на отделения.

За периода след 2016 г.⁵ се очертава устойчива обща тенденция на относително запазване на обема на постъплението с плавно леко намаляване. През 2021 г. е набелязана тенденция на леко увеличаване на броя на постъпилите дела. Сравнението на постъпленията през периода 2021 г. – 2023 г., илюстрирано в горната таблица, сочи, че през отчетния период е налице увеличение на постъпилите дела в сравнение с предходните две години, но то не е значително.

Следва да се отбележи, че не се допускат компромиси при предварителната проверка за формална допустимост на постъпващите касационни протести и жалби. При тази съдебна дейност предварително се селектират недопустимите и нередовни жалби/протести/искания за възобновяване, вместо впоследствие да се оставят без разглеждане или образуваните касационни производства да се прекратяват.

Наред с очертаната тенденция за устойчивост, придружена с увеличаване на общия брой на постъпилите касационни дела, се наблюдава и

⁵ Относително същественото намаление на постъплението по брой дела до 2016 г. в сравнение с предходните периоди се дължи предимно на два основни фактора: 1) законодателни изменения – прехвърлянето по законодателен път на компетентността за значителна част от производства за възобновяване на наказателни дела на съответните апелативни съдилища и ограничаването на обхвата на касационното обжалване; 2) въведената практика за постановяване на откази за образуване на касационни производства от ръководителя на НК и председателите на отделения.

ходът на тенденцията по отношение на постъпващите и образувани дела с висока фактическа и правна сложност („4“ и „5“), защото тя също е показателна за натовареността. Сравнението по този показател на 2023 г. спрямо 2021 г. сочи на увеличаване на дела с висока сложност с около 8,8%. Спрямо 2022 г. постъплението на делата с фактическа и правна сложност „4“ и „5“ се е увеличило – с около 10,4%: за отчетния период са постъпили общо 251 броя дела с висока фактическа и правна сложност (от тях: 199 броя, класифицирани с коефициент на сложност „4“, и 52 броя – с коефициент на сложност „5“). Посочените данни обуславят извод, че обсъжданият показател бележи тенденция на трайна устойчивост. В такъв аспект се установява, че дейността по решаване на делата значително е усложнена както от фактическа, така особено от правна страна и предполага значително по-голям ресурс за проучване, докладване и постановяване на съдебен акт.

г) Видове образувани дела

В Справка 3.1 се съдържат статистическите данни за периода 01.01.2023 г. – 31.12.2023 г., изготвени от Отдел ИСКСС на ВКС. В нея в сравнителен аспект са отразени и съответните статистически данни за 2022 г. и 2021 г.⁶ През отчетния период постъпленията на делата са регистрирани според тяхната правна квалификация, независимо от характера на производството – касационно (по Глава двадесет и трета от НПК) или по възобновяване на наказателни дела (по Глава тридесет и трета от НПК).

Според вида на престъплението, за което е постановен съдебен акт, както и през предходните години преобладават общоопасните престъпления (Глава единадесета от НК) – общо 211 бр. дела през 2023 г., при общо 183 бр. дела през 2022 г. и общо 222 бр. дела през 2021 г. От тях, както и през предходните отчетни периоди, най-многобройни са престъпленията по транспорта – 142 бр. за 2023 г. (при 121 бр. за 2022 г. и 155 бр. за 2021 г.).

На второ място, както и през 2022 г., са делата за престъпления против личността (Глава втора от НК) – 143 бр. през 2023 г., при общо 136 бр. през 2022 г. и общо 179 бр. през 2021 г., следвани от делата за престъпления против собствеността (Глава пета от НК) – 70 бр. през 2023 г., при 86 бр. през 2022 г. и 104 бр. през 2021 г.

Видно е от статистическите данни, че най-голям дял имат делата с предмет престъпления по транспорта. Тази категория дела се отличава с фактическа и правна сложност, като освен това законодателните промени, направени със ЗИД на Наказателния кодекс, обн. ДВ, бр. 67/2023 г., с въвеждането на нови пристъпни състави и съществени промени в санкционната част на нормите представляват предизвикателство пред правоприлагането.

За отчетния период в Наказателната колегия на ВКС са постъпили 470 броя касационни жалби и 121 броя касационни протести.

През 2023 г. от общия брой постъпили производства по касационни жалби и протести от апелативните съдилища в Република България – 389 броя, по 55 броя дела са отменени въззивните актове и делата са върнати за

⁶ Статистиката в този раздел на доклада се позовава на Методиката на изготвяне на годишните статистически данни за дейността на ВКС, приета през 2013 г.

ново разглеждане на апелативните съдилища. По 2 дела са отменени въззивният и първоинстанционният акт и делата са върнати за ново разглеждане на първоинстанционните съдилища. По 27 броя дела е изменена присъдата, като е преквалифицирано извършеното деяние. По 37 броя дела ВКС е изменил присъдата, като е намалил наложеното наказание. По 7 броя дела е изменен въззивният акт в частта относно гражданския иск. Едно дело е завършило с прилагане на чл. 66 от НК. Девет дела са завършили с ново решение. По 234 броя дела въззивният акт е оставен в сила. Шест броя дела са завършили с резултат „прекратени“, а по едно дело резултатът е „без разглеждане“.

През 2023 г. от общия брой постъпили касационни дела от окръжните съдилища в Република България – 108 броя, по 31 броя дела са отменени въззивните актове и делата са върнати за ново разглеждане на окръжните съдилища. По 4 броя дела е изменена присъдата, като е преквалифицирано извършеното деяние. По 2 броя дела ВКС е изменил присъдата, като е намалил наложеното наказание. По 1 дело е изменен въззивният акт в частта относно гражданския иск. По 62 броя дела въззивният акт е оставен в сила. Едно дело е завършило с резултат „прекратено“, а по 2 дела резултатът е „без разглеждане“.

Видно от статистическите данни, общо 40 дела по Глава тридесет и трета от НПК са разгледани по искане на прокуратурата. От всички отправени искания (29 броя) по Глава тридесет и трета от НПК от главния прокурор са уважени 23, а 6 са оставени без уважение. От всички искания на съответния компетентен прокурор да инициира производство по възобновяване на основание чл. 422, ал. 1, т. 1 – 3 от НПК (общо 11 броя) 9 са уважени, 1 е оставено без уважение и по 1 от тях производството е прекратено.

По искане на задочно осъден на основание чл. 423, ал. 1 от НПК са разгледани 51 дела по Глава тридесет и трета от НПК, което е с 2 броя повече спрямо 2022 г. (49 бр.). По искане на осъден на основание чл. 422, ал. 1, т. 4 – 6 от НПК са образувани 11 дела – с 20 броя по-малко спрямо предходния отчетен период (31 бр.). И през настоящия отчетен период броят на уважените искания за възобновяване от задочно осъден е нисък в сравнение с броя на постъпилите такива, но при исканията, депозирани от осъден на основания, различни от това по чл. 423, ал. 1 от НПК, за разлика от предходни периоди се наблюдава равенство на уважените и неуважените искания. В процентно изражение отношението между броя на уважените искания на задочно осъден към броя на постъпилите такива е приблизително 35,3%, за сравнение – в предходния отчетен период това процентно съотношение е приблизително 24,5%. Съотношението на уважените искания от осъден към общия брой на постъпилите такива е приблизително 45,5%, докато през 2022 г. същото е приблизително 32,3%. Констатира се увеличение на уважените искания за възобновяване, подадени от осъден, което сочи на влошаване на качеството на постановените съдебни актове от инстанционните съдилища, при това на влезли в сила такива. Доколкото се касае до констатация само в сравнение с предходен период, не могат да бъдат правени изводи за трайна тенденция, като е необходимо в бъдеще да се

проследи нейното развитие. От общо 11 броя искания от осъден на основание чл. 422, ал. 1, т. 4 – 6 от НПК 5 броя са уважени, 5 броя са оставени без уважение и производството по 1 дело е прекратено. От общо 51 броя искания от задочно осъден на основание чл. 423, ал. 1 от НПК 18 броя са уважени, 26 броя са оставени без уважение и 7 дела са прекратени.

В Справка 4Б на Отдел ИСКСС на ВКС се съдържат статистически данни относно исканията за възобновяване, направени от главния прокурор или окръжен прокурор, разпределени по съдилища и резултат. В Справка 4В се съдържат статистически данни относно исканията за възобновяване, направени от осъдения или задочно осъдения, разпределени по съдилища и резултат.

Направеното подробно представяне на резултатите от разглежданите дела за възобновяване е необходимо, понеже се отнася до извънреден способ за проверка на влезли в сила съдебни актове.

През 2023 г. в Наказателната колегия на ВКС е образувано, разгледано и решено 1 дело по искане за възобновяване на основание чл. 422, ал. 1, т. 4 от НПК – по дело „*Стоянова срещу България*“ (жалба № 56070/2018 г.), н. д. № 223/2023 г. по описа на III н. о., докладчик съдия Мария Митева.

С решение на Европейския съд по правата на човека от 14.06.2022 г.⁷ е установено нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 2 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи.

По искане с правно основание чл. 422, ал. 1, т. 4 от НПК, депозирано от главния прокурор на Република България, за възобновяване на к.н.д. № 1258/2017 г. на Върховния касационен съд, Трето наказателно отделение, отмяна на постановеното по него Решение № 39/21.06.2018 г. и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на същия съд на основание постановеното от ЕСПЧ решение по делото „*Стоянова срещу България*“ е образувано н. д. № 223/2023 г. по описа на III н. о. на ВКС.

С Решение № 302/23.08.2023 г.⁸ ВКС е установил наличието на предпоставките за възобновяване на наказателното дело на това основание, поради което и направеното от главния прокурор искане за възобновяване е уважено – к.н.д. № 1258/2017 г. по описа на Върховния касационен съд, Трето наказателно отделение, е възобновено, постановеното по него решение – отменено, и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на Върховния касационен съд, който в пределите на своите правомощия да констатира изрично и извърши надлежна оценка на тежестта на специфичните дискриминационни мотиви за извършване на престъплението, както и на значението им за определяне на наказанията на двете осъдени лица.

За дванадесета поредна година Наказателната колегия на ВКС прилага чл. 354, ал. 5 от НПК (нова – ДВ, бр. 93 от 2011 г.). Когато върховната съдебна инстанция разглежда за трети път производството, са налице две

⁷ Решение на ЕСПЧ (четвърто отделение) от 14 юни 2022 г., окончателно от 14 септември 2022 г. Решението е публично достъпно на интернет страницата на ЕСПЧ: <https://hudoc.echr.coe.int>, както и на интернет страницата на Министерството на правосъдието (<https://mjs.bg/>): секция „Министерство“ – Дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека“ – „Преведени решения на ЕСПЧ по български дела“.

⁸ Решението на ВКС със заличени лични данни е достъпно на сайта на ВКС, секция „Справки за дела“.

възможности. Едната от тях е в това производство третата инстанция да извърши само касационна проверка на атакувания съдебен акт (чл. 354, ал. 5, изр. 1 от НПК). Другата възможност е, когато се констатира пороци в дейността на въззивния съд, които съгласно чл. 354, ал. 3 от НПК по принцип биха довели до връщане на делото за ново разглеждане на този съд, касационният съдебен състав да встъпи в правомощията на въззивната инстанция и да ги отстрани сам (чл. 354, ал. 5, изр. 2).

През 2023 г. в НК са образувани общо 18 дела, подлежащи на разглеждане по реда на чл. 354, ал. 5 от НПК – 7 дела по описа на І н. о. (к.н.д. № 173/2023 г., к.н.д. № 269/2023 г., к.н.д. № 570/2023 г., к.н.д. № 1027/2023 г., к.н.д. № 1066/2023 г., к.н.д. № 1090/2023 г. и к.н.д. № 1110/2023 г.); 5 дела по описа на ІІ н. о. (к.н.д. № 143/2023 г., к.н.д. № 471/2023 г., к.н.д. № 488/2023 г., к.н.д. № 590/2023 г. и к.н.д. № 807/2023 г.); 6 дела по описа на ІІІ н. о. (к.н.д. № 43/2023 г., к.н.д. № 120/2023 г., к.н.д. № 150/2023 г., к.н.д. № 756/2023 г., к.н.д. № 917/2023 г. и к.н.д. № 1012/2023 г.). Запазва се тенденцията за увеличение и през 2023 г. на общия брой образувани производства по реда на чл. 354, ал. 5 от НПК. Броят на образуваните производства през 2023 г. е по-голям от този на образуваните през 2022 г. и през 2021 г. – 13 дела и за двете години. Тенденцията при обсъжданите производства сочи на значително увеличаване на техния брой. Същественото увеличаване на броя на производствата в обсъжданата хипотеза е факт, който изисква особено внимание. Той може да се разглежда като недобър атестат за качеството на подлежащите на контрол съдебни актове. Соци също така и на несъобразяване от долните инстанции със задължителните указания на касационната инстанция по смисъла на чл. 355, ал. 1 от НПК. Това дава основание да бъде извършен анализ на причините за отмяната на постановените от контролираните инстанции съдебни актове и съответно на реализираните от касационния съд правомощия. Освен това, тези производства изискват значителен ресурс за подготовка, провеждане на няколко съдебни заседания, особено когато се провежда съдебно следствие, и съществено се отразяват на натоварването на съдията докладчик и на членовете на съдебния състав.

По критерий въззивни съдилища, чиито актове се атакуват по касационен ред, посочените дела, образувани през 2023 г. по чл. 354, ал. 5 от НПК, се разпределят така: 8 дела от Апелативен съд – София, 4 дела от Апелативен съд – Варна, 3 дела са от Апелативен съд – Пловдив и по 1 дело от Военно-апелативния съд, Апелативен съд – Бургас и Окръжен съд – Варна.

Девет от образуваните през 2023 г. дела (к.н.д. № 43/2023 г., к.н.д. № 120/2023 г., к.н.д. № 143/2023 г., к.н.д. № 150/2023 г., к.н.д. № 173/2023 г., к.н.д. № 269/2023 г., к.н.д. № 488/2023 г., к.н.д. № 570/2023 г. и к.н.д. № 807/2023 г.) са решени през 2023 г., 1 дело е обявено за решаване (к.н.д. № 590/2023 г.), 1 дело е прекратено в закрито заседание поради оттегляне на касационния протест (к.н.д. № 1027/2023 г.), по 3 дела (к.н.д. № 1066/2023 г. и к.н.д. № 1090/2023 г., образувани през м. ноември 2023 г., и к.н.д. № 1110/2023 г., образувано в началото на м. декември 2023 г.) съдебното заседание е насрочено за м. януари 2024 г., по 1 дело (к.н.д. № 917/2023 г.)

съдебното заседание е отложено за м. януари 2024 г. за изготвяне на експертиза и събиране на доказателства, по 1 дело (к.н.д. № 471/2023 г.) съдебното заседание е отложено за м. февруари 2024 г., предвид поставена допълнителна задача към изготвената комплексна експертиза, по 1 дело (к.н.д. № 756/2023 г.) съдебното заседание е отложено за м. март 2024 г. за изготвяне на експертиза и по 1 дело (к.н.д. № 1012/2023 г.) съдебното заседание е отсрочено с разпореждане на и. ф. ръководител на Наказателната колегия поради заболяване на докладчика и впоследствие насрочено за м. януари 2024 г.

През 2023 г. са постановени решения по 3 дела в хипотезата на чл. 354, ал. 5 от НПК, образувани през предходни отчетни периоди – к.н.д. № 1109/2021 г. по описа на Първо н. о., к.н.д. № 470/2022 г. по описа на Първо н. о. и к.н.д. № 980/2022 г. по описа на Първо н. о., и 2 дела от предходния отчетен период са обявени за решаване – к.н.д. № 319/2022 г. по описа на Трето н. о. и к.н.д. № 960/2022 г. по описа на Първо наказателно отделение.

През 2023 г. на основание чл. 422, ал. 1, т. 5 вр. чл. 354, ал. 5 от НПК не е образувано нито едно дело, но на основание чл. 422, ал. 1, т. 5 вр. чл. 354, ал. 2, т. 2 от НПК е образувано 1 дело по възобновяване за разглеждане от петчленен състав – н.д. № 1020/2023 г., което е образувано през м. ноември 2023 г. и насрочено за м. декември 2023 г., а впоследствие насрочено за м. януари 2024 г.

По образуваното през предходен отчетен период н.д. № 1049/2021 г. по описа на Второ н. о., което съобразно разпоредбата на чл. 28, ал. 4, пр. последно от НПК се разглежда от ВКС в състав от петима съдии, е разгледано и обявено за решаване през 2022 г. и решено през м. февруари 2023 г.

Наказателно дело № 1031/2020 г. по описа на Второ н. о., образувано на основание чл. 422, ал. 1, т. 5 вр. чл. 354, ал. 5 от НПК, е разгледано и обявено за решаване през 2022 г.

3. ПРОВЕДЕНИ ЗАСЕДАНИЯ И ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА

а) Проведени открити съдебни заседания

От постъпилите през 2023 г. общо 1190 дела 625 броя, образувани по реда на Глава двадесет и трета и Глава тридесет и трета от НПК, са разгледани в открито съдебно заседание.

В началото на отчетния период са останали несвършени 261 дела, а в края му – 294 дела (касационни и частни производства). Като „несвършени“ са отчетени дела, насрочени за разглеждане в открито съдебно заседание след 01.01.2024 г. или решени в открито/закрито заседание през 2023 г., по които към 01.01.2024 г. не е обявен резултат.

Значителна част от посочения общ брой несвършени дела се формира от повишеното постъпление на дела в края на годината. Тенденцията на твърда устойчивост на завишено постъпление в края на отчетния период е обективен процес, наблюдаван всяка година. Това явление не подлежи на контрол от страна на касационната инстанция, доколкото е резултат от

усилията на всяка от предходните инстанции да приключи отчетната година с минимален брой висящи производства.

Общият брой на отлаганията на делата през 2023 г. е 188 бр. и е по-висок от предходните отчетни периоди – 141 бр. през 2022 г. и 179 бр. през 2021 г.

Причините за отлаганията на делата през 2023 г., общо за трите наказателни отделения, се обособяват в следните групи:

- подобно на ситуацията през предходните две отчетни години, водещо място заемат отлаганията на заседания по дела поради неявяване на защитник по уважителни причини – общо 76 случая;

- на второ място, както и през предходните две отчетни години, така и през настоящия отчетен период, са причините, дължащи се на неявяване на подсъдим/осъден, частен обвинител, граждански ищец или преводач по уважителни причини – общо 42 случая;

- на трето място, отправено искане на подсъдимия/осъдения за ангажиране на защитник или за определяне на служебен такъв – общо 22 случая;

- на четвърто място, съдебни заседания по дела са отлагани за събиране на нови доказателства в производства по чл. 354, ал. 5 от НПК в хипотезите на провеждане на съдебно следствие – общо 16 случая;

- на пето място, отлаганията на делата са поради нередовно призоваване – общо 13 случая;

- на шесто място, дела са отлагани поради неизпълнена съдебна поръчка – общо 8 случая;

- на седмо място, по искане на защитата за запознаване с делото или друг служебен ангажимент – общо 6 случая;

- следват отлаганията във връзка с неконвоиране от затвора на подсъдим/осъден (общо 2 случая);

- констатирани са единични случаи на отлагания поради: неявяване на защитник, без да са посочени причини за това; данни за починала страна и COVID – 19.

При тези данни може да се направи извод, че макар броят на отлаганията на заседания да е малко по-висок от предходния отчетен период, не се констатира проблеми във връзка с организацията на призоваване на страните.

б) Свършени дела

През 2023 г. съдиите от Наказателната колегия са разгледали 1451 дела, от които 860 дела по касационни производства и 591 дела по частни производства. При сравнение с предходния отчетен период (2022 г.) се констатира известно увеличение в общия брой на разгледаните дела с 127 броя (общ брой дела за 2022 г. – 1324).

Общо свършените дела през отчетния период са 1158. Със съдебен акт по същество са приключили 1138 дела, като 585 от тях са производства по Глава двадесет и трета и по Глава тридесет и трета от НПК, а 553 – частни производства.

Общо прекратените касационни дела през годината са 16 броя, а частните производства – 4 броя.

През изминалата 2023 г. в колегията не са образувани и разглеждани производства по реда на чл. 340, ал. 3 от НПК.

в) Срочност на изготвяне на касационните съдебни актове

Съгласно изготвената от Отдел ИСКСС на ВКС Справка 6.3 общо свършените касационни дела и дела за възобновяване за трите отделения в Наказателната колегия за периода 01.01.2023 г. – 31.12.2023 г. са 601 броя. От тези 601 дела – 30 броя са свършени в срок до един месец (4,99%), 263 броя са свършени в срок до 3 месеца (43,76%) и 308 броя (51,25%) – за срок, по-дълъг от три месеца от образуването. В отчетния период са свършени общо 557 броя частни производства, от които 501 броя са свършени в срок до един месец (89,95%), 54 броя са свършени в срок до 3 месеца (9,69%) и 2 броя (0,36%) – за срок, по-дълъг от три месеца от образуването.

Изложените данни сочат, че малко по-малко от половината от касационни дела и дела за възобновяване – 48,75%, са насрочени, разгледани в съдебно заседание и по тях са постановени съдебни актове в срок до три месеца от образуване на делото. Тези данни навеждат на извод, че образуваните дела в НК на ВКС се насрочват и разглеждат не само своевременно, но и в много кратки срокове. Свършените в срок от един месец частни дела са 89,95%, което е много висок показател.

От общо 594 броя обявени за решаване дела, разгледани в открито заседание през 2023 г., в срок до 1 месец от обявяване за решаване са решени общо 265 дела, което е по-малко от половината от обявените за решаване дела; 86 дела са свършени в срок до 2 месеца от обявяване за решаване (приблизително 14,5%); 83 бр. (около 14%) са решени след тези срокове.

При частните производства: от 562 броя свършени дела 508 броя (около 90,4%) са приключени в срок до 1 месец; до 2 месеца – 45 броя (8%); решени след тези срокове – 9 броя.

Необявените към 31.12.2023 г. дела, които се разглеждат в открито съдебно заседание, са 160 броя, а необявените частните производства, които се разглеждат в закрито заседание, са 34 броя.

Наблюдаваната от предходни отчетни периоди тенденция преобладаващата част от съдебните актове да се изготвят при съблюдаване на предвидените в закона инструктивни срокове се запазва и през 2023 г.

По отделни дела се констатира и по-голяма продължителност на периода за изготвяне на съдебните актове, които изключения обаче се допускат изолирано по дела с висока фактическа и правна сложност, значителен по обем доказателствен материал, по които е обективно невъзможно изготвянето на съдебните актове да се извършва при спазването на инструктивните срокове по чл. 354, ал. 4 от НПК. Самостоятелен фактор е и многократно констатираната периодична неравномерна индивидуална натовареност на определени съдии при случайното разпределение на делата до периода на уравняване, особено при временна концентрация на висок брой дела с максимални коефициенти за фактическа и правна сложност за кратък период от време на доклад на едни и същи съдии.

г) Дела с обществен интерес, дела за корупционни престъпления, за организирана престъпност, срещу журналисти и медии, дела срещу магистрати и за трафик на хора

Със Заповед № 777/18.10.2022 г. на председателя на ВКС, издадена в съответствие с Постановление № 240/24.09.2019 г. на Министерския съвет за създаване на Национален координационен механизъм за върховенството на правото и на Съвет за неговото прилагане (обн. ДВ, бр. 76/27.09.2019 г., изм., бр. 14/18.02.2020 г., изм. и доп., бр. 62/05.08.2022 г.), с оглед задълженията на Върховния касационен съд по чл. 10, т. 5 от постановлението и въз основа на доклад с рег. № А-377/20.09.2022 г. на работната група, определена със Заповед № 616/28.06.2022 г. на председателя на ВКС, и на основание чл. 114, ал. 1, точки 1, 2 и 16 и ал. 5 от Закона за съдебната власт е наредено:

- въвеждането на Единен каталог на престъпленията, свързани с корупционно поведение и практики, по който да се води статистика във Върховния касационен съд на Република България – Приложение № 1, неразделна част от заповедта;

- създаването на Електронен регистър на производствата, водени срещу журналисти и медии, разгледани от ВКС;

- веднъж на тримесечие на страницата на ВКС в интернет да се публикуват списъци на предстоящите за разглеждане дела с предмет организирана престъпност – Приложение № 3, неразделна част от заповедта, производства, водени срещу журналисти и медии, както и такива с предмет корупционно поведение и практики. В последния случай, когато подсъдимият е сред лицата, заемащи висши публични длъжности (по чл. 6 по ЗПКОНПИ) – Приложение № 2, неразделна част от заповедта, това обстоятелство да се отбелязва по подходящ начин;

- незабавно след постановяването им на страницата на ВКС в интернет да се публикуват решенията, постановени в производства с предмет корупционно поведение и практики, организирана престъпност и тези, водени срещу журналисти и медии, при спазване на изискванията за защита на личните данни;

- веднъж на тримесечие да се информират чрез справки Висшият съдебен съвет и Министерството на правосъдието за постановените съдебни актове в производства с предмет корупционно поведение и практики, организирана престъпност и тези, водени срещу журналисти и медии;

- във връзка със задълженията на Върховния касационен съд по изпълнение на мерките да се изпрати копие от заповедта на председателите на апелативните съдилища в страната, които веднъж на тримесечие – до 3-то число на месеца, да изпращат на ВКС таблици с обобщена информация за съответния съдебен район относно образуваните производства с предмет корупционно поведение и практики, организирана престъпност и дела, водени срещу журналисти и медии, както и информация за постановените съдебни актове по тях. Таблиците следва да съдържат данни за лицата, срещу които се води съответното производство, тяхното качество, правна квалификация на деянието по наказателните производства, съответно релевантен текст/текстове по граждански и търговски производства и крайния резултат.

В изпълнение на тази заповед на интернет страницата на ВКС, раздел „Съдебна практика“, се намира секция „Дела за организирана престъпност“, където на тримесечие се публикуват актуалните списъци на образуваните дела, свързани с организирана престъпност, а в секция „Дела за корупционни престъпления“ – актуалните списъци на делата, свързани с корупционни престъпления.

След решаването и обявяването на делата във ВКС на сайта се публикуват и съдебните решения по тях.

През 2023 г. продължава и дейността, свързана с публикуването в интернет страницата на ВКС на съдебните актове по делата с изключителна значимост и интерес. Освен информация за постановените решения на касационната инстанция с препратка към тях, на сайта на ВКС, раздел „Пресофис“, се публикува списък на насрочените за разглеждане за съответния месец дела с обществен интерес. За всяко дело се посочват: датата на съдебното заседание и залата, в която ще бъде разгледано делото; определеният чрез случаен избор съдия докладчик; атакуваният съдебен акт на предходната инстанция и диспозитивът му; процесуалният документ, инициращ проверка от касационната инстанция – жалба, протест, искане за възобновяване; отправеното искане към касационната инстанция; подателите на съответните жалба, протест или искане.

През 2023 г. са образувани 43 броя дела с изключителна значимост и интерес, 38 от тях са разгледани и обявени за решаване и/или решени, като 5 дела са насрочени за разглеждане през 2024 г. От образуваните през отчетния период дела с изключителна значимост и интерес: 2 са за корупционни престъпления, 2 са за корупционни престъпления и са дела срещу магистрати едновременно, 1 е свързано с организирана престъпност (ОПГ) и едновременно е срещу магистрат, има и по 1 дело само срещу магистрат, срещу журналист и свързано с организирана престъпност.

През 2023 г. са постановени и решения по 4 дела, които са образувани през предходната 2022 г., разгледани и обявени за решаване през 2023 г.

През 2023 г. са образувани 25 броя дела за корупционни престъпления, 24 от които са разгледани и обявени за решаване в рамките на отчетния период. По 16 броя от образуваните, разгледани и обявени за решаване дела за корупционни престъпления през отчетния период, към края на 2023 г. са постановени решения, а по 1 дело – определение за прекратяване в открито съдебно заседание.

От образуваните през отчетната година 25 дела за корупционни престъпления 4 са с подсъдими лица, заемащи висши публични длъжности (по чл. 6 от ЗПК).

Десет броя дела, образувани през 2022 г., са с постановени решения през 2023 г., като 9 от тях са разгледани и обявени за решаване през предходната 2022 г., а 1 от тях е обявено за решаване през 2023 г.

Две дела, образувани преди началото на 2022 г. и обявени за решаване в предходни отчетни периоди, са решени през 2023 г.

Две дела, образувани през предходни години, са спрени поради съдебни поръчки.

Едно дело е спряно през предходни отчетни периоди поради здравословното състояние на подсъдимия, като по него периодично се назначават съдебно медицински експертизи. Към края на отчетния период – 2023 г., делото отново е отложено за разглеждане през м. януари 2024 г.

Има и 2 дела, образувани през предходни отчетни периоди и отложени без дата, като причината за отлагането на едно от тях е съдебна поръчка, а другото е отложено до постъпване на информация с оглед данните за настъпила смърт на подсъдимия.

През 2023 г. са образувани 15 дела за ОПГ, като 12 от тях са разгледани през 2023 г. и решени или обявени за решаване. Три дела са насрочени за разглеждане през 2024 г.

По 4 дела, образувани през предходната 2022 г., решенията са постановени през 2023 г.

През 2022 г. е образувано едно дело срещу магистрат – к.н.д. № 967/2022 г. по описа на І н. о., което е обявено за решаване през м. декември 2022 г. и е решено на 04.04.2023 г.

През 2023 г. са образувани 5 дела срещу магистрати – к.н.д. № 87/2023 г. по описа на Трето н. о., к.н.д. № 200/2023 г. по описа на Първо н. о., к.н.д. № 441/2023 г. по описа на Трето н. о., к.н.д. № 564/2023 г. по описа на Първо н. о. и к.н.д. № 666/2023 г. по описа на Второ н. о., като по първите три дела и по последното са постановени решения през 2023 г., а к.н.д. № 564/2023 г. по описа на Първо н. о. е обявено за решаване в рамките на отчетния период.

През 2023 г. е образувано 1 дело срещу журналист – к.н.д. № 931/2023 г. по описа на Първо н. о., което е обявено за решаване през м. ноември 2023 г.

Във Върховния касационен съд се поддържа Електронен регистър на делата за трафик на хора, разгледани от тази инстанция, създаден със Заповед № 933/23.09.2021 г. на председателя на ВКС. Съгласно т. 2 от посочената заповед ежесечно в секцията „Дела за трафик на хора“ в сайта на ВКС се публикува списък на предстоящите за разглеждане дела за трафик на хора, в това число и дела за организирана престъпност, свързана с трафик на хора. Съгласно т. 3 от заповедта незабавно след постановяването им в секцията „Дела за трафик на хора“ в интернет страницата на ВКС се публикуват решенията, постановени по дела за трафик на хора, включително и по дела за организирана престъпност, свързана с трафик на хора, заедно с копия от проверените въззивни актове и от присъдите на първата инстанция, при спазване на изискванията за защита на личните данни. Тези съдебни актове са предмет на анализ.

В сайта на Върховния касационен съд Регистърът на делата за трафик на хора е поместен в секция „Съдебна практика“ (<http://www.vks.bg/registar-trafik-hora.html>). В процес е разширяването му, като предстои в него освен делата, разгледани от ВКС, да бъдат включени и тези, разгледани от апелативните съдилища. По този повод е изпратено писмо с изх. № И-2285/29.12.2023 г. на ВКС до административните ръководители на апелативните съдилища, с което е отправена молба за осигуряване на необходимата организация за разширяване на Електронния регистър на делата за трафик на хора, като всеки апелативен съд изгради и въведе

собствен такъв за делата по чл. 159г, пр. 2 от НК, както и за делата с предмет трафик на хора, които се разглеждат по реда на възобновяването. Изрично е уточнено, че за поддържането на регистъра следва:

1. Ежемесечно в секция „Дела за трафик на хора“ в интернет страниците на апелативните съдилища да се публикува списък на предстоящите за разглеждане дела за трафик на хора.

2. Незабавно след постановяването им в секция „Дела за трафик на хора“ в сайтовете на апелативните съдилища да се публикуват при спазване на изискванията за защита на личните данни постановените по чл. 159г, пр. 2 от НК съдебни актове ведно с копия от първоинстанционните такива, решенията на апелативните съдилища, постановени по реда на възобновяване на наказателните дела ведно с копия от съдебните актове на първата и въззивната инстанция.

д) Публикуване на съдебните актове на сайта на ВКС

Постановените съдебни актове след обезличаването им се публикуват на интернет страницата на ВКС. Справка може да се извърши както по номер на дело/входящ номер, така и да се използват думи в анотация и думи в съдържание за търсене от потребителите.

През 2023 г. в Наказателната колегия последователно се следва практиката, въведена от 06.11.2017 г. във връзка с измененията и допълненията на чл. 354 от НПК (обн. ДВ, бр. 63/04.08.2017 г., в сила от 05.11.2017 г.), заверен препис от окончателния съдебен акт, с който се потвърждава, изменя, налага ефективно наказание „лишаване от свобода“, незабавно след постановяването му да се изпраща на Отдел „Съдебен“ на Върховната касационна прокуратура (сега – Върховна прокуратура). Преписът на решението на ВКС се придружава с препис на диспозитива на първоинстанционната присъда и препис на диспозитива на въззивния съдебен акт, които секретарят заверява. Връчването на преписи от посочените съдебни актове се удостоверява със съпроводително писмо по образец (с дата, подписи и имената на съответните длъжностни лица от ВКС и ВКП, предали и приели преписите), което се прилага към копието на решението, съхранявано от съдебните секретари на НК.

Описаната процедура за изпращане на препис от съдебния акт на ВКП, уредена с Разпореждане № 77/03.11.2017 г. на зам.-председателя на ВКС и ръководител на НК, включително публикуването на решението на ВКС в сайта на съда едва след получаване на уведомление за привеждане в изпълнение на присъдата, до голяма степен е безсмислена. Това е така, понеже страните, които имат регистрация в Единния портал за електронно правосъдие (ЕПЕП), имат достъп до постановените съдебни актове от момента на тяхното обявяване в ЕИСС.

4. ДЕЙНОСТ ПО УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА. ПРОЗРАЧНОСТ НА ПРАВОРАЗДАВАНЕТО

а) Постановени тълкувателни решения

Тълкувателно дело № 1/2022 г. (докладчик – съдия Блага Иванова)

С разпореждане от 07.10.2022 г. на председателя на ВКС на основание чл. 128, ал. 1 от ЗСВ е образувано Тълкувателно дело № 1/2022 г. по описа на ОСНК на ВКС по повод отправено искане от главния прокурор на Република България за приемане на тълкувателно решение по следния въпрос: „Разпоредбата на чл. 343г от НК по отношение на кумулативно предвиденото наказание лишаване от право по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК изключва ли приложението на чл. 55, ал. 3 от НК в случаите, в които основното наказание за извършено престъпление по чл. 343, чл. 343а, чл. 343б и чл. 343в, ал. 1 от НК е определено при условията на чл. 55 от НК?“. Със същото разпореждане за докладчик по делото е определена съдия Блага Иванова.

С разпореждане от 01.11.2022 г. по Тълкувателно дело № 1/2022 г. на ОСНК на ВКС на съдията докладчик в съответствие с т. 10, б. „б“ от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСНК, приети с решение на Пленума на ВКС от 15.11.2016 г., е разпоредено делото да се докладва на заместник-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия за насрочването му за разглеждане в открито заседание и е предложено покани и копия от искането на главния прокурор ведно с предоставените материали да се изпратят до всички предложени с разпореждането органи, лица и институции, които могат да изразят становище по поставения за тълкуване въпрос в открито съдебно заседание или да изразят писмено становище в указан в поканата срок.

С разпореждане от 01.11.2022 г. на зам.-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия Тълкувателно дело № 1/2022 г. по описа на ОСНК на ВКС е насрочено за разглеждане в открито заседание на 15.12.2022 г. Разпореждането на докладчика за допустимостта на искането за приемане на тълкувателно решение и разпореждането за насрочване са публикувани на сайта на ВКС – секция „Съдебна практика“, подсекция „Тълкувателни дела“ – Тълкувателно дело 1/2022 г. Проведено е открито заседание на 19.01.2023 г. и закрито заседание на 30.03.2023 г.

Постановено е Тълкувателно решение № 1 от 13.04.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2022 г. по описа на ОСНК на ВКС със следния диспозитив: „Разпоредбата на чл. 343г от НК по отношение на кумулативно предвиденото наказание „лишаване от право“ по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК не изключва приложението на чл. 55, ал. 3 от НК в случаите, в които основното наказание за извършено престъпление по чл. 343, чл. 343а, чл. 343б и чл. 343в, ал. 1 от НК, е определено при условията на чл. 55 от НК“.

Тълкувателно дело № 1/2023 г. (докладчик – съдия Мая Цонева)

С разпореждане от 13.01.2023 г. на председателя на ВКС на основание чл. 128, ал. 1 от ЗСВ вр. р. II, чл. 9 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСНК на ВКС е образувано Тълкувателно дело № 1/2023 г. по описа на ОСНК на ВКС по отправено искане от председателя на ВКС за

приемане на тълкувателно решение по следния въпрос: „Какъв е обхватът на дължимия според чл. 243, ал. 5 вр. ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК съдебен контрол за законосъобразност и обоснованост на постановлението на прокурора, с което наказателното производство се прекратява на осн. чл. 243, ал. 1, т. 1, пр. 2 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК, и съответно това постановление следва ли да съдържа изводи по фактите и правото относно деянието/деянията, съпътстващ тези изводи доказателствен анализ и посочване на ползваните доказателства?“. Със същото разпореждане за докладчик по делото е определена съдия Мая Цонева.

С разпореждане от 30.01.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2023 г. на ОСНК на ВКС на съдията докладчик в съответствие с т. 10, б. „б“ от Правилата за приемане на тълкувателни решение от ОСНК, приети с решение на Пленума на ВКС от 15.11.2016 г., е разпоредено делото да се докладва на заместник-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия за насрочването му за разглеждане в открито заседание и е предложено покани и копия от искането на председателя на ВКС ведно с предоставените материали да се изпратят до всички предложени с разпореждането органи, лица и институции, които могат да изразят становище по поставения за тълкуване въпрос в открито съдебно заседание или да изразят писмено становище в указан в поканата срок.

С разпореждане от 03.02.2023 г. на зам.-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия Тълкувателно дело № 1/2023 г. е насрочено за разглеждане в открито заседание на 06.04.2023 г. Искането на председателя на ВКС, относимата съдебна практика, разпореждането за образуване, разпореждането на докладчика и разпореждането за насрочване са публикувани на сайта на ВКС – секция „Съдебна практика“, подсекция „Тълкувателни дела“ – Тълкувателно дело 1/2023 г. Проведено е открито заседание на 06.04.2023 г. и закрито заседание на 15.06.2023 г.

Постановено е Тълкувателно решение № 1 от 25.07.2023 г. по Тълкувателно дело 1/2023 г. по описа на ОСНК на ВКС със следния диспозитив:

„Съдебният контрол върху постановлението на прокурора за прекратяване наказателното производство на основание чл. 243, ал. 1, т. 1, пр. 2 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 от НПК обхваща не само законосъобразността на констатацията за наличие на предпоставките по чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 от НПК, но и обосноваността и законосъобразността на изводите на прокурора има ли извършено деяние и съставлява ли то престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия.

Това постановление следва да съдържа както изводите на прокурора за наличие на формалните предпоставки за прекратяване на наказателното производство по чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 от НПК, така и констатациите му по фактите и правото относно деянието/деянията, съпътстващ тези изводи доказателствен анализ и посочване на ползваните доказателства относно установените обстоятелства“.

б) Актуално състояние на образувано по описа на ОСНК през предходен отчетен период тълкувателно дело

Тълкувателно дело № 1/2020 г. (докладчици – съдия Невена Грозева и съдия Надежда Трифонова)

С разпореждане от 07.08.2021 г. на председателя на ВКС е образувано Тълкувателно дело № 1/2020 г. по искане на председателя на Висшия адвокатски съвет за приемане на тълкувателно решение по въпроса: „Предоставянето по занятие на заеми/кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства, представлява ли банкова дейност и нейното осъществяване без разрешение осъществява ли състава на престъпление по чл. 252, ал. 1 НК?“.

Проведено е открито заседание на 19.11.2020 г., както и закрити заседания по тълкувателното дело. На 27.05.2021 г. е проведено закрито заседание по делото, в което е разгледан докладът и са гласувани предложените диспозитиви. На докладчиците е възложено изготвянето на проект на мотивите на тълкувателното решение.

Междувременно с определение от 17.06.2022 г. по к.н.д. № 591/2021 г. на ВКС, Първо н. о., е отправено преюдициално запитване към Съда на Европейския съюз със следните въпроси:

„1. Следва ли определението за кредитна институция, дадено в чл. 4, § 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 да се тълкува в смисъл, че предоставянето на кредити се осъществява единствено със средства, които са от публично привлечени влогове или други възстановими средства или кредитната институция може да извършва кредитиране и със средства, получени от други източници?

2. Как следва да се тълкува съдържанието на „документ независимо от формата, с който се предоставя правото за извършване на дейността“ по чл. 4, § 1, т. 42 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 и включва ли то както разрешителния лицензионен, така и разрешителния регистрационен режим за дейността по кредитиране?“

Оправеното преюдициално запитване е пряко свързано с поставения въпрос по тълкувателното дело, което е било констатирано в проведените впоследствие закрити заседания.

С разпореждане на зам.-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия от 05.07.2022 г. на основание Раздел III, т. 15 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСНК на ВКС е насрочено закрито заседание по тълкувателното дело на 14.07.2022 г. с оглед на обстоятелството, че докладчиците са изготвили и представили проект на мотиви.

С протоколно определение от 14.07.2022 г. на ВКС разглеждането на Тълкувателно дело № 1/2020 г. е отложено за 06.10.2022 г., като съображенията за това са свързани с отправянето на описаното по-горе

преюдициално запитване от състав на Първо н. о. на ВКС, изменения в ЗКИ и наличие на противоречива практика на ВКС по приложението на чл. 252 от НК от началото на 2022 г.

В Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСНК на ВКС не е предвидена хипотеза, в която е отправено преюдициално запитване, което е от значение за решаване на тълкувателния въпрос. Също така в чл. 488, ал. 1 от НПК е предвидено, че с отправяне на запитването съдът спира производството по делото, като не се съдържа правило да бъдат спирани други дела, по които поставеният въпрос е от значение за правилното решаване на делото.

При това положение, като са изложени аргументи за обвързващата сила на решението на СЕС, е прието, че ОСНК не разполага с друга възможност, освен да изчака произнасянето на СЕС по отправеното преюдициално запитване, след което в зависимост от застъпеното в него становище да прецени по-нататъшната си дейност по ТР № 1/2020 г. С решение от 06.10.2022 г. на ОСНК на ВКС е отложено решаването на Тълкувателно дело № 1/2020 г. на ОСНК до произнасяне на СЕС по преюдициалното запитване, отправено от състав на Първо наказателно отделение на ВКС по к.н.д. № 591/2021 г.

С Решение от 16.11.2023 г. по дело С-427/22 на Съда на ЕС е даден отговор на отправеното от ВКС преюдициално запитване в следния смисъл: „Член 4, параграф 1, точка 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012, изменен с Регламент (ЕС) 2019/2033 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г., трябва да се тълкува в смисъл, че предприятие попада в обхвата на понятието „кредитна институция“ по смисъла на същия член 4, параграф 1, точка 1 само когато неговата дейност се състои едновременно в приемане на депозити или други възстановими средства от обществеността и в отпускане на кредити за негова собствена сметка, с уточнението, че тези депозити или други средства, приети от обществеността, са предназначени за отпускането на кредити, без да се изключва възможността кредити да се отпускат и със средства от други източници“.

Към края на отчетния период решение по тълкувателното дело не е постановено.

в) Образувани тълкувателни дела

През 2023 г. са образувани 3 тълкувателни дела по описа на ОСНК на ВКС и 4 тълкувателни дела по описа на ОСНК на ВКС и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд.

По образуваните през 2023 г. тълкувателни дела се усъвършенства организацията на откритите заседания. Поканите за изразяване на становище до лица и организации, както и до съдилищата в страната, се изпращат чрез Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ). Влезлите в сила съдебни актове, в които се съдържа противоречива или неправилна съдебна практика,

на които се основава искането, се публикуват на външния сайт, така че да са достъпни за поканените лица и за всички граждани.

Тълкувателно дело № 1/2023 г. (докладчик – съдия Мая Цонева)

С разпореждане от 13.01.2023 г. на председателя на ВКС е образувано Тълкувателно дело № 1/2023 г. по описа на ОСНК по отправено искане от председателя на ВКС за приемане на тълкувателно решение по въпроса: „Какъв е обхватът на дължимия според чл. 243, ал. 5 вр. ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК съдебен контрол за законосъобразност и обоснованост на постановлението на прокурора, с което наказателното производство се прекратява на осн. чл. 243, ал. 1, т. 1, пр. 2 вр. чл. 24, ал. 6 вр. ал. 5, т. 1 НПК, и съответно това постановление следва ли да съдържа изводи по фактите и правото относно деянието/деянията, съпътстващ тези изводи доказателствен анализ и посочване на ползваните доказателства?“. За докладчик по делото е определена съдия Мая Цонева.

По тълкувателното дело е постановено Тълкувателно решение № 1 от 25.07.2023 г. (подробна информация е представена в частта от доклада относно постановените през 2023 г. от ОСНК тълкувателни решения).

Тълкувателно дело № 2/2023 г. (докладчик – съдия Румен Петров)

С разпореждане от 15.02.2023 г. на основание чл. 128, ал. 1 от ЗСВ и Раздел II, чл. 9 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСНК на ВКС е образувано Тълкувателно дело № 2/2023 г. по описа на ОСНК на ВКС по отправено искане от главния прокурор на Република България за приемане на тълкувателно решение по следния въпрос: „Разпоредбата на чл. 343г от НК относно предвиденото кумулативно наказание лишаване от право да се управлява МПС по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК приложима ли е в случаите на престъпление по чл. 343в, ал. 3, вр. ал. 1 от НК?“. Със същото разпореждане за докладчик по делото е определен съдия Румен Петров.

С разпореждане от 17.02.2023 г. на съдията докладчик в съответствие с т. 10, б. „б“ от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСНК, приети с решение на Пленума на ВКС от 15.11.2016 г., е разпоредено делото да се докладва на заместник-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия за насрочването му за разглеждане в открито заседание и е предложено покани и копия от искането на председателя на ВКС ведно с предоставените материали да се изпратят до всички предложени с разпореждането органи, лица и институции, които могат да изразят становище по поставения за тълкуване въпрос в открито съдебно заседание или да изразят писмено становище в указан в поканата срок.

С разпореждане от 20.02.2023 г. на зам.-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия Тълкувателно дело № 2/2023 г. по описа на ОСНК на ВКС е насрочено за разглеждане в открито заседание на 20.04.2023 г. Искането на главния прокурор, относимата съдебна практика, разпореждането за образуване, разпореждането на докладчика и разпореждането за насрочване на тълкувателното дело са публикувани на сайта на ВКС – секция „Съдебна практика“, подсекция „Тълкувателни дела“

– Тълкувателно дело № 2/2023 г. Проведено е открито заседание на 20.04.2023 г., както и закрито заседание на 15.06.2023 г.

В закрито заседание на 12.10.2023 г. е прието предложението на докладчика да се изпрати сигнал до: Народното събрание – Комисията по правни въпроси и Комисията по транспорта и съобщенията, и до министерствата на правосъдието и вътрешните работи за констатираното с изготвения доклад дублиране на съставите на престъпление и административно нарушение. Делото е отложено без дата. Към края на отчетния период няма реакция от адресатите на сигнала.

Тълкувателно дело № 3/2023 г. (докладчик – съдия Спас Иванчев)

С разпореждане 28.09.2023 г. на основание чл. 128, ал. 1 от ЗСВ и Раздел II, чл. 9 от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСНК на ВКС е образувано Тълкувателно дело № 2/2023 г. по описа на ОСНК на ВКС по отправено искане от главния прокурор на Република България за приемане на тълкувателно решение по следните въпроси:

„1. За да е осъществен квалифицираният състав на престъплението блудство по чл. 149, ал. 5, т. 1 от НК, необходимо ли е блудството да е извършено едновременно с две или повече малолетни лица, или такава квалификация е допустима и при блудствени действия, извършени поотделно с всяко от две или повече различни лица в непродължителен период от време?

2. Когато деецът е блудствал едновременно с две или повече малолетни лица, в една и съща комбинация или различни комбинации помежду им, на различни дати или в различни периоди, допустимо ли е квалифицирането на престъпната деятелност като едно продължавано престъпление по чл. 149, ал. 5, т. 1 във вр. чл. 26, ал. 1 от НК за всички пострадали, или квалифицирането следва да е в отделни самостоятелни продължавани престъпления по чл. 149, ал. 5, т. 1 във вр. чл. 26, ал. 1 от НК за всяко от пострадалите лица, съобразно разпоредбата на чл. 26, ал. 6 от НК?

3. Когато деецът е извършил множество блудствени действия на различни дати или в различни периоди с различен брой малолетни лица, но в един или едни от случаите блудствените действия са извършени с едно малолетно лице, а в други едновременно с две или повече малолетни лица, сред които е и пострадалото от отделното блудство малолетно лице, допустимо ли е включването на отделното блудство в състав на престъпление по чл. 149, ал. 5, т. 1 от НК или в състава на продължавано престъпление по чл. 149, ал. 5, т. 1 вр. чл. 26, ал. 1 от НК, или отделното блудство следва да остане като самостоятелно престъпление по чл. 149 от НК (със съответна квалификация, в зависимост от събраните доказателства)?“.

Със същото разпореждане за докладчик по делото е определен съдия Спас Иванчев.

С разпореждане от 25.10.2023 г. на съдията докладчик в съответствие с т. 10, б. „б“ от Правилата за приемане на тълкувателни решения от ОСНК, приети с решение на Пленума на ВКС от 15.11.2016 г., е разпоредено делото да се докладва на заместник-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия за насрочването му за разглеждане в открито

заседание и е предложено покани и копия от искането на председателя на ВКС ведно с предоставените материали да се изпратят до всички предложени с разпореждането органи, лица и институции, които могат да изразят становище по поставения за тълкуване въпрос в открито съдебно заседание или да изразят писмено становище в указан в поканата срок.

С разпореждане от 25.10.2023 г. на зам.-председателя на ВКС и ръководител на Наказателна колегия Тълкувателно дело № 3/2023 г. по описа на ОСНК на ВКС е насрочено за разглеждане в открито заседание на 18.01.2024 г. Искането на главния прокурор, относимата съдебна практика, разпореждането за образуване, разпореждането на докладчика и разпореждането за насрочване на тълкувателното дело са публикувани на сайта на ВКС – секция „Съдебна практика“, подсекция „Тълкувателни дела“ – Тълкувателно дело № 3/2023 г.

Тълкувателно дело № 2/2023 г. по описа на ВАС (докладчици – съдия Мина Топузова от ВКС и съдия Даниела Мавродиева от ВАС)

Тълкувателното дело за приемане на съвместно тълкувателно постановление от Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд е образувано на основание чл. 128, ал. 2 вр. чл. 124, ал. 2 от ЗСВ и т. 6.1 и т. 7.2 от Правилата за приемане на съвместни тълкувателни постановления от колегии на съдиите от Върховния касационен съд и Върховния административен съд с разпореждане от 08.12.2023 г. на председателите на ВКС и ВАС по повод искане на председателя на ВКС и председателя на ВАС за съвместно тълкувателно постановление по следните въпроси:

„1. Каква е формата на изпълнителното деяние на нарушението по чл. 638, ал. 4 от Кодекса за застраховането?

2. Как се съотнася нормата на ал. 4 на чл. 638 от Кодекса за застраховането (КЗ) към ал. 1 на същия член? Налице ли са два отделни състава на различни административни нарушения или става въпрос за едно и също нарушение, като способите за установяване на едното от тях (това по чл. 638, ал. 4 от КЗ) са по-различни?

3. Когато няколко пъти с едно или различни технически средства е установено/заснето управление на моторно превозно средство (МПС), за което няма сключен и действащ застрахователен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“, дали се касае за едно и също нарушение, или са налице няколко отделни такива, чиито брой отговаря на броя на заснеманията, и съответно какъв следва да е периодът от време между отделните заснемания?“.

Със същото разпореждане за докладчици са определени съдия Мина Топузова от Върховния касационен съд и съдия Даниела Мавродиева от Върховния административен съд.

Тълкувателно дело № 3/2023 г. по описа на ВАС (докладчици – съдия Даниела Атанасова от ВКС и съдия Христо Койчев от ВАС)

Тълкувателното дело за приемане на съвместно тълкувателно постановление от Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд е образувано на основание чл. 128, ал. 2, вр. чл. 124, ал. 2 от ЗСВ и т. 6.1 и т. 7.2 от Правилата за приемане на съвместни тълкувателни постановления от колегии на съдиите от Върховния касационен съд и Върховния административен съд с разпореждане от 08.12.2023 г. на председателите на ВКС и ВАС по повод искане на председателя на ВКС и председателя на ВАС за съвместно тълкувателно постановление по следния въпрос:

„Едно или две нарушения извършва по смисъла на чл. 18 от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН) данъчно задължено лице, което едновременно не подаде за един и същ данъчен период справка декларация по чл. 125, ал. 1 от Закона за данък добавена стойност (ЗДДС) и отчетни регистри по чл. 124 от ЗДДС?“.

Със същото разпореждане за докладчици са определени съдия Даниела Атанасова от Върховния касационен съд и съдия Христо Койчев от Върховния административен съд.

Тълкувателно дело № 4/2023 г. по описа на ВАС (докладчици – съдия Валя Рушанова от ВКС и съдия Бранимира Митушева от ВАС)

Тълкувателното дело за приемане на съвместно тълкувателно постановление от Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд е образувано на основание чл. 128, ал. 2, вр. чл. 124, ал. 2 от ЗСВ и т. 6.1 и т. 7.2 от Правилата за приемане на съвместни тълкувателни постановления от колегии на съдиите от ВКС и ВАС с разпореждане от 08.12.2023 г. на председателите на Върховния касационен съд и Върховния административен съд по повод искане на председателя на ВКС и председателя на ВАС за съвместно тълкувателно постановление по следния въпрос:

„Налице ли е забрана по смисъла на чл. 39, ал. 4 от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН) за издаване на електронен фиш в случаите, когато закон предвижда наказание до 50 лева? В случай че е налице подобна забрана, приложима ли е последната при издаване на електронен фиш по чл. 189, ал. 4 от Закона за движението по пътищата (ЗДвП)?“.

Със същото разпореждане за докладчици са определени съдия Валя Рушанова от ВКС и съдия Бранимира Митушева от ВАС.

Тълкувателно дело № 5/2023 г. по описа на ВАС (докладчици – съдия Христина Михова от ВКС и съдия Мирослава Георгиева от ВАС)

Тълкувателното дело за приемане на съвместно тълкувателно постановление от Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд е образувано на основание чл. 128, ал. 2, вр. чл. 124, ал. 2 от ЗСВ и т. 6.1 и т. 7.2 от Правилата за приемане на съвместни

тълкувателни постановления от колегиите на съдиите от Върховния касационен съд и Върховния административен съд с разпореждане от 08.12.2023 г. на председателите на ВКС и ВАС по повод искане на председателя на ВКС и председателя на ВАС за съвместно тълкувателно постановление по следния въпрос:

„Нарушение по чл. 53, ал. 1, т. 2 във връзка с чл. 26, ал. 2, т. 1, буква „а“ от Закона за движението по пътищата или такова по чл. 177, ал. 3, т. 1 във връзка с чл. 139, ал. 1, т. 2 от Закона за движение по пътищата извършва водачът, който управлява извънгабаритно или тежко пътно превозно средство по пътищата, отворени за обществено ползване, без да е налице разрешение за движението на това пътно превозно средство?“.

Със същото разпореждане за докладчици са определени съдия Христина Михова от ВКС и съдия Мирослава Георгиева от ВАС.

Посочената информация налага извод, че тълкувателната дейност на Наказателната колегия, както и съвместната тълкувателна дейност с колегиите на ВАС, се разширява и интензивира.

г) Решения на ОСНК по поставени за обсъждане въпроси

Тълкувателната дейност на ОСНК не се изчерпва с постановените тълкувателни решения по тълкувателни дела. През отчетния период, в рамките на проведени общи събрания, са обсъдени редица дискуссионни въпроси, с които е бил сезиран касационният съд. По тези въпроси от колегията е прието, че не са налице основанията за тълкувателна дейност, тъй като не се констатира неправилна или противоречива практика по тълкуването и прилагането на закона, а се касае до необходимост от разяснения по някои правни институти, до потвърждаване на установена съдебна практика или до преодоляване на противоречия, възникнали само в отделен съдебен район. Приетите от ОСНК становища са изпращани на съдилищата за сведение.

На свои заседания ОСНК се е произнесло по:

- въпроси от председателя на Окръжен съд – Кюстендил във връзка с разпитите по делегация, като в заседание на ОСНК на 06.04.2023 г. е прието становище на Аналитичното звено на НК в следния смисъл: „За законосъобразното провеждане на разпит на свидетел по делегация задължително е единствено призоваването на страните, но не и присъствието им по време на извършване на процесуалното действие. Когато съдебната поръчка е за разпит по делегация на свидетел или експерт, поискан от страна в процеса, тази страна следва да представи подписан от нея въпросен лист, който да бъде приподписан от съдията докладчик. В случаите, когато съдебната поръчка за разпит на свидетел или експерт по делегация се възлага по инициатива на съда и липсва интерес от страните по делото, подпис на въпросния лист поставя само съдията докладчик. Делегираният съд не може да встъпва в ролята на съда, разглеждащ делото по същество (делегиращия съд) и да решава вместо него чрез какви правно-технически способности да бъдат събрани конкретни доказателства и доказателствени средства в хода на съдебното следствие. Делегираният съд е длъжен да следи за наличието на

изискуемите предпоставки за законосъобразното провеждане на разпит на свидетел/експерт по делегация и в случай че констатира неизпълнение на някоя от предпоставките, предвидени в чл. 122 – 124 от ПАС, да прекрати изпълнението на съдебната поръчка“;

- въпроси, поставени от председателя на Окръжен съд – Кюстендил, като в заседание на 13.07.2023 г. на ОСНК е прието следното становище от Аналитичното звено към Наказателната колегия относно състава на съда при произнасяния по чл. 383, ал. 2 и 3 от НПК по поставените от административния ръководител на Окръжен съд – Кюстендил въпроси във връзка със състава на съда при произнасяния по чл. 383, ал. 2 и 3 от НПК, когато при наличието на диференцирана процедура съставът на съда е различен от определения по реда на чл. 28, ал. 1 НПК: „След одобряване на споразумение по реда на чл. 381 НПК, в същото заседание и в същия съдебен състав, тоест еднолично, съдът следва да се произнесе по въпросите по чл. 383, ал. 2 и ал. 3 от НПК. В производството по Глава двадесет и девета от НПК съдът е длъжен след одобряване на споразумението да се произнесе веднага по въпросите, визирани в чл. 383, ал. 2 и ал. 3 НПК. Съставът на съда при това произнасяне следва да е този, който е одобрил споразумението. Компетентният да се произнесе по въпросите по чл. 25, чл. 27 и чл. 68, ал. 1 НК състав на съответния съд би следвало да е едноличен. Допустимо е в съдебното производство да участва съдия, постановил съдебен акт по чл. 64 и чл. 65 НПК в досъдебната фаза, освен ако при постановяването на горния съдебен акт е изразил процесуално становище по въпроси от предмета на производството по начин и със степен на категоричност, навеждащи на вече формирано предварително становище у съдията относно виновността на обвиняемия, съответно убеденост в достоверността на доказателствата, послужили като аргументи за това становище. Обхватът на съдебния контрол върху мярката за неотклонение в досъдебното производство следва да се простира върху всички доказателства, събрани до момента“;

- предложение на председателя на Районен съд – Тутракан за инициране на тълкувателна дейност на ОСНК на ВКС по въпроси, касаещи необходимостта и възможността наказателният съд да упражнява инцидентен съдебен контрол над административните актове, и сигнал, касаещ разпоредбата на чл. 355 от НК и съдебната практика по приложението ѝ, от адв. Юлиан Дацев от САК, като ОСНК в свое заседание на 20.04.2023 г. приема, че липсва необходимост от инициране на тълкувателна дейност във връзка с практиката по дела за престъпления по чл. 355 от НК. Заключение, че не следва да се приема тълкувателно решение е мотивирано основно с постановеното от Конституционния съд Решение № 2 от 14.02.2023 г. по к. д. № 1/2022 г., съгласно което контрол за законност на административните актове извършва и наказателният съд, когато формирането на извод за осъществяване на предвиден в наказателния закон състав на престъпление изисква преценка за законност на актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица. Съобразно обсъжданията, проведени в заседанието на ОСНК на ВКС на 20.04.2023 г., това решение на Конституционния съд изключва всякакви съмнения относно възможността наказателният съд да упражнява инцидентен съдебен контрол за

законосъобразност на административните актове, които не са оспорени по административен ред и които са елемент от състава на конкретно престъпление по Наказателния кодекс. Тази възможност се основава на Конституцията на Република България и по-конкретно на чл. 120, ал. 1 от КРБ в контекста на принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Основния закон;

- предложение до председателя на ВКС от Петър Топуров – главен асистент в Института за държавата и правото при Българската академия на науките, за отправяне на искане до ОСНК за приемане на тълкувателно решение по въпроса „Кое лице може да има качество на пострадал по смисъла на чл. 74, ал. 1 НПК – лицето, което е претърпяло имуществени или неимуществени вреди от престъплението (без значение дали те са съставомерни или не) или само лицето, което е претърпяло съставомерни вреди от престъплението?“. В заседание на 26.10.2023 г. на ОСНК са приети докладът, изготвен от Аналитичното звено към Наказателната колегия във връзка с предложението от гл. ас. Петър Топуров, и предложението на Аналитичното звено за изпращане на указания до съдилищата във връзка с поставения въпрос. Прието е, че не са налице основания за тълкувателна дейност, а следва да се укаже на съдилищата, че следва да се придържат към задължителната съдебна практика относно прилагането на разпоредбата по чл. 74, ал. 1, чл. 76 и чл. 84 от НПК. Изготвен и изпратен е отговор до гл. ас. Топуров, както и писмо до административните ръководители на съдилищата.

На свои заседания през 2023 г. ОСНК се е произнесло и по въпроси, свързани със становища по законопроекти. Изпратените становища по законопроекти и проекти на други нормативни актове са изброени в Раздел „Аналитично звено“.

В съответствие с решение на ОСНК от 21.02.2019 г. становища на ОСНК на ВКС по внесени законопроекти, изготвени от Аналитичното звено на колегията, се съгласуват от съдиите в НК и неprisъствено. Те се публикуват на вътрешния сайт на ВКС. При свикано заседание на ОСНК становищата се приемат и prisъствено.

Становищата на Наказателната колегия по изпратени за съгласуване законопроекти от председателя на Комисията по правни въпроси на Народното събрание се публикуват на интернет страницата на Народното събрание по сигнатурата на съответния законопроект. Пълен списък на изготвените становища през 2023 г. е наличен в Раздел „Аналитично звено“.

5. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

а) Помощни атестационни комисии в Наказателната колегия

С изменения и допълнения на ЗСВ (обн. ДВ, бр. 11/7.02.2020 г.) в чл. 39а от ЗСВ е въведена регламентация при атестирането на съдиите да участват помощни атестационни комисии в съдилищата (ПАК).

Със Заповед № 504/14.04.2022 г. председателя на ВКС, издадена на основание чл. 114, ал. 1, т. 2 от ЗСВ вр. чл. 39а от ЗСВ и в съответствие с решенията по т. 19 по Протокол № 16/19.05.2020 г. и по т. 27 по Протокол №

17/2.06.2020 г. на СК на ВСС, както и с оглед решенията по точки 49.1, 49.2 и 49.3 по Протокол № 12/22.03.2022 г. на СК на ВСС, е наредено определянето на ПАК на принципа на случайния подбор за всяко конкретно атестиране в състав, състоящ се от трима редовни и един резервен член съгласно чл. 39а от ЗСВ, като се използва предоставеният от ВСС софтуер, който се прилага във ВСС за избор на дисциплинарен състав. Указано е при определянето на ПАК да се съобразят следните изисквания:

- в състава на ПАК да участват съдии, разглеждащи дела от материята, относима към работата на атестирания магистрат;

- в избора за членове на ПАК да не участват командировани съдии, а само титуляри на съответната длъжност.

Постановено е, с оглед гарантиране на прозрачността на процедурата, изборът на членовете на ПАК да се осъществява от назначени комисии за Гражданската, Търговската и Наказателната колегии на ВКС, като със заповедта са определени и съставите на тези три комисии.

През 2023 г. не са образувани атестационни преписки пред ПАК към Наказателната колегия.

През 2022 г. в НК са постъпили две атестационни преписки, във връзка с които са постановени разпореждания № 63 и № 64 от 29.12.2022 г. на зам.-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия.

Атестационна преписка № 1/2022 г., вх. № В-1936/14.12.2022 г., за атестиране на съдия Румяна Илиева от САС, докладчик Красимир Шекерджиев. С решение на ПАК от 28.03.2023 г. е дадена оценка „много добра“ (99 точки).

Атестационна преписка № 2/2022 г., вх. № В-1972/21.12.2022 г., за атестиране на съдия Красимира Райчева от САС, докладчик Спас Иванчев. С решение на ПАК от 16.02.2023 г. е дадена оценка „много добра“ (98 точки).

б) Аналитично звено

Считано от 2016 г. до настоящия момент се потвърждава устойчива тенденция към увеличаване дейностите на съдиите, извън преките им задължения по разглеждане и решаване на делата и тълкувателна дейност. През изминалата година представители на Наказателната колегия на ВКС са поканени да участват в значителен брой работни групи. Законодателната дейност е изключително интензивна, като се изискват становища по законопроекти, относими към работата на колегията, становища по подзаконови нормативни актове. Парламентарната комисия по правни въпроси и парламентарната комисия по конституционни въпроси отправяха покани за участие в работата им на съдии от ВКС. Всички тези множество ангажименти се поемат от членовете на Аналитичното звено.

Съдиите от Аналитичното звено към НК на ВКС освен това извършват проучвания и изготвят становища по въпроси, с които колегията е сезирана от различни съдилища и институции, които се внасят за обсъждане в ОСНК. Тази дейност също изисква съществен ресурс и е много отговорна.

През отчетния период работата на Аналитичното звено към НК е изключително интензивна и обемна, като освен това членовете на звеното са включени активно в дейността на формираното със Заповед №

853/16.11.2022 г. на председателя на ВКС Аналитичното звено на ВКС, включващо и съдии от Гражданската колегия.

С решение на ОСНК на ВКС от 15.11.2023 г. е предложено на председателя на ВКС да бъде продължен мандатът на съдиите Галина Тонева и Милена Панева като членове на Аналитичното звено на ВКС от страна на Наказателната колегия. Издадена е Заповед № 940/15.11.2023 г. на председателя на ВКС за формиране на Аналитичното звено.

И през 2023 г. Аналитичното звено изготви значителен брой становища в областта на наказателното право и процес от името на ВКС/НК на ВКС, свързани в частност с правомощията му при прилагането на наказателното законодателство.

Изготвени становища на Аналитичното звено (АЗ) по постъпили преписки през 2023 г.:

С писмо с вх. № В-1055/27.07.2022 г. по описа на ВКС административният ръководител на Окръжен съд – Кюстендил е сезирал заместник-председателя на Върховния касационен съд и ръководител на Наказателната колегия за констатирана в съдебния район и в страната противоречива практика във връзка със състава на съда при произнасяния по чл. 383, ал. 2 и 3 от НПК тогава, когато при наличието на диференцирана процедура съставът на съда е различен от определения по реда на чл. 28, ал. 1 от НПК. В тази насока от председателя на Окръжен съд – Кюстендил са поискани разяснения по три въпроса от страна на Върховния касационен съд. С писма от зам.-председателя на ВКС и ръководител на НК са изисквани становища по поставените въпроси от окръжните, военните съдилища и от СГС. Направен е анализ и е изготвено становище от Аналитично звено, в което е взето отношение по поставените в писмото на председателя на Окръжен съд – Кюстендил проблеми и което е прието с решение на ОСНК на ВКС на 13.07.2023 г. Същото е изпратено до административните ръководители на всички апелативни, военни, окръжни и районни съдилища.

С писмо с вх. № В-1074 от 29.07.2022 г. Районен съд – Тутракан е отправил предложение до Върховния касационен съд за инициране на тълкувателна дейност на ОСНК на ВКС по въпроси, касаещи необходимостта и възможността наказателният съд да упражнява инцидентен съдебен контрол над административните актове, и сигнал, касаещ разпоредбата на чл. 355 от НК. Изготвено е становище от Аналитичното звено, като на Общо събрание на Наказателната колегия на ВКС е взето решение да не се иницира тълкувателна дейност.

С писмо с вх. № В-1766/16.11.2022 г. по описа на ВКС е отправено предложение от главен асистент Петър Топуров от Института за държавата и правото при БАН за приемане на тълкувателно решение по следния въпрос: „Кое лице може да има качество на пострадал по смисъла на чл. 74, ал. 1 от НПК – лицето, което е претърпяло имуществени или неимуществени вреди от престъплението (без значение дали те са съставомерни или не), или само лицето, което е претърпяло съставомерни вреди от престъплението?“. По поставения въпрос е изготвен доклад от Аналитичното звено, който е приет от ОСНК на ВКС на 26.10.2023 г. Копие от него е изпратен до главен

асистент Петър Топуров, както и до административните ръководители на всички апелативни, военни, окръжни и районни съдилища.

Аналитичното звено на НК е изготвило предложение до председателя на Върховния касационен съд за образуване на тълкувателно дело по отправено от Софийския районен съд питане, касаещо обема на съдебния контрол в процедура по прекратяване на наказателно производство на основание чл. 243, ал. 5, вр. чл. 24, ал. 6, вр. чл. 25, ал. 1, т. 6 от НПК. Образувано е Тълкувателно дело № 1/2023 г., по което е постановено е Тълкувателно решение № 1 от 25.07.2023 г.

Изготвено е становище от Аналитичното звено във връзка с отправена покана от председателя на Конституционния съд на Република България с вх. № В-1785 от 17.11.2022 г. по описа на ВКС за предоставяне на становище относно депозирано от Министерския съвет на Република България искане за обявяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 145, ал. 1, т. 3 в частта относно думите „и действия“ и „и ревизии“ и т. 6 в частта относно думите „или друго закононарушение“ от Закона за съдебната власт. Същото е прието от Пленума на Върховния касационен съд в проведено заседание на 25.01.2023 г. и е изпратено до Конституционния съд на Република България.

Във връзка с депозирана покана от Министерството на правосъдието с изх. № 66-00-248/20 от 17.11.2022 г. за предоставяне на информация от страна на Република България за подготвянето на четвърти годишен доклад за върховенството на правото в Европейския съюз за 2023 г. е изготвен отговор и е изпратен на Министерството на правосъдието.

През 2022 г. във Върховния касационен съд е постъпила покана от Министерството на правосъдието за представяне на становище относно проект за закон за изменение и допълнение на НПК. Изпратено е становище, в което подробно са обсъдени важни моменти и са отправени препоръки. През 2023 г. е получена покана към председателя на ВКС и съдиите от ВКС за участие в редовно заседание на Комисията по правни въпроси към 48-ото Народно събрание, на което да бъдат обсъдени законопроекти за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс и на Закона за съдебната власт, като е изпратен отговор, че се поддържа депозираното вече становище.

С вх. № В-1976 от 21.12.2022 г. до ВКС е изпратен за съгласуване на основание чл. 32, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт. Изготвено е становище и е изпратено на Министерството на правосъдието.

Получена е покана с вх. № В-52 от 11.01.2023 г. от Конституционния съд на Република България за представяне на становище по к.д. № 19/2022 г., образувано по искане на омбудсмана на Република България за обявяване на противоконституционност на чл. 10, ал. 16 от Закона за пътищата. Необходимостта от становище е отпаднала, предвид приемането на Закон за изменение и допълнение на Закона за пътищата, обнародван в „Държавен вестник“, бр. 14 от 2023 г., с който оспорваната разпоредба е отменена.

Получена е покана с вх. № В-53 от 11.01.2023 г. от Конституционния съд на Република България за представяне на становище по к.д. № 20/2022 г., образувано по искане на омбудсмана на Република България за обявяване на

противоконституционност на чл. 8, т. 3 от Закона за висшето образование в частта „държавните“. Изготвен е проект на становище, като след обсъждане в Аналитичното звено е решено същото да не бъде предоставяно.

С писмо с вх. № В-91 от 18.01.2023 г. от председателя на Конституционния съд на Република България е отправена покана за представяне на становище по к.д. № 21/2022 г. във връзка с депозирано от тричленен състав на Върховния административен съд искане за обявяване на противоконституционност на чл. 47, т. 5, б. „б“ от Закона за частната охранителна дейност. Изготвен е проект на становище, в което са изложени подробни съображения защо искането е основателно и се предлага горепосочената разпоредба да бъде обявена за противоконституционна. Становището е изпратено на Конституционния съд на Република България.

С писмо с вх. № В-125 от 24.01.2023 г. от омбудсмана на Република България е отправена покана за предоставяне на информация по прилагане на Европейската конвенция за защита на правата на човека и за съобразяване на националното законодателство с практиката на Европейския съд по правата на човека. Изготвени са подробни отговори на поставените въпроси и са изпратени на омбудсмана.

Постъпило е писмо с вх. № В-238 от 10.02.2023 г. по описа на ВКС от председателя на Окръжен съд – Кюстендил, с което сезира ВКС с искане за становище относно уеднаквяване на противоречива съдебна практика при изпълнение на съдебни поръчки за разпит по делегация. Изготвено е становище от Аналитичното звено, в което са изложени подробни съображения по всеки от поставените в писмото на председателя на Окръжен съд – Кюстендил въпроси. Прието е на заседание на ОСНК на 03.04.2023 г. и е изпратено до административните ръководители на районите съдилища.

С писмо с вх. № В-267 от 15.02.2023 г. Върховният касационен съд е поканен да вземе становище в процедура по чл. 32, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация относно проект на постановление за изменение и допълнение на Постановление № 240 от 2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане. Изготвено е становище от Аналитичното звено и същото е изпратено на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-390 от 28.02.2023 г. Министерството на правосъдието е изпратило за съгласуване на Върховния касационен съд на основание чл. 32, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация комплект документи относно проект на решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс. Изготвено е становище от Аналитичното звено, в което е изразена подкрепа по отношение на предложения проект, като са изложени подробни съображения. Становището е изпратено на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-403 от 02.03.2023 г. Министерството на правосъдието е изпратило за съгласуване на Върховния касационен съд на основание чл. 32, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация комплект документи относно проект на решение

на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс. Изготвено е становище от Аналитичното звено, в което е изразена подкрепа по отношение на предложения проект, като са посочени конкретни съображения за тази позиция. Становището е изпратено на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-309 от 20.02.2023 г. от Министерството на вътрешните работи е отправена покана за представяне на становище относно охраната на застрашени лица във връзка с наказателното производство, осъществявана от МВР. Изготвено е становище, като са изразени конкретни препоръки, касаещи предложени законодателни промени в чл. 123 от НПК, и същото е изпратено до Министерството на вътрешните работи.

С писмо с вх. № В-424 от 06.03.2023 г. от Министерството на правосъдието е отправена покана за предоставяне на допълнително становище във връзка с процедура за нарушение № 2021/2047 на Европейската комисия срещу Република България за неправилно транспониране в българското законодателство на някои разпоредби от Директива (ЕС) 2017/541 относно борбата с тероризма. Изготвено е становище, в което са изразени доводи по констатациите на Европейската комисия и са отправени препоръки. Становището е изпратено на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-425 от 06.03.2023 г. от Министерството на правосъдието е отправена покана за предоставяне на становище във връзка със стартирана процедура за нарушение срещу България № 2019/2136 по описа на Европейската комисия за неправилно транспониране в българското законодателство на разпоредби от Директива 2011/93/ЕС относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография. Изготвено е становище, в което са изразени доводи по констатациите на Европейската комисия. Становището е изпратено на Министерството на правосъдието.

Постъпило е писмо с вх. № В-2484 от 16.03.2023 г. от Конституционния съд на Република България за становище по к.д. № 4/2023 г., образувано по искане на 73 народни представители за обявяване противоконституционност на 10 разпоредби от Изборния кодекс. Изготвено е предложение от Аналитичното звено до председателя на ВКС за издаване на становище.

Постъпило е писмо с вх. № В-413 от 02.03.2023 г. от адвокат Веселин Видолов, с което отправя искане за предоставяне на незаверен препис от решение на ОСНК на ВКС, касаещо неприложимост в наказателното производство на правото за възражение за прекомерност на разносните по чл. 78, ал. 5 от ГПК, както и такова за преразглеждане на направеното от ВКС тълкуване на чл. 190 от НПК. Изготвен е отговор и е изпратен до адвокат Видолов. По въпроса е сезирано Министерството на правосъдието от членовете на АЗ в работна група и са предприети действия за въвеждане в НПК на разпоредба, сходна на тази по ГПК.

Постъпило е искане с вх. № В-739 от 18.04.2023 г. от заместник-председателя на Окръжен съд – Плевен за формиране на становище от ОСНК на ВКС относно основанията за отвод по чл. 29, ал. 2 от НПК. Изготвено е

становище до Окръжен съд – Плевен, в което е посочено, че ОСНК на ВКС не следва да взема становище по поставените в искането въпроси, тъй като не е възможно еднозначно и изчерпателно да се даде отговор на различните хипотези, при които биха възникнали основания за отвод на съдия или съдебен състав при разглеждане на конкретно производство. Отправено е предложение за осъществяване на работна среща между съдии от НК на ВКС и съдии от съдебния район на Окръжен съд – Плевен за обсъждане на поставените въпроси.

С писмо с вх. № В-886 от 12.05.2023 г. от председателя на Конституционния съд на Република България е отправена покана за представяне на становище по к.д. № 7/2023 г. във връзка с депозирано от Висшия адвокатски съвет искане за обявяване на противоконституционност на чл. 159, ал. 2 от Закона за движението по пътищата. Изготвен е проект на становище, в което са изложени подробни съображения защо искането за обявяване на противоконституционност на посочената разпоредба е основателно. Становището е прието на заседание на Пленума на ВКС на 28.06.2023 г. и е изпратено на Конституционния съд на Република България.

Постъпило е писмо с вх. № В-1033 от 01.06.2023 г. от Комисията по правни въпроси към 49-ото Народно събрание на Република България, с което се отправя покана за представяне на становище относно изготвен общ законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс. Проектът касае изменения и допълнения в НК, целящи засилена защита срещу „престъпленията от омраза“, въвеждане отнемането на МПС и като цяло завишаване на наказанията за различни по вид престъпления. Изготвено е становище, което е изпратено на Комисията по правни въпроси.

Получена е покана с вх. № В-1216 от 19.06.2023 г. от Висшия съдебен съвет на Република България за представяне на становище във връзка с проект за изменение и допълнение на Наредба № 5 от 01.06.2017 г. за организацията и реда за водене, съхраняване и достъп до електронните дела и начина на съхраняване на доказателствата и доказателствените средства по делата, както и вътрешния оборот и съхраняването на друга информация, обработвана от съдебната администрация. Преписката е насочена за изпълнение към членовете на Аналитичното звено от Гражданската колегия на ВКС.

Постъпило е писмо с вх. № В-1247 от 23.06.2023 г. от председателя на Държавната агенция „Национална сигурност“ с покана за представяне на становище във връзка с предложен проект на Постановление на Министерския съвет за създаване на Национален механизъм за определяне на политиките и за координация в сферата на мерките за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма. Изготвено е становище, в което е изразена подкрепа към предложения законопроект и посочена препоръка към същия. Становището е изпратено на Държавната агенция „Национална сигурност“.

Постъпило е писмо от Комисията за защита от дискриминация с вх. № В-1252 от 27.06.2023 г., с което е отправена покана за предоставяне на данни за периода 01.01.2022 г. – 31.12.2022 г. относно престъпленията от омраза във връзка с Решение № 9/09 на Съвета на министрите на Организацията за

сигурност и сътрудничество в Европа, прието на 02.12.2009 г. относно борбата срещу престъпленията от омраза. Изготвена е изисканата справка и е изпратена на Комисията за защита от дискриминацията.

Постъпила е покана с вх. № В-1214 от 19.06.2023 г. от Министерството на правосъдието за съгласуване на проект на постановление за изменение и допълнение на Постановление № 23 на Министерския съвет от 1998 г. за определяне цените на наркотичните вещества за нуждите на съдопроизводството. Изготвено е становище, в което подробно е разгледан предложеният проект, като липсват възражения срещу същия. Становището е изпратено на Министерството на правосъдието.

Постъпил е сигнал с вх. № 8105 от 07.07.2023 г. на адв. Юлиан Дацев относно механизма на разследване на главния прокурор и неговите заместници. Изготвен е отговор и е изпратен на подателя.

Постъпил е сигнал с вх. № В-1346 от 11.07.2023 г. от Инспектората към Висшия съдебен съвет с предложение за образуване на тълкувателно дело за преодоляване на противоречива съдебна практика по въпроса: „Нищожен ли е изготвеният в електронна форма съдебен акт, подписан с електронен подпис, приложен по делото на хартиен носител със заверка по чл. 102а, ал. 4 от ГПК?“. Изготвени са становища от членовете на Аналитичното звено от Гражданската и от Наказателната колегия на ВКС.

Постъпила е покана с вх. № В-1357 от 13.07.2023 г. от Министерството на правосъдието за включване в работна група, насочена към изготвяне на проект за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица. Изготвено е предложение от Аналитичното звено, в което се посочват подробни съображения защо не следва да бъде давано становище по проекта. Изготвен е отговор и е изпратен до Министерството на правосъдието.

Постъпила е молба с вх. № В-1276 от 29.06.2023 г. от Силвия Илиева, съдържаща сигнал с искане за образуване на тълкувателно дело относно въпроса какво наказание следва да бъде наложено на подсъдимия, в случай че бъде признат за виновен в извършването на престъпление по чл. 212б, ал. 1, т. 3, вр. чл. 212, ал. 4 от НК. Молбата е върната на подателя, като подробно му е разяснено, че същият няма правомощия да поиска образуване на тълкувателно дело с оглед изчерпателното изброяване в чл. 125 от Закона за съдебната власт на лицата, имащи право на това. Същевременно е изготвен от заместник-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия и изпратен до Министерството на правосъдието сигнал относно поставения по-горе въпрос.

Постъпило е писмо с вх. № В-1383 от 18.07.2023 г. от Окръжен съд – Силистра с искане за образуване на тълкувателно дело във връзка с констатирана противоречива съдебна практика по въпроса за мерките за неотклонение в случаите на одобрено споразумение за приключване на делото. Подготвено е становище.

Постъпило е писмо с вх. № В-1368 от 14.07.2023 г. от министъра на икономиката и индустрията с искане за предоставяне на справка относно броя на образуванията във ВКС през последните три до пет години търговски дела, страна по които е публично дружество по смисъла на чл. 110 от Закона

за публично предлагане на ценни книжа, броя на наказателни дела в горепосочения период във връзка с описаните публични дружества. Поисканата справка е изготвена и изпратена на министъра на икономиката и индустрията.

Постъпила е покана с вх. № В-1425 от 26.07.2023 г. от Комисията по въпросите на децата, семейството, младежта и спорта на Народното събрание на Република България за предоставяне на становище по проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето, съдържащи и предложения за изменения и допълнения и в НК. Предложенията касаят инкриминиране на поведение, насочено към влияние върху децата и младежите при формиране на съзнанието им за полова принадлежност. Изготвено е предложение от Аналитичното звено за издаване на становище, като са изложени съображения за това. Изготвено е предложение от заместник-председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия на ВКС до председателя на ВКС за липса на основание за предоставяне на становище по посочения законопроект.

С писмо с вх. № В-1452 от 31.07.2023 г. от Министерството на вътрешните работи е отправена покана за предоставяне на становище относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за движението по пътищата. Изготвено е предложение от Аналитичното звено до председателя на ВКС за непредоставяне на този етап на становище по законопроекта, като такова бъде изразено след обнародване на приети изменения на Закона за движението по пътищата и Наказателния кодекс. Основанието за това е наличието на дублиращи се текстове по предложения ЗИД ЗДвП и вече приети изменения от Народното събрание въз основа на внесени от народни представители законопроекти. Изпратен е отговор до Министерството на вътрешните работи.

С писмо с вх. № В-1419 от 25.07.2023 г. от министъра на правосъдието е изпратен за съгласуване проект на Постановление на Министерския съвет за изменение на Наредбата за единната информационна система за противодействие на престъпността, приета с Постановление № 262 на Министерския съвет от 2009 г. Изпратено е писмо, в което е посочено, че Върховният касационен съд няма бележки и възражения по предложения проект.

Постъпила е покана от Комисията по правни въпроси за участие в заседание на 03.08.2023 г. за обсъждане на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс № 49-354-01-86 и Закон за изменение и допълнение на Закона за закрила от домашно насилие № 49-354-01-87. Участие са взели представители на Гражданската колегия на ВКС.

Постъпила е покана с вх. № В-1502 от 08.08.2023 г. от председателя на Комисията по правни въпроси към Пленума на Висшия съдебен съвет за представяне на становище във връзка с проект на правилник за изменение и допълнение на Правилника за администрацията на прокуратурата на Република България. Изготвено е писмено мнение от Аналитичното звено за непредоставяне на становище, тъй като промените касаят вътрешноорганизационни въпроси на прокуратурата.

С писмо с вх. № В-1511 от 09.08.2023 г. от Министерството на правосъдието Върховният касационен съд е поканен да предложи мерки за изпълнение на препоръките на Европейската комисия към Република България във връзка с публикувания четвърти Годишен доклад за върховенство на правото в ЕС. Изготвени са предложения, които са изпратени до Министерството на правосъдието.

Подаден е сигнал от адвокат Юлиан Дацев за неправилна практика по прилагане на чл. 343б, ал. 3 от НК, като сигналът е изпратен и до Върховния административен съд, Прокуратурата на Република България и Омбудсмана на Република България. Такъв сигнал е постъпил и от адв. Атанас Георгиев. Към настоящия момент работата по преписката не е приключила.

Подаден е сигнал – предложение за инициране на съвместна тълкувателна дейност на Върховния касационен съд и Върховния административен съд с оглед наличието на противоречива съдебна практика по прилагане на ЗАНН и чл. 189ж, ал. 1 от Закона за движението по пътищата.

С писмо с вх. № В-1591 от 28.08.2023 г. от Министерството на правосъдието е изпратен за съгласуване комплект документи относно проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за европейската заповед за разследване. Изготвено е становище, в което е изразена подкрепа към законопроекта, и същото е изпратено на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-1655 от 12.09.2023 г. от Министерството на правосъдието е поискано спешно съдействие от Върховния касационен съд за предоставяне на информация за изпълнение на препоръките към Република България от годишния доклад за трафика на хора на Държавния департамент на САЩ в периода април 2022 г. – март 2023 г. Изготвена е поисканата информация и е изпратена на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-1272 от 29.06.2023 г. съдия Карамфила Тодорова, в качеството на контактна точка на Европейската съдебна мрежа, е сигнализирала за получено писмо във връзка с произнасяне на Окръжен съд – Бургас, по което е възникнал спорен въпрос относно конкуренция между европейската заповед за арест и искане за екстрадиция от Конфедерация Швейцария. По подадения сигнал е извършено проучване и е изготвен доклад от съдебния помощник Елена Вичева. Не е предложено на ОСНК да вземе становище, доколкото проблемът е изолиран и единичен.

С писмо с вх. № В-1530 от 14.08.2023 г. Висшият съдебен съвет е изпратил покана до ВКС за съдействие във връзка с попълване на въпросник от Комитета Ланзероте на тема „Защита на децата от сексуално насилие в кръга на доверието: правни рамки“ във връзка с II кръг на мониторинг на държавите – членки на Съвета на Европа. Приложеният въпросник е попълнен и е изпратен на Висшия съдебен съвет.

С писмо с вх. № В-1781 от 09.10.2023 г. от Министерството на правосъдието е отправена покана до Върховния касационен съд за представяне на становище във връзка с получено от Европейската комисия мотивирано становище относно процедура за нарушение № 2021/2098 по описа на Европейската комисия за неправилно транспониране на разпоредби от Директива 2012/13/ЕС относно правото на информация в наказателното

производство и Решение на Съда на Европейския съюз по дело C-209/2022 от 19.09.2023 г. Изготвено е становище, в което са изложени подробни съображения по поставените в писмото въпроси, същото е обсъдено в заседание на ОСНК на ВКС и е изпратено на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-1814 от 12.10.2023 г. Министерството на правосъдието отправя покана до Върховния касационен съд за представяне на становище във връзка с получено от Европейската комисия мотивирано становище относно процедура за нарушение № 2023/2093 по описа на Европейската комисия за неправилно транспониране на разпоредби от Директива 2016/343 от 09.03.2016 г. относно укрепването на някои аспекти на презумпцията на невинност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство. Изготвено е становище, в което са изложени подробни съображения по поставените в писмото въпроси, и същото е изпратено на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-1871 от 18.10.2023 г. председателят на Конституционния съд на Република България е поискал от ВКС становище по к.д. № 15/2023 г. във връзка с подадено искане на тричленен състав на ВАС за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 55а, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване. Изготвено е становище от членовете на Аналитичното звено от Наказателната колегия за пренасочване на писмото към членовете на Аналитичното звено от Гражданската колегия. С писмо до председателя на ВКС от заместник-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия са споделени съображенията на членовете на Аналитичното звено от Наказателната колегия.

Постъпило е писмено становище от Звеното за анализи и тълкувателна дейност при Върховния административен съд за констатирана противоречива практика относно приложимата правна норма за реализиране на административнонаказателна отговорност на водач, управляващ извънгабаритно или тежко пътно превозно средство по пътищата, отворени за обществено ползване, без да е налице разрешение за движението на това пътно превозно средство. Образувано е съвместно между Върховния касационен съд и Върховния административен съд Тълкувателно дело № 5/2023 г. по описа на ВАС, като за докладчик от ВКС е определена съдия Христина Михова.

Получена е покана от Министерството на правосъдието за представяне на информация от компетентността на ВКС относно изпълнението на мерките по Плана за изпълнение на Националната програма за развитие на България 2030 г. по Приоритет 10 „Институционална рамка“. Изготвено е становище за предаване на информация поради факта, че ВКС не е отговорна институция по мерките от Плана за изпълнение на Националната програма за развитие на България 2030 г. и е изпратено писмо до Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-1951 от 26.10.2023 г. съдии от Районен съд – Тутракан отправят искане за упражняване на правомощието по чл. 150, ал. 1 от Конституцията на Република България за обявяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 308, ал. 2, т. 3 от Закона за

съдебната власт. Изготвено е становище, внесен е доклад до председателя на ВКС за обсъждане на становището на Пленума на ВКС.

С писмо с вх. № В-2024 от 01.11.2023 г. заместник-министър на правосъдието е отправил искане за изразяване на становище от ОСНК на ВКС на следния въпрос: „При отбелязана реабилитация по право на основание чл. 88а от НК и искане за издаване на свидетелство за съдимост с посочена в него цел, обвързана с изискването, съдържащо се в специален закон, лицето да „не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер, независимо от реабилитацията“ следва ли тази присъда да бъде включена в издавания документ ведно с реабилитацията, или следва свидетелството за съдимост да се издаде без данни за осъждането на лицето?“. Изготвен е отговор и е изпратен на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-2057 от 03.11.2023 г. Висшият съдебен съвет е изпратил във връзка с получено от Министерството на правосъдието писмо въпросник относно изследване на текущото състояние на института на видеоконференциите в съответната държава. Изпратено е писмо до апелативните съдилища за попълване на въпросите от тяхната компетентност. След получаване на отговорите те са обобщени и изпратени на МП и ВСС.

С писмо с вх. № В-2075 от 06.11.2023 г. и. ф. председател на Районен съд – Ихтиман е сезирал ВКС с молба за становище относно констатирана противоречива практика по приложението на чл. 280, ал. 4 от НК, чл. 281, ал. 4 от НК, чл. 343, ал. 5 от НК и чл. 343б, ал. 5 от НК. Постъпило е писмо с вх. № В-2127 от 09.11.2023 г. от Районен съд – Бургас със същата молба относно чл. 281, ал. 2, т. 1 и чл. 343б, ал. 5 от НК, като е присъединено към горната преписка. С писмо с изх. № И-2082/05.12.2023 г. са изискани становища от районните, окръжните, апелативните и военните съдилища. След обобщаване на становищата е направено предложение от АЗ за внасяне на искане до КС за обявяване противоконституционност на посочените разпоредби.

С писмо с вх. № В-2069 от 03.11.2023 г. министърът на правосъдието е отправил покана до ВКС за изготвяне на становище във връзка с официално уведомително писмо до Република България по процедура за нарушение № 2023/2111 за неизпълнение на задълженията по разпоредби от Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20.10.2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство. Изготвено е становище и е изпратено до Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-1933 от 25.10.2023 г. министърът на вътрешните работи е отправил покана до ВКС за изготвяне на становище относно дефиниране функциите на служителите в Отдел „Корупция“ при ГДБОП и тяхното съотношение и взаимовръзка с органите на Комисията за противодействие на корупцията. Изготвен е отговор, в който е взето становище по част от поставените въпроси, и е изпратен до Министерството на вътрешните работи.

Постъпило е писмо с вх. № В-2092 от 07.11.2023 г., с което Конституционният съд на Република България е отправил искане за предоставяне на становище по направено искане от президента на Република България за задължително тълкуване на чл. 147, ал. 2, чл. 148, ал. 1 и ал. 3 от

Конституцията на Република България в тяхната взаимовръзка помежду им по въпроса: „Каква е продължителността на мандата, неговото начало и край, когато конституционен съдия е избран (преназначен) и встъпил в длъжност след предвиденото в чл. 147, ал. 2 от Конституцията обновяване на състава на съда?“. Изготвено е предложение до председателя на ВКС за сезиране на Пленума на ВКС с преценка необходимостта от изготвяне на становище. Предложението е разгледано в заседание на Пленума на ВКС и е взето решение да не се предоставя становище.

С писмо с вх. № В-2365 от 27.11.2023 г. министърът на правосъдието е отправил покана за становище относно необходимостта от промени в Наказателния кодекс по предложение на Министерството на труда и социалната политика относно нарушения, застрашаващи живота и здравето на лица, ползващи социални услуги. Изготвен и изпратен е отговор до Министерството на правосъдието, в който е посочено, че ВКС поддържа изпратено предходно становище относно липсата на необходимост от предприемане на предлаганите от МТСП законодателни промени.

С писмо вх. № В-2211 от 16.11.2023 г. Министерството на правосъдието е представило пакет от документи в съгласувателна процедура по чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация за становище по проект за ЗИД НК, касаещ транспониране на Директива 2011/93/ЕС относно сексуалната експлоатация на деца и Директива 2012/29/ЕС за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите от престъпления, както и за отстраняване на технически грешки при приемане на предходни изменения и допълнения в НК. Изготвено е становище от Аналитичното звено и след съгласуването му с ОСНК е изпратено на Министерството на правосъдието.

С писмо с вх. № В-2334 от 23.11.2023 г. Министерството на правосъдието е поискало от ВКС становище във връзка с постъпили становище от Българската национална група на Международната асоциация за закрила на интелектуалната собственост и сигнал от адвокатско дружество „Боянов и Ко“ във връзка с изменение на чл. 172а, ал. 7 и чл. 172б, ал. 3 от Наказателния кодекс, обн. ДВ, бр. 67 от 2023 г. Изпратено е писмо до министъра на правосъдието, в което е посочено, че в предходно становище, изпратено до Министерството на правосъдието, е изложена позицията на ВКС по предложените промени в Наказателния кодекс (виж предходно описаната преписка).

Постъпила е покана от Висшия съдебен съвет за становище относно изменения на Наредба № 1 от 19.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и избор на административни ръководители в органите на съдебната власт. Изготвено е становище и е изпратено на Висшия съдебен съвет.

Постъпило е становище от Звеното за анализи и тълкувателна дейност при Върховния административен съд за констатирана противоречива съдебна практика относно приложението на чл. 638, ал. 1 и ал. 4 от Кодекса за застраховането. Изразено е мнение от Аналитичното звено за образуване на тълкувателно дело, образувано е тълкувателно дело за приемане на съвместно тълкувателно постановление от Общото събрание на съдиите от

Наказателната колегия на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд.

Постъпило е становище от Звеното за анализи и тълкувателна дейност при Върховния административен съд за констатирана противоречива съдебна практика относно приложението на чл. 39, ал. 4 от ЗАНН относно издаването на електронен фиш. Изразено е мнение за образуване на тълкувателно дело, образувано е тълкувателно дело за приемане на съвместно тълкувателно постановление от Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд.

Постъпило е становище от Звеното за анализи и тълкувателна дейност при Върховния административен съд за констатирана противоречива съдебна практика относно приложението на чл. 124 и чл. 125 от Закона за ДДС. Изразено е мнение за образуване на тълкувателно дело, образувано е тълкувателно дело за приемане на съвместно тълкувателно постановление от Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегия на Върховния административен съд.

Получена е покана от Конституционния съд на Република България за изготвяне на становище по к.д. № 19/2023 г., образувано по искане на президента на Република България за обявяване на противоконституционност на разпоредби от Закона за контрол по прилагане на ограничителните мерки с оглед действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна. Изготвено е становище от Аналитичното звено за издаване на становище по к.д. № 19/2023 г.

Проучване за противоречива практика от Аналитичното звено и изготвяне на становища:

- проучване за противоречива практика на Наказателната колегия на Върховния касационен съд по чл. 423, ал. 1 от НПК относно наказателните дела от частен характер – изготвен доклад от съдебния помощник Атанас Настев;

- проучване за противоречива практика на Наказателната колегия на Върховния касационен съд в производства по чл. 423, ал. 1 от НПК, касаещи замяна на пробация с лишаване от свобода по реда на чл. 452 от НПК.

Предстои обсъждането на тези проучвания в ОСНК. По всички становища, които са обсъждани в ОСНК, Аналитичното звено е извършвало задълбочен критичен преглед на съдебната практика и на изпратени от съдилищата становища.

в) Участия и членства в междуинституционални комисии, съвети, междуведомствени работни групи и други работни формати

Участие в работна група за проучване на практиката на съда на Европейския съюз във връзка с Европейската заповед за разследване по покана на Министерството на правосъдието – съдия Галина Тонева и съдия Татяна Грозданова.

Участие в работна група по покана на Министерството на правосъдието относно по-добра наказателноправна защита срещу онлайн пиратството – съдия Галина Тонева.

Участие в работна група относно законодателни изменения в Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. За участник в работната група е определена съдия Галина Тонева.

Участие в работна група по покана на Министерството на правосъдието за подготовка на законодателни промени, уточняващи критериите на деянието – дали е престъпление или административно нарушение – съдия Галина Тонева.

Участие в работна среща за обсъждане на препоръчани действия, включени в Доклада за България от петия оценителен кръг на Комитета на експертите за оценка на мерките срещу изпирането на пари към Съвета на Европа (MONEYVAL) – определен участник е съдия Галина Тонева.

Участие в работна група по покана на Министерството на правосъдието за изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт – представители от НК на ВКС – съдия Лада Паунова, съдия Галина Тонева, съдия Милена Панева.

Участие в работна група по покана на Министерството на правосъдието за изготвяне на Закон за изменение и допълнение на Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните във връзка с изпълнение на съдебните решения на Европейския съд по правата на човека в групата дела „А. и други срещу България“ – съдия Галина Тонева и съдия Милена Панева.

Участие в работна група по покана на Министерството на правосъдието с цел изготвяне на законодателни промени във връзка с изпълнение на съдебно решение на ЕСПЧ по делото „Мустафа срещу България“ – съдия Милена Панева.

Участие в среща между Министерството на правосъдието, Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд и Прокуратурата на Република България във връзка с прехвърляне на централната компонента, изградена по проект: „Изграждане на средства за видеоконферентни връзки и тяхното използване в съдебната фаза и на досъдебното производство, включително и при трансгранично сътрудничество в правораздаването“ – съдия Галина Тонева.

Участие по покана на Националния съвет по антикорупционни политики в междуведомствена работна група за актуализиране на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупция в Република България 2021 – 2027 г. и Пътната карта за изпълнението ѝ – съдия Галина Тонева и съдия Милена Панева.

Участие по покана на Министерството на правосъдието в работна група за обсъждане необходимостта от промяна в състава на съда, разглеждащ признаване на влезли в сила съдебни решения на други държави – членки на Европейския съюз – съдия Галина Тонева.

Участие в заседание на Съвета по координация и сътрудничество за осъществяване на Националния механизъм в сферата на мерките за борба с изпирането на пари и финансиране на тероризма – съдия Лада Паунова.

Участие в експертна група за медийна среда и достъп до информация към Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото – съдия Милена Панева.

Участие в работна група по покана на Министерството на здравеопазването за промяна на Наредба № 1 от 2017 г. с цел въвеждане на надлежен ред за установяване употребата на наркотични вещества и техните аналози от водачите на моторни превозни средства – съдия Красимир Шекерджиев.

Участие в работна среща по покана на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства за обсъждане на предложени теми с оглед недопускане на нарушения и уеднаквяване на практиката по точното и еднаквото прилагане на процедурите, регламентирани в ЗСРС и НПК – съдия Лада Паунова и съдия Милена Панева.

Участие по покана на Комисията по конституционните въпроси на Народното събрание на Република България за участие в дискусия по предложени проект на Закон за изменение и допълнение на Конституцията на Република България – съдия Галина Захарова, съдия Лада Паунова, съдия Галина Тонева, както и съдии от Гражданската колегия на ВКС.

Участие в работна група по покана на Министерството на правосъдието за изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс и Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс във връзка с Плана за изпълнение на препоръките от приетия на 18.05.2022 г. Доклад за България от петия оценителен кръг на Комитета на експертите за оценка на мерките срещу изпиране на пари на Съвета на Европа – съдия Галина Тонева.

Участие в работна група по покана на Министерството на правосъдието за изготвяне на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс с оглед ратификация на измененията на Римския статут за Международния наказателен съд от Република България – съдия Галина Тонева.

Участие по покана на Министерството на правосъдието в работна група относно преодоляване на проблеми с европейски директиви относно проблема с липсата на фигура „заподозрян“ в българския НПК – определени участници съдия Галина Тонева и съдия Милена Панева.

Участие по покана на Министерския съвет на Република България в работна среща в изпълнение на решение на Съвета за координация и сътрудничество за осъществяване на Националния механизъм за определяне на политиките и за координация в сферата на мерките за борба с изпирането на пари и финансиране на тероризма – съдия Галина Тонева.

Участие в работна група по покана на Министерството на правосъдието за участие в среща на представители от Отдела по изпълнение решенията на Европейския съд по правата на човека към Съвета на Европа във връзка с оказване на техническа помощ за бъдещи реформи в НПК – съдия Лада Паунова.

Национална комисия за борба с трафика на хора

Със заповеди на заместник-министър председател и ръководител на Националната комисия за борба с трафика на хора (НКБТХ) за член на

комисията е определена съдия Лада Паунова – зам.-председател на ВКС и ръководител на Наказателната колегия.

В периода м. януари – м. декември 2023 г. са изготвени следните становища в случаите, когато е било налице сезиране от НКБТХ:

- предоставяне на годишен отчет за дейностите по Националната програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите за 2022 г.;

- предоставена информация относно предприети мерки в съответствие с Препоръката за прилагане на Конвенцията (КБТХ), приета на 28-та среща на Комитета на страните по КБТХ, включително с превод на английски език;

- предоставена информация във връзка с предстоящо участие на министъра на правосъдието доц. д-р Атанас Славов във Втората сесия на Стратегическия диалог между Република България и САЩ, 25.09.2023 г., и обсъждане на предприетите от българската страна действия за изпълнение на препоръките към страната ни от Годишния доклад за трафика на хора на Държавния департамент на САЩ, обхващащ периода април 2022 – март 2023 г.;

- предоставена кратка обратна връзка в рамките на компетенциите на ВКС, която да отразява напредъка на държавата в периода 1 април – 30 септември 2023 г. по препоръките, част от Доклада за трафика на хора на Държавния департамент на САЩ за България 2022 – 2023 г.;

- изпратено предложение на Върховния касационен съд на Република България относно дейности по Националната програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите за 2024 г. във връзка със създадения електронен регистър на делата за трафик на хора;

- предоставена информация по въпросник от Държавния департамент на САЩ във връзка с изготвяне на годишния Доклад за трафика на хора на Държавния департамент на САЩ за 2023 – 2024 г.

Съдии от НК на ВКС са взели участие в следните дейности, свързани с въпросите за трафик на хора:

- участие на съдия Блага Иванова в събитието кръгла маса за обсъждане на напредъка в изпълнението на препоръките към Република България, включени в Третия кръг на оценка за прилагането на Конвенцията на Съвета на Европа за борба с трафика на хора на 30.01.2023 г.;

- участие на съдия Лада Паунова на 31.01.2023 г. в официална среща с Офиса на специалния представител и координатор за борба с трафика на хора на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) и Секретариата към Конвенцията за борба с трафика на хора на Съвета на Европа, като целта на срещата е да бъдат обсъдени напредъкът в изпълнение на препоръките от двата мониторингови доклада и последващите действия от страна на българските власти в полагането на оптимални усилия за противодействието на трафика на хора и закрилата на пострадалите лица, съобразно утвърдените международни стандарти;

- участие на съдия Лада Паунова в извънредно неprisъствено заседание на НКБТХ на 13.04.2023 г. с писмено становище по предложениия дневен ред и решение – за изработване на Национална стратегия за борба с трафика на хора 2023 – 2030 г.;

- участие на съдия Лада Паунова в извънредно неprisъствено заседание на НКБТХ на 27.04.2023 г. с писмено становище по предложениия дневен ред и решение – „Възлага на председателя на Националната комисия за борба с трафика на хора да организира изработването на „Национална стратегия за борба с трафика на хора 2023 – 2030 г.“;

- участие на съдия Лада Паунова в неprisъствено заседание на НКБТХ на 07.11.2023 г. с писмено становище по предложениия дневен ред и решения;

- участие на съдия Лада Паунова, съдия Деница Вълкова и съдия Татяна Грозданова в проведена на 14.11.2023 г. среща с представител по международни въпроси в Бюрото за мониторинг и борба с трафика на хора към Държавния департамент на САЩ;

- участие на съдия Лада Паунова в среща с координатора на ЕС за борба с трафика на хора на 15.11.2023 г.;

- участие на съдия Лада Паунова в редовно заседание на НКБТХ на 15.11.2023 г., при следния дневен ред:

Обсъждане и гласуване на Националната програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите за 2024г. Обсъдени са забележки и промени относно разписването на дейностите. Взето е решение програмата да бъде допълнена с бележките и обсъдените промени от заседанието и редактираната програма да бъде приета на неprisъствено заседание най-късно до 15.12.2023 г.

Обсъждане и гласуване на необходимостта от стратегическо планиране на политиката в областта на трафика на хора. Коментирана е липсата на необходимост от изготвянето на Национална стратегия за борба с трафика на хора и е прието НКБТХ, нейната администрация и Постоянната работна група към НКБТХ да съобразят стратегическите и оперативни цели на съществуващите стратегически документи, които обхващат и политиките за противодействие на трафик на хора и закрила на жертвите при изготвянето на Националната програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите за 2025 г., като по този начин бъде поставен акцент върху практическото прилагане на политиките в областта. Прието е още, че следва да бъде изготвен интегриран план за действие, който да съдържа тематично разпределение на областите, в които има необходимост от засилване на усилията, конкретни мерки за изпълнение на препоръките и отговорна институция.

Обсъждане и гласуване на необходимостта от предстоящи законодателни промени в ЗБТХ. Взето е решение да се състави работна група с координатор Министерство на правосъдието за предлаганите изменения в закона, като не е определен срок за сформирание на работната група.

Съвет по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система

Със заповед от 19.01.2023 г. на министъра на правосъдието съдия Лада Паунова – зам.-председател на ВКС и ръководител на НК, е определена за член на Съвета по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система. В отчетния период съдия Паунова е участвала в заседания на Съвета на 30.01.2023 г. и на 30.05.2023 г.

Съвет за криминологични изследвания към Министерския съвет

В състава на Съвета за криминологични изследвания към Министерския съвет е включена съдия Лада Паунова. В отчетния период тя е участвала в заседанието на Съвета на 09.01.2023 г., в което са приети следните решения:

- определен е изследователски екип за извършване на криминологичното изследване „Тенденции и превенция на престъпленията по автомобилния транспорт (чл. 343 – 343г от Наказателния кодекс)“, в състава на който участва съдия Красимир Шекерджиев;

- определен е изследователски екип за извършване на криминологичното изследване „Тенденции и превенция на престъпленията по чл. 279 – 281 от Наказателния кодекс (незаконното преминаване и превеждане през границата, както и незаконното подпомагане на чужденци да пребивават и преминават в страната в нарушение на закона)“;

- определен е изследователски екип за извършване на криминологичното изследване „Тенденции и превенция на трафика на хора“, в състава на който участва съдия Бисер Троянов.

Съдия Лада Паунова е участвала и в заседание на Съвета от 24.02.2023 г.

Централна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към Министерския съвет

Със Заповед от 13.10.2022 г. на заместник министър-председател съдия Лада Паунова е определена за член на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЦКБППМН). Съдия Паунова е взела участие в присъствено заседание на ЦКБППМН на 31.01.2023 г., на което е приет Отчетен доклад за дейността на Централната и местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните през 2021 г., както и Анализ на състоянието и тенденциите на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Взето е решение да бъде сформирана работна група за разработване на нов ЗБППМН, за което да бъдат уведомени всички заинтересовани институции.

Национален съвет по антикорупционни политики към Министерския съвет

С писмо с изх. № И-1136/14.03.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд за представител на съда в състава на Националния съвет по антикорупционни политики към Министерския съвет (НСАП) е определена съдия Лада Паунова – зам.-председател на ВКС и ръководител на Наказателната колегия.

Със Заповед № Р-163 от 01.09.2023 г. на министър-председателя на Република България на основание чл. 10, ал. 4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, приет с Постановление № 229 на МС от 2009 г., във връзка с § 2 от Заключителните разпоредби на

Постановление № 136 на МС от 2015 г. за създаване на Национален съвет по антикорупционни политики е определен поименният състав на този съвет, в който е включена съдия Паунова.

Тя е взела участие в редовно заседание на Съвета, проведено на 18.10.2023 г., на което е приет Годишен доклад за изпълнението на мерките, включени в Пътната карта за изпълнение на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021 – 2027) за периода януари – декември 2022 г., приета е Актуализирана национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021 – 2027) и Пътна карта за изпълнение на Актуализираната национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021 – 2027) и други.

На 17.11.2023 г. съдия Паунова е изпратила писмо, в което е изразила становище до парламентарния секретар на Министерския съвет и секретар на НСАП относно проектите на Актуализирана стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България и на Пътната карта за изпълнението ѝ.

Национален съвет по наркотични вещества към Министерството на здравеопазването

Член на Националния съвет по наркотични вещества е съдия Румен Петров. Проведени са редовни заседания на Съвета на 09.03.2023 г. на 25.05.2023 г., на 18.09.2023 г. и на 05.12.2023 г.

г) Процедури по Глава тридесет и първа „а“ от НПК

Със ЗИД на НПК (обн. ДВ, бр. 48/2023 г., в сила от 06.06.2023 г.) в Глава тридесет и първа „а“ са въведени Особени правила за разглеждане на дела за престъпления от общ характер, извършени от главния прокурор или от негов заместник. Уредбата на тази за първи път въведена в националното ни законодателство процедура се съдържа и в разпоредби на Закона за съдебната власт. Изменения на тази уредба са направени много скоро след приемането ѝ – със ЗИД на ЗСВ (обн. ДВ, бр. 69 от 11.08.2023 г.) и със ЗИД на ЗСВ (обн. ДВ, бр. 86 от 13.10.2023 г.). Със ЗИД на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.) институтът на независимо разследване на главния прокурор или негов заместник е регламентиран на конституционно ниво – чл. 130, ал. 4 от Конституцията на Република България.

Обсъжданата процедура се прилага от скоро, но във времето на нейното приложение се откриха непълноти в уредбата, необходимост от тълкуване на нормите, което води до затруднения на практика.

Незабавно с влизане в сила на тези правила председателят на ВКС изпрати до съдилищата покани за подаване на писмени декларации от съдиите, отговарящи на изискванията по чл. 112, ал. 6 от ЗСВ, за съгласие за включване в списъка на съдии, измежду които на случаен принцип да се разпределя преписката в случаите на чл. 411а от НПК.

В съответствие с § 40 от ПЗР на ЗИД на НПК с решение от 20.06.2023 г. на Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния

касационен съд на основание чл. 112, ал. 6 от Закона за съдебната власт е одобрен списъка на съдии, измежду които на случаен принцип да се разпределя преписката в случаите на чл. 411а от НПК. В него са включени 21 съдии. Впоследствие съдия Теодора Стамболова е оттеглила съгласието си и с решение на ОСНК от 26.10.2023 г. е заличена от списъка по чл. 112, ал. 6 от ЗСВ.

С разпореждане на зам.-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия № 32/16.04.2023 г. е регламентиран редът на завеждане и водене на преписките по чл. 411а от НПК, водените регистри и книги и е разпоредено да се създаде и поддържа публичен регистър на постъпилите уведомления по реда на Глава тридесет и първа „а“ от НПК. Такъв регистър е създаден и се актуализира ежемесечно. На външния сайт е публикуван и актуалният списък на съдии, одобрен от Общото събрание на Наказателната колегия на ВКС във връзка с реда по Глава тридесет и първа „а“ от НПК за разследване на престъпления от общ характер, извършени от главния прокурор или от негов заместник.

На ръководителя на Наказателната колегия на ВКС е предоставена компетентност за първоначална преценка на образуванияте по този ред преписки по постъпили сигнали. Тълкуването на нормата на чл. 411а, ал. 2 от НПК, във връзка и с мотивите на законопроекта, налага извод, че полученият сигнал се изпраща за произнасяне по общия ред на Софийската градска прокуратура в хипотезата, когато съобщението по чл. 209 от НПК не съдържа данни за извършено престъпление или данните са явно необосновани. Това са случаите, когато в съобщението изобщо не съдържат данни и твърдения за извършено престъпление или те са напълно голословни и произволни. Съобщението се изпраща на СГП и в случаите, когато сигналът не е насочен към действащ главен прокурор или негов заместник. В останалите случаи ръководителят на НК на ВКС следва да насочи преписката към прокурора за разследване на главния прокурор или негов заместник. Особените правила по Глава тридесет и първа „а“ от НПК са приложими, когато ръководителят на НК на ВКС е уведомен за наличие на законен повод за разследване срещу главния прокурор или срещу заместник на главния прокурор (на основание чл. 411з, ал. 1 от НПК), както и в случаите на чл. 212, ал. 2 от НПК, като е необходимо установяване наличието на две законоустановени предпоставки:

- уведомлението (съобщението) да сочи наличие на законен повод за започване на разследване срещу главния прокурор или негов заместник – лице, което към момента на извършване на преценката по чл. 411а, ал. 1 – 3 от НПК има посоченото качество;

- уведомлението (съобщението) да съдържа данни за извършено престъпление, които да не са явно необосновани.

В периода след влизане в сила на измененията беше направена заявка до „Информационно обслужване“ АД за изработване на модул в ЕИСС „друго случайно разпределение“, в който да се извърши на случаен принцип избор на съдия, на когото да се разпредели преписката. Такъв модул е създаден. Преписка № ГП – 1/2023 г., съдържаща сигнал срещу заместник на главния прокурор, въз основа на Разпореждане № 1408/06.07.2023 г. на заместник-председателя на Върховния касационен съд и ръководител на Наказателната

колегия е разпределена на принципа на случайния подбор измежду съдиите, включени в списъка по чл. 112, ал. 6 от ЗСВ, одобрен с решение на Общото събрание на НК на ВКС от 20.06.2023 г. Преписката е разпределена на съдия Даниела Талева от Софийския градски съд.

На основание чл. 173а, ал. 1 и ал. 2 от Закона за съдебната власт Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет е уведомена от ръководителя на Наказателната колегия на ВКС, че на основание чл. 411а, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс и по реда на чл. 112, ал. 6 от Закона за съдебната власт е определена съдия Даниела Талева – Софийски градски съд, която да изпълнява функциите на прокурор за разследване на престъпления, извършени от заместник на главния прокурор.

С решение по т. 1.1 от Протокол № 38/18.10.2023 г. на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет Даниела Талева – съдия в Софийския градски съд, определена по реда на чл. 112, ал. 6 от ЗСВ, е назначена на основание чл. 30, ал. 5, т. 21 от ЗСВ на длъжност „прокурор“ във Върховната касационна прокуратура, която да изпълнява функциите на прокурор за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор или от заместник на главния прокурор, с ранг „прокурор във ВКП и ВАП“. На 07.12.2023 г. Даниела Талева поема функциите като прокурор по разследването на главния прокурор и неговите заместници.

До встъпването в длъжност на прокурора по разследването на главния прокурор и неговите заместници всички преписки, по които ръководителят на НК на ВКС е преценил, че следва да се разглеждат по реда на особената процедура, се съхраняваха от секретаря на НК и след встъпването ѝ бяха предадени.

През 2023 г. във връзка с подадени до заместник-председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия уведомления по реда на Глава тридесет и първа „а“ от НПК са образувани 60 преписки. От тях 18 броя преписки са изпратени по компетентност на прокурора за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор или от заместник на главния прокурор, а 42 броя преписки са изпратени на Софийската градска прокуратура за произнасяне по общия ред.

д) Извършена тематична проверка на организацията на дейността на съдиите от Наказателното отделение на Апелативен съд – Велико Търново за 2022 г. и 2023 г.

В изпълнение на Заповед № 366/19.06.2023 г. на председателя на ВКС, издадена на основание чл. 114, ал. 1, т. 9 и ал. 3 от Закона за съдебната власт е извършена тематична проверка на организацията на дейността на съдиите от Наказателното отделение на Апелативен съд – Велико Търново за 2022 г. и 2023 г. Проверката е възложена на съдия Лада Паунова и съдия Галина Тонева.

От извършената проверка е установено следното:

Констатирано са проблеми в работата на първоинстанционните съдилища, свързани с провеждането на съдебно следствие, включително и в диференцираната процедура по чл. 371, т. 1 от НПК. Те се отразяват негативно на качеството на постановените съдебни актове. Макар и

несистемни, но са налични проблеми в доказателствената дейност на съставите на апелативния съд при мотивирането на съдебните актове.

Отчетливо изпъква проблем с отводите и самоотводите в Окръжен съд – Плевен. Отправени са следните предложения:

Да се организират регулярно срещи на наказателните отделения на апелативния и на окръжните съдилища, на които да се поставят и обсъждат проблемите по приложението на процесуалния и материалния закон. Изразена е готовност при покана за такива срещи представители на Наказателната колегия на ВКС да вземат участие.

По отношение на наказателното отделение на Окръжен съд – Плевен е препоръчано организирането на среща дискусия по въпросите за законосъобразното провеждане на съдебно следствие.

Да се организира регионално обучение по констатираните проблемни въпроси.

Да се проведе среща дискусия със съдиите от наказателното отделение на Окръжен съд – Плевен по въпросите за това кога са налице основания за отвод.

е) Участие в изпитни комисии

През 2023 г. година съдии от Наказателната колегия са взели участие като членове на изпитни комисии за полагане на държавни изпити по наказателноправни науки в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Университета за национално и световно стопанство – гр. София, Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, както и в изпитни комисии за полагане на изпити за придобиване на юридическа правоспособност, провеждани от Министерството на правосъдието.

През изминалата година за втори пореден път бе осъществено посещение на Кръжока по наказателно право във Върховния касационен съд – на 27.11.2023 г. Студентите от Кръжока по наказателно право се срещнаха със заместника на председателя на ВКС и ръководител на Наказателната колегия – съдия Лада Паунова, както и с председателя на Трето наказателно отделение – съдия Антоанета Данова. Съдия Лада Паунова и съдия Антоанета Данова запознаха студентите с работата на Върховния касационен съд и с въпросите, отнасящи се до касационното производство. Беше обсъден и въпросът за професията на наказателния съдия като възможно кариерно развитие, като съдиите подчертаха достойнствата на професията.

ж) Организирани в НК на ВКС обучения, срещи и дискусии

На 22.02.2023 г. се проведе среща дискусия на българския съдия в ЕСПЧ г-н Йонко Грозев със съдиите от НК на ВКС на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“. В нея взеха участие представители на Процесуалното представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека. Присъстваха и съдебните помощници в НК. На срещата дискусия бяха обсъдени два доклада, първият – относно резултатите от проучването и анализа на решенията на Европейския съд по правата на

човека, с които е установено, че българските власти не са изпълнили задължението си за провеждане на ефективно разследване, както и на делата, по които са постановени, и необходимите мерки за преодоляването на установените пропуски, а вторият – относно резултатите от проучване на решения на Европейския съд по правата на човека, постановени след 2016 г.

През месец октомври 2023 г. бяха проведени обучения във връзка с изпращането на информация от ВКС към ЕИСПП, едно от които с обучител – представител на „Информационно обслужване“ АД, и две с обучители от сектор „Методология“ в Отдел ЕИСПП. На първото обучение участие взеха съдебни служители от ВКС, а на другите две – съдебни служители и ръководителят на Наказателната колегия. На тези мероприятия се обсъди начинът за изпращане на събития от ВКС към ЕИСПП посредством ЕИСС, видовете събития, необходимостта от внасяне на промени в тях, съдържание на достъпните за ВКС справки и др. С оглед на необходимостта от внасяне на промени в някои от събитията, касаещи дейността на касационната инстанция, беше изготвено предложение от страна на ВКС, НК, и изпратено до Отдел ЕИСПП.

На 30.11.2023 г. беше проведена среща дискусия на тема „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“ с гост проф. Васил Атанасов – началник на химико-токсикологичната лаборатория на ВМА.

Идеята за организиране на посочената дискусия бе продиктувана от актуалните промени в Наказателния кодекс (ДВ, бр. 67/04.08.2023 г.), касаещи престъпленията по транспорта, както и от другите проблеми пред съдебната практика относно въпросите, свързани с установяване на концентрацията на алкохол в кръвта на водача, установяване употреба на наркотични вещества или техни аналози, както и спазването на надлежния ред за това.

Срещата беше организирана със съдействието на НИП специално за съдиите от НК на ВКС, като участие взеха и съдебните помощници в колегията.

С разрешение от директора на НИП – г-жа Милена Тачева, на вътрешния сайт на ВКС, библиотека на НК, е публикувано издаденото от НИП помагало „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“ с автори Антоанета Чакърва и Васил Атанасов.

з) Участия в обучения през 2023 г., организирани от Националния институт на правосъдието (НИП)

И през 2023 г. съдиите от НК на ВКС продължиха активното си участие като лектори и обучаеми в организирани от НИП обучения (електронни дистанционни, уебинари, регионални, присъствени, в рамките на програмите на кандидатите за младши съдии и за задължително първоначално обучение на кандидатите за младши прокурори и други).

Лада Паунова:

- участие като временен преподавател в обучение „Право на личен и семеен живот и дигитална среда“, проведено на 12.05.2023 г., организирано

по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие като временен преподавател в дистанционно обучение „Гражданскоправни, наказателноправни и административноправни аспекти на чл. 8 от Европейската конвенция за правата на човека“, проведено в периода 05 – 29.06.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие като временен преподавател в обучение „Практиката на Европейския съд по правата на човека по приложение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията за защита на правата на човека“, проведено на 01.12.2023 г.;

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Наказателно материално право за съдии, прокурори и следователи в три части“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- участие в обучение на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведено на 22.02.2023 г.;

- участие в проведения в периода 31.05.2023 г. – 03.06.2023 г. XXX Конгрес на Международната федерация по европейско право (FIDE), организирано по проект № BG05SFOP001-3.006-0002-C01 „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, ОПДУ;

- участие в обучение на тема „Приложение на Европейската конвенция за правата на човека на национално ниво и в практиката на Европейския съд по правата на човека“, проведено в периода 08 – 09.06.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Галина Тонева:

- член на Програмния съвет на Националния институт на правосъдието;

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Ръководство на въззивен наказателен съдебен състав“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г.;

- участие в проведения в периода 31.05.2023 г. – 03.06.2023 г. XXX Конгрес на Международната федерация по европейско право (FIDE), организирано по проект № BG05SFOP001-3.006-0002-C01 „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, ОПДУ;

- участник в публична дискусия на тема „Усъвършенстване на модела на задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдии“, 07 – 08.12.2023 г.

Мина Топузова:

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г.

Антоанета Данова:

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Наказателно материално право за съдии, прокурори и следователи в три части“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на Програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г.;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Ружена Керанова:

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г.;

- участие в проведения в периода 31.05.2023 г. – 03.06.2023 г. XXX Конгрес на Международната федерация по европейско право (FIDE), организирано по проект № BG05SFOP001-3.006-0002-C01 „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, ОПДУ;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Даниела Атанасова:

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Бисер Троянов:

- участие като временен преподавател в задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдии по темите „Касационно производство“ и „Производство по възобновяване на наказателни дела“, Випуск 2022 – 2023, проведено в София в периода 06.02.2023 г. – 21.02.2023 г.

Румен Петров:

- участие в обучение „Приложение на Европейската конвенция за правата на човека на национално ниво и в практиката на Европейския съд по правата на човека“, проведено в периода 08 – 09.06.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021.

Петя Шишкова:

- участие като временен преподавател в обучение „Иновативен модел за специализирано обучение в областта на военното правораздаване. Екипно взаимодействие. Специфични зони в професионалното общуване“, проведено в периода 10 – 12.05.2023 г.;

- участие като временен преподавател в зонално съвещание на съдиите от района на Апелативен съд – София, организирано по проект „Правосъдие през 21 век – развиване на професионална компетентност и интегритет на магистрати и съдебни служители“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, проведено в периода 18 – 19.09.2023 г.;

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г. в гр. София;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Мая Цонева:

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г. в гр. София;

- участие в обучение на тема „Приложение на Европейската конвенция за правата на човека на национално ниво и в практиката на Европейския съд по правата на човека“, проведено в периода 08 – 09.06.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Валя Рушанова:

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Наказателно материално право за съдии, прокурори и следователи в три части“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Ръководство на въззивен наказателен съдебен състав“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“,

изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- участие като временен преподавател в обучение „Съдебен контрол върху досъдебното производство. Финансови престъпления“, проведено на 17.11.2023 г.;

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, 22.02.2023 г., проведена в гр. София;

- участие в проведения в периода 31.05.2023 г. – 03.06.2023 г. XXX Конгрес на Международната федерация по европейско право (FIDE), организирано по проект № BG05SFOP001-3.006-0002-C01 „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, ОПДУ;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Милена Панева:

- участие в проведения в периода 31.05.2023 г. – 03.06.2023 г. XXX Конгрес на Международната федерация по европейско право (FIDE), организирано по проект № BG05SFOP001-3.006-0002-C01 „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, ОПДУ;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Христина Михова:

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Красимир Шекерджиев:

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Ръководство на въззивен наказателен съдебен състав“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Наказателно материално право за съдии, прокурори и следователи в три части“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Помагало по наказателно-процесуално право за прокурори в три части“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, 22.02.2023 г.;

- участие в проведения в периода 31.05.2023 г. – 03.06.2023 г. XXX Конгрес на Международната федерация по европейско право (FIDE), организирано по проект № BG05SFOP001-3.006-0002-C01 „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, ОПДУ;

- участие като временен преподавател в обучение на тема „Приложение на Европейската конвенция за правата на човека на национално ниво и в практиката на Европейския съд по правата на човека“, 08 – 09.06.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Красимира Медарова:

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г.;

- участник в дистанционно обучение на тема „Решенията на СЕС за България по ЗСРС и ЗЕС. Практиката на ЕСПЧ срещу други държави за тайния контрол и наблюдение“, проведено в периода 24 – 28.04.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участник в дистанционно обучение на тема „Специализирани инструменти и криминалистични софтуери за извличане на цифрова информация“, проведено в периода 18 – 24.04.2023 г.;

- участник в дистанционно обучение на тема „Европейска и национална правна рамка на Европейската заповед за разследване и спазването на основните права“, проведено в периода 18 – 28.04.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.;

- участник в интерактивен онлайн чуждоезиков курс (английски език, ниво B2, период на провеждане 05.05.2023 г. – 07.07.2023 г.;

- участник в смесено обучение на тема „Киберпрестъпления и електронни доказателства“, проведено в периода 12.12.2023 г. – 11.02.2024 г., организирано от Съвета на Европа – проект HELP в ЕС III.

Невена Грозева-Недева:

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г.;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, 28 – 30.11.2023 г.

Петя Колева:

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г.;

- участие в обучение на тема „Приложение на Европейската конвенция за правата на човека на национално ниво и в практиката на Европейския съд по правата на човека“, проведено в периода 08 – 09.06.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

Деница Вълкова:

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Ръководство на първоинстанционен наказателен съдебен състав“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Общи насоки на дейността по правораздаване, упражнявана от наказателен съдебен състав“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- участие като временен преподавател в задължително първоначално обучение на кандидатите за младши прокурори по темата „Определяне на наказанията по чл. 54 – 58а НК. Сметчаващи и отегчаващи вината обстоятелства“, Випуск 2022 – 2023, проведено в гр. София в периода 01.03.2023 – 02.03.2023 г.;

- участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г.;

- участие в проведения в периода 31.05.2023 г. – 03.06.2023 г. XXX Конгрес на Международната федерация по европейско право (FIDE), организирано по проект № BG05SFOP001-3.006-0002-C01 „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, ОПДУ;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.;

- участие заедно със съдии от Гражданската колегия и Търговската колегия на ВКС в обучение в онлайн платформата ZOOM на тема „Превенция на корупцията в съдебната власт през призмата на правомощията на ИВСС по глава девета, раздел Іб ЗСВ“ в изпълнение на Мярка 3:

„Укрепване ролята на Инспектората към ВСС за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт (Q4/2022)“, заложена в Реформа 2: „Противодействие на корупцията“ в Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България (НПВУ).

Димитрина Йорданова:

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, 28 – 30.11.2023 г.

Татяна Грозданова:

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Ръководство на въззивен наказателен съдебен състав“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на Програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- участие като временен преподавател в обучение на тема „Правото на обвиняемия/подсъдимия да участва лично в производството срещу него (ефективно участие) в светлината на чл. 6 от ЕКПЧОС“, проведено на 26.04.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие като временен преподавател в обучение на тема „Преглед на инструментите за международно съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси в страните – членки на ЕС, и трети страни – ЕЗА и процедура по екстрадиция, ЕЗР и искане за правна взаимопомощ, трансфер на осъдени лица, конфискация и замразяване на активи“, проведено в периода 25 – 27.10.2023 г. в рамките на Каталог + на ЕМСО;

- участие като временен преподавател в курса за задължително въвеждащо обучение на новоназначени съдии – „Наказателен процес“, по темите: „Видове наказателни дела и отразяването им в деловодните книги. Администриране на наказателните дела и минаване на текущ доклад. Електронно правосъдие. Досъдебно производство – образуване/започване на наказателното производство. Основания, изключващи образуването на наказателно производство. Основания за прекратяване и спиране на наказателното производство. Привличане на обвиняем. Предявяване на разследването“; „Действия на прокурора след завършване на разследването и правомощия. Съдебен контрол върху прекратяването и спирането на наказателното производство от прокурора по чл. 243 НПК и чл. 244 НПК. Изисквания към формата, структурата и съдържанието на обвинителния акт. Съществени нарушения на процесуалните правила, допуснати на досъдебното производство, неотстраними в съдебната фаза“, 04.12.2023 г.; „Съд. Актове на съда – вид, структура и съдържание. Видове актове на съда. Съдебно производство – общи правила, принципи и страни. Ролята на председателя на съдебния състав“; „Предаване на съд и подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание. Разпоредително заседание“; „Съдебно заседание – даване ход на делото. Съдебно следствие. Доказателства, доказателствени средства, правила за събиране, оценка и анализ на доказателствата“; „Изменение на обвинението. Процесуални

действия на страните и съда при изменение на обвинението. Основания за прекратяване на съдебното производство. Основания за прекратяване и спиране на наказателното производство“, 05.12.2023 г.; „Съдебни прения и последна дума на подсъдимия. Основания за възобновяване на съдебното следствие. Съдебна реч“; „Постановяване на присъда. Структура и съдържание на присъдата. Видове присъди. Подписване и обявяване на присъдата. Особено мнение“, 06.12.2023 г.;

- участие в тематична онлайн сесия на тема „Анкетите в платформата за е-обучение на НИП като част от учебната комуникация“, проведена в периода 23 – 29.01.2023 по проект № BG05SFOP001-3.006-0001 „Правосъдие през 21 век – развиване на професионална компетентност и интегритет на магистрати и съдебни служители“, Оперативна програма „Добро управление“;

- участие в обучение на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведено на 22.02.2023 г.;

- участие в тематична онлайн сесия на тема „Създаване на интерактивно съдържание в платформата за е-обучение на НИП. Работа с дейността урок“ по проект „Правосъдие през 21 век – развиване на професионална компетентност и интегритет на магистрати и съдебни служители“, Оперативна програма „Добро управление“, проведена в периода 06 – 12.03.2023 г.;

- участие в тематичната онлайн сесия на тема „Изкуството на теста като учебна дейност – видове въпроси и тестове в платформата за електронно обучение на НИП“, проведена в периода 03 – 13.04.2023 г. по проект „Правосъдие през 21 век – развиване на професионална компетентност и интегритет на магистрати и съдебни служители“, Оперативна програма „Добро управление“;

- учебно посещение по Дейност 4 (Страсбург, Франция), проведено в периода 10 – 13.04.2023 г., организирано в рамките на проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие в проведения в периода 31.05.2023 г. – 03.06.2023 г. XXX Конгрес на Международната федерация по европейско право (FIDE), организирано по проект № BG05SFOP001-3.006-0002-C01 „НИП – модерна институция за съдебно обучение“, ОПДУ;

- участие в обучение на тема „Приложение на Европейската конвенция за правата на човека на национално ниво и в практиката на Европейския съд по правата на човека“, проведено в периода 08 – 09.06.2023 г., организирано по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие в обучение на тема „Практически насоки за преюдициалните запитвания по член 267 ДФЕС въз основа на наблюденията по български дела, разгледани в Люксембург“, проведено в периода 03 – 10.10.2023 г. по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други

представители на професионалната общност“, финансиран по Програма „Правосъдие“ на НФМ 2014 – 2021;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, 28 – 30.11.2023 г.

Даниел Луков:

- участие като временен преподавател в обучение на тема „Иновативен модел за специализирано обучение в областта на военното правораздаване. Екипно взаимодействие. Специфични зони в професионалното общуване“, проведено в периода 10 – 12.05.2023 г.

Бонка Янкова:

Участник в среща дискусия на тема „Актуални въпроси в практиката на ЕСПЧ по защита на правата на човека, свързани с наказателното производство“, проведена на 22.02.2023 г.;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, 28 – 30.11.2023 г.

Светла Букова:

- член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс на тема „Наказателно материално право за съдии, прокурори и следователи в три части“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, 28 – 30.11.2023 г.

Весислава Иванова:

- участие във форум „Добри практики при установяване употребата на алкохол и наркотични вещества при водачи на МПС“, проведен в периода 28 – 30.11.2023 г.

6. АДМИНИСТРИРАНЕ НА ДВИЖЕНИЕТО НА ДЕЛАТА ОТ ОБРАЗУВАНЕТО ДО ПРИКЛЮЧВАНЕТО ИМ

Към 31.12.2023 г. в Наказателната колегия работят 11 съдебни помощници. Разпределението на съдебните помощници по отделения и за подпомагане на ръководителя на колегията се регулира със заповеди на председателя на ВКС и разпореждания на ръководителя на Наказателната колегия. Съдебните помощници: проверяват предпоставките за образуване на производство пред ВКС по постъпилите дела и изготвят писмени проекти за разпореждания – за образуване на производство пред ВКС или за отказ от образуване на производство пред ВКС; изготвят проекти на други разпореждания и отговори по жалби и молби на граждани; изготвят проекти на решения/определения по образувани пред ВКС производства по реда на Глава двадесет и трета и Глава тридесет и трета от НПК; изготвят проекти на определения по образувани пред ВКС частни наказателни производства и др. По възлагане от ръководителя на НК всички съдебни помощници извършват проучвания на съдебната практика във връзка с необходимостта от тълкувателна дейност на ОСНК на ВКС. През 2023 г. те продължават да

участват в присъствени или дистанционни обучения на НИП, предназначени за съдии и съдебни помощници, както и в изследователски общности на НИП за изготвяне на анализи по теми от областта на правото на ЕС и наказателно-процесуалното право.

През отчетната година съдебните помощници в Наказателната колегия продължават да класират постановените в колегията съдебни актове по ключови думи, която дейност допринася за публичността и прозрачността на работата на колегията и улеснява значително търсенето на съдебна практика по определени въпроси.

През 2023 г. Наказателната колегия разполага с общо 14 служители на специализираната администрация: 7 съдебни секретари, 1 секретар на колегията, 1 – 2 куриери – общо за трите наказателни отделения, 4 деловодители – по един за всяко от отделенията, както и 1 деловодител в адвокатска стая.

7. ИНСТАНЦИОНЕН КОНТРОЛ. КАЧЕСТВО НА ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ

а) Апелативни съдилища

През отчетния период касационната инстанция е извършила проверка на 400 съдебни акта, постановени от апелативните съдилища в страната⁹. В сравнение с предходните години, съотношението е следното:

Година	Постъпили дела от апелативните съдилища, свършени от ВКС
2023	400
2022	401
2021	490

По критерия брой на постъпили дела от съответния апелативен съд, както и през предходния отчетен период Наказателната колегия на ВКС е разгледала най-много дела, постъпили от: АС – София и АСНС – закрит (общо 169 броя), следван от АС – Пловдив (72 броя), АС – Варна (68 броя), АС – Велико Търново (43 броя), АС – Бургас (39 броя) и Военно-апелативния съд (9 броя)¹⁰. За поредна година се утвърждава тенденцията по-голямата част от съдебните актове на апелативните съдилища (приблизително 63,1%) да бъдат оставяни в сила, което е траен показател за положителна оценка на правораздавателната дейност в тези съдебни органи. В сравнителен план процентът на потвърдени съдебни актове е близък до данните от 2022 г. (малко над 63%) и 2021 г. (близо 61%). Видно от Справка 2 „Свършени дела, разпределени по съд, чието решение се атакува, и резултат“, изготвена от Отдел ИСКСС на ВКС, с най-много оставени в сила съдебни актове е¹¹ АС –

⁹ Посоченият брой дела са изведени от данните в Справка 2 „Свършени дела, разпределени по съд, чието решение се атакува, и резултат“, изготвена от Отдел ИСКСС на ВКС, като са изключени делата за подсъдност от к. 2.1.12 (9 бр.).

¹⁰ Изключени са 9 броя дела за промяна на местна подсъдност, 3 постъпили от АС – Варна, 3 от АС – Велико Търново, 2 от АС – Бургас и едно от АС – София.

¹¹ От общия брой, поставен в съотношение с к. 2.1.9 „оставя в сила“, са приспаднати прекратените дела (к. 2.1.10), без разглеждане (к. 2.1.11), делата за подсъдност (к. 2.1.12), възобновявания (к. 2.1.13) и други (2.1.14).

Бургас (74,4%), следван от АС – София (включително АСНС – закрит) (69,6%), АС – Варна (58,7%), АС – Пловдив (55,1%), АС – Велико Търново (53,7%) и Военно-апелативния съд (33,3%).

В резултат на касационната проверка актовете по 55 броя дела са отменени и върнати за ново разглеждане на апелативните съдилища, което представлява 14,51% от общия брой на постъпилите и свършени през 2023 г. дела от апелативните съдилища, при 17% (16,84%) през 2022 г. и 14,69% през 2021 г.¹²

Най-голям брой отменени актове са постановените от АС – София и АСНС – закрит (21 броя), от който съдебен орган са постъпили обаче и най-много дела за разглеждане, а най-нисък е броят на отмените актове на АС – Бургас (2 бр.), следван от Военно-апелативния съд (4 бр.), от който са постъпили най-малко дела за разглеждане, като делата са били върнати на въззивния съд.

През 2023 г. общо 2 въззивни съдебни акта на апелативните съдилища (1 на АС – Варна и 1 на АС – Бургас) са били отменени от ВКС и върнати на първата инстанция (съответно 5 за 2022 г. и 2 за 2021 г.).

Подробна информация за свършените дела се съдържа в Справка 2.

б) Софийски градски съд и окръжни съдилища

Броят на делата, постъпващи от окръжните съдилища за касационен контрол по реда на Глава двадесет и трета или Глава тридесет и трета от НПК, е по-малък спрямо 2021 г. и по-голям спрямо 2022 г.¹³:

Година	Постъпили дела от ОС, СГС и СНС – закрит, свършени от ВКС
2023	179
2022	173
2021	187

Отделно от посочените 179 броя касационни дела по Глава двадесет и трета и Глава тридесет и трета от НПК, през 2023 г. са свършени и 116 броя частни производства по дела, постъпили от окръжните съдилища за промяна на местна подсъдност.

От свършените през отчетния период 179 дела 50 броя съставляват постъпили във ВКС дела по искания за възобновяване.

През отминалата година се запазва тенденцията за най-голям относителен дял на делата (без производства за подсъдност), постъпващи от СГС и СНС – закрит – 47 броя, следван от ОС – Бургас (16 бр.), ОС – Варна (14 бр.), ОС – Благоевград (10 бр.), ОС – София (9 бр.) и ОС – Хасково, ОС – Пловдив и ОС – Велико Търново (по 8 броя).

Най-малко дела (без производства за подсъдност) през 2023 г. са постъпили от окръжните съдилища в Ямбол, Търговище и Сливен – по 1

¹² От общия брой, поставен в съотношение с к. 2.1.1 „отменено върнато на въззивния съд“, са приспаднати прекратените дела (к. 2.1.10), без разглеждане (к. 2.1.11), делата за подсъдност (к. 2.1.12), възобновявания (к. 2.1.13) и други (2.1.14).

¹³ Посоченият брой дела са изведени от данните в Справка 2 „Свършени дела, разпределени по съд, чието решение се атакува, и резултат“, изготвена от Отдел ИСКСС на ВКС, като са изключени делата за подсъдност (116 бр.).

брой, а от Видин, Монтана и Смолян – по 2 броя. От ОС – Силистра и ОС – Стара Загора не са постъпвали дела за разглеждане по реда на Глава двадесет и трета и Глава тридесет и трета от НПК.

Статистическите данни показват, че от свършените през 2023 г. дела, постъпили от окръжните съдилища (179 броя) 72 броя съдебни актове (около 40%) са оставени в сила от касационната инстанция, 31 броя (около 17%) – са отменени и върнати на въззивния съд.

в) Военни съдилища

През 2023 г. са постъпили общо 5 дела – всички са производства за подсъдност.

г) Районни съдилища

През отчетната година в Наказателната колегия на ВКС са свършени общо 444 дела, постъпили от районните съдилища в страната, от които 396 броя (около 89%) са по частни производства (промяна на местна подсъдност), а 41 броя – по искания за възобновяване. Прекратени са 7 дела.

д) Дела по чл. 44, ал. 1 от НПК вр. чл. 135, ал. 5 от АПК

На основание чл. 135, ал. 5 от АПК споровете за подсъдност между общите и административните съдилища се решават от състав, включващ трима представители на Върховния касационен съд и двама представители на Върховния административен съд. Във връзка с възникнали спорове за подсъдност между общи и административни съдилища през 2023 г. са разгледани 4 дела по описа на Върховния касационен съд с докладчици – съдии от Наказателна колегия на ВКС, като съдии от същата колегия са участвали и в съдебния състав. Образованите дела са решени. По описа на Върховния административен съд през 2023 г. са разгледани 4 дела на основание чл. 44, ал. 1 от НПК във вр. чл. 135, ал. 5 от АПК с докладчици – съдии от ВАС, като съдии от Наказателната колегия на ВКС са участвали в съдебния състав. Всичките дела са решени.

е) Други органи

През 2023 г. няма образувани производства по чл. 130, ал. 2 вр. чл. 7, ал. 7 от Закона за адвокатурата.

През 2022 г. пред ВКС е образувано едно производство по чл. 130, ал. 2 вр. чл. 7, ал. 7 от Закона за адвокатурата по постъпили искания за отмяна на решение на Висшия дисциплинарен съд на Адвокатурата на Република България, като искането по това дело е оставено без разглеждане с решение, постановено през 2023 г.

8. ИЗВОДИ

Работата на Наказателната колегия на ВКС през изминалата 2023 г. отново бе насочена към ефективното осъществяване на пряката дейност на съдиите по разглеждане и решаване на делата. Делата в колегията, както и в предходни отчетни периоди, се административат и разглеждат експедитивно, насрочват се своевременно в открити заседания в рамките на около месец, не се допускат случаи на безпричинно и неоснователно отлагане. Преобладаващата част от съдебните актове се изготвя в разумен срок, като са допуснати отклонения по ограничен брой дела с висока фактическа и правна сложност. Спазването на принципа за разглеждане и решаване на делата в разумен срок налага да продължат да се полагат усилия за пълно преодоляване на изолираните случаи на забава при окончателното финализиране на делата.

В сравнение с 2022 г. през отчетната 2023 г. се наблюдава незначително увеличение на постъпилите дела, като това се отнася до касационните производства и такива по възобновяване. Трайно се запазва висок относителен дял на делата с висока фактическа и правна сложност. Тези обстоятелства сочат, че работата на съдиите в Наказателната колегия на ВКС изисква високо ниво на правно познание и практически умения, както и добра организация, каквито те проявяват в процеса на разглеждане и решаване на делата.

Броят на производствата по чл. 354, ал. 5 от НПК – т. нар. трета касация, е увеличен съществено, като е равен на сбора на такива производства от предходните два отчетни периода.

Посочените факти са белег за постоянно усложняване на дейността по правоприлагане, което обстоятелство съществено влияе върху натовареността на съдиите, като я завишава.

Във връзка със съществено увеличения брой на производствата по чл. 354, ал. 5 от НПК е необходимо да се направи анализ на причините, поради които се стига до образуване на такива производства, защото тяхното разглеждане, освен че ангажира значителен потенциал за касационната инстанция, води и до нарушаване на изискването за разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

През отчетния период е стабилна тенденцията за съществено увеличаване на броя изискани и предоставени становища по законопроекта, по подзаконовни нормативни актове, по дела пред Конституционния съд на Република България и други. Членовете на Аналитичното звено участват в множество работни групи, като се налага и други магистрати да се включват в тази дейност.

Тези обстоятелства дават основание за пореден път да бъде предложено увеличаване на членовете на Аналитичното звено към Наказателната колегия.

В наказателното законодателство, което се отличава с консервативност, през изминалата година са направени множество промени – както в Наказателния кодекс, така и в Наказателно-процесуалния кодекс. Липсата на прецизност при формулиране на законовите текстове и несъобразяването с

правилата на нормотворческата дейност поставят правоприлагащите пред необходимостта от тълкуване на разпоредбите и предполагат инициране на тълкувателна дейност в някои случаи, както и внимателно и професионално осъществяване на контрол от страна на касационната инстанция върху правилното приложение на закона, за да се осигури точното му и еднакво спазване.

Отправеният сигнал до комисии в Народното събрание за разрешаване на конкуренцията между дублиращи се административно-наказателни и наказателни норми по Тълкувателно дело № 2/2023 г., тъй като единствено законодателят е този, който може да прецени дали дадено деяние следва да се наказва по административен ред, или да бъде криминализирано, не получи отговор.

През 2023 г. тълкувателната дейност на Наказателната колегия, включително и съвместната такава с Първа и Втора колеги на ВАС на основание чл. 124, ал. 3 от ЗСВ, е отново много активна. Тази възходяща тенденция следва да се оцени като положителна, понеже уеднаквяването на съдебната практика се постига както чрез инстанционния контрол, така и чрез тълкувателната дейност, които спомагат за постигане на върховенството на правото.

II. ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ

Статистически данни за делата, разглеждани през 2023 г. в Гражданската колегия на Върховния касационен съд, както и за свършените дела през годината

Несвършени дела към 1 януари 2023 г. От тях: - касационни дела - частни производства	2685 бр. 2435 бр. 250 бр.
Постъпили преписки през 2023 г. Прекратени преписки Дела, постъпили през 2023 г. От тях: - касационни дела - частни производства	6280 бр. 820 бр. 5460 бр. 3825 бр. 1635 бр.
Общ брой на делата за разглеждане през 2023 г. От тях: - касационни производства - частни производства	8145 бр. 6260 бр. 1885 бр.
Свършени дела през 2023 г. От тях: - свършени касационни дела - свършени частни производства	4865 бр. 3325 бр. 1542 бр.
Несвършени дела към 31 декември 2023 г. От тях: - касационни дела - частни производства	3254 бр. 2924 бр. 330 бр.

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Отдел "ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ, КОМУНИКАЦИЯ И СЪДЕБНА СТАТИСТИКА"
СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ 2023 г. СПРАВКА 1. Постъпления, завършени дела, висящи дела, допълнителни данни

1 / 9

ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ НА ВКС ПОСТЪПЛЕНИЯ, ЗАВЪРШЕНИ ДЕЛА, ВИСЯЩИ ДЕЛА, ДОПЪЛНИТЕЛНИ ДАННИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ПЕРИОДА 01.01.2023 - 31.12.2023 . Справка 1

Справката е изготвена от отдела ИСКС към ВКС. Верност на резултатите е осигурена само и единствено съгласно дефинициите и обхвата описани в МЕТОДИКАТА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ във ВКС. Данните са достоверни до толкова, доколкото събитията и обектите са адекватно и своевременно отразени в Деловодната система на съда

Несвършени дела в началото на периода	
1.1.1 Несвършени касационни дела в началото на периода	2435
1.1.2 Несвършени частни производства в началото на периода	250
1.1.4 Несвършени дела в началото на периода	2685
Дела постъпили през отчетния период	
1.2.1 Касационни дела постъпили през отчетния период	3825
1.2.2 Частни производства постъпили през отчетния период	1635
1.2.4.1 Молби за отмяна	244
1.2.4.2 Спорове за подсъдност между общите и административните съдилища	31
1.2.4.3 Обжалване на решения на дисциплинарната комисия на нотариалната намяра	2
1.2.4.5 Прехвърлени търговски дела в ГК	0
1.2.7 Дела постъпили през отчетния период	5460
1.2.7.1 КД образувани в предходни години, преразпределени през 2017 г.	0
1.2.7.2 Ч.пр. образувани в предходни години, преразпределени през 2017 г.	0
1.2.7.3 Дела, образувани в колегията, през отчетния период	5460
1.5.10 Постъпили преписки в регистратурата	6280
1.5.11 Прекратени преписки	820
Всичко дела за разглеждане през отчетния период	
1.2.8 Всичко за разглеждане касационни производства	6260
1.2.9 Всичко за разглеждане частни производства	1885
1.2.10 Всичко дела за разглеждане	8145
Свършени дела през отчетния период	
1.3.1 Свършени касационни дела със съдебен акт по същество	802
1.3.2 Свършени частни производства със съдебен акт по същество	986
1.3.3 Свършени дела със съдебен акт по същество ОБЩО	1788
1.3.4 Дела разглеждани по чл.288 ГПК (общо)	2895
1.3.4.1 Недопуснати до касационно обжалване по чл.288 ГПК (общо)	2217
1.3.5 Недопуснати до касационно обжалване общо	2639
1.3.6 Прекратени касационни дела	295
1.3.7 Прекратени частни производства	143
1.3.8 Прекратени дела ОБЩО	438
1.3.9 Свършени касационни дела	3325
1.3.10 Свършени частни производства	1542
1.3.11 Свършени дела ОБЩО	4865
Несвършени дела в края на отчетния период	
1.4.1 Несвършени касационни дела в края на периода	2924
1.4.2 Несвършени частни производства	330
1.4.4 Несвършени дела	3254

1. КАДРОВА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ

През 2023 г., както и през предходните 2022 г. и 2021 г., в Гражданската колегия на Върховния касационен съд са обособени четири отделения. Съдиите във всяко от отделенията като правило са разпределени в постоянни тричленни състави с три изключения. От 12.09.2022 г. в III гражданско отделение (с Разпореждане № 127/23.06.2022 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия), от 25.10.2022 г. в IV гражданско отделение (с Разпореждане № 220/25.10.2022 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия) и от 01.11.2023 г. в I гражданско отделение (с Разпореждане № 144/01.11.2023 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия) са създадени по един четиричленен състав. Делата се разпределят по реда на чл. 9 от Закона за съдебната власт съобразно специализацията на съдиите, установена от 01.01.2009 г., както следва: в I и II отделения, формиращи Първи поток – дела, образувани по вещноправни спорове и делби, както и дела с правно основание на исковете чл. 45 – 50 от Закона за задълженията и договорите, прехвърлени от Втори поток в Първи поток от 16.08.2021 г. (Разпореждане № 158/13.08.2021 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия), а в III и IV граждански отделения, формиращи Втори поток – дела по облигационноправни спорове, трудовоправни спорове, дисциплинарни производства, дела, свързани с родителската отговорност, дела по искания на КПКОНПИ и други.

И през 2023 г. частните производства и молбите за отмяна са разпределяни съобразно установената от 01.03.2017 г. специализация на отделенията в Гражданската колегия съгласно Разпореждане № 21/28.02.2017 г. на председателя на колегията – постъпващите частни жалби по чл. 274, ал. 2 и ал. 3 ГПК и молбите за отмяна на влезли в сила решения по чл. 303 и чл. 304 ГПК се разпределят между съдиите съобразно установената в колегията специализация според вида на делото на основание Заповед № 1015/27.05.2008 г. на председателя на ВКС и съобразно прехвърлените дела по чл. 45 – 50 ЗЗД от Втори на Първи поток, сторено с Разпореждане № 149/23.07.2021 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия.

През 2023 г. в Гражданската колегия на ВКС са работили общо 51 съдии, като през отчетния период са настъпили промени в персоналия състав. След освобождаването от длъжност на основание чл. 165, ал. 1, т. 1 ЗСВ на съдия Бранислава Павлова – председател на I гражданско отделение, след проведено събрание на съдиите от I гражданско отделение и взето решение съдия Дияна Ценева да бъде предложена за определянето ѝ за председател на I гражданско отделение със Заповед № 277/26.04.2023 г. на председателя на ВКС съдия Дияна Ценева е назначена за председател на I гражданско отделение. Със Заповед № 276/26.04.2023 г. на председателя на ВКС съдия Мария Иванова е назначена за председател на III гражданско отделение на ВКС, предвид изтичането на мандата на председателя на отделението и след проведено общо събрание на съдиите от III гражданско

отделение и взето решение съдия Мария Иванова да бъде предложена за определянето ѝ за председател на III гражданско отделение.

Със Заповед № 41/10.01.2023 г. на председателя на ВКС, считано от 01.02.2023 г. в Гражданската колегия на ВКС за цялостно изпълнение на длъжността „съдия“ във ВКС е командирован съдия Атанас Кеманов – съдия в Софийския апелативен съд. Със Заповед № 917/01.11.2023 г. на председателя на ВКС, считано 01.11.2023 г. в Гражданската колегия на ВКС за цялостно изпълнение на длъжността „съдия“ във ВКС е командирована съдия Наталия Неделчева – съдия в Окръжен съд – Варна.

Към 31.12.2023 г. съдиите в Гражданската колегия са разпределени по отделения така: в I гражданско отделение – 10 съдии, три състава, от които II състав е четиричленен; във II гражданско отделение – 9 съдии, три състава; в III гражданско отделение – 16 съдии, пет състава, от които I състав е четиричленен; в IV гражданско отделение – 16 съдии, пет състава, от които II състав е четиричленен.

С Разпореждане № 6/31.01.2023 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия съдия Атанас Кеманов е включен в списъците за случайно разпределение за определяне на докладчик и член на състав в I гражданско отделение, Първи поток. С Разпореждане № 47/26.04.2023 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия, считано от 26.04.2024 г. съставите на I гражданско отделение са, както следва: I съдебен състав: Дияна Ценева, Теодора Гроздева, Милена Даскалова; II съдебен състав: Маргарита Соколова, Светлана Калинова, Гълъбина Генчева; III съдебен състав: Бонка Дечева, Ваня Атанасова, Атанас Кеманов. С Разпореждане № 144/01.11.2023 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия, считано от 01.11.2023 г. II състав в I гражданско отделение се състои от съдиите Маргарита Соколова, Светлана Калинова, Гълъбина Генчева, Наталия Неделчева, като основният II състав на I гражданско отделение включва съдия Маргарита Соколова, съдия Светлана Калинова, съдия Гълъбина Генчева, а по делата с докладчик съдия Наталия Неделчева тя заседава със съдиите Светлана Калинова и Гълъбина Генчева.

Към 31.12.2023 г. съдебните състави в Гражданската колегия са, както следва:

- в I гражданско отделение: I съдебен състав – Дияна Ценева, Теодора Гроздева, Милена Даскалова; II съдебен състав – Маргарита Соколова, Светлана Калинова, Гълъбина Генчева, Наталия Неделчева; III съдебен състав – Бонка Дечева, Ваня Атанасова, Атанас Кеманов;

- във II гражданско отделение: I съдебен състав – Снежанка Николова, Гергана Никова, Соня Найденова; II съдебен състав – Пламен Стоев, Здравка Първанова, Розинела Янчева; III съдебен състав – Камелия Маринова, Веселка Марева, Емилия Донкова;

- в III гражданско отделение: I съдебен състав – Мария Иванова, Любка Андонова, Даниела Стоянова, Таня Орешарова; II съдебен състав – Марио Първанов, Маргарита Георгиева, Николай Иванов; III съдебен състав – Емил Томов, Драгомир Драгнев, Геновева Николаева; IV съдебен състав – Жива

Декова, Александър Цонев, Филип Владимиров; V съдебен състав – Илияна Папазова, Майя Русева, Джулиана Петкова;

- в IV гражданско отделение: I съдебен състав – Мими Фурнаджиева, Велислав Павков, Десислава Попколева; II съдебен състав – Василка Илиева, Борис Илиев, Ерик Василев, Яна Вълдобрева; III съдебен състав – Веска Райчева, Геника Михайлова, Анелия Цанова; IV съдебен състав – Албена Бонева, Боян Цонев, Мария Христова; V съдебен състав – Зоя Атанасова, Владимир Йорданов, Димитър Димитров.

Към 28.02.2023 г. в Гражданската колегия на Върховния касационен съд от 52 съдии по щат работят 51 съдии, от които 10 съдии са командировани. На 25.04.2023 г. е било предстоящо пенсионирането на съдия Бранислава Павлова, на 25.08.2023 г. е било предстоящо пенсионирането на съдия Олга Керелска – понастоящем член на ВСС, а на 03.04.2024 г. е било предстоящо пенсионирането на съдия Зоя Атанасова.

Срещу решението на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по т. 6.4 от Протокол № 40/ 16.11.2021 г. за прекратяване на обявения с решение на Съдийската колегия по т. 7.2 от Протокол № 34/13.10.2020 г. (обн. в ДВ, бр. 91/23.10.2020 г.) конкурс по реда на чл. 189, ал. 1 и 2 от Закона за съдебната власт за повишаване и заемане на три длъжности „съдия във Върховен касационен съд – Гражданска колегия“ са подадени жалби във Върховния административен съд (ВАС). С Определение № 2143/28.02.2023 г., постановено по адм. д. № 138/2023 г. по описа на петчленен състав – II колегия на ВАС, са оставени без разглеждане частните жалби против Определение № 10559/21.11.2022 г., постановено по адм. д. № 2555/2022 г. по описа на ВАС, VI отделение. Определението на петчлениния състав е окончателно. С оглед окончателното прекратяване на процедурата по конкурса за повишаване и заемане на длъжности „съдия“ във Върховния касационен съд – Гражданска колегия, наличието на единадесет незаети длъжности (включително длъжността на съдия Керелска) и предстоящо пенсиониране на двама съдии (включително съдия Керелска) е отправено предложение до председателя на Върховния касационен съд за сезиране на Висшия съдебен съвет за откриване на нова процедура по повишаване и заемане на длъжността „съдия във Върховен касационен съд – Гражданска колегия“ за тринадесет съдии. Конкурсът е обявен с решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по Протокол № 12/04.04.2023 г. (обн. в ДВ бр. 35/18.04.2023 г.) и е конституирана конкурсна комисия за повишаване в длъжност „съдия“ във Върховния касационен съд – Гражданска колегия.

С решение по т. 2.2.1 от Протокол № 34/23.11.2023 г. на Пленума на Висшия съдебен съвет са новоразкрити шест длъжности „съдия“, предназначени за Гражданската колегия на Върховния касационен съд.

Предвид разкриването на шест длъжности „съдия“ в Гражданската колегия на ВКС е налице основание да се приеме, че със заемането им ще бъде обезпечено разглеждането на делата в Гражданската колегия в разумен срок.

2. ПОСТЪПЛЕНИЯ

а) Организация по образуване и насрочване на делата

През 2023 г. дейността на Гражданската колегия на ВКС е организирана с необходимите усилия за изпълнение на водещата правораздавателна функция на съда.

Със Заповед № 836/10.11.2022 г. на председателя на Върховния касационен съд, считано от 14.11.2022 г. постъпващите производства с номенклатурни кодове 300241, чл. 405 КЗ „Плащане на застрахователно обезщетение“, 3002493, чл. 557, ал. 1, т. 1 КЗ „Обезщетение от фонда за вреди от неидентифицирано МПС“, 3002600, чл. 226, чл. 1 КЗ (отм.) „Пряк иск на увредения срещу застрахователя“, 3002612, чл. 432, ал. 1 КЗ „Пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя“ се насочват от Търговската колегия към двата потока на Гражданската колегия. Въз основа на същата заповед, т. III, с Разпореждане № 16/13.02.2023 г. на заместника на председателя и ръководител на Гражданската колегия, считано от 14.02.2023 г. постъпващите производства с посочените номенклатурни кодове се разпределят само във Втори поток на Гражданската колегия на ВКС, както и постъпващите производства по чл. 282 ГПК, свързани с производствата по същите номенклатурни кодове. Разпореждането е обосновано с извършена справка за натовареността на съдиите в Първи поток, която е по-голяма от средната натовареност на съдиите във Втори поток. Със Заповед № 180/14.03.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд срокът за действие на Заповед № 836/10.11.2022 г. е удължен до 30.06.2023 г., със Заповед № 382/30.06.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд срокът е удължен до 31.10.2023 г. Със Заповед № 896/31.10.2023 г. и Заповед № 918/02.11.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд посочените дела са насочвани към Търговската колегия на ВКС за периода 01.11.2023 г. – 31.12.2023 г., а за периода 01.01.2024 г. – 01.03.2024 г. делата са разпределяни поравно между Търговската колегия на ВКС и Втори поток на Гражданската колегия на съда.

Във връзка с постъплението на делата в двата потока на Гражданската колегия и работата по конкурсите за повишаване в длъжността „съдия“ в апелативен съд – гражданско отделение, и за повишаване в длъжността „съдия“ във ВКС – Гражданска колегия, е извършена проверка от заместника на председателя на Върховния касационен съд и ръководител на Гражданската колегия, вследствие на което е изготвен доклад. В доклада се констатира, че за конкурса за повишаване в длъжността „съдия“ в апелативен съд – гражданско отделение, в конкурсната комисия участие вземат двама съдии от Първи поток, от които един е председател на отделение, и двама съдии от Втори поток, а резервният съдия в комисията е от Втори поток. С решение на общото събрание на колегията участниците в конкурсната комисия са напълно освободени от частни дела, както и по делата, образувани по ЗА, ЗННД и ЗЧСИ. В конкурса участват 240 съдии. При констатираното към момента на изготвяне на доклада (началото на м. септември 2023 г.) натоварване и работа се очаква работата на конкурсната комисия да приключи не по-рано от м. март 2025 г. За конкурса за

повишаване в длъжността „съдия“ във ВКС – Гражданска колегия, в конкурсната комисия участие вземат един съдия от Първи поток и трима съдии от Втори поток, а резервният съдия в комисията е от Първи поток. Решение за намаляване на натовареността на членовете на тази комисия към момента на изготвянето на доклада не е взето. В конкурса участват 88 съдии. При същото натоварване и работа, както на предходната комисия, се очаква работата ѝ да приключи не по-рано от м. юли 2024 г. Предвид установената натовареност на съдиите в двата потока и при съобразяване на намалената натовареност на съдии по силата на Правилата за натовареността на съдиите във Върховния касационен съд и по решение на общото събрание поради здравословни причини, са предложени организационни мерки. За обезпечаване приключването на работата на конкурсните комисии са предложени четири варианти за действие. На 04.10.2023 г. е свикано Общо събрание на съдиите от Гражданската колегия, проведено при следния дневен ред: 1. Обсъждане на организационни мерки във връзка с постъплението на делата в двата потока на Гражданска колегия; 2. Вземане на решение във връзка с работата по конкурсите за повишаване в длъжността „съдия“ в апелативен съд – гражданско отделение, и за повишаване в длъжността „съдия“ във ВКС – Гражданска колегия; 3. Обсъждане и одобряване на коефициенти за фактическа и правна сложност при образуване на делата в Първи и Втори поток на Гражданска колегия на ВКС; 4. Обсъждане и одобряване на предписание за насрочване на делата за открито и закрито съдебно заседание в Гражданска колегия; 5. Номиниране на съдии от Гражданска колегия за членове на Аналитичното звено на ВКС; 6. Разни. С пълно единодушие събранието взема следните решения: Решение № 1 – да се предложи на председателя на ВКС да командирова съдия на свободното щатно място за работа във ВКС; Решение № 2 – да се предложи на председателя на ВКС командироването да се извърши за работа в рамките на Първи поток; Решение № 3 – до приключване на конкурсните процедури комисии за обявените конкурси да се освободят от разпределянето като докладчици по частни граждански дела, разпределянето като докладчици по производствата по чл. 135 АПК и по дела, образувани по ЗА, ЗННД, ЗЧСИ, в случаите по чл. 29, чл. 30 и чл. 35 от Раздел II от Правилата за образуване, случайно разпределение и насрочване на делата във Върховния касационен съд, както и от участие в списъците за определяне на помощни атестационни комисии по чл. 203а ЗСВ; Решение № 4 – членовете на конкурсните комисии да се освободят от разглеждането на разпределените им дела по чл. 288 ГПК, като участват при произнасянето на съдиите от състава по чл. 288 ГПК и по частни дела; Решение № 5 – конкурсната комисия за избор на съдия в Гражданска колегия на ВКС за период от шест месеца, а за конкурсната комисия за избор на съдия в гражданско отделение на апелативен съд до м. юли 2024 г. да бъдат освободени от разглеждане на дела по принципа на Решение № 3 и Решение № 4 от същото заседание на общото събрание; Решение № 6 – приемат се коефициенти за фактическа и правна сложност при образуването на делата в Първи и Втори поток на Гражданската колегия на ВКС; Решение № 7 – приема се предписание за насрочване на делата за закрито и открито заседание за Гражданската колегия; Решение № 8 – да се

отправи предложение до председателя на ВКС за изменение на Заповед № 974/24.06.2015 г., изменена със Заповед № 839/18.05.2016 г. на председателя на ВКС, в частта, с която в закрито заседание по чл. 288 ГПК вместо по 4 се насрочват по 3 дела, като за случаите, в които се насрочва дело по иск на КПКОНПИ, освен това дело за съответното заседание се насрочва само още едно дело; Решение № 9 – да се предложи на Пленума на ВКС кандидатурите на съдиите Веска Райчева и Светлана Калинова за членове на Аналитичното звено за нов едногодишен период. Поради необходимостта от извършване на наложителни организационни действия по преразпределянето на делата на съдиите, членове на конкурсната комисия за повишаване в длъжността „съдия“ във ВКС – Гражданска колегия, Решение № 5 от общото събрание влиза в действие от 01.11.2023 г.

Във връзка с образуваните производства за спиране на изпълнението на невлезли в сила въззивни решения и производства по спиране на изпълнението на влезли в сила съдебни решения на основание т. 28 от Правилата за образуване, случайно разпределение и насрочване на делата във ВКС с разпореждания на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия са определяни дежурни състави за произнасяне по неотложните производства. С разпореждания на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия са допуснати промени в предварително утвърдените графици – възложено е участие като докладчик и членове на състава от дежурните състави по постъпилите преписки по молби за спиране на изпълнението на невлязло в сила въззивно решение и на влязло в сила съдебно решение, при възникнала необходимост от смяна на докладчика или членове на дежурния състав. Издадени са разпореждания с номера 9, 22, 29, 30, 31, 33, 39, 43, 53, 69, 71, 73, 74, 77, 89, 90, 95, 99, 108, 116, 119, 120, 124, 135, 137, 148, 149, 152, 154, 156 и 159.

За организирането на работата на колегията по движението на делата в Гражданската колегия на Върховния касационен съд са издадени 165 броя разпореждания на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия.

За равномерното натоварване на съдиите са издадени разпореждания за намаляване на натовареността им, както и във връзка с избирането на председателите на отделения и необходимостта от намаляване на натовареността им съгласно Правилата за натовареност на съдиите от ВКС, приети от Пленума на ВКС на 14.07.2022 г., допълнени с последващи решения от 12.10.2022 г., 28.06.2023 г. и 09.02.2024 г. Издадени са разпореждания с номера 1, 5, 51, 52, 65 и 126.

Във връзка с изпреварващия график на насрочените дела на някои от съдиите в сравнение с графика на насрочените дела на членовете на състава им с разпореждания на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия е разпоредено спирането от участие в списъците за случайно разпределение за определяне на докладчик и членове на състав по постъпващите в Гражданската колегия касационни граждански производства в сроковете по т. 5 от Правилата за натовареността на съдиите от ВКС. Издадени са разпореждания с номера 2, 11, 24, 40, 45, 75, 79, 80 и 111.

Предвид възникнала необходимост от заместване на докладчик или член на съдебния състав по дела, насрочени в отритото съдебно заседание, или по дела, които се разглеждат в закрито съдебно заседание, с разпореждания на председателя на колегията са възложени участия на съдии от колегията за обезпечаване произнасянето по делата. Издадени са разпореждания с номера 3, 8, 12, 18, 23, 27, 35, 36, 54, 57, 58, 60, 61, 62, 72, 82, 84, 92, 94, 121, 122, 139, 140, 146 и 162.

По образувани дела, по които за членове на състава има пречка за участие, предвид участие в предишни производства по делата, за определяне на нов член или членове е разпореждано да се извърши електронно разпределение на принципа на случайния подбор за определяне на друг член или членове на съставите за обезпечаване на пълни състави по делата. Издадени са разпореждания на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия с номера 5, 15, 17, 55, 83, 93, 106, 110 и 113.

По постъпили писма на заместник-председателя на Комисията по атестирането и конкурсите при Съдийската колегия на ВСС с атестационни преписки на съдии от Софийския апелативен съд, са постановени разпореждания с номера 1 и 2 на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия за определяне чрез предоставения софтуер на принципа на случайния подбор на докладчик и членове на помощни атестационни комисии.

С разпореждания на председателя на колегията са възложени участия като докладчик на съдия Атанас Кеманов по дела за закрити съдебни заседания, предвид напускането на съдия Бранислава Павлова поради пенсиониране, както и поради здравословни причини прехвърлянето на дела за закрити съдебни заседания от съдия Емилия Донкова на съдия Атанас Кеманов. Издадени са разпореждания с номера 7 и 13.

С разпореждания на председателя на колегията, при отсъствие на председателя на колегията или на председателите на отделения поради ползване на платен годишен отпуск или служебни ангажименти, са определени съдии за заместването им с оглед администрирането на дейността на Гражданската колегия и образуването на делата в съответното отделение. Издадени са разпореждания с номера 10, 19, 21, 25, 37, 38, 41, 49, 68, 86, 87, 88, 100, 101, 102, 112, 114, 123, 130, 138, 151, 153, 157, 158, 163 и 164.

Постъпилите в Гражданската колегия на ВКС молби за връщане на погрешно постъпили суми за държавни такси по сметката на съда или за прехвърляне на погрешно преведени суми за обезпечения в сметката за държавни такси на ВКС са докладвани своевременно на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия за разпореждане, като са издадени и 5 разпореждания от ръководителя на колегията – разпореждания с номера 32, 85, 107, 133 и 141.

По протокол от 28.02.2023 г. на Комисията за непотърсени в законоустановения срок суми по набирателната сметка на ВКС, назначена със заповед на председателя на съда, е издадено Разпореждане № 48/26.04.2023 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Търговската колегия и на заместника на председателя на ВКС и ръководител

на Гражданската колегия, с което е разпоредено да се преведат от набирателната сметка на ВКС в транзитната сметка на съда за трансфер към ВСС сумите, внесени в набирателната сметка на ВКС по граждански и търговски дела.

Във връзка с действащите във Върховния касационен съд деловодни системи за администрирането на делата: Автоматичната система за управление на делата и Единната информационна система на съдилищата, са издадени разпореждания от заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия за регулиране работата в колегията. Издадени са разпореждания с номера 50, 66, 70, 78, 91, 97, 98, 103, 105, 109, 127, 129, 130, 132, 136, 161 и 165.

Във връзка с работата на съдиите от Гражданската колегия, избрани за членове на комисия за повишаване в длъжност „съдия“ в апелативните съдилища – гражданско отделение, и комисия за повишаване в длъжност „съдия“ във Върховния касационен съд – Гражданска колегия, и взетите решения на общото събрание от 04.10.2023 г. на съдиите в колегията са издадени разпореждания с номера 24, 117, 134 и 143.

До 04.10.2023 г. продължава да действа Разпореждане № 176/27.12.2018 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия, с което са въведени коефициенти за фактическа и правна сложност при образуването на делата в Първи поток на Гражданската колегия. С разпореждане № 136/19.10.2023 г. се въвеждат коефициенти за фактическа и правна сложност при образуването на делата в Първи и Втори поток на Гражданската колегия във връзка с Решение № 6 по протокол от 04.10.2023 г. на Общото събрание на съдиите от Гражданската колегия. В Първи поток коефициентите за фактическа и правна сложност при образуването на делата са, както следва: коефициент 1 за образуване на дела се поставя при постъпване на една касационна жалба, коефициент 2 – при образуване на дела с приложения, при постъпване на две касационни жалби, при образуване на дела по искове по чл. 108 от Закона за собствеността със съединени с други искове, при постъпване на дела по искове по чл. 440 ГПК, при постъпване на дела по искове по чл. 54, ал. 2 ЗКИР; коефициент 3 се поставя при образуване на дела с три и повече касационни жалби, при образуване на дела по искове за делба, съединени с искове по чл. 30 от Закона за наследството, при образуване на дела по искове за делба, втора фаза, с искове по сметки, подлежащи на касационно обжалване. Във Втори поток коефициентите за фактическа и правна сложност при образуването на делата са, както следва: коефициент 1 – за образуване на дела при постъпване на една касационна жалба; коефициент 2 – за образуване на дела при постъпване на дела с приложения, при постъпване на две касационни жалби, при постъпване на дела с повече от два съединени искове, при постъпване на дела по искове по чл. 344, ал. 1 КТ, при постъпване на дела за родителски права и съединени с тях искове; коефициент 3 – за образуване на дела при постъпване на дела с три или повече касационни жалби, при постъпване на дела по ЗОПДИППД (отм.), ЗОПДНПИ (отм.), ЗПКОНПИ, при постъпване на дела по чл. 4, § 3 ДЕС, при постъпване на дела по ЗННД, ЗА, ЗЧСИ. Със същото разпореждане се приема за изпълнение предписание за насрочване на

делата за закрито и открито съдебно заседание за Гражданска колегия, прието на Общо събрание на съдиите в Гражданската колегия на 04.10.2023 г. – Решение № 7, с което е регламентирано, че при насрочване на делата за закрито заседание, спазвайки правилото на Заповед № 839/18.05.2016 г. на председателя на ВКС за три дела за едно заседание и при съобразяване в насрочването на делата на съдиите с намалено постъпление според Правилата за натовареността на съдиите във ВКС, делата се насрочват така: не повече от едно дело с коефициент 3, при което останалите две дела следва да са с коефициент 1; не повече от две дела с коефициент 2, при което третото дело следва да е с коефициент 1. При насрочване на делата за открито заседание, спазвайки чл. 2 от Правилата за насрочване на делата в Гражданска и Търговска колегия на ВКС, утвърдени със Заповед № 974/24.06.2015 г. на председателя на ВКС, за три дела за едно заседание и при съобразяване в насрочването на делата на съдиите с намалено постъпление според Правилата за натовареността на съдиите във ВКС, делата се насрочват така: не повече от едно дело по ЗННД, ЗА, ЗЧСИ или с коефициент 3 за едно открито съдебно заседание, при което останалите две дела следва да са с коефициент 1; не повече от две дела с коефициент 2, при което третото дело следва да е с коефициент 1.

През 2023 г. постъпилите дела с коефициент 1 са 674, докато през 2022 г. са 658 броя, през 2021 г. с коефициент 1 са 700, а през 2020 г. са 606 броя. С коефициент 2 са 358 броя дела, през 2022 г. са 153 броя, през 2021 г. с коефициент 2 са 166, а през 2020 г. са 180 броя. С коефициент 3 са 65 броя дела, докато през 2022 г. са 47, през 2021 г. с коефициент 3 са 75, а през 2020 г. са 54 броя. Забелязва се плавно увеличаване на делата с коефициент 1 през 2023 г. в сравнение с 2022 г., както и броят на делата с коефициент 2 нараства през 2023 г. в сравнение с 2022 г., като от 2020 г. до 2022 г. тези дела намаляват. Делата с коефициент 3 през 2023 г. нарастват в сравнение с 2022 г., през 2021 г. в сравнение с 2020 г. нарастват, докато през 2022 г. в сравнение с 2021 същите намаляват. Посочените данни следва да се съобразяват с обстоятелството, че коефициенти за фактическа и правна сложност за Втори поток на Гражданската колегия се прилагат след 04.10.2023 г., поради което обосновани изводи не могат да бъдат направени.

Други разпореждания, свързани с възникнали специфични дейности, са издадени за възстановяване на унищожено дело – Разпореждане № 34, за изпращане на преписка до конкретен съд – Разпореждане № 44, за насрочване на тълкувателни дела, както и 31 броя разпореждания за образуване на производство пред петчленен смесен състав на съдии от ВКС и ВАС по спор за подсъдност между административните и общите съдилища и други.

С Разпореждане № 109 на председателя на колегията са определени залите, заседателните дни и часове за провеждане на откритите съдебни заседания за всички шестнадесет състави на колегията, считано от 01.02.2024 г., като по силата на този график Гражданската колегия заседава само в три зали в Съдебната палата.

И през 2023 г. продължава да се спазва Заповед № 29/11.01.2022 г. на председателя на ВКС за утвърдени образци на формуляр за определяне и

поставяне на индекси по граждански и търговски дела във връзка с Правилата за определяне и поставяне на индекси на съдебните актове за резултатите от инстанционната проверка и от производствата за възобновяване по наказателни дела, приети с решение по Протокол № 45 от 14.12.2021 г. на заседание на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, които се прилагат по приключилите производства в Гражданската колегия.

И през 2023 г. продължава да се изпълнява Заповед № 2631/23.12.2016 г. на председателя на ВКС, с която заместниците на председателя и ръководители на колегии са задължени да водят регистър на отводите. През 2023 г. на секретаря на колегията е възложено да актуализира в електронен формат отводите по чл. 22, ал. 1, т. 1 – 6 и ал. 2 ГПК, както и да поддържа и съхранява класьор с копия от определенията (разпорежданията) по чл. 22, ал. 1, т. 1 – 6 и ал. 2 ГПК, което е извършено в началото на 2023 г.

Със Заповед № 974/24.06.2015 г. на председателя на ВКС са утвърдени Правила за насрочване на делата в Гражданска колегия и Търговска колегия на ВКС, насочени към осигуряване на еднаква месечна натовареност на съдиите от Гражданската и Търговската колегии на ВКС. И през 2023 г. съгласно правилата месечно на всеки съдия са насрочвани по три закрити заседания и не по-малко от едно открито заседание, като в едно закрито заседание се насрочват по три дела, а в открито заседание – по три дела на съдия, за да се осигури приложението на Заповед № 839/18.05.2016 г. на председателя на ВКС, която действа и през отчетния период. С Разпореждане № 136/19.10.2023 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия се прилага предписание за насрочване на делата за закрито и открито съдебно заседание за Гражданската колегия, прието на заседание на Общото събрание на съдиите от Гражданската колегия на 04.10.2023 г. Във връзка с участието на съдии от Гражданската колегия в конкурсните комисии на ВСС за повишаване в длъжност „съдия“ в гражданско отделение на апелативен съд и във Върховния касационен съд – Гражданска колегия, с Разпореждане № 143/01.11.2023 г. на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия е разпоредено членовете на комисията за повишаване в длъжност „съдия“ в апелативните съдилища да бъдат освободени от участие в заседанията по чл. 288 ГПК за периода 01.11.2023 г. – 30.04.2024 г. по насрочените за този период дела, а за членовете на конкурсната комисия за повишаване в длъжност „съдия“ във ВКС – Гражданска колегия, да бъдат освободени от участие в заседанията по чл. 288 ГПК за периода 01.11.2023 г. – 30.06.2024 г. по насрочените за този период дела. За месеците ноември и декември 2023 г. и януари 2024 г. е извършено преразпределяне на делата, разпределени на съдиите, членове на двете конкурсни комисии, за определяне на нов докладчик по делото, без да се променя първоначално определената дата на закритото заседание. Преразпределението е сторено на принципа на случайния подбор по делото, образувано най-рано във ВКС, насрочено за съответната дата за заседание по чл. 288 ГПК, а по останалите дела за съответното заседание – чрез ръчно разпределение. По този начин са преразпределени 124 дела за 41 заседания. Насрочените за посочените периоди дела са преразпределени между останалите съдии в колегията, без да се съобразяват Правилата за

натовареност на съдиите във Върховния касационен съд. Новоопределените докладчици разглеждат възложените им така дела в състав с членовете на постоянния съдебен състав на заместения съдия. Натовареността на новоопределените докладчици е увеличена, тъй като се налага да се произнасят по разпределените им дела, по изключение, в четвърто закрито съдебно заседание за месеците ноември, декември 2023 г., януари 2024 г. На доклад на съдия Теодора Гроздева са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Бонка Дечева са разпределени три дела, на доклад на съдия Наталия Неделчева са разпределени 6 дела, на доклад на съдия Веселка Марева са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Марио Първанов са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Васка Илиева са разпределени 4 дела, на доклад на съдия Борис Илиев са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Владимир Йорданов са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Маргарита Георгиева са разпределени 4 дела, на доклад на съдия Жива Декова са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Велислав Павков са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Майя Русева са разпределени 4 дела, на доклад на съдия Веска Райчева са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Мими Фурнаджиева са разпределени 4 дела, на доклад на съдия Любка Андонова са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Яна Вълдобрева са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Филип Владимиров са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Десислава Попколева са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Мария Христова са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Атанас Кеманов са разпределени 6 дела, на доклад на съдия Гълъбина Генчева са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Снежанка Николова са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Гергана Никова са разпределени 2 дела, на доклад на съдия Здравка Първанова са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Пламен Стоев са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Розинела Янчева са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Милена Даскалова са разпределени 2 дела, на доклад на съдия Боян Цонев са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Илияна Папазова са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Мария Иванова са разпределени 4 дела, на доклад на съдия Емил Томов са разпределени 4 дела, на доклад на съдия Джулиана Петкова са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Николай Иванов са разпределени 4 дела, на доклад на съдия Драгомир Драгнев са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Димитър Димитров са разпределени 4 дела, на доклад на съдия Геника Михайлова са разпределени 3 дела, на доклад на съдия Зоя Атанасова са разпределени 3 дела. Без допълнително разпределени дела са съдиите Анелия Цанова и Таня Орешарова.

От посочените данни е видно, че за част от съдебните заседания във Втори поток на Гражданската колегия не е спазена Заповед № 947/24.06.2015 г. на председателя на ВКС, т. 2, изменена със Заповед № 839/18.05.2016 г. на председателя на ВКС, по силата на които за закрито заседание по чл. 288 ГПК за едно заседание се насрочват по три дела. Предвид характера на разглежданите във Втори поток на ВКС дела, част от които са с предмет защита на трудови права по чл. 344 КТ и за трудово възнаграждение, както и поради необходимостта от защита интереса на ненавършилите пълнолетие лица при исковете за родителски права и

свързани с тях искове, сочените заповеди на председателя на ВКС не се спазват. Всички съдии в потока поемат допълнително (и без молба от страните) тези дела за насрочване на по-скорошна дата от датата, на която делото според правилата следва да бъде насрочено, с изричната уговорка с председателите на отделение на съответната дата да получат компенсация, като им се насрочи едно дело по-малко. Тази уговорка обаче не се спазва, тъй като на датата за компенсация обичайно се насрочва ново дело от посочените категории и така индивидуалната натовареност напълно се изкривява. С цел известно облекчаване на тази натовареност с Разпореждане № 142/31.10.2023 г. на заместника на председателя на Върховния касационен съд и ръководител на Гражданската колегия делата по чл. 344 КТ и за трудово възнаграждение, както и делата по искове за родителски права и свързаните с тях искове са отделени в отделни групи за случайно разпределение. Със същото разпореждане е определена и отделна група за разпределяне на потребителски спорове, разглеждани от Гражданската колегия.

Делата по Закона за кадастъра и имотния регистър и през 2023 г. продължават да се разпределят между съдиите от I и II граждански отделения. Делата по Закона за адвокатурата, Закона за нотариусите и нотариалната дейност и Закона за частните съдебни изпълнители се разпределят между съдиите от III и IV граждански отделения, делата по ЗОПДИПД (отм.), ЗОПДНПИ (отм.) и ЗПКОНПИ се разпределят между съдиите от III и IV граждански отделения. От 2021 г. на съдиите от I и II граждански отделения, Първи поток, са прехвърлени дела с правно основание на иска по чл. 45 – 50 от Закона за задълженията и договорите от Втори поток с цел равномерна натовареност на съдиите в колегията.

В колегията продължава разглеждането на делата по Кодекса за застраховането по чл. 405 КЗ, чл. 557, ал. 1, т. 1 КЗ, чл. 226, ал. 1 КЗ (отм.), чл. 432, ал. 1 КЗ съгласно заповеди с номера 836/10.11.2022 г., 180/14.03.2023 г., 382/30.06.2023 г., 896/31.10.2023 г., 918/02.11.2023 г. на председателя на ВКС, като делата се разпределят при съотношение 1 към 3 в Първи и Втори поток, а от 14.02.2023 г. – само във Втори поток на колегията. През 2023 г. са образувани 458 броя дела по Кодекса за застраховането, разпределени за разглеждане от Гражданската колегия.

В изпълнение на Заповед № 143/02.02.2017 г. на председателя на ВКС за регламентиране на отговорностите по администриране на вътрешните актове на съда е разпоредено да се поддържат и съхраняват хронологично подредени регистри, отделно за всяка от трите колегии на ВКС, на всички писмени разпореждания на председателите на колегии, свързани с организацията на работа, като в Гражданската колегия през 2023 г. са постановени 165 разпореждания на заместника на председателя на ВКС и ръководител на Гражданската колегия.

През 2023 г. продължава създадената организация на работа на съдебните помощници, които подпомагат съдиите от Гражданската колегия в правораздавателната им дейност, изразяваща се в проверка на редовността на постъпващите книжа, както и с персонално подпомагане на съдиите от колегията чрез изготвяне на проекти за съдебни актове, проучване на

правната доктрина и съдебната практика и изпълнение на други задачи във връзка с разглежданите дела, възложени от съдиите, на които са определени да помагат. След проведен конкурс за съдебни помощници в Гражданската колегия през 2023 г. постъпиха трима нови съдебни помощници и бяха издадени разпореждания относно разпределението им за подпомагане работата на съдиите, както и за организацията им на работа – разпореждания с номера 28, 118 и 131. Към 31.12.2023 г. в Гражданската колегия работят 19 съдебни помощници, от които един е по заместване във връзка с отсъствието на съдебен помощник поради ползване на отпуск за бременност и раждане.

Изложените данни несъмнено сочат наболелия дългогодишен проблем на Гражданската колегия на Върховния касационен съд – кадровата обезпеченост. За осигуряване работата на колегията и гарантиране на справедливо и навременно правосъдие, предвид незаетите щатни длъжности на съдии още в началото на отчетния период и пенсионирането на съдия в този период, през годината се налагат множество командирования на съдии от други инстанции, с което се затруднява работата на съответните съдилища. Участието на командированите съдии в постановени съдебни актове, предмет на касационен контрол, пък налага в случай на участие на командирования съдия в производството пред предходна инстанция определяне на нов докладчик или членове на съответния съдебен състав, осъществяващ касационния контрол. Командированите съдии като правило се определят да заседават в съставите на председателите на отделения и други съдии във ВКС с по-дълъг стаж, за да се даде възможност за правилен и плавен преход от вида и начина на работа във въззивна инстанция към касационната инстанция. Предвид необходимостта от увеличаване на кадровата обезпеченост в Гражданската колегия, с решение по т. 2.2.1 от протокол от заседание на Пленума на Висшия съдебен съвет, проведено на 23.11.2023 г., са разкрити 6 щатни длъжности „съдия“ във Върховния касационен съд, считано от датата на вземането на решението, което значително ще облекчи работата на съдиите в колегията. Разпределянето на съдиите в двата потока е неравномерно, но отговарящо на броя на делата по съответните видове, разглеждани от двата потока. Отделенията във Втори поток са с по 16 съдии, докато отделенията в Първи поток са с 10 съдии в I гражданско отделение и 9 съдии във II гражданско отделение. Председателите на III и IV гражданско отделение, освен значително поголемия обем работа, която следва да извършват при обработването на постъпващите преписки и дела, заседават и в четиричленни съдебни състави, включващи и по един командирован съдия. Работата на съдебните помощници при разглеждането на постъпващите преписки и дела в подкрепа на работата на председателите на отделения и през 2023 г. е високо ефективна.

1/3

Справката е изготвена от отдел ИСКЖЗ към ВНС. Верност на резултатите е осигурена само и единствено съгласно дефинициите и обхватът описани в МЕТОДИКАТА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ към ВНС. Данните са достоверни до толкова, колкото събитията и обектите са адекватно и своевременно отразени в деловодната система на съда.

94

**Статистически данни за Гражданската колегия
за периода от 2019 г. до 2023 г.**

	2023 г.	2022 г.	2021 г.	2020 г.	2019 г.
Несвършени дела към 1 януари, от тях:	2685	2638	1960	2260	2372
- касационни дела	2435	2302	1702	1870	2045
- частни производства	250	336	258	390	327
Постъпили преписки	6280	5888	6159	4967	5809
Прекратени преписки	820	923	970	725	819
Постъпили дела, от тях:	5460	4965	5189	4242	4990
- касационни дела	3825	3459	3778	2925	3357
- частни производства	1635	1506	1411	1317	1633
Общ брой на делата за разглеждане:	8145	7603	7149	6502	7362
- касационни производства	6260	5761	5480	4795	5402
- частни производства	1885	1842	1669	1707	1960
Свършени дела, от тях:	4865	4930	4541	4540	5081
- свършени касационни дела	3323	3339	3193	3108	3522
- свършени частни производства	1542	1591	1348	1432	1559
Несвършени дела към 31 декември:	3254	2685	2638	1960	2260
- касационни дела	2924	2435	2311	1702	1870
- частни производства	330	250	327	258	390
Брой съдии към 31 декември	51	50	48	48	48

Постъпилите през годината дела не се разпределят равномерно между съдиите. Разпределените през 2023 г. дела на съдиите със 100% натовареност за I гражданско отделение са с разлика от 10 броя дела – съдии с максимален брой разпределени дела от 139 броя и съдии с минимален брой разпределени дела от 129 броя или разлика от 10 броя дела; за II гражданско отделение съотношението е 135 към 121 броя разпределени дела – 14 броя разлика в разпределените дела; за III гражданско отделение съотношението е 125 към 111 броя разпределени дела или 14 броя дела разлика в разпределението; за IV гражданско отделение съотношението е 132 към 106 броя дела – разлика от 26 броя дела за разпределение. Извод за съществуващите разлики при разпределянето на делата не може да се направи за колегията като цяло, предвид различните видове разглеждани дела от Първи и Втори поток. За Първи поток разликата между най-високия и най-ниския брой разпределени за годината дела на съдия е 18 дела – съотношението е 139 към 121, а за Втори поток разликата е от 26 броя дела – съотношението е 132 към 106 броя дела. Съобразно правилата за насрочване на делата в Гражданската колегия (Заповед № 947/24.06.2015 г. на председателя на ВКС, т. 2, изменена със Заповед № 839/18.05.2016 г. на председателя на ВКС) разликата между разпределените дела на съдия в Първи поток съставлява 6 заседания – или два месеца разлика в насрочването на делата, а за Втори поток съответно 8,67 заседания – или почти три месеца разлика в насрочването на делата за

съдиите от този поток, което създава неравномерност в насрочванията на делата съобразно номерацията им, съответно създава разлика в периода от образуването на делото до насрочването му в закрито съдебно заседание в сравнение с останалите дела, образувани на същата дата.

През 2023 г. в Гражданската колегия на ВКС са образувани 5460 нови дела. В сравнение с 2022 г. образуваните дела са се увеличили с 495 броя, в сравнение с 2021 г. увеличението е с 271 броя (5189 броя), в сравнение с 2020 г. увеличението е с 1218 броя (4242 броя), в сравнение с 2019 г. увеличението е с 470 броя (4990 броя). За петгодишния период се наблюдава увеличение на образуваните дела средно с 22%, като само през 2022 г. броят на постъпилите дела е намален в сравнение с 2021 г.

През 2023 г. постъпилите в Гражданската колегия преписки са 6280 броя, през 2022 г. са 5888 броя – увеличение от 392 броя, през 2021 г. са 6159 броя – увеличение от 121 броя, през 2020 г. – 4867 броя, през 2019 г. са 5809 броя. В сравнение с 2020 г. увеличението на преписките е с 1413 броя, а в сравнение с 2019 г. увеличението е с 471 броя. Наблюдава се устойчиво увеличение на броя на преписките, като само през 2022 г. в сравнение с 2021 г. се отбелязва намаление. Прекратените преписки намаляват в сравнение с предходните две години и се връщат към нивата отпреди пандемията, което сочи подобрена работа на администриращите съдилища и органи вследствие на подробните указания на председателите на отделения. От съдебните помощници са изготвени 6176 броя разпореждания за образуване на дела и връщане на преписки.

Новопостъпилите касационни граждански дела през 2023 г. са 3835 броя, през 2022 г. са 3459 броя – увеличение с 376 броя, през 2021 г. са 3778 броя – увеличение с 319 броя, през 2020 г. са постъпили 2925 броя – увеличение с 910 броя, през 2019 г. са постъпили 3357 броя – увеличение с 478 броя касационни дела. Очертава се увеличен брой на образуваните касационни дела в колегията за петгодишния период с 478 дела, през 2020 г. в сравнение с 2019 г. има процес на намаляване поради пандемичната ситуация и леко намаляване на броя на новообразуваните касационни дела през 2022 г. в сравнение с 2021 г.

Частните производства, постъпили през периода, са 1635 броя, а през 2022 г. са 1506 броя, като увеличението е със 129 броя, в сравнение с 2021 г., когато са 1411 броя, увеличението е с 224 броя, в сравнение с 2020 г., когато са 1317 броя, увеличението е с 318 броя, в сравнение с 2019 г., когато са 1633 броя – незначително увеличение с 2 броя. Наблюдава се плавно увеличение на образуваните частни производства в Гражданската колегия на ВКС за петгодишния период, като само през 2020 г. поради пандемичната ситуация е налице намаление на новообразуваните частни производства в сравнение с 2019 г.

Средната натовареност на съдиите в Гражданската колегия на ВКС през 2023 г., предвид свършените дела (4865 броя), е 95 броя. Численият състав на колегията се променя през цялата година: м. януари 2023 г. – 50 съдии; от 01.02.2023 г. за цялостно изпълнение на длъжността „съдия“ във ВКС е командирован съдия Атанас Кеманов – съдия в Софийския апелативен съд, при което до 24.04.2023 г. колегията се е състояла от 51 съдии; от

26.04.2023 г. от длъжност е освободена поради пенсиониране съдия Бранислава Павлова и съставът отново е 50 съдии; от 01.11.2023 г. в Гражданската колегия на ВКС за цялостно изпълнение на длъжността „съдия“ във ВКС е командирована съдия Наталия Неделчева – съдия в Окръжен съд – Варна, поради което в края на периода съдиите в колегията са 51.

През отчетния период всеки съдия от Гражданската колегия участва в разглеждането средно на 285 дела, а е докладчик средно на по 95 свършени дела. На съдия от колегията през отчетния период в тричленен състав е възложено да докладва средно по 107 новообразувани през годината дела, за сравнение през 2022 г. делата са 99 броя. Заварени от предходната година са 2865 броя дела или на съдия от Гражданската колегия през 2023 г. са разпределени средно 160 броя дела, а през 2022 г. са 151 броя дела за разглеждане в тричленен състав. През 2023 г. свършените дела средно на съдия са 95 броя, за сравнение през 2022 г. са 99 броя свършени дела, през 2021 г. – средно 95 броя свършени дела, през 2020 г. – средно 88 броя свършени дела на съдия, а през 2019 г. – средно 153 броя свършени дела на съдия. В смесен петчленен състав на ВКС и ВАС по описа на ВАС са свършени 33 броя дела, а като член на смесения петчленен съдебния състав съдиите от Гражданската колегия участват средно с по 1 дело на съдия, общо тези дела са 50 броя.

Към 01.01.2023 г. общият брой на несвършените от предходен период дела е 2865 броя, т. е. несвършените към 01.01.2023 г. дела са приблизително 52% спрямо новообразуваните през 2023 г. дела (през 2022 г. са 55%, през 2021 г. са 38%, през 2020 г. са 53%). Общият брой на делата за разглеждане в Гражданската колегия за периода 01.01.2023 г. – 31.12.2023 г. е 8145 броя, докато през 2022 г. тези дела са 7603 броя, през 2021 г. са 7149 броя, 6502 броя дела за 2020 г., 7362 броя дела за 2019 година.

Като цяло се наблюдава увеличаване на броя на разпределените дела всичко за разглеждане през отчетния период в сравнение с предишните отчетни години от 2019 г. насетне. Натовареността на съдиите се следи стриктно съобразно съответните правила в тази връзка. Натовареността на съдиите в Гражданската колегия е висока, като следва да се отчетат характерът и особеностите на касационното производство и значителното повишаване на правната сложност на споровете по делата, достигащи до касационен контрол.

в) Видове образувани дела

През 2023 г. в Гражданската колегия на ВКС са образувани 5460 броя нови дела (през 2022 г. са 4965 броя – увеличение от 495 броя), от които 31 броя са образувани пред смесен петчленен състав на ВКС и ВАС. През 2021 г. в Гражданската колегия на ВКС са образувани общо 5189 нови дела, от които 38 броя са образувани пред петчленен състав, а пред тричленен състав – 5151 броя, през 2021 г. – 5189 броя. Образуваните през 2023 г. граждански дела (по касационни жалби и молби за отмяна) са 3835 броя, през 2022 г. са 3459 броя, през 2021 г. са 3778 броя, през 2020 г. са 2925 броя, а през 2019 г. са 3357 броя. Образуваните през 2023 г. частни производства са

1635 броя, през 2022 г. са 1506 броя, през 2021 г. са 1411 броя, през 2020 г. са 1317 броя, а през 2019 г. са 1633 броя. Посочените данни и тук сочат, че е налице плавно повишаване в броя на гражданските дела в сравнение с предходните две години и като цяло и възстановяване на нивата на постъпване на делата отпреди пандемията.

В I отделение на Гражданската колегия през 2023 г. са образувани 1018 броя дела, през 2022 г. – 989 броя дела, през 2021 г. – 852 броя дела, във II отделение – 980 броя, през 2022 г. – 967 броя дела, през 2021 г. – 873 броя дела, което сочи увеличение на броя на образуваните дела в Първи поток. В III отделение през 2023 г. са образувани 1740 броя дела, през 2022 г. – 1516 броя дела, през 2021 г. – 1738 броя дела, в IV отделение през 2023 г. са образувани 1691 броя дела, през 2022 г. – 1463 броя дела, през 2021 г. – 1688 броя дела. Увеличението е налице и за делата, разглеждани от Втори поток, но следва да се има предвид, че в посочения брой са включени и пренасочените за разглеждане дела от Търговската колегия, както и обстоятелството, че и през предходната 2022 г. такива дела са постъпвали в рамките на месец и половина. Пред петчленен смесен състав са образувани 31 броя дела.

г) Разпределени дела по текст на образуване

През 2023 г. постъпилите дела в Гражданската колегия на ВКС са разпределяни съобразно действащата в колегията специализация на двата потока, установена с оглед вида и характера на делото. През годината със заповеди на председателя на ВКС в Гражданската колегия са насочени дела по Кодекса за застраховането, като броят им е 458 броя.

Увеличение в постъплението има по следните видове дела: изкупуване на част от съсобствен имот по чл. 33, ал. 2 ЗС; право на добросъвестния владеец на подобренията по чл. 72 ЗС; право на недобросъвестния владеец на подобренията по чл. 74 ЗС; иск за защита на нарушено владение по чл. 75 ЗС; ревандикационен иск по иск по чл. 108 ЗС; иск за възстановяване на запазена част по чл. 30 ЗН; молба за определяне на срок при бавност по чл. 255 ГПК; частни жалби по чл. 274, ал. 2 ГПК; определяне на друг равен съд поради отвод по чл. 23 ГПК; спиране на изпълнението на въззивно решение по чл. 282 ГПК; разваляне на договор по чл. 87, ал. 3 ЗЗД; отмяна на дарение по чл. 227 ЗЗД; иск за обезщетение на неползващия съсобственик по чл. 31, ал. 2 ЗС; иск за изплащане на трудово възнаграждение по чл. 128 КТ; иск за обезщетение за трудова злополука и професионална болест по чл. 200 КТ; иск за признаване уволнението за незаконно по чл. 344, ал. 1 КТ; спор за родителски права по чл. 127 СК; иск за защита правата на трето лице, засегнато от изпълнение по чл. 440 ГПК; отговорност на съдебния изпълнител за вреди по чл. 441 ГПК; иск за оспорване на вземането по чл. 439 ГПК; иск за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност по чл. 28 ЗОПДИПД (отм.); иск за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество по чл. 153 ЗПКОНПИ; иск за установяване на дискриминация по чл. 71 ЗЗДискр.; иск за вреди от правораздавателна дейност на административните съдилища и ВАС по чл. 2в, ал. 1, т. 1 ЗОДОВ и други.

Намаление е налице по отношение на следните видове дела: установителен иск по чл. 124, ал. 1 ГПК; делба по чл. 34 ЗС; негаторен иск по чл. 109 ЗС; иск за непълноти и грешки в кадастралната карта и кадастралните регистри, свързани със спор за материално право – чл. 53, ал. 2 ЗКИР; делба на наследство по чл. 69 ЗН; частни касационни жалби по чл. 274, ал. 3 ГПК; отмяна на влязло в сила решение по чл. 303 ГПК; спиране на изпълнението на влязло в сила решение по чл. 309 ГПК; нищожност и недопустимост на съдебно решение – чл. 270 ГПК; иск за обявяване на предварителен договор за окончателен по чл. 19, ал. 3 ЗЗД; нищожност по чл. 26 ЗЗД; исковете за непозволено увреждане по чл. 45 ЗЗД запазват същия брой като през 2022 г.; обективна отговорност за деликт при или по повод изпълнение на работа по чл. 49 ЗЗД; неоснователно обогатяване по чл. 55 ЗЗД; иск за изпълнение или обезщетение по чл. 79, ал. 1 ЗЗД; неустойка по чл. 92 ЗЗД; отменителен иск по чл. 135 ЗЗД; иск за преобразуване на лично имущество по чл. 23 СК; иск за родителски права след развода по чл. 59 СК; иск за определяне мерки за лични отношения между баба, дядо и внуци по чл. 128, ал. 1 СК; иск за съществуване на вземането по чл. 422 ГПК; обжалване на решение на дисциплинарната комисия на Камарата на частните съдебни изпълнители по чл. 73 ЗЧСИ; имуществена отговорност на частния съдебен изпълнител по чл. 74 ЗЧСИ; иск за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност по чл. 74 ЗОПДНПИ; иск за отговорност за вреди, причинени от правозащитните органи по чл. 2 ЗОДОВ; реализиране на отговорност на държавата за нарушение на правото на ЕС по чл. 4, §3 ДЕС и други.

През 2023 г. най-много производства са образувани по частни жалби по чл. 274, ал. 2 ГПК – 793 броя, по чл. 274, ал. 3 ГПК – 654 броя, по установителен иск по чл. 124, ал. 1 ГПК – 396 броя, иск за признаване уволнението за незаконно – 299 броя, отмяна на влязло в сила решение – 242 броя, по ревандикационен иск – 239 броя, иск за отговорност за вреди, причинени от правораздавателните органи по чл. 2 ЗОДОВ – 209 броя, и други.

Среден брой дела, разпределени на съдия от Гражданската колегия, за 2019 г., 2020 г., 2021 г., 2022 г. и 2023 г.

	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Първо гражданско отделение					
Касационни пр. (общо)	576	493	640	693	703
Частни пр. (общо)	223	201	212	296	315
Ср. бр. кас. дела	64	54,78	71,11	77	70,3
Ср. бр. ч. пр.	27,88	25,12	26,50	37	35
Второ гражданско отделение					
Касационни пр. (общо)	608	478	645	686	714
Частни пр. (общо)	240	197	228	281	266

Ср. бр. кас. дела	67,55	53,11	71,66	76,22	79
Ср. бр. ч. пр.	30	24,63	28,50	35,13	34,12
Първи поток					
Ср. бр. кас. дела	65,77	53,94	71,38	76,6	74,6
Ср. бр. ч. пр.	28,94	24,88	27,50	36,06	34,1
Трето гражданско отделение					
Касационни пр. (общо)	1061	928	1237	1056	1227
Частни пр. (общо)	582	449	501	460	513
Ср. бр. кас. дела	70,73	61,87	82,47	66	76,7
Ср. бр. ч. пр.	44,77	34,54	38,54	30,66	34,2
Четвърто гражданско отделение					
Касационни пр. (общо)	1055	987	1218	1024	1181
Частни пр. (общо)	588	470	470	439	510
Ср. бр. кас. дела	70,33	65,80	81,20	64	73,8
Ср. бр. ч. пр.	42	33,57	33,57	31,36	36,4
Втори поток					
Ср. бр. кас. дела	70,53	63,83	81,83	65	75,3
Ср. бр. ч. пр.	43,33	34,03	35,96	31	35,3
Гражданска колегия на ВКС					
Ср. бр. кас. производства	69,94	60,93	78,71	69,18	75
Ср. бр. ч. производства	37,98	30,62	32,81	32,04	35,5
Среден брой дела	103,96	88,38	108,10	99	107

Посочените данни са с осреднени параметри, тъй като през отчетния период членовете на комисията за повишаване в длъжност „съдия“ в гражданско отделение на апелативен съд от 08.02.2023 г. са спрени от разпределение на частни производства – 4-ма съдии, а от 20.09.2023 г. и 4-ма съдии от комисията за повишаване в длъжност „съдия“ в Гражданска колегия на ВКС. Разпределените дела на членовете на посочените комисии по реда на чл. 288 ГПК за месеците ноември и декември 2023 г., както и за м. януари 2024 г. – извън отчетния период, са преразпределени за разглеждане между останалите съдии в колегията.

Посочените данни дават основание да се приеме за налично постепенно увеличаване на броя на постъпващите дела в колегията, което води и до по-голяма натовареност на съдиите. През 2023 г. увеличение има както при касационните производства, така и при постъпващите частни производства. Средният брой постъпващи дела на съдия в колегията се е увеличил, като средният брой на касационните производства на съдия в колегията и на частните производства на съдия също са увеличени. За петгодишния период от 2019 г. до отчетната година броят на делата в I гражданско отделение – както касационни, така и частни дела, нараства (с изключение на 2020 г. заради пандемичната ситуация). Във II гражданско отделение касационните дела нарастват, като частните производства в сравнение с 2022 г. са

незначително намалели. В III гражданско отделение също има тенденция за нарастване на броя на постъпващите дела, като през 2022 г. има незначително намаление в сравнение с 2021 г. В IV гражданско отделение се развива същата тенденция, като през 2022 г. има незначително намаление в сравнение с 2021 г. на касационните и частните производства.

През 2023 г. средно на съдия в Първи поток броят на касационните производства е почти един и същ в сравнение със средния брой касационни дела на съдия във Втори поток – 74,6 броя към 75,3 броя, предвид специализацията в разпределението на делата в Гражданската колегия и прехвърлените производства от Втори поток в Първи поток по чл. 45 – 50 ЗЗД през 2021 г., както и насочените за разглеждане от Гражданската колегия дела по Кодекса на застраховането. Освен това средно на съдия в Първи поток частните производства са незначително намалели, докато във Втори поток средният брой частни производства са се увеличили – 34,1 броя към 35,5 броя. Превесът на натоварването на съдиите от Втори поток е незначителен. Средният брой дела на съдия в колегията в сравнение с 2022 г. се е увеличил, като тенденцията е за нарастване в рамките на петгодишния период (с изключение на 2020 г.).

За сравнение – средният брой на разпределените на съдия от Гражданската колегия на ВКС частни производства през 2023 г. е 35,5 броя, през 2022 г. е 32,04 броя, през 2021 г. е 32,81 броя, през 2020 г. е 30,62 броя, а през 2019 г. е 37,98 броя. Налице е увеличен среден брой частни производства от 2020 г. насетне.

Средният брой на разпределените на съдия от Гражданската колегия на ВКС касационни производства през 2023 г. е 75 броя, през 2022 г. е 69,18 броя, през 2021 г. е 78,71 броя, през 2020 г. е 60,93 броя, а през 2019 г. е 69,94 броя. Наблюдава се увеличение на средния брой касационни дела, като само 2021 г. бележи най-високото ниво на разпределените дела за периода, предвид намалелия брой дела през 2020 г. от пандемичната ситуация и възстановяването на нормалния процес на работа на съдилищата през 2021 г.

Независимо от увеличения брой дела през 2023 г. съдиите от Гражданската колегия на ВКС работят отговорно, качествено и при спазване на разумните срокове за разглеждане на делата, като следва да се съобразяват наложените се преразпределения на дела, както и насрочените извънредно дела, увеличаващи неравномерно моментната натовареност на отделния съдия. Отделно от това, освобождаването на 8 съдии от разглеждането на частни производства за част от отчетния период значително увеличава натовареността на останалите съдии.

Броят на неприключилите в рамките на отчетния период образувани граждански дела – касационни и частни производства (3254 броя), предвид стриктното спазване на правилата за насрочване на делата в открити и закрити съдебни заседания, налага извода, че въпреки увеличения брой на съдиите в колегията през 2023 г. (с един командирован съдия и то в края на отчетния период) е напълно основателно отправеното до ВСС искане за откриване на допълнителни щатове за съдии, предназначени за Гражданската колегия на ВКС. Стореното с решение на Пленума на ВСС от 23.11.2023 г. разкриване на допълнителни 6 щатни бройки съдии, предназначени за

Гражданската колегия, безспорно ще допринесе за по-малък брой неразгледани дела в края на съответния отчетен период, както е посочено и в доклада за предходната година.

3. ПРОВЕДЕНИ ЗАСЕДАНИЯ И ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА

а) Проведени открити и закрити съдебни заседания

През 2023 г. в Гражданската колегия са проведени 885 открити съдебни заседания (през 2022 г. – 998, през 2021 г. – 1114, през 2020 г. – 1000, през 2019 г. – 1061) и 3300 закрити съдебни заседания (през 2022 г. – 3117, през 2021 – 2883, през 2020 г. – 2782, през 2019 г. – 2987). През отчетната година броят на закритите съдебни заседания за петгодишния период бележи максимално ниво. Намаленията в откритите съдебни заседания в петгодишен период е последица от съобразяването на обжалваните съдебни актове с последователната тълкувателна дейност на ОСГК и ОСГТК.

През отчетния период съдиите от Гражданската колегия на ВКС участват като докладчици средно в 17 открити съдебни заседания и като членове на състав средно в 34 заседания. В закрити съдебни заседания участват като докладчици средно в 65 заседания (през 2022 г. – 66, през 2021 г. – 60, през 2020 г. – в 58 закрити заседания, през 2019 г. – в 62 закрити заседания), а като членове на състав средно в 130 заседания (през 2022 г. – 132, през 2021 г. в 120, през 2020 г. – в 116 заседания, през 2019 г. – в 148 заседания).

През 2023 г. по 50 дела съдиите от Гражданската колегия на ВКС участват като членове на смесен петчленен състав по дела за спор за подсъдност, образувани във Върховния административен съд.

Не са установени случаи на неоснователно отлагане на делата от съставите на Гражданската колегия на Върховния касационен съд. От проведените заседания по обективни причини (заболяване на страна и процесуален представител или нередовно призоваване) са отложени 72 дела – около 8% от общия брой на проведените в колегията открити съдебни заседания.

б) Свършени дела

През отчетния период са свършени общо 4865 броя дела при 51 съдии, (2022 г. – 4930 броя при 50 съдии, 2021 г. – 4541 броя при 48 съдии, 2020 г. – 1432 броя при 48 съдии, 2019 г. – 1559 броя при 48 съдии). Свършените касационни дела през отчетния периода са 3323 броя (през 2022 г. – 3339 броя, през 2021 г. – 3193 броя, през 2020 г. – 3108 броя, през 2019 г. – 3522 броя), а свършените частни производства са 1542 броя (през 2022 г. – 1591 броя, през 2021 г. – 1348 броя, през 2020 г. – 1432 броя, през 2019 г. – 1559 броя). Свършените дела със съдебен акт по същество са 1788 броя (през 2022 г. – 1838 броя, 1770 броя през 2021 г., 1655 броя през 2020 г.), от които касационните дела със съдебен акт по същество са 802 броя, а свършените частни производства със съдебен акт по същество са 986 броя. Делата, разгледани по реда на чл. 288 ГПК, са общо 2895 броя, като от тях допуснатите до касационно разглеждане дела са приблизително 23%.

Високият процент на недопуснати до касационно разглеждане дела, както и през 2022 г., е обусловен от активната тълкувателна дейност на ВКС, както и от постановени по реда на чл. 290 и сл. ГПК съдебни решения, в които са дадени отговори на поставени правни въпроси от материално и процесуално естество, предмет на делата, по които е било допуснато касационното обжалване. В резултат на посочената дейност на ВКС във все по-голяма степен актовете на въззивните съдилища са съобразени както със задължителната, така и с установената по реда на чл. 290 ГПК съдебна практика на касационната инстанция. Незначителното намаляване броя на свършените дела (с 65 броя по-малко в сравнение с 2022 г.) се дължи на все по-усложняващите се правни спорове.

През 2023 г. в Гражданската колегия са постановени 6716 съдебни акта, средно 132 броя на съдия (през 2022 г. са 6731 – средно по 135 броя на съдия, през 2021 г. са 6432 – средно по 134 броя на съдия, през 2020 г. са 6251 – средно по 130 броя на съдия), от които 797 решения и 5919 определения от съставите на Гражданската колегия на ВКС.

От 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. в I отделение на Гражданската колегия общо свършените дела са 867 броя, във II отделение – 864 броя, в III отделение – 1541 броя, в IV отделение – 1560 броя. Общо решени в петчленен състав са 33 дела.

Към 01.01.2023 г. несвършените дела в Гражданската колегия са 2865 броя, което представлява приблизително 35% от общия брой – 8145 дела, висящи в началото на периода и образувани през същия период в колегията. Наблюдава се плавно нарастване на несвършените дела в началото на 2023 г. – 2856 броя, и в края на периода – 3254 броя, през 2022 г. – 2685 броя и в края на периода – 3254 броя, през 2021 г. – 1960 броя и в края на периода – 2638 броя. В края на годината броят на несвършените дела е 3254 броя, което е увеличение в сравнение с 2022 г. – 2685 броя, в края на 2021 г. са 2638 броя, в края на 2020 г. – 1960 броя, в края на 2019 г. са 2260 броя. Увеличението в броя на несвършените дела през отчетния период следва да се съобрази с правилата за насрочване и за разглеждане на делата в открити и закрити съдебни заседания, предвид увеличеното постъпление на касационни дела, както и увеличеното постъпление на частни производства.

в) Срочност на изготвяне на касационните съдебни актове

Периодично по заповед на председателя на ВКС през 2023 г. са изисквани справки за неприключилите производства в разумния тримесечен срок, считано от датата на съответното открито или закрито заседание. Положени са всички усилия делата да приключват в посочения тримесечен срок и не се наблюдават съществени забавяния в постановяването на съдебните актове.

4. ДЕЙНОСТ ПО УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА. ПРОЗРАЧНОСТ НА ПРАВОРАЗДАВАНЕТО

а) Постановени тълкувателни решения

През 2023 г. от Общото събрание на Гражданската колегия са постановени 5 тълкувателни решения.

Тълкувателно решение № 2/2020 г. от 20.02.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 2/2020 г., образувано с разпореждане от 20.06.2020 г. на председателя на ВКС след постановяването по реда чл. 292 ГПК на Определение № 86/27.04.2020 г. по гр. д. № 698/2020 г. на ВКС, IV г. о., в което съдебният състав е констатирал противоречива практика на съдебни състави на ВКС по следния въпрос, редактиран с решение от 08.10.2020 г. на ОСГК на ВКС: „Допустимо ли е и при какви предпоставки съдът да допусне по реда на Закона за гражданската регистрация промяна на данните в съставените актове за гражданско състояние на молител, който твърди, че е транссексуален?“. По делото са проведени 8 заседания, като първото заседание е през 2020 г., 2 заседания са проведени през 2021 г., 4 заседания – през 2022 г., и 1 заседание – през 2023 г. По тълкувателния въпрос е приет следният диспозитив: „Обективното материално право, действащо на територията на Република България, не предвижда възможност съдът да допусне в производството по реда на глава III, раздел VIII от Закона за гражданската регистрация промяна на данните относно пола, името и единния граждански номер в актовете за гражданско състояние на молител, който твърди, че е транссексуален“. Решението е подписано с едно особено мнение, като възприетите в особеното мнение съображения са част и от отправено от ВКС до Съда на Европейския съюз преюдициално запитване през януари 2024 г.

Тълкувателно решение № 1/2020 г. от 15.03.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 1/2020 г., образувано с разпореждане от 26.02.2020 г. на председателя на ВКС въз основа на искане от министъра на правосъдието по чл. 125 ЗСВ за приемане на тълкувателно решение. Образоването на делото е иницирирано от министъра на вътрешните работи, който е уведомил вносителя на искането за наличие на противоречива съдебна практика по дела, образувани пред районни и окръжни съдилища по искиви молби на служители на МВР, с които се претендира изплащане на допълнително възнаграждение за извънреден труд, получен в резултат на преизчисляване на положения нощен труд в дневен с коефициент 1,143. Тълкуването е искано по следния въпрос: „При отчитане и заплащане на положените часове нощен труд от служители на Министерство на вътрешните работи приложими ли са разпоредбите на Кодекса на труда и на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата (в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от същата наредба), или следва да се прилагат разпоредбите на специалния Закон за Министерството на вътрешните работи и на издадените въз основа на него подзаконовни нормативни актове?“. По делото са проведени 4 заседания, като 2 от тях са проведени през 2020 г., 1 заседание – през 2022 г., и 1 – през 2023 г. По тълкувателния въпрос е приет следният диспозитив: „При отчитане и заплащане на положените часове нощен труд от служители на Министерство на вътрешните работи не са приложими разпоредбите на Кодекса на труда и на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата (в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от същата наредба) и следва да се прилагат разпоредбите на специалния Закон за

Министерството на вътрешните работи и на издадените въз основа на него подзаконовни нормативни актове“.

Тълкувателно решение № 5/2021 г. от 11.04.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 5/2021 г., образувано с разпореждане от 20.12.2021 г. на председателя на Върховния касационен съд в хипотезата на чл. 124, ал. 1, т. 1 ЗСВ по предложение на състав на ВКС поради формирана противоречива съдебна практика на ВКС в решения, постановени по реда на чл. 290 ГПК, по следния въпрос: „Подлежи ли на прекратяване трудовото правоотношение с педагогически специалист, осъден за умишлено престъпление от общ характер, когато осъждането е станало преди влизане в сила на чл. 215, ал. 1, т. 1 ЗПУО (обн. ДВ, бр. 79/13.10.2015 г., в сила от 01.08.2016 г.) и на разпоредбата на чл. 330, ал. 2, т. 10 КТ (обн. ДВ, бр. 79/13.10.2015 г.) и приложим ли е в тази хипотеза § 27, ал. 1 ПЗР ЗПУО?“. По делото са проведени 3 заседания, като първите 2 заседания са проведени през 2022 г., а през 2023 г. е проведено 1 заседание. По тълкувателния въпрос е постановен следният диспозитив: „Работодателят няма правомощието да прекрати на основание чл. 330, ал. 2, т. 10 КТ вр. чл. 215, ал. 1, т. 1 ЗПУО трудовото правоотношение с педагогически специалист, осъден за умишлено престъпление от общ характер, когато осъждането е станало преди влизане в сила на чл. 215, ал. 1, т. 1 ЗПУО и на чл. 330, ал. 2, т. 10 КТ. Приложение в тази хипотеза намира § 27, ал. 1 ПЗР ЗПУО, според който завареното трудово правоотношение се запазва, ако лицето е имало право да заема съответната длъжност към момента на възникването му“. Решението е подписано с едно особено мнение.

Тълкувателно решение № 4/2021 г. от 18.05.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 4/2021 г., образувано с разпореждане от 15.10.2021 г. на председателя на Върховния касационен съд на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ по искане на председателя на Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобито имущество, министъра на правосъдието и главния прокурор на Република България вследствие на констатирана противоречива съдебна практика на различни съдилища, включително и на състави на ВКС, формирана по дела, образувани по реда на ЗОПДНПИ (отм.) и на ЗПКОНПИ. Въпросите, предмет на тълкувателното дело (вторият – редактиран съобразно решение на ОСГК от 17.03.2022 г.), са следните: „1. Представяват ли „имущество“ по смисъла на § 1, т. 4 ДР ЗПКОНПИ и участват ли при определяне размера на несъответствието, съобразно нормата на § 1 т. 3 ДР ЗПКОНПИ, получените от проверяваното лице парични средства с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период? 2. Подлежи ли на отнемане в полза на държавата паричната равностойност на получените суми с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено или липсващо друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период и не е установено преобразуването им в друго имущество?“. По

делото са проведени 3 заседания, като първите 2 заседания са проведени през 2022 г., а през 2023 г. е проведено 1 заседание. По поставените за тълкуване въпроси са постановени следните диспозитиви: „1. Не представляват „имущество“ по смисъла на § 1, т. 4 ДР ЗПКОНПИ и не участват при определяне размера на несъответствието съобразно нормата на § 1, т. 3 ДР ЗПКОНПИ получените от проверяваното лице парични средства с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период. 2. Не подлежи на отнемане в полза на държавата паричната равностойност на получените суми с неустановен законен източник, както и сумите от придобитото и впоследствие отчуждено или липсващо друго имущество, за което не е установен законен източник на средства за придобиването му, в случай че те не са налични в патримониума на лицето в края на проверявания период и не е установено преобразуването им в друго имущество“. Решението е подписано с едно особено мнение.

Тълкувателно решение № 1/2022 г. от 27.11.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 1/2022 г., образувано с разпореждания на председателя на ВКС от 01.03.2022 г. и от 12.05.2022 г. по следните въпроси: „1. Как се определя обезщетението за вреди, претендирани от незаконно обвинение по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ и по чл. 26 ЗОДОВ, от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 ЕКЗПЧ – глобално или поотделно за всяка една от претенциите?“ и „2. Обвързан ли е съдът, сезиран с иск по чл. 26 ЗОДОВ, от решението на министъра на правосъдието или оправомощено от него лице по чл. 60е, ал. 2 ЗСВ при преценката си относно определяне на размера на дължимото обезщетение и следва ли той да определи обезщетение в размер на не по-нисък от предложението по реда на глава III „а“ ЗСВ?“. По делото са проведени 4 заседания – по 2 заседания през 2022 г. и 2023 г. Тълкувателното дело е образувано с оглед установено противоречие в практиката на ВКС и по двата поставени въпроса. По поставените за тълкуване въпроси са постановени следните диспозитиви: „1. Обезщетението за неимуществени вреди, претендирани по чл. 2, ал. 1, т. 3 и по чл. 26 ЗОДОВ, се определя глобално, като в мотивите съдът следва да обсъди и критериите за нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, както и изрично да посочи каква част от глобално определеното обезщетение се отнася за тях. 2. Съдът, сезиран с иск по чл. 26 ЗОДОВ, не е обвързан от решението на министъра на правосъдието или оправомощено от него лице по чл. 60е, ал. 2 ЗСВ относно дължимото обезщетение и може да присъди обезщетение в размер по-нисък от предложението по реда на глава III „а“ ЗСВ“. Решението е подписано с две особени мнения.

От Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии през 2023 г. са постановени 6 тълкувателни решения.

Тълкувателно решение № 3/2021 г. от 13.01.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 3/2021 г., образувано с разпореждане от 10.11.2021 г.

на председателя на Върховния касационен съд по Определение № 60150/08.10.2021 г. по гр. д. № 3533/2020 г., I г. о., по чл. 292 ГПК, поради констатирана противоречива практика на състави на ВКС по следния въпрос: „Дали причинените от деликт пропуснати ползи трябва да бъдат доказани със сигурност, както трябва да бъдат доказани със сигурност пропуснатите ползи, причинени от неизпълнение на договорно задължение?“. По делото са проведени 2 заседания, като първото заседание е от 03.11.2022 г., а второто – от 02.06.2022 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Причинените от деликт пропуснати ползи трябва да бъдат доказани със сигурност, както трябва да бъдат доказани със сигурност пропуснатите ползи, причинени от неизпълнение на договорно задължение“. Решението е подписано с две особени мнения.

Тълкувателно решение № 7/2020 г. от 13.01.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 7/2020 г., образувано с разпореждане на председателя на Върховния касационен съд от 03.12.2020 г. на основание чл. 128, ал. 1 вр. чл. 124, ал. 1, т. 2 ЗСВ по следния въпрос, по който е констатирано наличието на противоречива съдебна практика: „Задължителни или факултативни необходими другари са страните по договор в производството по предявен от трето лице иск за нищожност на договора?“. По делото са проведени 2 заседания, като първото заседание е от 17.11.2022 г., а второто – от 12.05.2022 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Страните по договор са задължителни необходими другари в производството по предявен от трето лице иск за нищожност на договора“. Решението е подписано с едно особено мнение.

Тълкувателно решение № 3/2020 г. от 28.03.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 3/2020 г., образувано с разпореждане на председателя на ВКС от 20.02.2020 г. на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ по искане на председателя на Висшия адвокатски съвет поради констатирана противоречива съдебна практика на ВКС, постановена по реда на чл. 290 ГПК, за постановяване на тълкувателно решение по следния правен въпрос: „От кой момент поражда действие отмяната на ППВС № 3/18.11.1980 г., извършена с т. 10 от ТР № 2/26.06.2015 г. по тълк. д. № 2/2013 г. на ОСГТК на ВКС, и прилага ли се последното за вземания по изпълнително дело, което е образувано преди приемането му?“. В проведено на 17.02.2022 г. заседание на ОСГТК е прието, че се налага редактиране на въпроса, по който да бъде дадено задължително тълкуване, в следния смисъл: „Прилага ли се нормата на чл. 115, ал. 1, б. „ж“ ЗЗД в изпълнителния процес по изпълнителни дела за събиране на вземания, образувани до приемането на 26.06.2015 г. на Тълкувателно решение № 2/26.06.2015 г. по тълк. д. № 2/2013 г., ОСГТК, ВКС?“. По делото са проведени 5 заседания, като първото е през 2020 г., второто – през 2021 г., две заседания – през 2022 г., и още едно – през 2023 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Погасителната давност не тече, докато трае изпълнителният процес относно вземането по изпълнителни дела, образувани до приемането на 26.06.2015 г. на Тълкувателно решение № 2/26.06.2015 г. по т. д. № 2/2013 г., ОСГТК, ВКС“. Тълкувателното решение е подписано с две особени мнения.

Тълкувателно решение № 1/2022 г. от 20.04.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 1/2022 г., образувано с разпореждане от 27.01.2022 г. на и. ф. председател на Върховния касационен съд на основание чл. 124, ал. 1, т. 2 ЗСВ за постановяване на тълкувателно решение поради констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС по следния правен въпрос: „Какво е правното основание на предявен срещу Държавата иск за заплащане на сума – платена (удържана и внесена в държавния бюджет) такса по силата на чл. 35а ЗЕВИ, предвид обявяването на нормата за противоконституционна и неизпълнение на задължението на Народното събрание по чл. 22, ал. 4 ЗКС да отстрани настъпилите от приложението на тази разпоредба неблагоприятни правни последици – непозволено увреждане или неоснователно обогатяване?“. По делото са проведени 2 заседания, като първото е през 2022 г., а второто – през 2023 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Правното основание на предявен срещу Държавата иск за заплащане на сума – платена (удържана и внесена в държавния бюджет) такса по силата на чл. 35а ЗЕВИ, предвид обявяването на нормата за противоконституционна и неизпълнение на задължението на Народното събрание по чл. 22, ал. 4 ЗКС да отстрани настъпилите от приложението на тази разпоредба неблагоприятни правни последици, е непозволено увреждане – чл. 49 ЗЗД“. Тълкувателното решение е подписано с едно особено мнение.

Тълкувателно решение № 4/2020 г. от 09.05.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 4/2020 г., образувано с разпореждане на председателя на Върховния касационен съд от 07.08.2020 г. на основание чл. 128, ал. 1 вр. чл. 124, ал. 1, т. 2 ЗСВ по следния въпрос, по който по реда на чл. 292 ГПК е констатирано наличието на противоречива съдебна практика на състави на ВКС, а именно: „Може ли съдът, сезиран с иск по чл. 19, ал. 3 ЗЗД на купувача, който не е изплатил напълно договорената цена, да обяви за окончателен по реда и при условията на чл. 362, ал. 1 ГПК предварителен договор за покупко-продажба, съдържащ уговорка, че окончателният договор ще се сключи след заплащане на цялата цена?“. По делото са проведени 5 заседания, като първото е през 2021 г., 3 – през 2022 г., и едно – през 2023 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Съдът, сезиран с иск по чл. 19, ал. 3 ЗЗД на купувача, който не е изплатил напълно договорената цена, може да обяви за окончателен по реда и при условията на чл. 362, ал. 1 ГПК предварителен договор за покупко-продажба, съдържащ уговорка, че окончателният договор ще се сключи след заплащане на цялата цена“.

С Тълкувателно решение № 1/2023 г. от 21.11.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2023 г. се отклонява предложението на състав на Върховния касационен съд по чл. 292 ГПК за постановяване на тълкувателно решение по въпросите: „1. Участието на съдия в предходно дело, по което е взето становище по същите доказателства, представени и по настоящото висящо дело, или е налице произнасяне по въпрос, релевантен за изхода на висящото дело, основание ли е за отвод по чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК? 2. Налице ли е порок и какъв на съдебно решение, постановено от съдебен състав при наличие на обстоятелства по чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК?“. Първият въпрос се отклонява по

съображението, че основанието за отвод по чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК е условно по своя характер и подлежи на установяване във всеки конкретен случай, въз основа на данните по делото, закона и вътрешното убеждение на съдебния състав, поради което формирането на задължителна съдебна практика би могло да пречат осъществяването на основната задача и цел на разпоредбата. По втория въпрос е отречено сочената като противоречива практика по съществото си да е такава, различието на изводите на съда се дължи на различните факти по всяко от делата, а не на противоречиво прилагане на закона.

б) Образувани тълкувателни дела

През 2023 г. пред Общото събрание на Гражданската колегия са образувани 4 тълкувателни дела.

Тълкувателно дело № 1/2023 г. е образувано с разпореждане на председателя на Върховния касационен съд от 12.07.2023 г. поради констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива практиката на съдебни състави на ВКС по въпроса: „При определяне размера на дължимата от работодателя разлика съгласно чл. 200, ал. 3 КТ следва ли и обезщетението за неимуществените вреди от трудовата злополука или професионалното заболяване да се намали с обезщетението и/или пенсията по общественото осигуряване?“. С разпореждане от 14.07.2023 г. предметът на делото е допълнен поради констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива практика на съдебни състави на ВКС и по въпроса: „Когато съдът присъжда обезщетение за търпени неимуществени вреди по чл. 200 КТ, дължен ли е да приспадне от неговия размер полученото от пострадалия обезщетение и/или пенсия по общественото осигуряване съгласно чл. 200, ал. 3 КТ?“. С решение на общото събрание от 07.12.2023 г. във връзка с предложена от комисията по изготвяне на тълкувателното дело редакция на въпросите е прието да бъде отговорено на правния въпрос: „Когато съдът присъжда обезщетение за търпени неимуществени вреди по чл. 200 КТ, дължен ли е да приспадне от неговия размер полученото от пострадалия обезщетение и/или пенсия по общественото осигуряване съгласно чл. 200, ал. 3 КТ?“.

Тълкувателно дело № 2/2023 г. е образувано с разпореждане от 27.07.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд във връзка с констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС по въпроса: „Нищожно ли е на основание чл. 42, б. „в“ ЗН завещание, което е направено както заради вече положени грижи за завещателя, така и с оглед на бъдещи грижи, които ще бъдат полагани за него до края на живота му; може ли в такъв случай, при тълкуване волята на завещателя, да се приеме, че единственият мотив за съставяне на завещанието противоречи на закона, тъй като нарушава принципа за безвъзмездност на завещателното разпореждане?“. За отчетния период не е провеждано заседание по посоченото тълкувателно дело.

Тълкувателно дело № 3/2023 г. е образувано с разпореждане от 26.10.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд във връзка с констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС, изразена в определения, постановени по реда на чл. 274, ал.

3 ГПК, по въпроса: „Приложими ли са разпоредбите на чл. 78 ГПК в производствата по спорна съдебна администрация, уредени в СК?“. За отчетния период не е провеждано заседание по посоченото тълкувателно дело.

Тълкувателно дело № 4/2023 г. е образувано с разпореждане от 18.12.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд във връзка с констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС, изразена в определения, постановени по реда на чл. 274, ал. 3 ГПК, по въпроса: „Допустим ли е иск по чл. 75, ал. 2 ЗН за нищожност на делба, ако тя е допусната, но все още не е извършена?“. За отчетния период не е провеждано заседание по посоченото тълкувателно дело.

Пред Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии през 2023 г. са образувани 3 тълкувателни дела.

Тълкувателно дело № 1/2023 г. е приключено с отклоняване на предложението за постановяване на тълкувателно решение, описано по-горе.

Тълкувателно дело № 2/2023 г. е образувано с разпореждане на председателя на Върховния касационен съд от 09.03.2023 г. за приемане на тълкувателно решение по въпроси, поставени в предложението на председателя на Висшия адвокатски съвет, и поради констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС по следните въпроси: „1. В случай на множество солидарни длъжници в изпълнителното производство може ли перемпция да настъпи само по отношение на тези от тях, срещу които не са предприемани изпълнителни действия в продължение на две години, и независимо от това, че в същия период изпълнителни действия са предприемани срещу останалите длъжници, или за настъпване на перемпцията трябва да е налице бездействие на вискателя по отношение на всеки от солидарните длъжници в производството? 2. Необходимо ли е съгласие на присъединените вискатели в изпълнителното производство при направено искане от първоначалния вискател за спиране/прекратяване в хипотезата на чл. 423, ал. 1, т. 2, респективно чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК? 3. Погасителната давност прекъсва ли се от изпълнително действие, извършено по изпълнително дело, по което е настъпила перемпция?“. По делото за отчетния период е проведено едно заседание – на 05.10.2023 г.

Тълкувателно дело № 3/2023 г. е образувано с разпореждане от 07.06.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд във връзка с констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС по въпроса: „При уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи откога тече съгласно чл. 114 ЗЗД давностният срок за главницата и/или за възнаградителните лихви – от датата на падежа за всяка вноски или от настъпване на изискуемостта на целия дълг, включително в хипотеза на предсрочна изискуемост?“. С разпореждане от 25.10.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд е допълнено разпореждането за образуване на тълкувателното дело със следните въпроси във връзка с констатирана противоречива практика на ВКС: „1. При уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи необходимо

ли е за възникване на регресни права между солидарните длъжници, в т. ч. между поръчителя (за платеното от него) и главния длъжник, да бъде погасен целият дълг или е достатъчно да е изплатена част от общото задължение? 2. Кой е началният момент, от който започва да тече давност за вземанията по договор за банков кредит, при уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, в отношенията между солидарните длъжници, в т. ч. между поръчителя (за платеното от него) и главния длъжник?“. С Определение № 3/2023 г. от 13.12.2023 г. по тълкувателното дело е отклонено предложението за постановяване на тълкувателно решение по допълнителните два въпроса. По делото е проведено едно заседание – на 09.11.2023 г.

През 2023 г. с разпореждане от 17.07.2023 г. на председателите на Върховния касационен съд и Върховния административен съд във връзка с констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС, изразена в решения и определения, а впоследствие констатирана и противоречива съдебна практика на състави на ВАС, е образувано Тълкувателно дело № 1/2023 г. на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на ВКС и Първа и Втора колегии на Върховния административен съд за приемане на тълкувателно постановление по въпросите: „1. Допуска ли обективното ни материално право присъждане обезщетение за неимуществени вреди в полза на юридическите лица? 2. Дали от правото на Европейския съюз, което има директен ефект и примат над националното (чл. 4, ал. 3 КРБ), или от международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила, които са част от вътрешното право на страната с предимство пред противоречащите им норми от вътрешното законодателство (чл. 5, ал. 4 КРБ), произтича възможност националният съд да присъди обезщетение за неимуществени вреди в полза на юридическо лице от нарушение на субективно право, признато от правото на Съюза, респ. от международните договори, и кои са критериите за определяне на обезщетението?“. През отчетния период заседание по тълкувателното дело не е провеждано.

През 2023 г. по тълкувателни дела на Общото събрание на Гражданската колегия са проведени 11 заседания:

- 26.01.2023 г. – 2/2020 ОСГК;
- 23.02.2023 г. – 1/2020 ОСГК;
- 23.02.2023 г. – 2/2022 ОСГК;
- 16.03.2023 г. – 5/2021 ОСГК;
- 16.03.2023 г. – 2/2022 ОСГК;
- 06.04.2023 г. – 4/2021 ОСГК;
- 06.04.2023 г. – 1/2022 ОСГК;
- 02.11.2023 г. – 1/2022 ОСГК;
- 23.11.2023 г. – 1/2021 ОСГК;
- 07.12.2023 г. – 2/2022 ОСГК;
- 07.12.2023 г. – 1/2023 ОСГК.

Проведените заседания през 2023 г. по тълкувателни дела на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии са 9:

- 09.02.2023 г. – 3/2020 ОСГТК;
- 09.03.2023 г. – 4/2020 ОСГТК;
- 09.03.2023 г. – 1/2022 ОСГТК;
- 22.06.2023 г. – 3/2022 ОСГТК;
- 05.10.2023 г. – 2/2022 ОСГТК;
- 05.10.2023 г. – 1/2023 ОСГТК;
- 05.10.2023 г. – 2/2023 ОСГТК;
- 09.11.2023 г. – 3/2023 ОСГТК;
- 14.12.2023 г. – 3/2022 ОСГТК.

5. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

През изтеклата 2023 г. в Служба „Граждански съдопроизводства“ са заведени общо 198 преписки по писма и искания на граждани. За един от заявителите са заведени 14 броя преписки, за двама от заявителите – по 10 броя преписки, за един заявител – 8 броя преписки, за един заявител – 6 броя преписки, за един заявител – 5 броя преписки, за двама заявителя – по 3 броя преписки, и други. Писмата и исканията изразяват основно недоволството на заявителите от резултата в постановени съдебни актове на първоинстанционни и въззивни съдилища, както и на ВКС, както и от движението и администрирането на делата. На всяко писмо и искане е отговорено мотивирано след извършване на подробна справка.

През 2023 г. в Гражданска колегия са получени 3 искания за правна помощ, както следва:

- искане за правна помощ по Регламент 2020/1783 на Европейския парламент и Съвета от 25 ноември 2020 г., постъпило от Съда по трудово-правни дела Висбаден, Германия, с референтен номер Са 559/16. Необходимият формуляр е попълнен и ведно с приложенията е изпратен по компетентност до председателя на Софийския районен съд (на основание чл. 617 ГПК);

- искане за предоставяне на информация по Регламент 2020/1784 на Европейския парламент и Съвета от 25 ноември 2020 г., постъпило от Районен съд Лейриа, Португалия, с референтен номер 104574820. Необходимият формуляр е попълнен и ведно с приложенията е изпратен по компетентност до председателя на Районен съд – Кюстендил (на основание чл. 611, ал. 3 ГПК);

- искане за правна помощ по Регламент 2020/1783 на Европейския парламент и Съвета от 25 ноември 2020 г., постъпило от Районен съд в Желъона Гора, Полша, с референтен номер РС 439/22, Oz 236/21. Необходимият формуляр е попълнен и ведно с приложенията е изпратен по компетентност до председателя на Районен съд – Нова Загора (на основание чл. 617 ГПК).

През м. януари 2023 г. се проведе конкурс за заемане длъжността „съдебен помощник“ в Гражданската колегия за две свободни длъжности и за една по заместване до завръщането на съдебен служител в отпуск за

отглеждане на малко дете. Конкурсът се проведе от комисия в състав: съдия Мария Иванова – председател на III гражданско отделение, съдия Василка Илиева – председател на IV гражданско отделение, и съдия Снежанка Николова – председател на II гражданско отделение. За конкурса заявиха участие 48 кандидати. След провеждане на писмен тест и събеседване бяха назначени съдебните помощници Лора Кадева, Елица Кирова и по заместване Владислав Фетфов. Големият брой кандидати за заемането на длъжността „съдебен помощник“ в Гражданската колегия е атестат за съществуващото в правната общност мнение за придобитите знания и умения на съдебния помощник в работата му във Върховния касационен съд с оглед бъдещото му професионално развитие.

През 2023 г. съдиите от Гражданската колегия са взели участия в национални форуми, съвещания и семинари.

През м. март 2023 г. е проведена среща на съдиите Мария Иванова, Василка Илиева, Веска Райчева и Светлана Калинова със съдии от брачните отделения на Софийския градски съд и Софийския районен съд, на която са разисквани въпроси по Семейния кодекс.

Съдиите Бонка Дечева взема участие като редовен член, а съдия Светлана Калинова – като резервен член, в състава на комисия за провеждане на конкурс за нотариуси.

Във връзка с прието през м. декември 2022 г. от Европейската комисия предложение за Регламент на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването на решения и приемането на автентични актове в областта на произхода и създаването на европейското удостоверение за произхода, за участие в работата от страна на Върховния касационен съд са определени съдиите Илияна Папазова и Майя Русева.

В национална конференция на тема „Медиацията по висящи съдебни дела – възможност и полза за всички участници“ участие имат съдиите Мими Фурнаджиева, Веска Райчева и Светлана Калинова.

С решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по Протокол № 9/14.03.2023 г. с отличие „служебна благодарност и грамота“ е поощрена съдия Светлана Калинова за проявен висок професионализъм при изготвяне на проект на Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс, както и за постигнати високи професионални резултати.

В работна група за подготовка на проект на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт от Гражданската колегия на ВКС за участие са определени съдите Мими Фурнаджиева, Веска Райчева и Светлана Калинова.

Участие в XXX Конгрес на Международната федерация по европейско право (FIDE) вземат съдиите Мими Фурнаджиева, Веска Райчева, Светлана Калинова, Маргарита Георгиева, Геника Михайлова, Даниела Стоянова и Драгомир Драгнев.

Съдия Мими Фурнаджиева участва в организираната от Националното бюро за правна помощ и Адвокатска колегия – Пловдив кръгла маса на тема „Правна помощ на лицата, пострадали от домашно насилие, и координация на институциите при осъществяване на защитата им“.

За участие като членове в Националния съвет за подпомагане и компенсация на пострадали от престъпления са определени от страна на Върховния касационен съд съдия Веска Райчева като редовен член и съдия Филип Владимиров като резервен член.

Съдия Мими Фурнаджиева и съдия Светлана Калинова участват в работата на Правната комисия на Народното събрание при обсъждане за първо гласуване на Закона за изменение и допълнение на Закона за защита от домашно насилие № 49-354-01-87, внесен от група народни представители.

В изпитната комисия за придобиване на юридическа правоспособност, организирана от Министерството на правосъдието, участва съдия Филип Владимиров.

В организираната от Главната дирекция „Национална полиция“ конференция по въпросите на домашното насилие, както и в междинната организационна среща по проект на тема „Подобряване ефективността на полицейската дейност в областта на домашното насилие и насилието, основано на пола“, финансиран по програма „Вътрешни работи“ на Норвежкия механизъм 2014 – 2021 г. чрез договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № 812108-71/05.11.2019 г., участие вземат съдиите Мими Фурнаджиева и Веска Райчева.

Съдия Мими Фурнаджиева участва в онлайн обучение на тема „Превенция на корупцията в съдебната система през призмата на правомощията на ИВСС по глава девета, раздел Іб ЗСВ“ в изпълнение на мярка „Укрепване ролята на Инспектората към ВСС за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт (Q4/2022)“, заложена в Реформа 2: „Противодействие на корупцията“ в Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България.

В семинар, организиран от Министерството на правосъдието на Република България, на тема „Транссексуалност и сексуалност. Актуална ситуация и предизвикателства към съдебната и клиничната – психотерапевтична и медицинска практика“ участие вземат съдиите Марио Първанов, Илияна Папазова и Даниела Стоянова.

В работна група за подготовка на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (нов Закон за съдебната власт след измененията в Конституцията на Република България) от Гражданската колегия на ВКС са включени съдиите Мими Фурнаджиева, Веска Райчева и Светлана Калинова.

Във връзка с гостуването на съдии от Апелативен съд Ден Бош – Холандия в Апелативен съд – София участие в организираната работна среща вземат съдия Мими Фурнаджиева и съдия Десислава Попколева.

Участие в заседанието на Комисията по конституционни въпроси в Народното събрание по предложен проект на Закон за изменение и допълнение на Конституцията на Република България взема съдия Мими Фурнаджиева.

Съдиите Мими Фурнаджиева, Илияна Папазова, Геника Михайлова, Таня Орешарова и Десислава Попколева вземат участие в семинар на тема „Отнемане на незаконно придобито имущество. Решенията на Европейския съд по правата на човека и предизвикателствата пред националната съдебна практика“, организиран от Министерството на правосъдието.

Съдиите Мими Фурнаджиева и Веска Райчева са определени за участие в работна група към Министерския съвет за актуализиране на Правилника за прилагане на Закона за защита от домашно насилие.

В Националния съвет за защита и превенция от домашното насилие като редовен член е определена съдия Веска Райчева, а като резервен член – съдия Мими Фурнаджиева.

Със Заповед № 853/16.11.2022 г. на председателя на ВКС се формира вътрешноорганизационна структура – Аналитично звено на ВКС, с участието на съдиите Веска Райчева и Светлана Калинова от Гражданската колегия на ВКС за период до 17.11.2023 г. Със Заповед № 940/15.11.2023 г. съдиите Райчева и Калинова участват в Аналитичната звено за периода от 18.11.2023 г. до 18.11.2024 г. Работата на съдиите Райчева и Калинова през 2023 г. включва:

Участие в работни групи:

- участие в работна група към ВСС за изменение и допълнение на Наредба № 2/23.02.2017 г. за показателите, методиката и реда за атестиране на съдия, председател и заместник председател на съда;

- участие в работна група към Министерството на правосъдието за изработване на законопроект за изменение и допълнение на Закона за защита от домашно насилие;

- участие в работна група към Министерството на правосъдието за медийната среда и достъп до информация, както и за SLAPP дела („дела – шамари“ срещу журналисти) за изготвяне на предложения за изменения в ГПК;

- участие в работна група към Министерството на правосъдието за изготвяне на законопроект за изменение и допълнение на ЗСВ в частта, касаеща атестирането и конкурсите, както и статута на ИВСС.

Изготвяне на становища по конституционни дела:

- становище по конституционно дело № 20/2022 г.;

- становище по конституционно дело № 8/2023 г.

Проучване по искания за даване на становища по конституционни дела, по които е предложено на Пленума на ВКС да не се дава становище:

- по конституционно дело № 15/2023 г. за установяване противоконституционност на чл. 55а, ал. 2 от Закона за здравното осигуряване;

- по конституционно дело № 16/2023 г. за установяване противоконституционност на разпоредби на Закона за горите;

- по конституционно дело № 18/2023 г.

Изготвяне на становища по искания на граждани за сезиране на Конституционния съд:

- становище по искането на Национално сдружение „Съединение“ за сезиране на КС с искане за установяване противоконституционност на Методиката за определяне на резултатите от гласуването и разпределяне на мандатите при избор на народни представители, обнародвана като Приложение № 1 към чл. 248 от Изборния кодекс;

- становище по предложението на Ангел Джамбазки за сезиране на КС с искане за обявяване за противоконституционно на новото изречение второ в чл. 65, ал. 1 от Конституцията на Република България.

Изготвяне на становища по искания на съдилища за сезиране на Конституционния съд:

- становище по искане на съдиите от Районен съд – Тутракан за сезиране на КС с искане за установяване на противоконституционността на т. 3 на чл. 308, ал. 2 ЗСВ.

Становища по искания на Министерството на правосъдието за съгласуване на законопроекти:

- становище по искане на Министерството на правосъдието за съгласуване на законопроект за Закон за несъстоятелност на физическите лица;

- становище по искане на Министерството на правосъдието по проект за изменение на Закона за медиацията.

Становища по законопроекти и проекти за подзаконовни нормативни актове при обществено обсъждане:

- становище по проект за изменение на Наредба № 5 от 2017 г. за организацията и реда за водене, съхраняване и достъп до електронните дела и начина на съхраняване на доказателствата и доказателствените средства, както и вътрешния оборот и съхраняването на друга информация, обработвана от съдебната администрация;

- становище по проект за Наредба за структурата и организацията на дейността на съдебните центрове по медиация;

- становище по проект за Наредба за статута и дейността на медиаторите в съдебните центрове по медиация;

- становище по Законопроект за изменение и допълнение на Конституцията на Република България;

- становище по проект за Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 9 февруари 2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт;

- становище по Номенклатура на съдебните актове, които не подлежат на публикуване или подлежат на публикуване без мотивите към тях.

Становища по сигнали и искания за констатиране на противоречива практика на съдилищата, включително и на ВКС:

- становище по сигнал на електронното издание „Предизвикай правото“ за противоречива практика относно допустимостта да бъдат предявявани иски, касаещи наличието на съсобственост и оспорване на завещателни разпореждания и дарения извън делбеното производство;

- становище по сигнал на Радослав Ангелов за противоречива практика по прилагането на чл. 435, ал. 1, т. 1 ГПК (обжалване на действията на съдебния изпълнител при вдигане на възбрана);

- становище по сигнал от Общото събрание на съдиите от Окръжен съд – Ловеч за наличието на противоречива практика на съдилищата относно обективното съединяване на иски в производството за съдебна делба;

- становище по сигнал на Инспектората към ВСС с искане за приемане на тълкувателно решение по въпроса: „Трябва ли по делото да се прилагат

съдебните актове на хартиен носител, подписвани със саморъчен подпис от съдията/съдебния състав?“ и по въпроса: „Нищожен ли е изготвеният в електронна форма съдебен акт, подписан с електронен подпис, приложен по делото на хартиен носител със заверка по чл. 102а, ал. 4 ГПК?“;

- становище по сигнал на адв. Коцева за противоречива практика по въпроса спира ли да тече давност за вземането по време на исковия процес по чл. 439 ГПК;

- становище по искането на адв. Виодорова за образуване на тълкувателно дело по приложението на чл. 7, ал. 2 ЗОДОВ.

Предоставяне на информация:

- изготвена информация по искане на Омбудсмана на Република България по делата с предмет „забавено правосъдие“, както и по делата за защита на хората с увреждания;

- изготвена информация по искане на ИВСС за противоречие между съдебната практика на съдилищата от района на Окръжен съд – Хасково с практиката на ВКС по дела за корекция на сметки за електрическа енергия за минал период при установяване на случаи на неизмерена, неправилно и/или неточно измерена електрическа енергия, регламентирани в чл. 83, ал. 2 вр. чл. 83, ал. 1, т. 6 ЗЕ и ПИКЕЕ, Раздел IX;

- попълване на въпросник по приложението на Регламент (ЕО) 864/2007 относно приложимото право към извъндоговорните задължения („Рим II“);

- предоставена информация по искане на Министерството на правосъдието на Австрия по проект „Опростяване на трансграничните съдебни видеоконференции“;

- информация за годишния доклад за върховенството на правото.

Други:

- участие в работата по приемане на Закон за изменение и допълнение на ГПК в частта за заповедното производство;

- участие в срещи на работната група по проект за изменение на Наредба № 5 от 2017 г. за организацията и реда за водене, съхраняване и достъп до електронните дела и начина на съхраняване на доказателствата и доказателствените средства, както и вътрешния оборот и съхраняването на друга информация, обработвана от съдебната администрация;

- участие в публична дискусия „Усъвършенстване на модела за задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдии“, организирана от НИП;

- становище по предложението на съдия Галина Николова, касаещо изменения на ГПК в частта за заповедното производство.

През 2023 г. съдии от ВКС участват в правните семинари на НКЦ „Решение“ и ИК „Труд и право“:

- в присъствен семинар и уебинар: „Човешки ресурси, трудови отношения и социално осигуряване – 2023“ по темата: „Преглед на актуалната съдебна практика по трудови спорове. Анализ на решения на ВКС от 2022 г. относно основанията за прекратяване на трудовия договор по чл. 328 КТ, подбора по чл. 329 КТ и дисциплинарната отговорност“, лекция е изнесена от съдия Марио Първанов; същият семинар с участието на съдия

Марио Първанов е проведен и на 15 – 17 февруари 2023 г., като е изнесена същата лекция;

- в присъствен семинар и уебинар: „Актуални въпроси на вещното и наследственото право. Сделки с имоти. Право на строеж и приращения“, 20 – 21 април 2023 г., като по темата: „Възстановяване на запазена част от наследството“ е изнесена лекция от съдия Светлана Калинова;

- в традиционен национален учебен семинар и уебинар: „Човешки ресурси, трудови отношения и социално осигуряване – 2023. Промени, практически въпроси, казуси, практика на МТСП, НОИ, ИА „ГИТ“ И ВКС“, като по темата: „Преглед на актуалната съдебна практика по трудови спорове. Анализ на решения на ВКС по някои съществени въпроси относно основанията за прекратяване на трудовия договор, подбора по чл. 329 КТ и дисциплинарната отговорност“ лекция е изнесена от съдия Марио Първанов.

През 2023 г. съдии от Гражданската колегия на ВКС вземат участие в обучителни дейности на Националния институт на правосъдието:

- съдия Албена Бонева има участие като временен преподавател в задължително първоначално обучение на кандидати за младши съдии – випуск 2022 – 2023 г., по темата: „Непозволено увреждане“;

- съдия Бонка Дечева има участие като временен преподавател в задължително първоначално обучение на кандидати за младши съдии – випуск 2022 – 2023 г., по темите: „Подробни устройствени планове. Кадастрален план и кадастрална карта. Иск по чл. 54, ал. 2 ЗКИР“, „Способи за придобиване на собственост и други вещни права върху недвижими имоти. Реституция“, както и като временен преподавател в уебинар „Искове за собственост при твърдения или възражения за грешка или непълнота в кадастралната карта за имоти в урбанизирана територия и извън нея“;

- съдия Дияна Ценева-Каменова има участие като временен преподавател в задължително първоначално обучение на кандидати за младши съдии – випуск 2022 – 2023 г., по темата: „Придобивна давност; придобиване на право на собственост чрез преобразуване и приватизация на държавни предприятия; способности за придобиване на право на собственост на държавата и общините; реституция по ЗВСОНИ и ЗВСНОИ по ЗТСУ, ЗПИИМ и др.“;

- съдия Илияна Папазова има участие като временен преподавател в дистанционно обучение „Гражданскоправни, наказателноправни и административноправни аспекти на чл. 8 от Европейската конвенция за правата на човека“;

- съдия Камелия Маринова има участие като временен преподавател в задължително първоначално обучение на кандидати за младши съдии – випуск 2022 – 2023 г., по темата: „Съдебна делба“, както и като временен преподавател в уебинар „Въпроси по законовия режим на съпружеската имуществена общност“, 27.10.2023 г.; съдия Маринова е член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс „Ръководство на първоинстанционен съдебен състав – районен и окръжен съд“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата

подкрепа на Програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021;

- съдия Марио Първанов има участие като временен преподавател в задължително първоначално обучение на кандидати за младши съдии – випуск 2022 – 2023 г., по темата: „Трудови права“;

- съдия Светлана Калинова има участие като временен преподавател в задължително първоначално обучение на кандидати за младши съдии, както и като временен преподавател в присъствено обучение „Издаване на европейско удостоверение за наследство – практически проблеми през погледа на националния съдия и през практиката на СЕС“; съдия Калинова има участие като временен преподавател в регионално обучение „Делба. Актуални въпроси на делбеното производство“, както и като член на авторски колектив за разработването на самообучителен ресурс „Ръководство на първоинстанционен съдебен състав – районен и окръжен съд“, разработен по проект „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“, изпълняван с финансовата подкрепа на Програма „Правосъдие“, Норвежки финансов механизъм 2014 – 2021.

През 2023 г. участия в комисии за държавни изпити по гражданскоправни науки в различните университети в страната вземат съдиите Мария Иванова, Светлана Калинова, Здравка Първанова, Маргарита Георгиева, Снежанка Николова, Веска Райчева, Зоя Атанасова, Драгомир Драгнев, Гертана Никова, Илияна Папазова, Василка Илиева, Борис Илиев, Бонка Дечева, Камелия Маринова, Филип Владимиров и Геника Михайлова.

6. АДМИНИСТРИРАНЕ НА ДВИЖЕНИЕТО НА ДЕЛАТА ОТ ОБРАЗУВАНЕТО ДО ПРИКЛЮЧВАНЕТО ИМ

През 2023 г. в Гражданската колегия работят 52 съдебни служители, включително 19 съдебни помощници, 1 секретар на колегия, 16 съдебни секретари, 10 съдебни деловодители, 1 деловодител в адвокатската стая и 5 куриери. Съставът на съдебните служители се променя през годината с оглед освобождаването от длъжност на служители, които се пенсионираат, ползват отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст или са освободени от длъжност, предвид класирането им в конкурс на ВСС за младши съдии или поради прекратяване на трудовото правоотношение.

Съдебните помощници в Гражданската колегия подпомагат работата на председателите на отделения при образуването и администрирането на делата. Освен изготвените от тях 6176 броя разпореждания за образуване на дела или връщане на преписки съдебните помощници изготвят проекти за съдебни актове, които им се възлагат от съдиите, изготвят справки за съдебна практика в рамките на страната, практиката на СЕС и на ЕСПЧ. Съдебен помощник е разпределен към всеки от съдиите в колегията. Всеки съдебен помощник подпомага работата на трима съдии, а в определени случаи – на четирима. Целта е възлаганите за изготвяне на проекти за съдебни актове дела да не надхвърлят 12 месечно на съдебен помощник. За да се улесни работата в колегията, се извърши разпределение на специфични задачи на

съдебните помощници: проблеми при работа с информационните системи (Яница Георгиева и Тома Мачоков), въпроси във връзка с работата на председателите на отделения (Кристина Димитрова), организация при написване на делата (Никола Цанков), въпроси във връзка с личните данни (Магдалина Мунева), съдебна практика на Конституционния съд, СЕС, ЕСПЧ (Крум Тодоров, Цветелина Тачева, Светлана Евтимова), обща организация на съдебните помощници и връзки със специализираната администрация (Юлияна Млечевска), общо деловодство на председателя на колегията и на общите събрания (Надя Комова), противоречива съдебна практика (Росица Стефанова и Йордан Иванов), работни процеси и разрешения в тази връзка (Анна Малинова, Елица Кирова, Лора Кадева), дела на специален отчет (Владислав Фетфов). Работата на двете конкурсни комисии през отчетния период е изключително ефективно подпомагана от съдебните помощници Маргарита Пазвантова и Цветолюба Васева, както и от останалите съдебни помощници при необходимост за това. При селектирането на относима практика на СЕС и ЕСПЧ, свързана с конкретни дела, на съдебните помощници голяма помощ се оказва от експерта Тодор Кайтазов. Един съдебен помощник е с прекратено трудово правоотношение.

Специализираната администрация в Служба „Граждански съдопроизводства“ на ВКС е организирана в следните служби: междинна регистратура, съдебни секретари, деловодство, архив, куриери. Съдебните секретари са 16 (Албена Рибарска, Александра Карамфилова, Анета Иванова, Ани Давидова, Валентина Илиева, Даниела Никова, Даниела Танева, Диана Аначкова, Кристина Първанова, Кристин Григорова, Нели Първанова, Райна Стоименова, Росица Иванова, Славия Тодорова, Теодора Иванова, Цветанка Найденова), деловодителите са 10 (Алекс Вътков, Борислава Гюрова, Вероника Христова, Евелина Трайкова, Екатерина Любенова, Елена Черкезова, Лилия Тодорова, Олга Христова, Снежина Георгиева, Петя Русимова), в архива работят Бойка Ленкова – съдебен архивар, и Евдокия Димитрова – съдебен деловодител – Адвокатска стая, куриерите са 5 (Ваня Павлова, Ани Иванова, Мария Дичева, Радостина Стоилкова, Мариана Димитрова).

От въвеждането на Единната информационна система на съдилищата на 26.09.2022 г. обработването на гражданските дела от служителите се осъществява в тази деловодна система. В много от случаите поради ограничените функционалности на ЕИСС няма възможност за отстраняване, поправка или анулиране на погрешно вписана информация. Последното допълнително затруднява както служителите, така и съдиите.

Новоопределеният секретар колегия Даниела Цветкова създава добра работна атмосфера. Секретарят на колегията освен преките си служебни задължения подпомага изцяло дейността на комисията по повишаване в длъжност „съдия“ в апелативните съдилища – гражданско отделение. Според наблюденията върху работата на специализираната администрация ефективността на дейността ѝ при изпълнение на ежедневните служебни задължения зависи до голяма степен от добрите работни отношения и екипността, които се нарушават при създаване на напрежение, породено от отсъствие или липса на достатъчно служители.

Служителите в Гражданската колегия на ВКС притежават добра квалификация, подходящо образование и професионален опит. Постъпващите в регистратурата дела се образуват, докладват и насрочват своевременно. Всички молби, невръчените призовки, съобщения и други съдебни книжа се докладват своевременно на съдията докладчик за произнасяне. Съдебните протоколи се изготвят веднага след съдебните заседания, като отразяват пълно и точно извършените съдопроизводствени действия. Съдиите в Гражданската колегия подкрепят усилията на служителите да повишават квалификацията си. Служителите активно се включват във всички инициативи по повишаване на знанията им за конкретната работа.

7. ИНСТАНЦИОНЕН КОНТРОЛ. КАЧЕСТВО НА ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ

През отчетния период свършените дела, по които има постановен акт в Гражданската колегия, са 4865 броя.

а) Върховен касационен съд

През 2023 г. предмет на разглеждане са общо 242 граждански дела, образувани по жалби срещу определения на тричленни състави на колегията и по молби за отмяна на решения на ВКС. От тях: отменени изцяло и върнати са 14 съдебни акта или 5,78% от всички; обезсилени и прекратени са 3 съдебни акта или под 1% от всички; отменен изцяло и пререшен е 1 съдебен акт или под 1% от всички; оставени в сила са 218 акта или 90% от всички; други производства са се развили по 4 дела.

В производството по допускане на касационно обжалване в Гражданската колегия на ВКС по реда на чл. 288 от ГПК са разгледани 2895 дела, от тях съставите на колегията не са допуснали до касационно обжалване актове по 2216 дела или 77% от всички подлежащи на допускане до касационен контрол касационни жалби, а допуснати са актове по 679 дела или 23% от общия брой касационни дела. Процентът недопуснати до разглеждане касационни жалби е резултат от активната тълкувателна дейност на ВКС през последните години с даване на отговори по правни въпроси, свързани с противоречива съдебна практика по тях, поради което в по-голяма степен актовете на въззивните съдилища са съобразени с тази задължителна практика на ВКС. Същевременно броят на допуснатите до касационно обжалване дела е относително висок, предвид все по-усложняващите се правни спорове и необходимостта от допълване на тълкуването, дадено от състави на ВКС по реда на чл. 290 ГПК. Необходимо е да се предвиди в последващ период по-сериозно наблюдение върху развиващата се практика на ВКС с цел да се установят причините за несъобразяването на практиката на ВКС – както на задължителната, така и на постановената по реда на чл. 290 ГПК, както и на причините за допускането на касационното обжалване по реда на чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК.

б) Апелативни съдилища

Предмет на проверка през 2023 г. пред Гражданската колегия на ВКС са общо 1736 броя съдебни акта на апелативните съдилища (за 2022 г. са 1550 броя, за 2021 г. са 1326 броя, за 2020 г. те са 1369 броя). От постановените от апелативните съдилища актове по граждански дела по реда на касационната проверка са отменени изцяло и върнати за ново разглеждане актове по 99 дела или 5,7% от общия брой на проверените актове (през 2022 г. – 111 броя или 7,16%, през 2021 г. – 118 броя или 8,90%, през 2020 г. – 199 броя или 14,54% от общия брой на проверените актове), които са намалели с 1,46% спрямо процента на отменените изцяло и върнати на апелативните съдилища актове за 2022 г. Обезсилените решения на апелативните съдилища и прекратени производства са общо 86 броя или 4,9% от всички актове на апелативните съдилища, които са намалели с 1,1% спрямо 2022 г. – 6%, за 2021 г. – 3,96%. За 2023 г. отменени изцяло и пререшени са съдебни актове по 134 дела или 7,7%, през 2022 г. са 126 дела или 8,13% от всички – намалени незначително с 0,43% спрямо отменените изцяло и пререшени дела на апелативните съдилища за 2022 г. Частично отменени и пререшени са актове по 14 дела или 0,8%, през 2022 г. са 11 дела или 0,71% от общия брой – увеличение незначително с 0,09% спрямо 2022 г. Оставени са в сила 256 решения на апелативните съдилища или 14,75%, докато през 2022 г. оставени в сила са 309 решения или 19,94% от всички – намаление с 5,19% спрямо оставените в сила актове на апелативните съдилища през 2022 г. Спрени са 32 дела, а е имало произнасяне за определяне на компетентния съд по 8 дела на апелативните съдилища. От актовете на апелативните съдилища, предмет на обжалване пред касационния съд, недопуснати до касационно обжалване са 1016 броя или 58,52% от всички актове на апелативните съдилища, през 2022 г. са 791 броя или около 51,03%, увеличението е със 7,49%.

в) Софийски градски съд и окръжни съдилища

Предмет на касационна проверка през 2023 г. са актове, постановени от Софийския градски съд и окръжните съдилища по 2712 дела (през 2022 г. са 2887 дела, през 2021 г. са 2790 дела). Отменени по реда на касационната проверка изцяло и върнати са актове по 167 дела или 6,16%, приблизително колкото и през 2022 г. – 187 дела или 6,48% от всички актове на СГС и окръжните съдилища. Обезсилени и прекратени са актове по 115 дела на СГС и окръжните съдилища, което е 4,24% от всички дела, през 2022 г. са 109 дела или 3,78% – незначително увеличение с 0,46%. Отменени изцяло и пререшени от ВКС са актове по 285 дела или 10,51%, през 2022 г. са 289 дела или 10,51% от всички актове на СГС и окръжните съдилища – приблизително колкото са през 2022 г. Отменени частично и пререшени са актове по 31 дела на СГС и другите окръжни съдилища или около 1% от всички дела, приблизително толкова са и през 2022 г. – 27 дела, под 1%. Оставените в сила решения на окръжните съдилища и СГС са 314 броя или 11,58% от всички проверени решения, като процентът се е увеличил незначително с 1,19% спрямо този за 2022 г. – 300 броя или 10,39%. През 2023 г. има 4 броя върнати касационни жалби, което сочи изключително прецизно изпълнение на задълженията от страна на председателите на отделения в изпълнение на

Заповед № 2281/19.12.2012 г. относно забраната за образуване, случайно разпределяне и насрочване на дела по нередовни жалби, както и на Правилата за образуването, случайното разпределение и насрочване на делата във ВКС. В производствата по молби за отмяна на влезли в сила съдебни решения са отменени и върнати 9 решения на СГС и другите окръжни съдилища (през 2022 г. са отменени и върнати 8 решения), а 55 молби за отмяна са оставени без уважение, през 2022 г. – 51 броя. От актовете на окръжните съдилища и СГС недопуснати до разглеждане от касационната инстанция са 1620 броя или 60% от всички актове на окръжните съдилища и СГС (през 2022 г. са 1804 броя или 62,49%).

г) Районни съдилища

Предмет на проверка в производство по отмяна на влезли в сила решения и обжалване по частни жалби за връщане на такива молби през 2023 г. са общо 225 акта (решения и определения), постановени от районните съдилища. Отменен изцяло и върнат е 1 съдебен акт. В производствата по спиране на изпълнението на влезли в сила съдебни решения 4 броя молби са оставени без уважение. Оставени в сила са решения по 13 дела на районните съдилища. В производствата по молби за отмяна на влезли в сила съдебни решения са отменени и върнати 28 решения на районните съдилища или 12,4%, а 141 молби за отмяна са оставени без уважение, което е 62,66% от всички разгледани актове на районните съдилища. Недопуснати до разглеждане от ВКС са 2 съдебни акта на районните съдилища.

д) Камера на частните съдебни изпълнители

През 2023 г. съставите на ВКС са се произнесли по 16 акта на дисциплинарните състави при КЧСИ, през 2022 г. са 43, през 2021 г. са 31 броя, през 2020 г. те са 33 броя, а през 2019 г. са 25 броя. Отменен изцяло и върнат е 1 акт на дисциплинарен състав. Отменени изцяло и пререшени са 4 акта. Частично отменен и пререшен е 1 акт, оставени в сила са 10 решения или 62% от всички, през 2022 г. са 9 решения или 21% от всички.

е) Висш адвокатски съвет и Софийска адвокатска колегия

През отчетния период съставите на ВКС са се произнесли по 6 акта на Висшия адвокатски съвет, като оставени в сила са решенията по 5 дела. През 2023 г. е разгледано едно решение на Софийската адвокатска колегия, което е оставено в сила.

ж) Нотариална камера на Република България

През 2023 г. е разгледан 1 акт на Нотариалната камера на Република България, като е оставено в сила 1 решение на Нотариалната камера.

8. ИЗВОДИ

Въз основа на горните данни може да се направи извод, че и през изминалата 2023 г. съдиите от Гражданската колегия на ВКС са осъществили значителна по количество правораздавателна дейност, насочена към осигуряване на точно и еднакво приложение на закона. Същественият брой образувани и приключени тълкувателни дела – образувани по инициатива на съдебни състави (чл. 292 ГПК) или по искане на председателя на съда, респективно на други лица по чл. 125 ЗСВ, показва, че ВКС продължава да изпълнява основното си конституционно правомощие, а именно уеднаквяване на съдебната практика като важна предпоставка за предвидимост на правосъдието и повишаване на общественото доверие в него.

Съществуващият през отчетния период проблем с кадровата необезпеченост на Гражданската колегия оказва осезаемо негативно влияние върху срочността при разглеждането на делата и изготвянето на съдебните актове, както и върху мотивацията за добросъвестна и адекватна на натоварването работа. Поддържането на качеството на работата от съдиите се постига с пределни усилия и в ущърб на личното време и почивка. Множеството командировани съдии от други съдилища (извън конкретните затруднения в работата на тези съдилища) води до напрежение както при командирования съдия с оглед неговата адаптация към специфичния процес и естество на работата в касационната инстанция, така и в съдебните състави, заседаващи с командировани съдии, с оглед въвеждане на командирования съдия в работата на съда.

Паралелната работа на две конкурсни комисии доведе, след съответните решения на Общото събрание на Гражданската колегия, за част от отчетния период до намаляване на броя на съдиите, произнасящи се по частни дела, с 8 съдии, което увеличи съществено натоварването на останалите съдии. Бяха преразпределени всички дела, разпределени на членовете на конкурсните комисии и насрочени за закрити заседания по чл. 288 ГПК за месеците ноември и декември 2023 г. (както и за м. януари 2024 г. – извън отчетния период), което доведе до поемането на допълнителни заседания практически от всички съдии в Гражданската колегия. Същевременно участващите в конкурсните комисии съдии, освен пряката работа по делата на кандидатите и другите документи, относими към двата конкурса, заседаваха с членовете на постоянните си съдебни състави по разпределения на останалите членове на съдебния състав касационни и частни касационни дела, поради което не бяха изцяло ограничени върху работата в комисиите. Приключването на конкурсните процедури се счита за приоритет в работата на Гражданската колегия, предвид значимостта им за дейността не само на ВКС, но и на съдебната система като цяло, поради което и всички – както членовете на комисиите, така и останалите съдии, съзнателно положиха огромни усилия за поддържането на нормална и ритмична работа в рамките на Гражданската колегия на Върховния касационен съд.

Неравномерността в броя на съдиите в отделенията в Гражданската

колегия, обосновано с характера на разглежданите различни видове дела, води до различно натоварване на председателите на отделения в Първи и Втори поток със съответните затруднения при образуването и администрирането на делата. След приключването на конкурсната процедура за съдии във ВКС – Гражданска колегия, следва да бъде преценена възможността за образуване на ново отделение в рамките на Втори поток. На наблюдение следва да се подложат и видовете дела, разглеждани от двата потока, за да може да се постигне приблизителна равномерност в натовареността и насрочването на делата. Предстои да бъде преценяван и начинът за насрочване на делата, свързани с трудово уволнение, трудово възнаграждение и свързаните с тях искове, и делата за родителска отговорност и свързаните с тях искове, за да се осигури по-къс период за разглеждане на тези видове дела, предвид защитата на трудовите права и интереса на ненавършилите пълнолетие деца.

За осигуряване работата на Гражданската колегия във връзка с отпускането на нови бройки за съдии, следва да се предвиди и съответният брой служители в специализираната администрация.

За дейността на съдиите от Гражданската колегия на Върховния касационен съд от изключително значение е и относителната стабилност и предвидимост на законодателния процес. Прибързаните поправки в нормативните актове неминуемо рефлектират върху работата на колегията – освен като необходимост да бъдат вземани, обосновавани и поддържани често непопулярни становища, така и като проблем пряко в правоприлагането. Следва отново да бъде поставен на дневен ред и въпросът за повишаване прага за достъп до касационно обжалване с оглед изменените обществени условия и покупателната способност на населението. Необходимо е да бъде отправено и искане за корекция на системата за случайно разпределение на делата заради констатираните големи разлики в разпределените дела на съдиите от Гражданската колегия за отчетния период.

III. ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ

Статистически данни за делата, разглеждани през 2023 г. в Търговската колегия на Върховния касационен съд, както и за свършените дела през годината

Несвършени дела към 1 януари 2023 г. От тях: - търговски дела - частни производства	2092 бр. 1871 бр. 221 бр.
Образувани дела през 2023 г. От тях: - търговски дела - частни производства	2174 бр. 1385 бр. 789 бр.
Общ брой на делата за разглеждане през 2023 г. От тях: - производства по търговски дела - частни производства	4266 бр. 3256 бр. 1010 бр.
Свършени дела през 2023 г. От тях: - свършени търговски дела - свършени частни производства	2588 бр. 1775 бр. 813 бр.
Несвършени дела към 31 декември 2023 г. От тях: - търговски дела - частни производства	1671 бр. 1476 бр. 195 бр.

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Отдел "ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ, КОМУНИКАЦИЯ И СЪДЕБНА СТАТИСТИКА"
СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ 2023 г. СПРАВКА 1. Постъпления, завършени дела, висящи дела, допълнителни данни

1 / 4

ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ НА ВКС

ПОСТЪПЛЕНИЯ, ЗАВЪРШЕНИ ДЕЛА, ВИСЯЩИ ДЕЛА, ДОПЪЛНИТЕЛНИ ДАННИ

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ПЕРИОДА 01.01.2023 - 31.12.2023 . Справка 1

Справката е изготвена от отдел ИСКСС към ВКС. Вярност на резултатите е осигурена само и единствено съгласно дефинициите и обхвата описани в МЕТОДИКАТА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ във ВКС. Данните са достоверни до толкова, доколкото събитията са адекватно и своевременно отразени в Деловодната система на съда.

Несвършени дела в началото на периода

1.1.1	Несвършени касационни дела в началото на периода	1871
1.1.2	Несвършени частни производства в началото на периода	221
1.1.4	Несвършени дела в началото на периода	2092

Дела постъпили през отчетния период

1.2.1	Касационни дела постъпили през отчетния период	1385
1.2.2	Частни производства постъпили през отчетния период	789
1.2.4.1	Молби за отмяна	64
1.2.4.2	Спорове за подсъдност между общите и административните съдилища	0
1.2.4.4	Несъстоятелност	28
1.2.7	Дела постъпили през отчетния период	2174
1.5.10	Постъпили преписки в регистратурата	2408
1.5.11	Прекратени преписки	234

Всичко дела за разглеждане през отчетния период

1.2.8	Всичко за разглеждане касационни производства	3256
1.2.9	Всичко за разглеждане частни производства	1010
1.2.10	Всичко дела за разглеждане	4266

Свършени дела през отчетния период

1.3.1	Свършени касационни дела със съдебен акт по същество	313
1.3.2	Свършени частни производства	511
1.3.3	Свършени дела със съдебен акт по същество ОБЩО	824
1.3.5	Недопуснати до касационно обжалване дела	1486
1.3.6	Прекратени касационни дела	192
1.3.7	Прекратени частни производства	86
1.3.8	Прекратени дела ОБЩО	278
1.3.9	Свършени касационни дела	1775
1.3.10	Свършени частни производства	813
1.3.11	Свършени дела ОБЩО	2588
1.3.4	Дела разглеждани по чл.288 ГПК (общо)	1530

Несвършени дела в края на отчетния период

1.4.1	Несвършени касационни дела в края на периода	1476
1.4.2	Несвършени частни производства	195
1.4.4	Несвършени дела	1671

** Данните са общо за всички дела, образувани като търговски, като следва да се има предвид обстоятелството, че освен касационни търговски дела колегията разглежда второинстанционни дела по Закона за политическите партии, първоинстанционни дела по чл. 47 от Закона за международния търговски арбитраж и дела за отмяна по реда на чл. 303 и сл. от Гражданския процесуален кодекс.*

1. КАДРОВА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ

През отчетната 2023 г. Търговската колегия е ръководена от заместника на председателя на ВКС съдия Евгений Стайков. В рамките на колегията са обособени две отделения: Първо търговско – ръководено от председателя на отделението съдия Тотка Калчева, и Второ търговско – ръководено от председателя на отделението съдия Емилия Василева. Съставите в Търговската колегия на ВКС се председателстват от най-старшите съдии в колегията съобразно старшинството по чл. 237 ЗСВ. Председателите на съставите са съдии с дългогодишен стаж във Върховния касационен съд (повече от 10 години).

През 2023 г. Търговската колегия на ВКС (при щат от 30 съдии), функционира с девет постоянно действащи състава, включващи 24 титулярни съдии и 3 командировани съдии. На основание чл. 165, ал. 1, т. 1 ЗСВ, считано от 02.04.2023 г., поради пенсиониране е освободена от длъжност съдия Татяна Върбанова. Въз основа на решение на Съдийската колегия на ВСС на 19.04.2023 г. съдията Зорница Хайдукова е встъпила в длъжност „съдия във ВКС – Търговска колегия“.

Със заповеди на председателя на ВКС, считано от 25.09.2023 г., в Търговската колегия са командировани съдиите Красимир Машев, Мирослава Кацарска и Мария Бойчева. Заповедите за командироване на председателя на ВКС са съобразени изцяло с резултата от проведеното гласуване на предложения за командироване по време на Общото събрание на съдиите от Търговската колегия, състояло се на 07.07.2023 г. По този начин е спазена практиката, възприета от председателя на ВКС от предходните години, за реално осъществяване на принципа на самоуправление при решаване на кадрови въпроси, включително в рамките на съответните колегии на ВКС.

В края на отчетния период в Търговската колегия правораздават 30 съдии, от които 24 титуляри и 6 командировани съдии. Дейността на колегията е кадрово обезпечена с наличния съдийски щат, като предстои обявяване на конкурс за заемане на свободните длъжности, на които понастоящем има командировани съдии.

С Разпореждане № 42/18.08.2023 г. на ръководителя на колегията в двете отделения на Търговската колегия са обособени десет постоянни състава, считано от 01.01.2024 г., както следва:

В Първо отделение:

- I състав – Тотка Калчева, Вероника Николова, Мадлена Желева;
- II състав – Боян Балевски, Кристияна Генковска, Анжелина Христова;
- III състав – Елеонора Чаначева, Васил Христатиев, Елена Арнауцкова (командиrowана);
- IV състав – Ирина Петрова, Десислава Добрева, Мария Бойчева (командиrowана);
- V състав – Росица Божилова, Ивайло Младенов, Анна Ненова.

Във Второ отделение:

- I състав – Емилия Василева, Анна Баева, Зорница Хайдукова;
- II състав – Бонка Йонкова, Петя Хорозова, Иванка Ангелова (командиrowана);
- III състав – Камелия Ефремова, Бонка Йонкова, Иво Димитров (командиrowан);
- IV състав – Костадинка Недкова, Николай Марков, Красимир Машев (командиrowан);
- V състав – Евгений Стайков, Галина Иванова, Мирослава Кацарска (командиrowана).

2. ПОСТЪПЛЕНИЯ

а) Организация по образуване и насрочване на делата

През цялата 2023 г. в Търговската колегия на ВКС се работи по единните за трите колегии Правила за образуването и случайното разпределение и насрочване на делата във Върховния касационен съд, утвърдени със Заповед № 645/19.07.2022 г. на председателя на ВКС. Делата за открити и закрити заседания се насрочват и разглеждат в обичайните графици – ежемесечно всеки съдия (включително ръководителят на колегията и председателите на отделенията) участва най-малко в 1 открито съдебно заседание и в 3 закрити съдебни заседания. Както и в предходни години, ако естеството на делата налага това (дела по несъстоятелност, по Закона за политическите партии, бързи производства), тези дела допълват графичите с цел разглеждането им в предвидените в законите срокове. В резултат на предприетите от председателя на съда мерки за намаляване на срока за насрочване на касационните търговските дела в закрити заседания (чрез увеличаване на броя на съдиите и на съдебните състави в колегията и чрез възлагане разглеждането на част от делата по застраховки от Гражданската колегия) през изтеклата 2023 г. тези срокове са съществено съкратени – от средно около 12 месеца през 2022 г. до около 5 месеца през 2023 г.

И през 2023 г. Търговската колегия разполага с една заседателна зала, поради което продължава групирането на делата – отделно открити и закрити заседания, за оптималното използване на залата. Това налага създаването на двойни графици за открити съдебни заседания – насрочване на заседания на два състава в различни часове. През цялата година от ръководителя на колегията са изготвяни графици за дежурствата по молби по чл. 282 ГПК, които са спазвани стриктно от съдиите, в резултат на което не е допуснато

нито едно забавяне при произнасянето по исканията на касаторите за спиране изпълнението на въззивните осъдителни решения.

През отчетната година от председателите на отделенията стриктно и в срок са образувани касационните и частни производства. През периода на съдебната ваканция от 15 юли до 1 септември 2023 г. образуването и насрочването на касационните дела продължава без прекъсване. Постъпилите в регистратурата дела са обработвани незабавно, още в същия ден или най-късно на следващия ден, след въвеждане на необходимата входяща информация от деловодителите в електронната деловодна система.

От началото на 2023 г. започна работата си конкурсната комисия за провеждане на конкурс за повишаване в длъжност „съдия в апелативните съдилища – търговско отделение“, обявен с решение на СК на ВСС по Протокол № 31/26.07.2022 г. За участие в конкурса по документи бяха допуснати 200 кандидати. Всеки един от включените в конкурсната комисия основни членове: съдия Емилия Василева – председател на комисията, съдия Бонка Йонкова, съдия Анжелина Христова и съдия Васил Христатиев, трябваше да провери актовете по 1200 дела (на 200 кандидати по 6 дела, от които 3 – представени от съответния кандидат, и 3 – посочени от комисията), да провери резултатите от последните атестации и проверки от по-горестоящи органи на съдебната власт и Инспектората към ВСС, в резултат на което съвместно с останалите членове на комисията да класира кандидатите с мотивирано писмено становище. Ето защо, през отчетния период посочените четирима съдии от колегията са натоварени с огромна по обем дейност, ангажираща преобладаващата част от работното им време. С цел приключване на конкурса в разумен срок с разпореждане на ръководителя на колегията № 2/13.01.2023 г., на основание чл. 36, ал. 1 от Наредба № 1/09.02.2017 г. на ВСС вр. чл. 5 от Правилата за натовареност на съдиите от ВКС, за срок от един месец членовете на конкурсната комисия са изключени от разпределение като докладчици по частни търговски дела, по дела, образувани по Закона за политическите партии, по касационни търговски дела по чл. 625 – чл. 632 и чл. 710 ТЗ и са освободени от разпределение по дела в случаите по чл. 29, чл. 30 и чл. 35 от Правилата за образуване, случайно разпределение и насрочване на делата във ВКС. Посочените по-горе мерки, целящи намаляване натовареността на членовете на конкурсната комисия, са продължени с решения на Общото събрание на Търговската колегия от 16.02.2023 г. и от 07.07.2023 г. С Разпореждане № 43/18.09.2023 г. на ръководителя на колегията, въз основа на решението на ОСТК от 07.07.2023 г., членовете на конкурсната комисия са освободени от участие в закритите заседания за разглеждане на касационни дела по чл. 288 ГПК. Поради посочените обстоятелства е изготвен график за участие на останалите съдии от колегията в насрочените за съответните дати закрити заседания до края на 2023 г.

б) Брой на постъпилите дела, образуваните дела и средна натовареност на съдиите от Търговската колегия

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Отдел "ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ, КОМУНИКАЦИИ И СЪДЕБНА СТАТИСТИКА"
СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА 2023 г. Справка 6.1
Индивидуални параметри за магистратите - движение на делата

1 / 2

ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ НА ВКС ИНДИВИДУАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА МАГИСТРАТИТЕ - ДВИЖЕНИЕ НА ДЕЛАТА

СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ПЕРИОДА 01.01.2023 - 31.12.2023. Справка 6.1
Справката е изготвена от отдел ИСКСС към ВКС. Вярност на резултатите е осигурена само и единствено съгласно дефинициите и обхватът описани в МЕТОДИКАТА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ към ВКС. Данните са достоверни до толкова, доколкото събитията и обектите са адекватно и своевременно отразени в Деловодната система на съда

Магистрат	6.1	6.2	6.3	6.4	6.5	6.6	6.7	6.8	6.9	6.10	6.11	6.12	6.13	6.14	6.15	6.16	6.17	6.18	6.19	6.20	6.21	6.22	6.23.1	6.23.2	6.23.3	6.23	6.24	6.25
Евгений Стайков	38	0	38	23	0	23	8	0	8	238	34	28	5	0	5	41	0	41	19	0	19	2	8	46	4	54	34	36
Емил Васькова	54	3	57	28	0	28	11	2	13	174	30	21	3	0	3	35	2	37	34	1	35	0	12	46	99	58	17	68
Татяна Калчева	51	0	51	34	0	34	8	0	8	216	42	35	3	0	3	46	0	46	38	0	38	1	7	57	92	64	12	47
Елеонора Чанчева	62	9	71	52	35	87	10	18	28	220	66	72	5	2	7	73	34	107	40	10	50	0	12	136	0	148	10	88
Хамелия Ефремова	69	5	74	52	35	87	8	13	21	201	54	61	12	4	16	68	30	98	54	10	64	2	8	112	0	120	11	68
Бонка Йонкова	73	7	80	33	2	35	5	6	11	109	40	38	4	0	4	46	7	53	38	0	38	0	6	64	0	70	6	41
Боян Балиевски	66	10	76	50	35	85	20	28	48	204	62	59	6	2	8	74	41	115	42	4	46	2	19	132	0	151	20	67
Ирина Петрова	58	9	67	52	35	87	8	24	32	9	64	67	6	5	11	72	38	110	38	6	44	0	8	122	0	130	13	67
Росица Бонилкова	68	5	73	46	37	83	16	20	36	135	65	61	6	2	8	72	33	105	42	9	51	1	14	127	0	141	28	70
Костадинка Недкова	81	9	90	50	35	85	12	20	32	216	55	55	6	3	9	62	34	96	68	10	78	3	12	119	0	131	18	70
Петя Христова	89	11	100	47	37	84	18	30	48	47	58	49	8	4	12	69	40	109	67	8	75	0	18	131	0	149	16	74
Анна Баева	83	15	98	48	44	92	11	32	43	30	68	63	3	5	8	71	43	114	60	16	76	0	11	135	0	146	9	88
Вероника Николова	66	12	78	51	39	90	11	24	35	2	55	59	8	4	12	65	41	106	51	9	60	1	11	132	0	143	15	67
Николай Марков	71	11	82	47	34	81	17	25	42	3	62	61	4	3	7	71	39	110	46	5	51	0	17	128	0	145	17	64
Христиана Генкова	66	8	74	52	37	89	12	23	35	1	59	61	11	6	17	72	41	113	47	4	51	0	10	146	0	156	11	70
Людмила Цолова	66	7	73	58	34	92	5	20	25	71	61	68	12	2	14	73	34	107	53	8	61	0	5	143	0	148	34	77
Мадлена Желева	73	8	81	48	36	84	13	21	34	147	60	60	6	6	12	69	37	106	52	7	59	1	14	123	0	137	13	88
Анелия Христова	74	10	84	39	1	40	22	5	27	183	54	39	8	2	10	65	11	76	38	0	38	1	21	84	0	105	20	41
Васил Христанов	114	22	136	40	3	43	16	11	27	13	74	72	6	3	9	84	24	108	65	1	66	1	17	127	0	144	16	43
Галина Иванова	87	14	101	49	34	83	17	22	39	202	60	55	11	4	15	74	35	109	64	13	77	0	17	123	0	140	11	70
Десислава Добрева	78	19	97	55	34	89	13	35	48	149	81	80	12	2	14	74	48	122	58	5	64	6	13	141	0	154	15	66
Ивайло Младенов	69	5	74	46	35	81	0	16	16	4	27	33	1	3	4	28	25	53	88	15	103	0	0	66	0	66	3	88
Анна Никова	64	1	65	47	35	82	5	18	23	151	50	54	6	5	11	55	33	88	56	3	59	1	4	119	0	123	12	67
Зорница Хайдунова	0	0	0	54	30	84	4	17	21	54	31	29	5	1	6	36	20	56	62	12	74	1	4	78	0	82	8	56
Иванка Ангелова	68	4	72	47	42	89	14	29	43	145	61	55	7	4	11	71	38	109	44	8	52	0	14	128	0	142	12	69
Иво Димитров	68	7	75	53	34	87	11	19	30	190	62	60	7	5	12	70	32	102	53	9	62	1	10	108	0	118	11	72
Елена Арнаудова	65	4	69	47	36	83	13	19	32	152	57	53	8	5	13	66	32	98	49	9	58	0	13	124	0	137	18	68
Мирослава Нацарска	0	0	0	43	7	50	0	5	5	5	20	21	9	0	9	29	6	35	30	2	32	0	0	41	0	41	1	32
Красимир Машев	0	0	0	42	10	52	3	5	6	48	17	16	0	2	2	17	7	24	39	3	42	0	0	32	0	32	0	32
Мария Бойчева	0	0	0	52	11	63	0	1	1	8	16	17	2	1	3	18	3	21	40	8	48	0	0	26	0	26	0	26
Емил Марков	2	1	3							0																		
Татяна Върбанова	47	5	52	0	2	2	4	3	7	53	7	4	2	1	3	9	5	14				0	4	14	0	18	1	4
Дарина Проданова	1	0	1							0																		
Общо:	1871	221	2092	1385	789	2174	313	511	824	3380	1530	1486	192	86	278	1775	813	2588	1476	195	1671	24	309	3110	195	3419	362	1769

През 2023 г. година в Търговската колегия са поставени за разглеждане общо 4266 дела/преписки (през 2022 г. – 4846, през 2021 г. – 4653 бр., 2020 г. – 4313 бр., 2019 г. – 4570 бр.), което представлява намаление с 11,97% спрямо предходната година. От тях 2092 бр. са несвършени преписки към 01.01.2023 г. и 2408 бр. постъпили през цялата 2023 г.

През 2023 г. в регистратурата са постъпили 2408 бр. преписки, от които са образувани общо 2174 бр. дела (през 2022 г. – 2798 бр., 2021 – 3048 бр., 2020 г. – 2522 бр., 2019 г. – 3025 бр.), както следва: 1385 търговски дела (през 2022 г. – 1842 бр., 2021 г. – 1804 бр., 2020 г. – 1622 бр., 2019 г. – 1805 бр.), 789 частни производства (през 2022 г. – 956 бр., 2021 г. – 965 бр., 2020 г. – 900 бр., 2019 г. – 1220 бр.), а са прекратени 234 бр. (през 2022 г. – 361 бр., 2021 г. – 279 бр., 2020 г. – 357 бр., 2019 г. – 467 бр.).

В Първо търговско отделение, състоящо се от 15 съдии, са образувани общо 1158 дела (през 2022 г. – 1487 бр., 2021 г. – 1322 бр., 2020 г. – 1203 бр.,

2019 г. – 1372 бр.), от тях – 740 търговски (през 2022 г. – 1010 бр., 2021 г. – 853 бр., 2020 г. – 791 бр., 2019 г. – 846 бр.) и 418 частни производства (през 2022 г. – 477 бр., 2021 г. – 469 бр., 2020 г. – 412 бр., 2019 г. – 526 бр.). Във Второ отделение, състоящо се от 12 съдии (до 31.12.2023 г.), са образувани общо 1016 дела (през 2022 г. – 1311 бр., 2021 г. – 1447 бр., 2020 г. – 1319 бр., 2019 г. – 1653 бр.), от тях – 645 търговски (през 2022 г. – 832 бр., 2021 г. – 951 бр., 2020 г. – 831 бр., 2019 г. – 959 бр.) и 371 частни производства (през 2022 г. – 479 бр., 2021 г. – 496 бр., 2020 г. – 488 бр., 2019 г. – 694 бр.).

През 2023 г. ръководителят на Търговската колегия е постановил 57 бр. разпореждания, с които е регулирал и оптимизирал дейността на колегията. Разпорежданията могат да бъдат разделени в следните групи: разпореждания, с които се извършват промени в съдебните състави в съответствие с Правилата за образуване, случайно разпределение и насрочване на делата във ВКС; разпореждания, с които се утвърждават графици на съдебните състави за произнасяне по производствата по чл. 282 ГПК; разпореждания за заместване.

В хода на администриране на касационните дела се констатира, че въззивните съдилища продължават да са все по-прецизни по отношение на възложената им проверка по чл. 286 ГПК и задължението за връщане с разпореждане по чл. 286, ал. 2 ГПК на касационните жалби на посочените в процесуалните норми основания. Проверката в колегията за редовността на изпращаните от въззивните инстанции жалби в Търговската колегия на ВКС се извършва от председателите на отделения, а при тяхно отсъствие – от ръководителя на колегията. За отчетния период са постановени общо 207 броя разпореждания, с които са върнати делата на въззивния съд с конкретни указания (2022 г. – 337 бр., 2021 г. – 257 бр., 2020 г. – 317 бр., 2019 г. – 454 бр.). Като основания за връщане най-често продължават да се срещат: невнесена държавна такса или внесена в по-нисък размер; непредставено или нередовно адвокатско пълномощно за процесуално представителство пред ВКС в съответното производство или удостоверение за юридическа правоспособност.

При заведени в Търговската колегия искания по чл. 282, ал. 2 ГПК за спиране на изпълнението на въззивно решение те се администрат незабавно и след като се прецени редовността им, въз основа на разпореждане на председател на отделение за образуване, се пристъпва към електронно разпределение на докладчик и в рамките на същия ден се постановява определение от съдебния състав по искането. За 2023 г. са постъпили 68 броя искания за спиране на изпълнението на въззивно решение по чл. 282 ГПК, по които при констатирани редовни молби с приложени документи от съдебните състави са постановявани съдебни актове в рамките на същия ден на постъпване на искането. За сравнение броят им през 2022 г. е 130, а през 2021 г. – 88 броя. Наблюдава се намаление с 47,69% спрямо предходната година, което се дължи на насочването на молбите на застрахователите по чл. 282 ГПК към Гражданската колегия.

През цялата 2023 г. от съдиите докладчици са поставяни индекси на въззивните актове (решения и определения), подлежащи на индексирание съобразно Правилата за определяне и поставяне на индекси на съдебните

актове за резултатите от инстанционната проверка. След изменението на т. 8.1 от Правилата (прието с решение по Протокол № 31/03.10.2023 г.) индекси се поставят след касационния контрол и на първоинстанционния акт, в случай че въззивният акт е изцяло или частично отменен, изменен, обезсилен или обявен за нищожен, освен ако делото е върнато за ново разглеждане на въззивната инстанция.

в) Видове образувани дела според техния предмет

Посочената статистика в доклада се позовава на актуалната методика на отчитане на постъпленията на делата, основаваща се на данни от компютърната обработка, заложили в деловодната система на ВКС и в ЕИСС.

Общият брой на поставените за разглеждане в Търговската колегия на Върховния касационен съд дела (преписки) през 2023 г. е 4266 бр. (през 2022 г. – 4846 бр., 2021 г. – 4653 бр., 2020 г. – 4313 бр., 2019 г. – 4570 бр.), т. е. наблюдава се намаление с 11,97%.

От постъпилите през годината преписки в регистратурата са образувани в дела 2174 бр. (през 2022 г. – 2798 бр., 2021 г. – 2769 бр., 2020 г. – 2522 бр., 2019 г. – 3025 бр.), както следва:

- търговски дела – 1385 бр. (през 2022 г. – 1842 бр., 2021 г. – 1804 бр., 2020 г. – 1622 бр., 2019 г. – 1805 бр.);

- частни производства – 789 бр. (през 2022 г. – 956 бр., 2021 г. – 965 бр., през 2020 г. – 900 бр., през 2019 г. – 1220 бр.);

- прекратени с разпореждане – 234 бр. (през 2022 г. – 361 бр., 2021 г. – 279 бр., 2020 г. – 357 бр., 2019 г. – 467 бр.).

Запазва се тенденцията да преобладават търговските производства, докато процентът на прекратените преписки намалява.

Търговските дела са групирани по видове, както следва:

- по касационни жалби – 1293 бр. (през 2022 г. – 1747 бр., 2021 г. – 1712 бр., 2020 г. – 1526 бр., 2019 г. – 1635 бр.);

- по молби за отмяна на влезли в сила съдебни решения – 64 бр. (през 2022 г. – 54 бр., 2021 г. – 59 бр., 2020 г. – 55 бр., 2019 г. – 106 бр.);

- по иски молби с правно основание чл. 47 ЗМТА – 53 бр. (през 2022 г. – 42 бр., през 2021 – 38 бр., през 2020 г. – 51 бр., през 2019 г. – 51 бр.).

Образуваните дела по депозираните касационни жалби поддържат висок брой в сравнение с останалите производства. Броят на образуваните дела по молби за отмяна на влезли в сила съдебни решения е увеличен с 10 бр. в сравнение с 2022 г. или е налице ръст с 18,52%. С 15 повече са и делата, образувани по иски молби с правно основание чл. 47 ЗМТА, което означава ръст с 39,47%.

До 10.11.2022 г. делата по иски с правно основание чл. 405 КЗ, чл. 557, ал. 1, т. 1, КЗ и чл. 432, ал. 1 и чл. 226 КЗ (отм.) се образуват и разглеждат единствено в Търговската колегия на ВКС. Със Заповед № 836/10.11.2022 г. на председателя на ВКС цялото постъпление на производства с номенклатурни кодове: 3002491 – чл. 405 КЗ „Плащане на застрахователно обезщетение“; 3002493 – чл. 557, ал. 1, т. 1 КЗ „Обезщетение от фонда за вреди от неидентифицирано МПС“; 3002600 – чл. 226, ал. 1 КЗ „Пряк иск на увредения срещу застрахователя“ и 3002612 – чл. 432, ал. 1 КЗ

„Пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя“ е насочено от Търговската към Гражданската колегия за период от четири месеца. Заповедта е постановена с цел осигуряване на възможност за разглеждане на делата в Търговската колегия в разумни срокове, тъй като е констатирано значително удължаване на сроковете за насрочването на касационните дела за закрити заседания. Предвидено е ръководителите на Гражданската и Търговската колегии ежемесечно да проследяват дали се постига уравнение на датите за насрочване на закрити заседания в двете колегии, като в двумесечен срок обобщават и анализират статистическите данни относно постъплението, разпределението и насрочването на делата по производствата за заплащане на застрахователни обезщетения по преките искове на увреденото лице.

В резултат на изготвените анализи и обобщения на статистическите данни, свързани с посочените дела, със Заповед № 180/14.03.2023 г. и Заповед № 382/30.06.2023 г. на председателя на ВКС е продължено действието на Заповед № 836/10.11.2022 г. до 31.10.2023 г. Със Заповед № 896/31.10.2023 г. делата с номенклатурни кодове: 3002491 по искове по чл. 405 КЗ; 3002493 по искове по чл. 557, ал. 1, т. 1 КЗ; 3002600 по искове по чл. 226, ал. 1 КЗ и 3002612 по искове по чл. 432, ал. 1 КЗ са пренасочени отново към Търговската колегия за срок до 31.12.2023 г., а по отношение на периода 01.01.2024 г. – 01.03.2024 г. е предвидено равно разпределение на тези касационни дела между Търговската колегия и Втори поток на Гражданската колегия.

През предходните на отчетния период години най-голям брой на делата, образувани по касационни жалби в Търговската колегия, е именно по производствата за заплащане на застрахователни обезщетения по преките искове на увреденото лице. Насочването на тези дела към Гражданската колегия изцяло за периода от 01.01.2023 г. до 31.10.2023 г. обуславя намалението на броя на образуваните в Търговската колегия касационни дела и частни производства по чл. 274, ал. 2 и 3 ГПК и чл. 282 ГПК. Образуваните по преки искове на застрахования срещу застрахователя през 2023 г. касационни дела са общо 73 бр., докато през 2022 г. са 500. Броят на образуваните частни производства по частни и частни касационни жалби през 2023 г. е общо 789 бр., докато през 2022 г. е 820 броя.

Със Заповед № 131/01.03.2024 г., имайки предвид докладите на ръководителите на Гражданската и Търговската колегии и данните за сроковете, в които се насрочват делата по чл. 288 ГПК, председателят на ВКС формира извод, че към 01.03.2024 г. е постигната целта на Заповед № 836/10.11.2022 г. за осигуряване на възможност за разглеждане на делата в Търговската колегия в разумни срокове. Със заповедта от 01.03.2024 г. е преустановено действието на Заповед № 836/10.11.2022 г., Заповед № 180/14.03.2023 г., Заповед № 382/30.06.2023 г. и Заповед № 896/31.10.2023 г., като, считано от 01.03.2024 г., всички търговски дела по Кодекса за застраховането се образуват и разглеждат в Търговската колегия съобразно утвърденото принципно разпределение на делата между Гражданската и Търговската колегии.

Относно делата, образувани по касационни жалби

Както бе посочено, за шеста поредна година най-голям е броят на делата, образувани по преки искиове на застрахования срещу застрахователя по чл. 226, ал. 1 КЗ (отм.) и чл. 432, ал. 1 КЗ – общо 73 бр. (през 2022 г. – 500 бр., 2021 г. – 337 бр., 2020 г. – 410 бр., 2019 г. – 350 бр.). Делата, свързани със застрахователните правоотношения, са намалели със 72,4% в сравнение с предходната година – 175 бр. (2022 г. – 634 бр., 2021 г. – 705 бр., 2020 г. – 500 бр., 2019 г. – 455 бр.), което намаление е свързано с действието на цитираните по-горе заповеди на председателя на ВКС. Броят на делата извън тези по чл. 432, ал. 1 КЗ е, както следва: 35 бр. по 288 КЗ (отм.), 11 бр. по чл. 557 КЗ (2022 г. – 35 бр., 2021 г. – 42 бр., 2020 г. – 29 бр., 2019 г. – 29 бр.), 4 бр. по чл. 208 КЗ (отм.) и чл. 386 КЗ (2022 г. – 5 бр., 2021 г. – 12 бр., 2020 г. – 22 бр., 2019 г. – 31 бр.). Образованите дела по чл. 558, ал. 5 КЗ са 2 бр. (2022 г. – 13 бр., 2021 г. – 6 бр., 2020 г. – 2 бр., 2019 г. – 1 бр.), чл. 435 КЗ – 1 бр. (2022 г. – 1 бр., 2021 г. – 0 бр., 2020 г. – 2 бр., 2019 г. – 1 бр.), чл. 288, ал. 12 КЗ (отм.) – 10 бр. (2022 г. – 10 бр., 2021 г. – 2 бр., 2020 г. – 2 бр., 2019 г. – 3 бр.), чл. 405 КЗ – 10 бр. (2022 г. – 20 бр., 2021 г. – 18 бр., 2020 г. – 12 бр., 2019 г. – 6 бр.), чл. 557, ал. 1, т. 1 КЗ – 11 бр. (2022 г. – 25 бр., 2021 г. – 34 бр., 2020 г. – 16 бр.).

Със 111 броя по-малко в сравнение с 2022 г. са постъпилите и образувани дела по касационни жалби, свързани с изпълнителното производство – общо 100 бр. (2022 г. – 211 бр., 2021 г. – 137 бр., 2020 г. – 175 бр., 2019 г. – 229 бр.), което представлява намаление с 52,61%. От тях най-голям е броят на делата по чл. 422 вр. чл. 415 ГПК – 85 бр. (през 2022 г. – 183 бр., 2021 г. – 113 бр., 2020 г. – 149 бр., 2019 г. – 205 бр.).

Образованите през годината касационни дела, свързани с приложението на Закона за задълженията и договорите, са 392 бр., което представлява намаление с 47 бр. спрямо предишната година (през 2022 г. – 439 бр., 2021 г. – 584 бр., 2020 г. – 436 бр., 2019 г. – 516 бр.) или 10,71% намаление. Намаление с 22,6% спрямо 2022 г. се констатира и при делата по искиове за изпълнение на договори или за заплащане на обезщетения/неизпълнение на договорни задължения по чл. 79, ал. 1 ЗЗД – 137 бр. (през 2022 г. – 177 бр., 2021 г. – 195 бр., 2020 г. – 155 бр., 2019 г. – 203 бр.), както и намаление с 26,39% по делата по чл. 55 ЗЗД – 53 бр. (през 2022 г. – 72 бр., 2021 г. – 64 бр., 2020 г. – 75 бр., 2019 г. – 72 бр.).

С 9,47% повече в сравнение с предходната година са делата, свързани с търговската несъстоятелност – общо 104 бр. (през 2022 г. – 95 бр., 2021 г. – 132 бр., 2020 г. – 108 бр., 2019 г. – 138 бр.). От тях по молби за откриване на производство по несъстоятелност са образувани 29 дела (през 2022 г. – 27 бр., 2021 г. – 15 бр., 2020 г. – 19 бр., 2019 г. – 26 бр.), искиове за нищожност на действия и сделки по чл. 646 ТЗ – 4 бр., (през 2022 г. – 5 бр., 2021 г. – 12 бр., 2020 г. – 1 бр., 2019 г. – 4 бр.). Намален е в сравнение с 2022 г. броят на отменителните искиове по чл. 647 и чл. 649 ТЗ – 15 бр. (през 2022 г. – 18 бр., 2021 г. – 40 бр., 2020 г. – 19 бр., 2019 г. – 25 бр.), а установителните искиове по чл. 694 ТЗ са увеличили броя си – 49 бр. (през 2022 г. – 45 бр., 2021 г. – 45 бр., 2020 г. – 36 бр., 2019 г. – 53 бр.).

Образуваните през годината дела по Закона за банковата несъстоятелност са намалели с 5 бр. и през 2023 г. техният брой е 27 (през 2022 г. – 32 бр., 2021 г. – 18 бр., 2020 г. – 41 бр., 2019 г. – 25 бр.). Едно дело е образувано по чл. 60а, ал. 1 ЗБН (през 2022 г. – 3 бр., 2021 г. – 5 бр., 2019 г. – 9 бр.).

През 2023 г. са образувани 64 бр. дела по молба за отмяна на влязло в сила решение, което представлява увеличение с 18,52% в сравнение с предходната година (през 2022 г. – 54 бр., 2021 г. – 59 бр., 2019 г. – 106 бр.). Образувано е 1 дело по чл. 23, ал. 1 Закона за гарантиране на влоговете в банките (отм.) (през 2022 г. – 2 бр., 2021 – 2 бр., 2020 г. – 1 бр., 2019 г. – 1 бр.). По Закона за юридическите лица с нестопанска цел са образувани 13 бр. дела, докато за 2022 г. техният брой е 7.

Намалял е броят на делата, образувани по Закона за кооперациите – 10 бр. (през 2022 г. – 18 бр., 2021 г. – 14 бр., 2020 г. – 10 бр., 2019 г. – 11 бр.), както и броят на делата по Закона за публичните предприятия – 2 бр. (през 2022 г. – 7 бр., 2021 г. – 8 бр., 2020 г. – 4 бр., 2019 г. – 7 бр.). Леко увеличение се наблюдава при броя на делата по Закона за авторското право и сродните му права – 10 бр. за 2023 г. (през 2022 г. – 8 бр., 2021 г. – 10 бр., 2020 г. – 7 бр., 2019 г. – 7 бр.), както и при броя на делата по Данъчно-осигурителния кодекс – 13 бр. (през 2022 г. – 10 бр., 2021 г. – 15 бр., 2020 г. – 8 бр., 2019 г. – 8 бр.) и по Закона за защита на потребителя – 3 бр. (през 2022 г. – 2 бр., 2021 г. – 3 бр., 2020 г. – 5 бр., 2019 г. – 6 бр.).

Съотношението между допуснати до касационно разглеждане дела спрямо постановените откази за допускане до касационно обжалване заедно с прекратените е 17,92%. За предходните отчетни периоди това съотношение е: през 2022 г. – 26,89%, 2021 г. – 24,02%, 2020 г. – 13,22%, 2019 г. – 22,70%. От 1775 общо свършени касационни дела през годината допуснати до касационно обжалване са 318 бр. (през 2022 г. – 352 бр., 2021 г. – 277 бр., 2020 г. – 204, 2019 г. – 357 бр.). Постановени са 1265 определения, с които е отказано допускане до касационно разглеждане и са прекратени 192 дела, с оглед на което недопуснатите до касационно обжалване дела заедно с прекратените дела са 1457 бр. (през 2022 г. – 1309 бр., 2021 г. – 1153 бр., 2020 г. – 1543 бр., 2019 г. – 1216 бр.).

Въз основа на постъпили частни и частни касационни жалби са образувани 789 бр. частни производства (през 2022 г. – 820 бр., 2021 г. – 965 бр., 2020 г. – 1007 бр., 2019 г. – 1220 бр.). Свършените частни производства, предмет на регламентация по чл. 274, ал. 2 ГПК, са 391 бр. (през 2022 г. – 417 бр., 2021 г. – 505 бр., 2020 г. – 492 бр., 2019 г. – 594 бр.), а по чл. 274, ал. 3 ГПК са 320 бр. (през 2022 г. – 403 бр., 2020 г. – 332 бр., 2019 г. – 557 бр.). Запазва се почти същото съотношение свършени частни производства с акт по същество (511 бр.) спрямо общо свършени частни производства през годината (813 бр.) – 62, 85% (през 2022 г. – 62,24%, 2021 г. – 63,09%, 2020 г. – 63,08%, 2019 г. – 61,82%).

В колегията са постъпили 3 бр. искания по чл. 23 ГПК за определяне на друг равен по степен съд поради отвод (през 2022 г. – 1 бр., 2021 г. – 2 бр., 2020 г. – 1 бр., 2019 г. – 1 бр.) и 2 бр., свързани със спор за подсъдност по чл. 122 ГПК (през 2022 г. – 2 бр., 2021 г. – 4 бр., 2020 г. – 2 бр., 2019 г. – 2 бр.).

Съдиите от Търговската колегия на ВКС са се произнесли по 4 молби за определяне на срок при бавност през 2023 г. (през 2022 г. – 3 бр., 2021 г. – 4 бр., 2020 г. – 0 бр., 2019 г. – 2 бр.).

Пред тричленни състави на Търговската колегия през 2023 г. са постъпили 64 молби с правно основание чл. 303 и чл. 304 ГПК за отмяна на влезли в сила актове на съдилищата (през 2022 г. – 54 бр., 2021 г. – 59 бр., 2020 г. – 56 бр., 2019 г. – 106 бр.). Спрямо общия брой постъпващи и образувани в колегията дела производства за отмяна на влезли в сила съдебни актове представляват около 2,94% (през 2022 г. – 2% , 2021 г. – 2,13%, 2020 г. – 2,22%, 2019 г. – 3,50%).

3. ПРОВЕДЕНИ ЗАСЕДАНИЯ И ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА

а) Насрочени в открито съдебно заседание

Към 01.01.2023 г. в Търговската колегия са останали несвършени общо 2092 дела (през 2022 г. – 2048 бр., 2021 г. – 1884 бр., 2020 г. – 1791 бр., 2019 г. – 1545 бр.). От тях висящи са 1871 търговски дела (през 2022 г. – 1742 бр., 2021 г. – 1544 бр., 2020 г. – 1497 бр., 2019 г. – 1268 бр.) и 221 частни производства (през 2022 г. – 306 бр., 2021 г. – 340 бр., 2020 г. – 294 бр., 2019 г. – 277 бр.).

През 2023 г. постъпленията от образувани дела на съдиите са средно по 32,88 бр. (през 2022 г. – 40 бр., 2021 г. – 40,20 бр., 2020 г. – 37,50 бр., 2019 г. – 51 бр.) частни дела, разпределени измежду 24 съдии, и по 51,30 бр. (през 2022 г. – 68,22 бр., 2021 г. – 75,17 бр., 2020 г. – 68 бр., 2019 г. – 75 бр.) касационни дела, разпределени измежду 27 съдии, което прави средно по около 85 бр. (през 2022 г. – 109 бр., 2021 г. – 115 бр., 2020 г. – 105 бр., 2019 г. – 126 бр.) постъпили и образувани дела през отчетния период, разпределени измежду всички съдии.

Заедно с останалите от 2022 г. висящи дела от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. в Търговската колегия са поставени за разглеждане общо 4266 броя дела (през 2022 г. – 4648 бр., 2021 г. – 4653 бр., 2020 г. – 4313 бр., 2019 г. – 4570 бр.). Тези дела са разпределени на 27 съдии от колегията (през 2022 г. – 27, 2021 г. – 24, 2020 г. – 24, 2019 г. – 24), което означава средно по 158 бр. образувани дела на производство на съдия (през 2022 г. – 180 бр., 2021 г. – 194 бр., 2020 г. – 180 бр., 2019 г. – 190 бр.), като при изчислението не се съобразяват намаленото процентно натоварване на председателя на колегията и на двамата председатели на отделения.

От образуваните след щателна проверка от председателите на отделения в Търговската колегия през 2023 г. общо 2174 дела (през 2022 г. – 2798 бр., 2021 г. – 2769 бр., 2020 г. – 2522 бр., 2019 г. – 3025 бр.) в открито съдебно заседание са насрочени 688 бр. (през 2022 г. – 421 бр., 2021 г. – 435 бр., 2020 г. – 427 бр., 2019 г. – 442 бр.). От насрочените дела по обективни причини са отложени общо 24 дела (през 2022 г. – 43 бр., 2021 г. – 72 бр., 2020 г. – 69 бр., 2019 г. – 77 бр.)

Все по-рядко се отлагат дела от открито заседание. През 2023 г. отложените дела представляват 6,63% спрямо общия брой на обявените за

решаване дела. За сравнение през 2022 г. са 10%, 2021 г. – 16,55%, 2020 г. – 16,16%, 2019 г. – 17,42%.

През отчетния период до постановяване на решения по висящи тълкувателни дела са спрени 27 производства (през 2022 г. – 47 бр., 2021 г. – 32 бр., 2020 г. – 32 бр., 2019 г. – 55 бр.).

б) Свършени дела

През 2023 г. в Търговската колегия са свършени 2588 дела (през 2022 г. – 2686 бр., 2021 г. – 2562 бр., 2020 г. – 2407 бр., 2019 г. – 2765 бр.), приключили с решение или определение на съдебен състав.

В Търговската колегия е отчетено провеждането на общо 2131 заседания по дела (през 2022 г. – 2036 бр., 2021 г. – 1959 бр., 2020 г. – 1921 бр., 2019 г. – 1920 бр.). Съдиите от колегията са провели общо 362 открити съдебни заседания (през 2022 г. – 421 бр., 2021 г. – 435 бр., 2020 г. – 526 бр., 2019 г. – 442 бр.), а закритите заседания са общо 1769 (през 2022 г. – 1615 бр., 2021 г. – 1524 бр., 2020 г. – 1395 бр., 2019 г. – 1478 бр.).

Постановените от съдиите в колегията съдебни актове са:

- съдебни решения: 309 бр. (през 2022 г. – 346 бр., 2021 г. – 353 бр., 2020 г. – 326 бр., 2019 г. – 353 бр.);

- съдебни определения: 3110 бр. (през 2022 г. – 3115 бр., 2021 г. – 2957 бр., 2020 г. – 2849 бр., 2019 г. – 3329 бр.).

Свършените дела със съдебен акт по същество общо са 824 бр. (през 2022 г. – 990 бр., 2021 г. – 991 бр., 2020 г. – 864 бр., 2019 г. – 1094 бр.), от тях:

- касационните дела с акт по същество са 313 бр. (през 2022 г. – 352 бр., 2021 г. – 368 бр., 2020 г. – 336 бр., 2019 г. – 357 бр.);

- частните дела по чл. 274 ГПК с акт по същество са 511 бр. (през 2022 г. – 638 бр., 2021 г. – 623 бр., 2020 г. – 528 бр., 2019 г. – 737 бр.).

От разгледаните общо касационни дела (КЖ+ЧКЖ), недопуснатите до касационно обжалване са 1486 дела (през 2022 г. – 1468 бр., 2021 г. – 1415 бр., 2020 г. – 1366 бр., 2019 г. – 1485 бр.).

През отчетния период са прекратени общо 278 дела (през 2022 г. – 228 бр., 2021 г. – 156 бр., 2020 г. – 177 бр., 2019 г. – 186 бр.), от които касационни – 192 бр. (през 2022 г. – 145 бр., 2021 г. – 93 бр., 2020 г. – 116 бр., 2019 г. – 119 бр.), и частни – 86 бр. (през 2022 г. – 83 бр., 2021 г. – 63 бр., 2020 г. – 61 бр., 2019 г. – 67 бр.).

Съотношението на броя на постановените в колегията съдебни актове – решения и определения – 3419 бр. (през 2022 г. – 3461 бр., 2021 г. – 3310 бр., 2020 г. – 3250 бр., 2019 г. – 3682 бр.), спрямо общия брой на съдиите в колегията – 27 (през 2022 г. – 27, 2021 г. – 24, 2020 г. – 24, 2019 г. – 24), води до извод за постановяване средно от един съдия в Търговската колегия на 127 броя съдебни актове през 2023 г. (през 2022 г. – 128 бр., 2021 г. – 138 бр., 2020 г. – 135 бр., 2019 г. – 153 бр.).

Съобразно общия брой свършени дела през годината – 2588 (през 2022 г. – 2686 бр., 2021 г. – 2562 бр., 2020 г. – 2407 бр., 2019 г. – 2765 бр.), спрямо броя на съдиите в Търговската колегия следва, че всеки съдия е разгледал средно по 96 дела (през 2022 г. – 99,5 бр., 2021 г. – 107 бр., 2020 г. – 100 бр., 2019 г. – 115 бр.).

Не без значение е и обстоятелството, че по едно дело е възможно постановяване на повече от един съдебен акт, предвид производството по допускане на касационно обжалване, както и комбиниране на касационна жалба с частна жалба, които са били образувани в кориците на едно търговско дело. Тази специфика в образуванияте търговски дела обуславя и различния среден брой на делата – 96 бр., разглеждани от всеки един съдия от Търговската колегия, и големия среден брой на актовете, постановени от един съдия – 127 (през 2022 г. – 128 бр., 2021 г. – 138 бр., 2020 г. – 135 бр., 2019 г. – 172 бр.).

Приключилите със съдебен акт частни производства са 813 бр. (през 2022 г. – 1025 бр., 2021 г. – 975 бр., 2020 г. – 837 бр., 2019 г. – 1192 бр.) или на всеки един съдия, разглеждащ частни производства (24 души), се падат средно по 34 бр. разгледани и решени частни дела (през 2022 г. – 43 бр., 2021 г. – 41 бр., 2020 г. – 40 бр., 2019 г. – 60 бр.).

Натовареността на съдиите от Търговската колегия може да се проследи за периода 2019 – 2023 г. в приложената таблица, като се има предвид, че в колегията през 2019 г. правораздават 21 съдии, а през 2023 г. – 27 съдии.

Година	Постъпили	Образувани	Насрочени в открито заседание	Свършени	Допуснати до касац. обжалване	Натовареност брой актове	Натовареност брой дела
2023	2408	2174	362	2588	688	127	96
2022	3159	2798	421	2686	289	141	104
2021	3048	2769	453	2562	257	138	107
2020	2879	2522	427	2407	264	135	100
2019	3492	3025	442	2765	357	172	115

4. ДЕЙНОСТ ПО УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА. ПРОЗРАЧНОСТ НА ПРАВОРАЗДАВАНЕТО

а) Постановени тълкувателни решения

През 2023 г. от Общото събрание на Търговската колегия на (ОСТК на ВКС) са постановени решения по 3 тълкувателни дела.

С Тълкувателно решение № 1/14.03.2023 г., постановено по Тълкувателно дело № 1/2022 г. на ОСТК на ВКС, е отклонено предложението на председателя на ВКС от 17.02.2022 г. за приемане на тълкувателно решение по въпроса, отправен от Инспектората към Висшия съдебен съвет, а именно: „Какви обстоятелства съдят трябва да изследва и да вземе предвид при разглеждане на исканията в производствата по чл. 536, ал. 1 ГПК вр. чл. 19 ЗТРРЮЛНЦ?“.

С Тълкувателно решение № 2/14.03.2023 г., постановено по Тълкувателно дело № 2/2022 г. на ОСТК на ВКС, е даден отговор на следния въпрос: „Основание ли е за спиране по реда на чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК на производството по искове с правно основание чл. 57 от Закона за промишления дизайн във връзка с нарушение на правата върху промишлен

дизайн наличието на висящо пред административен съд производство по обжалване на решението на председателя на Патентното ведомство на Република България за заличаване на регистрацията на същия промишлен дизайн?“.

С Тълкувателно решение № 1/31.05.2023 г., постановено по Тълкувателно дело № 1/2020 г. на ОСТК на ВКС, са дадени отговори на следните въпроси:

„1а. По какъв ред се прекратява еднолично дружество с ограничена отговорност при смърт на едноличния собственик на капитала и управител на дружеството и бездействие на наследниците му?

2а. Допустим ли е иск по чл. 74, ал. 1 ТЗ за отмяна на решение на общо събрание на съдружниците в ООД за освобождаване на управител, ако по предходна точка на дневния ред е прието решение за изключване на управителя като съдружник?

3а. Приложима ли е санкцията по чл. 126 ТЗ по отношение на съдружник за действия, визирани в чл. 126, ал. 3, т. 1 – 3 ТЗ, но извършени от него в качеството му на управител, или отговорността му може да бъде реализирана само по реда на чл. 145 ТЗ?

4а. Кой е легитимиран да получи уведомлението на управителя за заличаването му по реда на чл. 141, ал. 5 ТЗ?

5а. Легитимиран ли е напускащият по реда на чл. 125, ал. 2 ТЗ съдружник сам да заяви вписване в ТРРЮЛНЦ на прекратяване на участието му в ООД в случай на бездействие на органите на дружеството по приемане на решение за освободените му дялове и вписване на промяната в търговския регистър?

6а. Какви са правомощията на съда при обжалване на отказ по чл. 25 ЗТРРЮЛНЦ в хипотезата на липса на указания по чл. 22, ал. 5 ЗТРРЮЛНЦ от длъжностното лице по регистрацията?

7а. Следва ли да се извърши вписване в ТРРЮЛНЦ на разпоредителна сделка с дружествени дялове по чл. 129, ал. 2 ТЗ при наличие на невписани предходни разпоредителни сделки или вписан заповест?

7б. Отрицателната предпоставка по чл. 129, ал. 1, изр. 2 ТЗ приложима ли е при прехвърляне на дружествени дялове между съдружници?

8а. Допустимо ли е по реда на чл. 25 ЗТРРЮЛНЦ да бъдат обжалвани други актове на длъжностните лица по регистрацията, отразени в електронните регистри, извън отказите, постановени по подадени заявления за вписване, заличаване и обявяване на актове?“.

От Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии през 2023 г. са постановени 6 тълкувателни решения.

Тълкувателно решение № 3/2021 г. от 13.01.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 3/2021 г., образувано с разпореждане от 10.11.2021 г. на председателя на Върховния касационен съд по Определение № 60150/08.10.2021 г. по гр. д. № 3533/2020 г., I г. о., по чл. 292 ГПК, поради констатирана противоречива практика на състави на ВКС по следния въпрос: „Дали причинените от деликт пропуснати ползи трябва да бъдат доказани със сигурност, както трябва да бъдат доказани със сигурност пропуснатите

ползи, причинени от неизпълнение на договорно задължение?“. По делото са проведени 2 заседания, като първото заседание е от 03.11.2022 г., а второто – от 02.06.2022 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Причинените от деликт пропуснати ползи трябва да бъдат доказани със сигурност, както трябва да бъдат доказани със сигурност пропуснатите ползи, причинени от неизпълнение на договорно задължение“. Решението е подписано с две особени мнения.

Тълкувателно решение № 7/2020 г. от 13.01.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 7/2020 г., образувано с разпореждане на председателя на Върховния касационен съд от 03.12.2020 г. на основание чл. 128, ал. 1 вр. чл. 124, ал. 1, т. 2 ЗСВ по следния въпрос, по който е констатирано наличието на противоречива съдебна практика: „Задължителни или факултативни необходими другари са страните по договор в производството по предявен от трето лице иск за нищожност на договора?“. По делото са проведени 2 заседания, като първото заседание е от 17.11.2022 г., а второто – от 12.05.2022 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Страните по договор са задължителни необходими другари в производството по предявен от трето лице иск за нищожност на договора“. Решението е подписано с едно особено мнение.

Тълкувателно решение № 3/2020 г. от 28.03.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 3/2020 г., образувано с разпореждане на председателя на ВКС от 20.02.2020 г. на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ по искане на председателя на Висшия адвокатски съвет поради констатирана противоречива съдебна практика на ВКС, постановена по реда на чл. 290 ГПК, за постановяване на тълкувателно решение по следния правен въпрос: „От кой момент поражда действие отмяната на ППВС № 3/18.11.1980 г., извършена с т. 10 от ТР № 2/26.06.2015 г. по тълк. д. № 2/2013 г. на ОСГТК на ВКС, и прилага ли се последното за вземания по изпълнително дело, което е образувано преди приемането му?“. В проведено на 17.02.2022 г. заседание на ОСГТК е прието, че се налага редактиране на въпроса, по който да бъде дадено задължително тълкуване, в следния смисъл: „Прилага ли се нормата на чл. 115, ал. 1, б. „ж“ ЗЗД в изпълнителния процес по изпълнителни дела за събиране на вземания, образувани до приемането на 26.06.2015 г. на Тълкувателно решение № 2/26.06.2015 г. по тълк. д. № 2/2013 г., ОСГТК, ВКС?“. По делото са проведени 5 заседания, като първото е през 2020 г., второто – през 2021 г., две заседания – през 2022 г., и още едно – през 2023 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Погасителната давност не тече, докато трае изпълнителният процес относно вземането по изпълнителни дела, образувани до приемането на 26.06.2015 г. на Тълкувателно решение № 2/26.06.2015 г. по т. д. № 2/2013 г., ОСГТК, ВКС“. Тълкувателното решение е подписано с две особени мнения.

Тълкувателно решение № 1/2022 г. от 20.04.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 1/2022 г., образувано с разпореждане от 27.01.2022 г. на и. ф. председател на Върховния касационен съд на основание чл. 124, ал. 1, т. 2 ЗСВ за постановяване на тълкувателно решение поради констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС по следния правен въпрос: „Какво е правното основание на предявен срещу

Държавата иск за заплащане на сума – платена (удържана и внесена в държавния бюджет) такса по силата на чл. 35а ЗЕВИ, предвид обявяването на нормата за противоконституционна и неизпълнение на задължението на Народното събрание по чл. 22, ал. 4 ЗКС да отстрани настъпилите от приложението на тази разпоредба неблагоприятни правни последици – непозволено увреждане или неоснователно обогатяване?“. По делото са проведени 2 заседания, като първото е през 2022 г., а второто – през 2023 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Правното основание на предявен срещу Държавата иск за заплащане на сума – платена (удържана и внесена в държавния бюджет) такса по силата на чл. 35а ЗЕВИ, предвид обявяването на нормата за противоконституционна и неизпълнение на задължението на Народното събрание по чл. 22, ал. 4 ЗКС да отстрани настъпилите от приложението на тази разпоредба неблагоприятни правни последици, е непозволено увреждане – чл. 49 ЗЗД“. Тълкувателното решение е подписано с едно особено мнение.

Тълкувателно решение № 4/2020 г. от 09.05.2023 г. е постановено по Тълкувателно дело № 4/2020 г., образувано с разпореждане на председателя на Върховния касационен съд от 07.08.2020 г. на основание чл.128, ал. 1 вр. чл. 124, ал. 1, т. 2 ЗСВ по следния въпрос, по който по реда на чл. 292 ГПК е констатирано наличието на противоречива съдебна практика на състави на ВКС, а именно: „Може ли съдът, сезиран с иск по чл. 19, ал. 3 ЗЗД на купувача, който не е изплатил напълно договорената цена, да обяви за окончателен по реда и при условията на чл. 362, ал. 1 ГПК предварителен договор за покупко-продажба, съдържащ уговорка, че окончателният договор ще се сключи след заплащане на цялата цена?“. По делото са проведени 5 заседания, като първото е през 2021 г., 3 – през 2022 г., и едно – през 2023 г. По поставения за тълкуване въпрос е постановен следният диспозитив: „Съдът, сезиран с иск по чл. 19, ал. 3 ЗЗД на купувача, който не е изплатил напълно договорената цена, може да обяви за окончателен по реда и при условията на чл. 362, ал. 1 ГПК предварителен договор за покупко-продажба, съдържащ уговорка, че окончателният договор ще се сключи след заплащане на цялата цена“.

С Тълкувателно решение № 1/2023 г. от 21.11.2023 г. по Тълкувателно дело № 1/2023 г. се отклонява предложението на състав на Върховния касационен съд по чл. 292 ГПК за постановяване на тълкувателно решение по въпросите: „1. Участието на съдия в предходно дело, по което е взето становище по същите доказателства, представени и по настоящото висящо дело, или е налице произнасяне по въпрос, релевантен за изхода на висящото дело, основание ли е за отвод по чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК? 2. Налице ли е порок и какъв на съдебно решение, постановено от съдебен състав при наличие на обстоятелства по чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК?“. Първият въпрос се отклонява по съображението, че основанията за отвод по чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК е условно по своя характер и подлежи на установяване във всеки конкретен случай, въз основа на данните по делото, закона и вътрешното убеждение на съдебния състав, поради което формирането на задължителна съдебна практика би могло да пречат осъществяването на основната задача и цел на разпоредбата. По втория въпрос е отречено сочената като противоречива

практика по съществото си да е такава, различието на изводите на съда се дължи на различните факти по всяко от делата, а не на противоречиво прилагане на закона.

б) Образувани тълкувателни дела

През 2023 г. в Търговската колегия на 18.04.2023 г. е образувано Тълкувателно дело № 1/2023 г. на ОСТК на ВКС по следните въпроси:

„1. Компетентен ли е арбитражният съд при прехвърляне на вземане да разглежда и решава спорове между приобретателя на вземането и длъжника на това вземане по силата на арбитражно споразумение/клауза, сключена между прехвърлителя и длъжника?

2. За сключване на арбитражно споразумение, което е част от материалноправния договор, достатъчно ли е упълномощаването за сключване на този договор или е необходимо и изрично овластяване за сключване на арбитражното споразумение?“.

Тълкувателното решение по Тълкувателно дело № 1/2023 г. на ОСТК на ВКС е постановено на 21.02.2024 г.

Пред Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии през 2023 г. са образувани 3 тълкувателни дела.

Тълкувателно дело № 1/2023 г. е приключено с отклоняване на предложението за постановяване на тълкувателно решение, описано по-горе.

Тълкувателно дело № 2/2023 г. е образувано с разпореждане на председателя на Върховния касационен съд от 09.03.2023 г. за приемане на тълкувателно решение по въпроси, поставени в предложението на председателя на Висшия адвокатски съвет, и поради констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС по следните въпроси: „1. В случай на множество солидарни длъжници в изпълнителното производство може ли перемпция да настъпи само по отношение на тези от тях, срещу които не са предприемани изпълнителни действия в продължение на две години, и независимо от това, че в същия период изпълнителни действия са предприемани срещу останалите длъжници, или за настъпване на перемпцията трябва да е налице бездействие на вискателя по отношение на всеки от солидарните длъжници в производството? 2. Необходимо ли е съгласие на присъединените вискатели в изпълнителното производство при направено искане от първоначалния вискател за спиране/прекратяване в хипотезата на чл. 423, ал. 1, т. 2, респективно чл. 433, ал. 1, т. 2 ГПК? 3. Погасителната давност прекъсва ли се от изпълнително действие, извършено по изпълнително дело, по което е настъпила перемпция?“.

Тълкувателно дело № 3/2023 г. е образувано с разпореждане от 07.06.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд във връзка с констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС по въпроса: „При уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи откога тече съгласно чл. 114 ЗЗД давностният срок за главницата и/или за възнаградителните лихви – от датата на падежа за всяка вноска или от настъпване на изискуемостта на целия дълг, включително в хипотеза на

предсрочна изискуемост?“. С разпореждане от 25.10.2023 г. на председателя на Върховния касационен съд е допълнено разпореждането за образуване на тълкувателното дело със следните въпроси във връзка с констатирана противоречива практика на ВКС: „1. При уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи необходимо ли е за възникване на регресни права между солидарните длъжници, в т. ч. между поръчителя (за платеното от него) и главния длъжник, да бъде погасен целият дълг или е достатъчно да е изплатена част от общото задължение? 2. Кой е началният момент, от който започва да тече давност за вземанията по договор за банков кредит, при уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, в отношенията между солидарните длъжници, в т. ч. между поръчителя (за платеното от него) и главния длъжник?“. С Определение № 3/2023 г. от 13.12.2023 г. по тълкувателното дело е отклонено предложението за постановяване на тълкувателно решение по допълнителните два въпроса.

През 2023 г. с разпореждане от 17.07.2023 г. на председателите на Върховния касационен съд и Върховния административен съд във връзка с констатирана по реда на чл. 292 ГПК противоречива съдебна практика на състави на ВКС, изразена в решения и определения, а впоследствие констатирана и противоречива съдебна практика на състави на ВАС, е образувано Тълкувателно дело № 1/2023 г. на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на ВКС и Първа и Втора колегии на Върховния административен съд за приемане на тълкувателно постановление по въпросите: „1. Допуска ли обективното ни материално право присъждане обезщетение за неимуществени вреди в полза на юридическите лица? 2. Дали от правото на Европейския съюз, което има директен ефект и примат над националното (чл. 4, ал. 3 КРБ), или от международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила, които са част от вътрешното право на страната с предимство пред противоречащите им норми от вътрешното законодателство (чл. 5, ал. 4 КРБ), произтича възможност националният съд да присъди обезщетение за неимуществени вреди в полза на юридическо лице от нарушение на субективно право, признато от правото на Съюза, респ. от международните договори, и кои са критериите за определяне на обезщетението?“. С разпореждане от 22.01.2024 г. на председателите на ВКС и ВАС Тълкувателно дело № 1/2023 г. на Общото събрание на съдиите от Гражданската и Търговската колегии на ВКС и Първа и Втора колегии на ВАС е преобразувано в Тълкувателно дело № 1/2023 г. на Общото събрание на съдиите от Наказателната, Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд и Първа и Втора колегии на Върховния административен съд.

5. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

През 2023 г. година съдиите от Търговската колегия са взели участие в изпитни комисии за полагане на държавни изпити по гражданскоправни науки в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, в Пловдивския

университет „Паисий Хилендарски“, в Русенския университет „Ангел Кънчев“, във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, в Университета за национално и световно стопанство, в Свободния университет „Черноризец Храбър“ – гр. Варна, в Бургаския свободен университет и в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград. През месец октомври 2023 г. със заповед на министъра на правосъдието съдия Зорница Хайдукова е определена за основен член на изпитната комисия за придобиване на юридическа правоспособност.

През 2023 г. съдии от Търговската колегия са включени в обучения на съдии от районните, окръжните и апелативните съдилища. Като временен преподавател в Националния институт на правосъдието съдия Костадинка Недкова участва в следните обучения: „Законодателни промени в производството по несъстоятелност и стабилизация“, 26 – 27.10.2023 г.; „Законодателни промени в производството по несъстоятелност и стабилизация“, 02 – 03.11.2023 г.; „Законодателни промени в производството по несъстоятелност и стабилизация“, 09 – 10.11.2023 г.; „Законодателни промени в производството по несъстоятелност и стабилизация“, 30.11.2023 г. – 01.12.2023 г., а съдия Красимир Машев – командирован в ТК на ВКС, е временен преподавател в НИП в обученията „Младшият съдия – първи стъпки и предизвикателства в професията“ по темата: „Актуални проблеми в гражданския процес. Доклад по делото по чл. 146 ГПК. Процесуални преклузии в първоинстанционното и въззивното производство“, 01.12.2023 г., и „Приложение на чл. 43 КЗ за присъждане на застрахователни обезщетения“, 17.11.2023 г.

На проведените присъствени семинари и уебинари, организирани от НКЦ „Решение“ и ИК „Труд и право“, на 03.11.2023 г. от съдия Емилия Василева е представена лекция на тема: „Проблеми на касационното обжалване на съдебни актове. Преглед на съдебната практика“. На 06.10.2023 г. от съдия Костадинка Недкова е представена лекция на тема: „Промените в производствата по несъстоятелност и стабилизация“.

И пред 2023 г. от съдия Тотка Калчева са положени изключителни усилия като член на работната група, създадена през 2020 г. за изготвяне на предложения за необходимите промени в ЕИСС. В работната група участва и съдия Мария Бойчева – командирована в ТК на ВКС. Ръководителят на колегията и съдии от Търговската колегия многократно са участвали в работни групи и заседания на Правната комисия на Народното събрание във връзка с обсъждане на законопроекта.

6. АДМИНИСТРИРАНЕ НА ДВИЖЕНИЕТО НА ДЕЛАТА ОТ ОБРАЗУВАНЕТО ДО ПРИКЛЮЧВАНЕТО ИМ

През отчетната 2023 г. в Търговската колегия работят 10 съдебни помощници, подпомагащи правораздавателната дейност на съдиите, съобразно утвърденото със заповед на председателя на ВКС вътрешно разпределение. Осем съдебни помощници – Георги Влахов, Иво Темелков, Катерина Терзиева (до 26.11.2023 г.), Боряна Горчева, Васил Радев, Вили Дацов (до 30.09.2023 г.), Миряна Георгиева и Евгения Димитрова участват

активно при подготовката на преписките за образуване на касационните дела и частните производства. Съдебният помощник Албена Велчева подпомага работата на ръководителя на колегията, а съдебният помощник Здравко Стойков осъществява процесуално представителство по дела от и срещу ВКС по пълномощие от председателя на съда.

С оглед създаването на новия 10 състав в Търговската колегия (5-ти състав във Второ отделение) със заповед на председателя на ВКС от 02.01.2024 г. е прехвърлена от Кабинета на председателя 1 щатна бройка за длъжността „съдебен помощник“ към Търговската колегия. За заемането на освободените през 2023 г. 2 щатни бройки и на прехвърлената 1 щатна бройка на 07.01.2024 г. от ВКС е обявен конкурс за заемане на длъжността „съдебен помощник“ към Търговска колегия на ВКС – 3 щатни бройки, резултатите от който са обявени на 29.03.2024 г. През 2023 г. броят на съдебните служители от специализираната администрация (извън съдебните помощници) е 16, от които – секретарят на колегията Красимира Ковачка, 9 съдебни секретари и 6 деловодители. Дейността на колегията се подпомага от трима вътрешни куриери. За нуждите на новосформирания 10 състав е необходимо през 2024 г. да бъде разкрита и заета още една щатна бройка „съдебен секретар“.

През отчетната година съдебните помощници са извършили доклад по общо 2408 преписки (през 2022 г. – 3159 бр., 2021 г. – 3326 бр., 2020 г. – 2930 бр., 2019 г. – 3475 бр.), като по всички преписка са подготвили проекти на разпореждания. Изготвените от съдебните помощници проекти на съдебни актове (определения и решения) по търговски дела са общо 711 бр. (през 2022 г. – 653 бр., 2021 г. – 458 бр., 2020 г. – 387 бр., 2019 г. – 484 бр.). На съдебните помощници през 2023 г. са възложени и допълнителни задачи, свързани с проучването на съдебна практика, включително на СЕС, и аотиране на постановените през годината по същество определения по чл. 274, ал. 3 ГПК и всички решения по чл. 290 ГПК, чл. 303 ГПК и чл. 47 ЗМТА, както и подпомагане на конкурсната комисия по обявления от ВСС конкурс за повишаване в длъжност „съдия в апелативен съд, търговско отделение“.

На един деловодител в Търговската колегия през 2023 г. се пада обработването средно на 602 дела (през 2022 г. – 631 бр., 2021 г. – 610 бр., 2020 г. – 630 бр., 2019 г. – 617 бр.) – постъпващи и образувани дела.

До 15.05.2023 г. 8 съдебни секретари работят с 8 съдебни състава, като секретарската дейност, свързана с формирания през 2022 г. девети състав, е поета от всички съдебни секретари. На 15.05.2023 г. е заета трансформираната от председателя на ВКС нова секретарска бройка и по този начин е осигурена възможността всеки състав да работи с отделен секретар-протоколист. Следва да се отбележи, че както съдебните секретари, така и деловодителите в Търговската колегия съвестно и професионално изпълняват задълженията си, за което принос има и опитният секретар на колегията Красимира Ковачка. През годината от служителите в специализираната администрация към Търговската колегия са положени извънредни усилия във връзка с пълноценното използване на Единната информационна система на съдилищата.

7. ИНСТАНЦИОНЕН КОНТРОЛ. КАЧЕСТВО НА ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ

а) Апелативни съдилища

През отчетния период са проверени общо 2012 бр. свършени дела със съдебен акт на апелативни съдилища в страната. През предходните години броят на проверяваните актове на апелативни съдилища е: през 2022 г. – 2254 бр., 2021 г. – 2156 бр., 2020 г. – 2002 акта; 2019 г. – 2249 броя.

По апелативни съдилища броят на проверените актове по дела е показан в следната таблица:

Година	2023	2022	2021	2020	2019
Апелативен съд – София	1082	1257	1228	1213	1463
Апелативен съд – Варна	271	310	255	217	240
Апелативен съд – Пловдив	338	316	335	307	293
Апелативен съд – Велико Търново	167	224	173	139	146
Апелативен съд – Бургас	154	147	165	126	107
Общо	2012	2254	2156	2002	2249

През 2023 г. от постановените от апелативните съдилища решения/определения по търговски дела в резултат на проверка от ВКС не са допуснати до касационно обжалване 1270 броя. От допуснатите до касационно обжалване въззивни актове статистиката сочи, че най-голям продължава да е броят на оставените в сила въззивни решения и определения (потвърдени) – общо 362 бр. (през 2022 г. – 405 бр., 2021 г. – 336 бр., 2020 г. – 316 бр., 2019 г. – 402 бр.), което представлява 14,81% от общия брой дела (през 2022 г. – 19%).

По съдебни райони (след допускане на касационно обжалване): броят на потвърдените съдебни актове, постановени от Софийския апелативен съд, е 149 бр. (през 2022 г. – 169 бр., 2021 г. – 186 бр., 2020 г. – 194 бр., 2019 г. – 250 бр.). Потвърдените решения/определения на Апелативен съд – Пловдив са 41 бр. (през 2022 г. – 54 бр., 2021 г. – 49 бр., 2020 г. – 45 бр., 2019 г. – 55 бр.), на Апелативен съд – Варна са 33 бр. (през 2022 г. – 38 бр., 2021 г. – 39 бр., 2020 г. – 36 бр., 2019 г. – 50 бр.), на Апелативен съд – Велико Търново са 22 бр. (през 2022 г. – 30 бр., 2021 г. – 39 бр., 2020 г. – 26 бр., 2019 г. – 32 бр.).

В резултат на касационна проверка:

- отменените изцяло и върнати на апелативен съд съдебни актове са общо 121 бр. (през 2022 г. – 139 бр., 2021 г. – 142 бр., 2020 г. – 124 бр., 2019 г. – 185 бр.) от общо 2012 бр. актове или 6,01% (през 2022 г. – 5%);

- отменените изцяло и пререшени от ВКС дела са 175 бр. (през 2022 г. – 194 бр., 2021 г. – 177 бр., 2020 г. – 153 бр., 2019 г. – 161 бр.) от общо 2012 бр. или 8,7% (през 2022 г. – 7%);

- отменените частично и пререшени дела са 23 бр. (през 2022 г. – 29 бр., 2021 г. – 13 бр., 2020 г. – 18 бр., 2019 г. – 13 бр.) или 1,14% (през 2022 г. – 1%) от всички проверени решения/определения на въззивните съдилища;

- обезсилените и прекратени производства по делата са 72 бр. (през 2022 г. – 119 бр., 2021 г. – 95 бр., 2020 г. – 70 бр., 2019 г. – 76 бр.), които съставляват 3,58% (през 2022 г. – 5%) от всички проверени съдебни актове на апелативните съдилища.

През отчетения период спрените производства по обжалване на решения/определения на апелативните съдилища са 16 бр. (през 2022 г. – 31 бр., 2021 г. – 0 бр., 2020 г. – 1 бр., 2019 г. – 1 бр.) или 0,8% (през 2022 г. – 1%) от всичките обжалвани съдебни актове.

През 2023 г. по реда на отмяната на влезли в сила съдебни актове (чл. 231, ал. 1 и чл. 232 ГПК (отм.) и чл. 303, ал. 1 ГПК и чл. 304 ГПК) няма нито една молба за отмяна на влязло в сила решение на апелативен съд, която да е уважена, съответно няма отменено въззивно решение и върнато за ново разглеждане.

През 2023 г. ВКС се е произнесъл по 49 дела (през 2022 г. – 42 бр., 2021 г. – 54 бр., 2020 г. – 39 бр., 2019 г. – 49 бр.), образувани по искиви молби по чл. 47 и сл. ЗМТА, като най-висок е броят на делата, образувани по искиви молби срещу решения на арбитражни съдилища със седалища в гр. София – 44 бр. (през 2022 г. – 22 бр., 2021 г. – 30 бр., 2020 г. – 22 бр., 2019 г. – 29 бр.), следвани от Арбитражен съд – Пловдив – 4 броя, и Арбитражен съд – Варна – 1 брой.

б) Софийски градски съд и окръжни съдилища

Предмет на касационна проверка през 2023 г. са общо 433 броя дела, по които са постановени съдебни актове от Софийския градски съд и окръжните съдилища. За сравнение с предходните години се забелязва увеличение (през 2022 г. – 297 бр., 2021 г. – 240 бр., 2020 г. – 247 бр., 2019 г. – 307 бр.) или е налице ръст с 45,79% в сравнение с 2022 г.

През 2023 г. от постановените от СГС и окръжните съдилища решения/определения по търговски дела в резултат на проверка от ВКС не са допуснати до касационно обжалване 215 броя. От допуснатите до касационно обжалване най-голям продължава да е броят на оставените в сила (потвърдени) въззивни актове – 97 бр. (през 2022 г. – 77 бр., 2021 г. – 45 бр., 2020 г. – 48 бр., 2019 г. – 59 бр.) или 22,4% (през 2022 г. – 26% , 2021 г. – 18,75%, 2020 г. – 19,43%, 2019 г. – 19,21%) от общия брой на проверените актове на тези въззивни съдилища.

Отменените изцяло и върнати за ново разглеждане са 30 бр. (през 2022 г. – 8 бр., 2021 г. – 7 бр., 2020 г. – 13 бр., 2019 г. – 25 бр.) или 6,93% (през 2022 г. – 2,69%, 2021 г. – 2,91%, 2020 г. – 2,92%, 5,26%, 2019 г. – 8,14%).

Отменените изцяло и пререшени са 17 бр. (през 2022 г. – 20 бр., 2021 г. – 14 бр., 2020 г. – 11 бр., 2019 г. – 16 бр.) или 3,93% (през 2022 г. – 6,73%, 2021 г. – 5,83%, 2020 г. – 4,45%, 2019 г. – 5,21%).

Обезсилените съдебни актове и прекратени производства са 21 бр. (през 2022 г. – 8 бр., 2021 г. – 11 бр., 2020 г. – 15 бр., 2019 г. – 10 бр.) или 4,85% (през 2022 г. – 2,69%, 2021 – 4,58%, 2020 г. – 6,07%, 2019 г. – 6,90%).

Проверените съдебни актове на СГС и окръжните съдилища по реда на отмяната на влезли в сила съдебни решения (чл. 231, ал. 1 и чл. 232 ГПК (отм.) и чл. 303, ал. 1 ГПК и чл. 304 ГПК) са 36 бр. (през 2022 г. – 29 бр., 2021 г. – 34 бр., 2020 г. – 31 бр., 2019 г. – 55 бр.), от които са уважени 5 молби за отмяна или 13,89% (през 2022 г. – 13,79 %).

Разгледаните по реда на отмяната съдебни решения на районните съдилища са общо 12 броя. За сравнение през 2022 г. – 20 бр., 2021 г. – 23 бр., 2020 г. – 20 бр., 2019 г. – 25 броя. През 2023 г. в Търговската колегия няма проверени по реда на отмяната актове на ЧСИ. За сравнение през 2022 г. те са 2 бр., 2021 г. – 3 бр., 2020 г. – 2 бр., а през 2019 г. – 4 броя.

8. ИЗВОДИ

Отразените в доклада положителни данни за качеството на правораздаването в Търговската колегия на ВКС за отчетната 2023 г. са резултат от отговорното отношение на съдиите от колегията към работата им при разглеждането и решаването на търговските дела, както и на добрите колегиални отношения, съществуващи в рамките на колегията, на двете отделения и на отделните състави.

Както бе посочено по-горе, констатираното намаление на броя постъпления на търговски дела и на частни производства през 2023 г. се дължи на насочването за времето от 01.01.2023 г. до 31.10.2023 г. (период от 10 месеца през 2023 г.) на всички дела по преките искове на увредените лица срещу застрахователите от Търговската към Гражданската колегия на ВКС. Независимо от това намаление през изтеклата година съдиите от Търговската колегия правораздаваха с не по-малка натовареност и интензитет от предходните години. Свършените касационни производства през отчетната 2023 г., както и проведените закрити и открити заседания, са съпоставими по брой с тези през 2022 г. С обратното насочване през 2024 г. на всички търговски дела по Кодекса за застраховането към Търговската колегия отново ще нарасне броят на постъплението от касационни дела и частни производства.

Следва да се отбележи повишената фактическа и правна сложност на касационните дела, разгледани в колегията през 2023 г. Делата по преките искове на увредените лица срещу застрахователите са с относително по-малка правна сложност от облигационните касационни дела и от касационните дела във връзка с дружествените спорове и несъстоятелност, поради което пренасочването на застрахователните дела към Гражданската колегия обуслови през 2023 г. концентрация на по-тежки дела, насрочени за разглеждане в закритите заседания по реда на чл. 288 ГПК. От друга страна, формираната през 2022 г. и 2023 г. практика на Съда на Европейския съюз в

областта на потребителските спорове и в частност на споровете, свързани с потребителските кредити, изискваше от съдиите полагането на допълнителни усилия за подготовка и анализ по приложението на правото на Европейския съюз и практиката на СЕС с цел уеднаквяване на съдебната практика в България.

В годишните доклади за 2021 г. и за 2022 г. като приоритет за дейността на Търговската колегия беше определена необходимостта от съществено съкращаване на сроковете за насрочване на касационните дела в закрити заседания, които надминаваха 12 месеца. Набелязаните от председателя на ВКС в докладите мерки бяха свързани с намаляване броя на постъпленията на касационни дела и увеличаване на броя на съдебните състави в Търговската колегия до 10. В резултат на предприетите през 2022 г. и 2023 г. действия, а именно – заповедите на председателя на ВКС № 836/10.11.2022 г., № 180/14.03.2023 г., № 382/30.06.2023 г. и № 896/31.10.2023 г., както и разкриването на допълнителни три съдийски щатни бройки за Търговската колегия, беше постигнат целеният резултат за насрочването и разглеждането на делата в разумен срок – към 31.12.2023 г. касационните търговските дела се насрочваха в петмесечен срок за закрити заседания и в двумесечен срок за откритите заседания. Нещо повече, нормализирането на обема на работата в колегията позволи в началото на 2024 г. съдия Костадинка Недкова да бъде включена в Аналитичното звено на ВКС.

За постигането на още по-добри показатели при търговското правораздаване и в частност – за ускоряване на касационните производства и за намаляване натовареността на съдиите с цел повишаване качеството на работата, биха могли да бъдат предприети и осъществени следните мерки, които са посочени също в годишния доклад за 2022 г.:

- чрез законодателно изменение на разпоредбата на чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК да се увеличи прагът на достъп до касационно обжалване по търговски дела над досегашния размер от 20 000 лева. В резултат на инфлационните процеси в страната търговските спорове с цена на иска под 20 000 лв. стават изключение, което, от своя страна, обуславя бъдеща тенденция за увеличаване на броя на касационните дела с несъществен за търговците материален интерес;

- чрез законодателно изменение на разпоредбата на чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК да се увеличи прагът на достъп до касационно обжалване по граждански дела над досегашния размер от 5000 лева, определен през 2010 г. Това изменение ще допринесе за съкращаване на времето за насрочването на търговските дела в закрити заседания, тъй като делата по искове на и срещу потребители по чл. 113 ГПК – които се разглеждат като граждански, са съществена част от делата, образувани в Търговската колегия. Не отговаря на действителното положение тезата, че ограничаването на достъпа до касация по потребителски спорове би оцетило правата на потребителите. Напротив, триинстанционното производство увеличава разходите на страните по делата, води до забавяне на производствата и което е най-важно – в случаите при уважаване на исковете, изцяло или частично, за задължения, произтичащи от договор за потребителски кредит, потребителят дължи на

основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД законната лихва, натрупана и по време на касационното производство, която лихва надхвърля значително по размер (+10 пункта) годишния лихвен процент, определен от БНБ.

Както бе посочено по-горе, през отчетната 2023 г. четирима съдии от Търговската колегия участваха в конкурсната комисия по провеждане на обявления от Съдийската колегия на ВСС (Протокол № 31/26.07.2022 г.) конкурс за повишаване и заемане на длъжност „съдия в търговските отделения на апелативните съдилища“ (резултатите от конкурса са обявени на 03.04.2024 г.). Касае се за положен огромен по обем труд – проверени са 1200 бр. дела (повечето от тях инкорпориращи дела на три инстанции), и е извършено мотивирано класиране на 200 кандидати. Предстои обявяване от Съдийската колегия на ВСС на нов конкурс за свободните 6+1 броя длъжности „съдия“ в Търговската колегия на ВКС, като включването на четирима съдии от Търговската колегия в конкурсната комисия отново ще затрудни правораздавателната дейност. Положително е, че в изготвения и обявен от Министерството на правосъдието проект за изцяло нов Закон за съдебната власт (публикуван на 05.03.2024 г.) се предвижда (макар и в недостатъчна степен) облекчен ред за провеждане на конкурсите за повишаване в длъжност в органите на съдебната власт. За съжаление, в проекта не са предвидени промени в досегашния ред относно състава и дейността на помощните атестационни комисии. Ангажирането на трима съдии от ВКС за всяка помощна атестационна комисия за атестирането на съдии от апелативните съдилища затруднява качествено и срочно изпълнение на професионалните задължения на съдиите.

В заключение: през отчетната 2023 г. съдиите от Търговската колегия на ВКС, подпомогнати от служителите от специализираната администрация, успешно се справиха със своите професионални задължения, осъществявайки значителна по количество и с високо качество правораздавателна дейност при намаляване сроковете за разглеждане на касационните дела.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1

Статистически таблици за дейността на Върховния касационен съд през 2023 г.